

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Mærkelige
danske Forbryderes Levnet.

Bed

N. Petersen.

Kjøbenhavn.

Boghandler W. Pios Forlag.

Salus P. Salomons Tryk.

1856.

Tugt- og Forbedringshusets Brand i Aaret 1817.

Onsdagestermiddag den 25de Juni 1817 tilkjendegav Klokkerne's Aemten Ildløs, og snart udbredte det Rygte sig, at Fangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn havde gjort Opstand, antændt Bygningen, og at endeel vare undkomne. En stor Deel af Staden var udsat for Fare, idet en Bygning af saa stort Omfang og beliggende i Nærheden af Laboratoriet stod i Lue. Man frygtede for de Excesser, en Hob af flere hundrede Forbrydere kunde begaae; thi da de havde begyndt med Mordbrand, kunde man vente, at de vilde vove det Yderste. Stadens Indvaanere bleve satte i en stor Skræk, og denne forøgedes, da man hørte Kanon- og Geværskud i Gaderne af det Militaire, der strag ilede til for at forhindre Fangerne's videre Udbrud. Desuagtet undkom adskillige af de groveste Forbrydere, og uagtet Brandsolkene's Anstrængelser afbrændte en betydelig Deel af Stiftelsens Bygninger.

Danste Forbrydere.

Den Plan, at undvige fra Straffeanstalten, havde allerede længe været paatænkt og omtalt blandt Fangerne. Flere Gange havde deels heldige, deels uheldige Forsøg paa Udbrud fundet Sted. Men ikke alle kunne ansees som Følger heraf eller stode i Forbindelse med den almindelige Plan at undvige. Det var for det Meste Anslag, som fattedes og udførtes af en Enkelt eller nogle Enkelte.

Ved Kroningsfesten den 31te Juli 1815 fandt det første tumultuariske Optrin Sted. Fangerne havde længe mumlet om, at der vilde ske Uroligheder ved Kroningsfesten eller og ved Reformationsfesten, saafremt der ingen Benaadning fandt Sted, hvilket man ikke troede vilde blive Tilfældet, eftersom en ny Direction var bleven indsat.

Ved Kroningsfesten undveg vel endeel Fanger, men et almindeligt Forsøg paa at sætte alle eller den største Deel af Fangerne i Frihed, eller til at ødelægge Stiftelsens Bygninger, fandt ikke Sted. Endeel Fanger forsøgte imidlertid at arbejde for denne Hensigt.

I Foraaret 1817 var der igjen nogle Faa, der ligesom ved Kroningsfesten blot søgte at redde sig selv. Disse Enkeltes Udbrud forstyrrede dog ikke de Sammenrottede i deres Forsæt at gjøre et almindeligt Udbrud.

Uden at der var gjort nogen egentlig Bestemmelse om, hvorledes et saadant Udbrud skulde ske, vare dog endeel Redskaber og andre Midler, der kunde lette Flugten, forberedte. Alt dette skete af Forbryderne i det egentlige Kaspahuus, ligesom det ogsaa

vare disse, der udtænkte Udførelsesmaaden. Først senere bleve Fangerne i Straffeanstaltens andre Bygninger deelaagte deri. Knipler, tildannede af det leverede Raspetræ, havde Flere gjemt til eget Brug. En af Fangerne havde endogjaa tilberedt et heelt Forraad. Jens Frederik Folland havde høet nogle Huer af gamle Klædningsstykker, der vare sværtede og kantede med blaae Snore, hvilke han havde faaet af Strømpevæverne. Den Samme havde ogsaa forfærdiget en Mængde Træsabler, overstrøgne med Blyant, og vilde have gjort endeel Bevæer af Træ, dersom de øvrige Fanger havde troet, at det var fornødent. Alt dette skulde tjene til at indjage Skræk i dem, der vilde hindre deres Flugt, da de Undvigende derved i Mørket vilde faae Udseende af en Trop Bevæbnede. Deels herfor og deels for at kunne blive ukjendelige, sværtede Folland siden ikke alene sine egne men ogsaa mange Andres Klæder; ligeledes besluttede han tilligemed Flere, naar Tumulten begyndte, at male Ansigterne sorte.

Først havde man lagt den Plan, at komme gennem Miner ud paa Gaden. Rasphuusfangeren Morten Johan Frederiksen havde givet Anledning til denne ved at fortælle sine Kammerater Baron Trenck's Historie. Det Eventyrlige i denne samt det heldige Udfald Trenck var jaa nær ved at opnaae, vandt almindelig Interesse. I Foraaret 1817, kort efterat de ovenmeldte enkelte Fanger vare undvegne, blev det derfor aftalt mellem samtlige Rasphuusfanger, med Undtagelse af fire, hvoraf de

to anjaaes som Forrhædere („Spioner“), at skaffe sig Udgang, jaaledes at Folland skulde begynde fra sit Aflukke, eller, som det ogsaa kaldes, Nummer i Rasperiet at grave en Mine under Jorden ind i Sprøitehuset saa dyb, at der i Gaarden kunde fjøre en Vogn over samme, uden at Minen kunde mærkes eller Steenbroen synke*).

*) Den egentlige Tugt- eller Raskhuusgaard omsluttedes dengang til 3 Sider (til Torvet og to Gader) af en stor, 3 Etager høi Bygning; til den fjerde af Forbedringshuusbygningen. I Midten af denne Gaard stod Raskhuset, en lav, grundmuret Bygning, uden Skjælder og med Jordfundamenter. Den var ved en Gang afdeelt i to Rader Celler; i hver af disse vare ordentligviis to Fanger indsluttede. Her havde de deres Rasper-Materialier og Instrumenter samt Sovebrøi og sukkeses kun ud i fornødent Grinde og til Bevægelse. Paa Loftet var et stort Snekfærværkstæd for Fanger. Ligesor denne Bygning var en Port, Mellemporten kaldet, der gik igjennem Forbedringshuset over en lille Gaardsplads til Sygehuset og dets Plads. Til denne stødte igjen en anden stor Plads, omgivet af nogle Bygninger, der kaldtes Frispinderiet, og tjente deels til Boliger for Officianterne, deels afbenyttedes til Opholdsstæd for de qvindelige Forbedringshuusfanger. Denne udgjør den bageste Deel af den hele Quadrat. I Gaarden, ligesor den nordlige Ende af Raskhuset, var Bagthuset og et høit Plankværk, opreist mellem dette og den indre Gaard, for at forhindre Communication med de fra Byen indkommende Personer. I den store Bygning til Torvet var Tugthuset; under den søndre Fløi til Gaarden Rasper-Møllien, omkring hvilken atter var et Gitter, og omtrent ovenover samme Skomagerjalen. I Forhuset til Stranden var Comptoiret, og under dette, men ogsaa i Skjælderen under Forbedringshuset, var Cachotten eller Fængslet. Saavel i Tugt- som i Forbedringshuset vare adskillige

Foland begyndte ogsaa dette Arbeide og fortsatte det i fjorten Dage. Hertil brugte han en lille blifbeslagen Skovl, til hvilken en af de andre Raskhuusfanger havde skaffet ham Blikket. Jorden, som han optog, blev paa Gaardtourene transporteret i Poser til de andre Raskhuusfanger. Noget af Jorden sigtedes da af disse fin og blandedes i Farvetræet; endeel henkastedes i Latrinerne eller spredtes omkring i Gaarden eller andre Steder. Foland.*)

store Afdelinger („Sale“), i hvilke et betydeligt Antal Fanger arbejdede. Disse Sale benævnedes efter Beskæftigelsen, som deri dreves, f. Ex. Spindesal, Maskinsal (hvor der især arbejdedes med Manufactur-Maskiner), Stomager-, Stræber-, Bærkplucker-Sal osv. Dørene mellem disse vare aflukkede, og Underbetjente havde Opsyn med een eller flere efter Størrelsen. I nogle af disse Sale vare smaa Afstuffer, i hvilke enten farlige eller til Adskillelse fra Andre dømte Forbrydere bleve indespærrede; dog kunde Communication med de øvrige Fanger ikke let forebygges. Paa Lofterne over Bygningerne opbevarede de raae Materialier, der skulde forarbejdes, og paa Tugthusets øverste Loft henlagdes det oplukkede Værk. Paa andre Lofter vare Sovesteder for Fangerne, hvor de om Aftenen indelukkedes. Efter Localets Beskaffenhed sov flere eller færre i samme Afdeling. Et Par Gange ugentlig lukkedes Fangerne ud i Gaarden, for at erholde fornøden Bevægelse. Endstjøndt ogsaa her under Opsyn, kunde det dog vanskeligt undgaaes, at jo flere ellers affondrede Fanger paa disse „Gaardtoure“, saavel som paa Sovelofterne, fandt Leilighed til at meddele hverandre deres Hensigter.

*) Denne Fange, endstjøndt liden af Væxt og ikke stærk bygget, var bekjendt som en af de raskeste og slittigste Raskere. Uagtet ovennævnte hans private Beskæftigelse var han dog næsten altid istand til for Stiftelsen at forarbejde mere end

var saa forfigtig aldrig selv at blande Jord i det Farvetræ, han havde raspet, for at der ikke skulde ske Visitation i hans Nummer. Til denne Plans videre Udførelse skulde de øvrige Rasphuusfanger, naar Minen var færdig, skaffe sig Udgang til Folland's Nummer ved lignende Gange under Jorden. Naar de vare komne til Sprøitehuset, meente de at komme ud paa Gaden ved en af Rasphuusfangaens Jens Risbye forfærdiget Nøgle til den yderste Port, hvilken Nøgle fangen Rasmus Jensen Olsen alt havde prøvet og fundet, at den passede. Denne Plan gik imidlertid ikke i Opfyldelse; thi da Folland havde gravet saa dybt som en Mand's halve Høide, blev han kjed deraf og fik ogsaa fra sine Kammerater Underretning om, at der var aftalt en ny Plan. To andre Rasphuusfanger, nemlig Gotfried Bøhmsted og Hans Larsen Stokkebek, havde ogsaa begyndt en lignende Mine fra deres fælleds Nummer, men denne kom ikke heller til Fuldkommenhed.

Efter den nye Aftale skulde de nu ved falske Nøgler bane sig Vej til Sprøitehuset. Disse Nøgler bleve forfærdigede af Risbye. Enhver af Ras-

det ham paalagte Ordinarium. Han var isøvrigt et af de Børn, som de i Sønderjylland saa hyppigt omvankende, saakaldte Natmændsfolk ofte sætte fra sig til Opfostring, og blev, som sædvanligt er med slige Børn, ikke heller længe i rolig Stilling, men vankede alt fra sin Barndom om med andre Landstrygere og Forbrødere, af hvis Lyvesprog han endnu erindrede og opgav adskillige Udtryk.

huusfangerne maatte contribuere til Betaling herfor, da bemeldte Fange ikke agtede selv at undvige*). De nødvendige Redskaber havde han længe havt, nemlig en Fiil, som han havde faaet paa Snedkerværkstedet over Rasphuset, en Uhrsjær, som han havde kjøbt af en Tugthuusfange, og Jernblik, som han havde udbrakket af sit Rasperiumummer. Dette havde han alt forhen afbenyttet til en Nøgle til Mellemporten, som var bestilt af Fangen Rasmus Olsen, der havde ifinde alene med en anden Fange at undvige. Med disse Redskaber forfærdigede han nu en Nøgle til Laasene for Rasperiumummerne, der passede til alle undtagen een, hvilken ogsaa under Tumultens Begyndelse maatte opbrydes; een til Mellemporten og een, som forhen er omtalt, til Sprøitehuset.

Udførelsen af denne Plan var bestemt til næste Søndag Aften efter den 25de Juni, og dette, efter Fleres Forklaring, fordi de da fik Urter og Hestekjød, hvilket sidste de vilde gemme og bruge til at lokke Hunden med, som var i Rasperium Gaarden. Denne vilde de nemlig enten faste i Locumet eller slaae ihjel med de tillavede Knipler. At dette imidlertid ikke var den eneste Bestemmelse for Kniplerne, hvilket nogle Deponenter foregave, men at idetmindste

*) Da der i Stiftelsen gaves Naturalforpleining og det ikke tillodes Fangerne at være i Besiddelse af Penge, præsteredes denne Betaling ved Afregningstegn, som de, der havde afleveret Overarbeide, modtog, og for hvilke de kunde erholde Extra=Fødemidler.

Enfalte havde langt alvorligere Hensigter dermed, jees af en Ordstrid, der fandt Sted mellem Peter Carl Krause*) og Rasmus Jensen Olsen. Den Sidste paaastod, idet han fremviste en lang Kniv, som han havde tilbyttet sig af Slaglille, at den var bedre og sikkrere end en Knippel, hvorimod Krause paaastod, at hans „Todtenwecker“ var bedre og for en haandfast Karl mere brugbar til Fjægtning. Bægterne vilde de binde og lægge ned i Kjælderens. Om at sætte Ild paa Bygningen synes der i Begyndelsen ikke at have været Tale.

Naar Fangerne saaledes vare komne ud paa Gaden, skulde de holde sig samlede, derefter paa Vandrenderne over Gravene ved Vestervold søge at komme ud af Staden og derpaa begive sig til den sydlige Strandkant af Sjælland, saasom ved Glassekroen, hvor de vilde bemægtige sig det første Fartoi, de stødte paa, og dermed styre til Kjøbenhavn. Proviant ventede de at finde i Skibet; i modsat Tilfælde vilde de gaae iland med Jollen og stjæle det Fornødne. Samme Dag, de forlode Anstalten, vilde de ogsaa forsyne sig saa godt de kunde fra Spekhøkeren i Stiftelsen. Hvorledes der skulde forholdes med de Folk, som muligen vare ombord paa det røvede Skib, blev ikke omtalt. Morten Frederiksen skal ogsaa have øvet sig i at tegne Baaben, formo-

*) Denne Krause var formedelst voldsomme Indbrud og Tyverier i det Holsteenske indsat i Straffeanstalten, men havde forhen rimeligviis været Medlem af en eller anden Røverbande i Tydskland.

dentlig for at kunne forsærdige Passer i fornødent Tilfælde*). Aarsagen til at Tumulten udbrød fire Dag før end det efter denne Plan var bestemt var, at man frygtede for at blive forraadt. Lillige havde Raskhuusfangerne faaet en Seddel fra Forbedringshuset, hvori de underrettedes om, at Forbedringshuusfangeren Andreas Davidien Eggers skulde kaldes for Directionen den 25de om Eftermiddagen, fordi han havde været studs mod Inspecturen, og opfordredes til at være behjælpelige i at befrie ham, om han skulde straffes. men dersom hverken han eller nogen Anden blev straffet, maatte de samme Witen forene sig for at komme ud, hvilket dog maatte iværksættes inden Forbedringshuusfangerne kom paa Soveloftet; thi da var der for mange Laase at opbryde. Samme Seddel indeholdt isvrigt, at der kun var Faa paa Forbedringshuset, som vilde deeltage; thi de Dvrige kunde man ikke indlade sig med, af Frygt for at røbes. Denne Seddel circulerede blandt Raskhuusfangerne, og nu blev det bestemt, at den lagte Plan til anførte Tid skulde sættes i Udsørelse.

*) Fanger Morten Frederiksen's mærkværdige Levnet, Udbrud fra Raskhuset og hans Flugt fra Danmark, flere Aars Militairtjeneste som Bagtmester i Preussen og Sverrig, Tilbagekomst til Danmark, hvor han efter forskjellige Indbrud og Experier blev for Livstid indsat i Fangetaarnet i Citadellet og gjorde forskjellige Forsøg paa at bryde ud, vil følge efter denne Skildring af Tugthusets Brand.

Førend at en Tumult af saadant Omfang kunde udbryde, maatte naturligviis mange Underhandlinger blandt Fangerne i de forskjellige Afdelinger have fundet Sted. Disse stete paa forskjellige Maader. I Almindeligbed brugtes skrevne Sedler, især mellem Forbedringshuusfangerne indbyrdes, eller fra disse til Napshuusfangerne. Papiret hertil toge nogle Fanger, som gif i de i Stiftelsen oprettede Søndagsskoler, af deres Skrivebøger; istedetfor Blæk brugtes Skomagersværte, hvormed de forsynes fra Skomagersalen. Disse Sedler bleve, især naar man frygtede, de kunde opsnappes, skrevne med Ciffre, som nogle Enkelte indbyrdes kjendte, eller i Sprog, som Man vidste, at de, der fik dem i Hænderne, ei kunde forstaae, Saaledes forklarer en Lugthuusfange, Carl Julius Rommel, at have seet Peter Obel Nielsen i samme Straffeanstalt skrive Sedler, som han udtrykker sig i det romanske Sprog*). Sedlerne bleve transporterede paa forskjellige Maader.

*) Denne Fange befaantes virkelig at have nogen Kundskab om det i flere europæiske Lande iblandt Tyve, Røvere og Bagabonder brugelige Sprog (Cochemer = Sproget). Politimester, Justitsraad Christensen i Kiel og Dr. Pfister i Heidelberg have meddeelt Brudstykker af dette Sprog, hvilke de have samlet af Inqvisiter fra forskjellige Lande. Denne Obel Nielsen var isøvrigt en Kjøbenhavnner af Fødsel, der neppe havde været udenfor Staden; men selv midt iblandt den egentlige Stof af Kjøbenhavns Tyve høres Ord, hente de fra dette Sprog, hvilket rimeligviis ved omvankende Forbrydere har forplantet sig til disse, fra dets egentlige Hjem i fjerne Egne.

Hvor Arbeidsjalene stødte til hinanden, behøvede de blot efter et givet Signal at stiftes igjennem Dørspærkerne. Undertiden bleve de, med en lille Steen indsvøbt i en Klud, henkastede til et vist Sted. Nogle bleve pustede igjennem Pusterør eller hule Stofke. Paa Gaardturene kunde Fangerne let bibringe hinanden Sedler. Ved de Fanger, som havde Forretninger paa Salene, s. Ex. Overfjærerne, ved dem, der bragte Vand eller de Ting, som skulde forarbejdes, bleve mange transporterede. Hvad der bidrog meget til, at denne Communication ei blev opdaget, var, at den alt længe havde fundet Sted om ligegyldige og ubetydelige Gjenstande, isærdeleshed havde Kjærlighedsbillerter til de kvindelige Fanger været meget almindelige. Blandt de mærkeligste, i Commissionen fremlagte Sedler, der giver meest Oplysning, deels om Tumultens Hensigt, deels om Udtryksmaaden i de slige Brevvevlinger, føtjene følgende at anføres:

Nogle Dage førend Tumulten var der ovenfra nedkastet en Seddel til Johan Carlsten i Rasperie-Møllen, af det Indhold: „nu skulde de kjøre i Kareth med fire Heste, Kudst og Tjener.“

Et Brev fra Rasphuusfangerne til Forbedringshuusfangerne lød jaaledes: „Troe Medbrødre og paalidelige Kammerater! Rasphuset og Tugthuset have forenet sig, for i Aften Kl. 8 at gjøre et Udsald, og forvente, at I, som Marsfanger og troe Kammerater, ville møde i Mellemporten, hvor I da ogsaa skal finde troe og paalidelige Kammerater. Dog maae I til Efterretning for Tugthuset ved det

ommeldte Klokketiet udstikke en Kjev, med et hvidt Klæde paa.“

Et lignende fra Tugthuset til Raskhuset var saalydende: „Ulykkelige Medfanger! vi have erfaret, at I have besluttet at gjøre et Udbrud, og I kan ved denne Leilighed stole paa Fangerne i Tugthuset. Vi have to Gange viist os, og vi skulle tredie Gang gjøre fyldest. Ifald Gud ikke vil hjælpe os, skal Fanden være vor Medhjælper. Dersom Directionen skulde faae Nys om Affairen, og Rogen af dem skulde komme herop, skal de blive omringede.“ I et Brev fra Trap til Eggers hedder det, at Raskhuusfangerne havde isinde at sætte sig i Frihed, og „der vilde Intet være i Veien, da han havde hvervet en Armee til Hest og Fods.“

Foruden Sedler vare Tegn og især Fingersproget det almindelige Middel til Vieddelelse. Forblommede Ord hørtes der ofte i den sidste Tid før Tumulten. Saaledes blev der, nogle Dage før den udbrød, af Eggers og Jacobsen ofte raabt ud fra Forbedringshuset til Raskhuset: „Det er godt Dyrehaugs-Beir idag! hvor gjelder Reisen?“ hvilket skulde anspore til at begynde Urolighederne saasnart muligt, da de fleste af Stadens Indvaanere nu vare ude af Porten. Dette har nok ogsaa givet Anledning til, at Dagen blev bestemt til en Søndag.

Paa Soveloftet havde Forbedringshuusfangerne især Leilighed til Aftaler, der dog skete med den største Forsigtighed, for at de, man ei vilde have til Deeltagere, ikke skulde faae Nys derom. Den samme Leilighed fandt Sted paa Sygestuen. Der-

for havde ogsaa Niels Olsen*) nogle Dage før Tumultens Udbrud anmodet Lægen om, at maatte blive indlagt der. Dette havde denne først nægtet, da den paastudte Sygdom kun var ubetydelig. Men da Niels Olsen indstændig havde gjentaget sit Forlangende, var det skeet. Sygestuevægter Flechner forklarede, at han havde bemærket, at Fangerne altid samlede sig om Niels Olsen, men skilte sig ad naar han kom til, og han kunde derfor ikke erare, hvad der taledes om. Herfra gjorde Niels Olsen ogsaa idelige Tegninger til Lugthuustruenterne, og raabte til dem om Aftenen fra et aabent Vindue. Iblandt Andet havde han ogsaa ideligt raabt til et af Fruentimmerne: „Du gamle Kjærring! Du maa dog tvætte Skjorten min!“

Da Flechner mærkede dette, fik han hos Lægen bevirket, at Niels Olsen den 24de blev ført tilbage til Rasphuset. Ogaa Dve Christian Dal-

*) Niels Olsen, forhen en norsk Matros, var et aldeles raat, eenfoldigt, af Naturen ikke ondskabsfuldt Menneske, men af et voldsomt og heftigt Gemt, og som gjerne vilde vise sine ualmindelige physiske Kræfter. Han var fra Begyndelsen kun skyldig i ubetydelige Tyverier; men siden, efter engang at være udbrudt af Straffeanstalten, begik han kvalificerede. Hans Medfanger stolede kun paa hans Kræfter, men kjendte formodentlig hans Ubefindighed og Pralelyst for meget, til at indvie ham i den egentlige Plan. Han søgte vel at undvige, men da dette mislykkes, lod det heller ikke til, at han brød sig om Andet end at forsøge Uordenen og i alt Fald tilfredsstille sin Forbittrelse mod enkelte af Stiftelsens Forsatte. Da han af Andre let lod sig forsøre til Voldsomheder, var han i Stiftelsen anseet som en af de farligste Fanger.

strøm meldte sig syg, uagtet han intet feilede, naturligtvis i samme Hensigt. Denne Rasphhuusfange viser isøvrigt, hvorlidet mange af Fangerne tænkte over de Følger, som denne deres Forbrydelse maatte medføre; thi han havde, efter sin egen Forklaring, lagt Planer med Eggers om, hvorledes de naar de kom paa fri Fod, skulde begynde en Handel med Heste og Huder; ligesom Eggers ogsaa i en Seddel til nogle af Forbedringshuusfangerne havde yttret, „at det intet farligt Foretagende var, som de havde begyndt, da de dog, naar de vare meest uheldige, ikke kunde berygte mere end nogle Prygl.“

Paa Gaardtourene vare de i Lugthuset Medvildende i idelige Samtaler med Rasphhuusfangerne, især Thomas Christensen, „Smaae Thomas“ kaldet, Johan Andersen og Peter Hansen, kaldet „Bajas“.

Blandt Fruentimmer i Lugthuset vare især Ane Henningsen eller „Pjalte Ane“*), Stine

*) De idelig forekommende Tilnavne vare deels givne Fangerne i Stiftelsen af deres Kammerater, deels vare de af deres Lige benævnedes saaledes, førend de der indkom. Da mange af Fangernes Navne ligne hinanden, tjene disse Tilnavne ofte til nøiere at skjelne dem. Iøvrigt betegne saadanne Ogenavne just ikke altid Egenstaber hos den Vedkommande, men ere ofte tilfældigen komne i Brug. Saaledes viste Bovehals intet særdeles Tegn til Mod eller Dristighed; han var endog meget nedslaaet, da han gik til Døden. Men han havde engang gjort et farligt Spring fra en Muur i Straffeanstalten for at undvige, og derfor kaldtes han saaledes. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at dette Tilnavn i den senere

Kunigunde Kemp, Else Dinesen og Ane Magrethe Carlsdatter vidende om Tumulten, og dette, fordi de, som allerede sagt, havde Forstaaelser med deres saakaldte Kjærestes i Raskphuset. At de vare bekendte med Planen, sees af, at de, omtrent otte Dage før Tumulten, een efter anden listede sig ned for at tale med Raskhuusfangerne, og deraf, at de tillavede endeel af det Løi, som disse Fanger behøvede ved deres Flugt. Saaledes var Stine Kemp den 25de om Formiddagen bestjæftiget med at vaske en Krave og et Tørklæde til Niels Olsen, hendes Kjæreste, hvilket Løi han foregav at skulle bruge, naar han stulde i Forhør. Den Gang sad hun ved Siden af Else Dinesen og spurgte denne, hvorledes hun meente det skulde ske, hvortil Else Dinesen svarede: „skal man da give Dig Altting ind med Skeer?“

Om Formiddagen stode Andreas David sen, Johan Larsen, Jacobsen, Klingberg, Holm

Lid havde givet ham et Slags Udmærkelse blandt hans Medforbrydere, og at just han derfor (som siden skal bemærkes) blev opfordret til at udføre Ildspaaføttelsen, saa at netop denne Omstændighed mulig gjorde ham skyldig i en Forbrydelse, han maaffee ellers efter sin Charakter ikke havde begaaet. Søren Hansen kaldtes Gammelmand, ikke formeðst sin Alder (han var kun 27—28 Aar) eller særdeles Sindighed, men fordi han som Dreng havde i lang Tid siddet i Politiretten, saaledes at da adskillige andre Drenges af hans Lige indesluttedes i samme Arrest, blev han Senior for dem. — Ane Henningsen kaldtes Pjalte-Ane, fordi hun som offentlig Fruentimmer havde logeret i et Huus, der af Almuen kaldtes „Pjaltenborg Stbt“ osv.

og Arens, alle Forbedringshuusfanger, jevnlig be-
 skjettigede og talede sammen paa Skomager- og Skræder-
 salen. Johan Daniel Schierck nærmede sig dem;
 men da han blev udfjeldt for en Spion, holdt han sig
 tilbage. Længer op paa Dagen jog Fabrikmester
 Bolmer dem fra hinanden, og gav Arens og
 Klingenberg Drefigen. Da Bolmer igjen var
 gaaet ud, sagde Klingenberg: „Ja! nu er han
 jaa rask paa det, men om et Par Timers Tid lader
 han sig ikke see.“

Saa forsigtig man havde været i at holde Alt
 hemmeligt, kunde det dog ei blive ganske skjult for
 de Fanger, der ikke vare stemte for at deeltage i
 saadanne Optrin. Dette var ogsaa Aarsag i, at
 det Forehavte meldtes for Stiftelsens Foresatte førend
 det udførtes. Aarsfangen Niels Nielsen havde
 seet Eggers skrive Sedler. Den 25de kom han
 ind paa Locumet, der var det sædvanlige Sted,
 hvor de tyede hen, naar de havde noget Hemmeligt
 at samtale om eller foretage. Her fandt han An-
 dreas Davidsen, som i det Samme skjulte en
 Kniv i Skjorte-Krømet, og begyndte at vadske sine
 Hænder i et Vandbækken. Et Par Timer derefter
 forefandt han ham atter sammesteds, staaende med
 sit Halsjern op mod Væggen, og arbejdende ved en
 af Nitnaglerne paa det med en Kniv*). Han an-
 modede Niels Nielsen, om at maatte slaae sit
 Halsjern af inde hos ham, men da denne erklærede,

*) I Almindelighed bare Fangerne ikke Halsjern, men
 Saabant var paalagt denne Forbryder som Straf for Over-
 trædelse af Huusordenen.

at han ikke skjottedede om at have Noget at gjøre hermed, og bemærkede, at han ikke kunde være sikker for de andre Fanger paa Bærstedet, svarede Eggers, „at han nok skulde have sine Forposter ude.“ Han kom ogsaa ind til Niels Nielsen, hvor Arenh, Klingberg og Holm, med en Kniv, der var dannet til en Saug, arbeidede paa hans Halsjern, medens Jacobsen og Larsen patrouillerede udenfor paa en anden Sal. De fik kun een Nagle af, da Bolmer indfandt sig, hvorved de bleve forjagede. Smedens dette skete, fortalte Fangeren Petersen Niels Nielsen, at Klingberg havde forelæst ham et Brev, der indeholdt Forslag til Udbrud. Medens de endnu arbeidede paa Halsjernet (dette varede omtrent tre Timer), kom der en Seddel til dem, som Eggers forelæste. Dens Indhold var, at naar Mester Bedhage og Justitssergeanten vifiterede Rasphuset Kl. 8 om Aftenen, skulde man bemøgtige sig disse, og gjøre Signal fra Rasphuset med et hvidt Klæde til Forbedringshuset, hvilket Signal fra Forbedringshuset atter skulde gives til Tugthuset, hvorpaa Udbrud skulde skee fra alle Sider. Deri stod tillige, at om Eggers Halsjern ikke kunde aftages, kunde det blive siddende; thi naar de kom udenfor Vorten, skulde det nok skaffes af. Da Mesteren Gundel kom paa Bærstedet, meldte Niels Nielsen alt dette til ham, som atter lod Directionen underrette derom. Denne, som skulde have været samlet Kl. 8, kom nu sammen Kl. mellem 4 og 5, til hvilken Tid Eggers ogsaa blev bragt i Forhør.

Directionen, der saaledes havde Kundskab om, at ei Vlytteri mellem Fangerne fandt Sted, og denne Aften sandsynligviis vilde bryde ud, men som ikke kunde kjende Planen i dens hele Omfang eller Farlighed, besluttede at møde dette Forehavende med Kraft, for i Fodjelen at quæle, hvad man antog at ville blive et af de sædvanlige Optrin, hvori kun et ringe Antal Forbrydere deeltog. Der blev derfor i Stilhed jendt Bud efter en større militair Styrke end den sædvanlige Vagt, og denne blev beordret at lade skarpt. Andreas David sen Eggers blev nu jendt igjennem Gaarden til Cachotten, som sædvanligt kun fulgt af en ubevæbnet Opvynsmand. Idet han passerede mellem Kjøphuset og Forbedringshuset, gav han det Udraab, der var aftalt som Signal for Tumultens Begyndelse, nemlig: „jeg skal i Daarekisten“*). Nu blev strax af de ved Vinduerne i den øvre Spindejal forsamlede Sammenjvorne gjort Allarm. Ludvig Arens nedkastede et Vindue i Gaarden, paa det at den modsatte Side af Lugthuset og Kjøphuset kunde erfare, at Diebliffet til Tumultens Begyndelse var kommet. Johan Larsen jvingede et Kofteklædt, hvorpaa et Haandklæde var fastgjort, ud af Vinduet, og et almindeligt Hurraraab fulgte. Derpaa tvang Arens Opvynsmanden paa Arbejdsstuen til at lukke op, og de paa denne værende Deeltagere i Forbrydelsen.

*) Benævnelsen paa et af de eensomme Fængsler i Stiftelsen.

styrtede ned i Mellemporten. Imedens Eggers endnu var for Directionen, havde de fleste af Maajhuusfangerne forberedet sig til Udbruddet. En af dem havde nemlig med de af Risby forjærdede Røglere, opluftet adskillige af Cellerne, og de saaledes udladte Fanger ventede alt i Gangen paa Signalet. Da dette skete, skaffede de Andre sig paa forskjellig Maade Udgang, og, bevæbnede med deres Kniver og Knive, styrtede de nu ud i Gaarden. Det samme gjorde Arbejderne i Rasperimøllen; de brøde det derom værende Gitter itu eller sprang derover. De iratoge under Trudsel og med Magt de mødende Opsynsmænd Røglerne til Stiftelsens Porte og Mellemgange. Heri vare især Wellerup og Niels Olsen virksomme. Uden Ophold flygtede nu en Deel af Risp- og Forbedringshuusfangerne over Sygestue-Pladsen til Mester Bedhages Bolig, fra hvilken var Udgang til Dronningens Gade. Ti til tolv Fanger kom ogsaa paa denne Maade, i Tumultens første Dieblid, i Frihed. Noget senere søgte flere Fanger samme Udgang, da de af forskjellige Aarsager vare forsinkede, iblandt Andet derved, at Pøssagen over Lugthuus-Gaardpladsen var bleven vanskeligere, da Bagten begyndte at flyde; men de fandt nu denne Udgang spærret af Militair, og maatte derfor vende om. Dog benyttede Røglere sig af Veiligheden til at stjæle, men Voldsomheder mod Bedhages Familie vises ikke, og den ellers under Tumulten næsten til Raserie brutale Niels Olsen trostede endog en

gammel jamrende Kone. Herfra søgte disse Fanger at undslippe igjennem en anden Officiantbolig, der vendte til Stranden, men ogsaa her var det for sildigt. Denne Trup, til hvilken endnu nogle Andre stødte, gik nu løs paa at ruinere. De indflog med Knipser Binduerne i den nederste Etage af Sygehuset, for at hevne sig paa Opsynsmanden, hvem de ikke kunde lide. Dennes Søn, en Underofficier ved Landetaten, var just tilstede; ham truede Niels Olsen og raabte: „slaae den Hund ihjel!“ Her viste adskillige Fanger sig i hele deres Vildhed, og raabte iblandt Andet: „at de ei vilde lade sig forbløffe, saalænge der var Liv og Blod i dem!“ — Derefter adspredte de sig; Noget vedblev i Forbedringshuset og de til dette stødende Bygninger at udøve Voldsomheder. Andre gik til Lugthuset og iværksatte Jldspaasættelsen, indtil de omsider bleve indesluttede og paagrebne.

I Forbedringshuset var der en stor Deel Fanger, der hverken vare indviede i Planen eller havde Lyst til at benytte sig af Leiligheden til at undvige. Mange af dem vare ogsaa kun inddømte for kort Tid, og saae deres Løsladelse snart imøde. Det kan ogsaa bemærkes, at Forbedringshuusfangerne betragtedes i Almindelighed af Rasp- og Lugthuuslemmerne med et Slags Foragt. Disse kaldtes Karle i Modsetning af de andre mindre forhærdede og endnu ikke for hele Livet haabløse Forbrydere, som derfor ikke ansaaes stikkede til at være med i

et Foretagende, hvor det i egentlig Forstand gik ud paa Liv og Død. De fleste af ommeldte Fanger, med Undtagelse af dem, der vare paa den store Spindejal, hvorfra Tumultens Begyndelse signaliseredes, bleve overraskede og forstrækkede over den udbrudte Alarm. De frygtede ogsaa for Mishandlinger af Forbryderne i Stistelsens andre Afdelinger, og forholdt sig derfor tildeels rolige, samlede sig ved de dem foresatte Opsynsmænd, og søgte endogsaa at skjule sig bag Maskiner, Borde o. s. v. — Men Niels Olsen og et Par af de ham følgende Rasphuusfanger kom snart, efter at have udsvet de ommeldte Uordener, op i Forbedringshuset, i Hensigt at aabne alle Døre, hvad enten det nu skeete for at befrie Fangerne, eller, som er rimeligere, da dertil ei mere var Leilighed, at bevæge disse til at deeltage i Oprøret i Almindelighed, som, jo flere der vare skyldige, destomindre vilde kunne føres Enkelte til Ansvar, eller maaskee blot for at tilfredsstille deres Forbittrelse. Niels Olsen sprængte adskillige af Dørene. Paa Skrædersalen, hvor man hørte Tilberedelserne hertil, besluttede vel Fangerne at gjøre Modstand, og grebe derfor til Stænger og Brædder o. s. v., men da Niels Olsen lod sig see i den aabne Dør med en Broelægger-Tomfru i Haanden, og raabte: „vil I herud, I Hunde!“ faldt Skrædernes Mod, og Enhver krøb i Skjul som han kunde bedst, hvoriblandt Deponenten om denne Attaqve, i en stor Kiste. Snart bemærkedes nu ogsaa den i det ligesfor liggende Tugthuus udbrudte Ild, og paa Opsynsmændenes Opfordring

begyndte nogle af Forbedringshusefangerne at bjerge Klæde Materialier o. a. Da Niels Olsen saae dette, søgte han at forhindre det, og tvang under Prøgl og Skjeldsord Adskillige til at holde op hermed. Denne Forbryder gif nu som et vildt Dyr omkring i Forbedringshusets Arbejdstuer, kastede derfra ned i Gaarden, hvor det Militaire stod pesteret, og hvor ogsaa Direktionens Personale befandt sig, en svær Bæverstang og en stor Steen, i den upaatvilelig Hensigt at ramme Een af disse, hvilket dog ikke skete.

Ogsaa adskillige i Fugthuset indespærrede Qvinde gjorde sig skyldige i Uordener. Da Niels Olsen saae at han ikke kunde slippe ud, raabte han iblandt Andet: „kunne vi ikke gjøre Andet, ville vi dog hjælpe de stakkels Fruentimmer!“ — Med en svær Bjælke gif han løs paa Døren til disses Arbejdstue, og indvendig hjalp Bjælke=Une og Kirstine Knuigunde Kemp at opbrække Laa-sene. Da Stuen var aabnet, sloge disse to og nogle andre, især Pompe=Juliane, deres Hofte itu, og løbe under Hurra=Maab med Niels Olsen ind i Forbedringshusets Mandfolkstuer. Bjælke=Une var især høirøstet, og raabte: „jeg er vel en Løs, men jeg gaaaer J gale mig med som en Karl.“ Niels Olsen følte sig stødt over denne Qvindes Rasthed, og sagde: „Ville J begynde, holder jeg op“ (med at spolere).

Pjalte=An'e spurgte strag om sin Kjæreste Johan Larsen, og da hun hørte, at han alt var borte, bemærkede hun, at det var godt at see, at de Ræfeste vare borte og kun Skidtet tilbage. Det var ogsaa hende, der gjorde Niels Olsen opmærksom paa, at nogle af Fangerne bjergede, og opfordrede ham til at forhindre saadant. Endelig drev denne*) og Stine Kunigunde Kemp Uforstammtheden og Ubluheden til det Høieste.

I Tugthusbygningen, der indeholdt de fleste Arbeidsstuer og de fleste Fanger, meest forskjellige i Alder, Charakter og Forbrydelser, synes Planen til Tumulten ifkun for enkelte Fanger eller paa enkelte Stuer at have været bekjendt. Saaledes blev det oplyst, at adskillige, hvoriblandt to for begaaet Møveri i Holsteen indsatte, Jøden Samuel Moses og Dymont, kaldet „den tydske Skræder,“ havde noget iforveien pyntet sig. En grov Forbryder, navnlig Wildner, der var indspærret i et Afstykke

*) Dette Fruentimmer, der fra Fødselen ikke hørte til den laveste Klasse, var igjennem et Levnet, besublet af Lidetlighed, Ehyeri og Driftfældighed, endskiøndt endnu i en temmelig ung Alder, sunken ned til Lastens dybeste Grad. — Kemp var en endnu yngre Pige af et særdeles smukt Udvoerts, men som ligeledes havde gjenemgaaet Lasternes og Forbrydelsernes hele Bane, og endnu ved denne Leilighed drev Frækheden til den høieste Grad.

paa en af Salene, raabte, jaafnart han mærkede Alarm: „mach' mir auf, denn nun ist's richtig.“ Ogsaa blev det bemærket, at en Deel af Drengene paa Spindejalen hele Eftermiddagen opholdt sig ved og saae ud af Binduerne til Gaarden som i Forventning, at Noget skulde skee. Paa Linnedvæversjalen var Rasmus Samsoe den eneste Indviede. Da Raskhusfangerne vare brudte ud, opfordrede han sine Medarbeidere til at gjøre det Samme, og da disse ei vilde, skjeldte han dem ud for „skidt Karle,“ og truede dem, at han nok skulde faae dem ud. Han fik ogsaa Døren aabnet, og da samme strax efter igjen blev lukket, kom han tilbage med nogle Raskhusfanger, sprængte den op, og pryglede de paa Salen værende Fanger til at gaae ud. Heraf synes ogsaa at kunne udledes, at Planen var, at bevæge alle Fangerne til Deeltagelse i Udbruddet, for at det desto sandsynligere kunde lykkes, i det Mindste for Nogle. Paa Høvspinderjalen gjorde Drengen Peter Bajas, Frontin, Smaa=Thomas, Ole Thoraldsen og Fl. Spectacles, sloge deres Hovke m. v. itu, sprang om paa Stykkerne, udfloge Binduer, pebe i Fingerne, og raabte Hurra. Nogle kastede endog Stene o. A. ned paa Gaden paa Soldaterne og Forbigaaende. Dog maae en Deel af disse Uordener mere regnes til Udbrud af Drengekaadhed og Glæden over den begyndte Commerce (som de udtrykte sig), end til planmæssig Forbrydelse. Adskillige Fanger, deels aldrende Personer, der i flere Aar roligten havde baaret deres Skjæbne, deels Bønderfolk og Per-

joner af mindre lidensfabelig Charakter, bleve for-
 strakkede over det begyndte Foretagende, og søgte
 at skjule sig af Frygt, baade for deres vilde Med-
 fanger og for at saares af Militairet, der begyndte
 at skyde mod Bygningen. Mange af disse bleve
 mishandlede af de Rasphuusfanger, der kom op i
 i Tugthuset, og en af dem, Niels Bengten, der,
 for sine idelige Formaninger, og for sin Lyst til
 Ro, og sin Hengivenhed for Directionen, hvorpaa
 han havde givet Prøver ved de tidligere foresaldne
 Uordener, og hvorfor han nød Belønning, var ilde
 lidt af de uroligere Forbrydere, blev af Wildner
 eftersøgt, for, som denne havde truet, at slaaes
 ihjel med en Knippel; men i det samme Dieblif
 blev Wildner saaret af en Kugle, og fandt sin
 Død i Luerne. Da Ilden bemærkedes og syntes
 at tage Overhaand, kom hine rolige Fanger frem
 af deres Smuthuller, overleverede sig til Bagten
 og Opsynsmændene, hos hvilke de ogsaa strax havde
 søgt Beskyttelse.

Det var ikke klarligt at oplyse, om nogen be-
 stemt Plan til at antænde Stiftelsens Bygninger
 og isærdeleshed Tugthuset, fra Begyndelsen var lagt.
 Vel blev under Forhøerne forklaret, at Søren
 Gammelmand engang havde fra Vinduet paa
 Skomagerjalen, hvor han arbeidede, gjort nogle
 Gebærder over til Rasphuset, der betydede Ilds-
 paasættelse: ogsaa havde han yttret for en Rasp-
 huusfange, „at det var skidt med de Farter, som de

havde gjort i Huset; naar de vilde noget Ordentligt, skulde de enten spise Paragven af eller slaae de Hunde ihjel, som dagligen pine og plage dem:“ men da en Deel af de værste Tumultuanter strag søgte at sætte sig i Frihed ved Flugt, saa synes i alt Hald Antændelsen kun at være paatrækt som et Subfidium eller Redmiddel. Som Saadant viste det sig ogsaa; thi efterat Udgangene paa alle Sider vare spærrede, fandt denne Misgjerning først Sted. Føren Gammelmand kan ansees som en af Ophavsændene eller maaskee den egentlige Anstifter. Denne Forbryder var kun inddømt paa nogle Aar og hans Straffetid var paa nogle Maaneder nær udløbet; han havde i Stiftelsen lært en Profession, hvorved han i fri Tilstand lovlig kunde ernære sig, og endog samlet sig en lille Sum ved Overarbejde, saa at han, ikke blottet for alle Midler, kunde indtræde i det borgerlige Selskab. Heller ikke gjorde han noget Forsøg paa at flygte. Hans Forbrydelse var de for ikke motiveret af Lyst til Friheden eller fremkaldet af Fortvivlelse over sin Skjæbne og Fremtid, men maa søges i Hengjærighed eller en ubetvingelig Skadefrohed. Derhos viste Undersøgelserne ham mere som en listig, forsigtig og feig, end som en modig og voldsom Forbryder. At han ogsaa betragtede sig selv som en Hovedperson ved Brandstiftelsen, synes at ligge i de Ord, han en Dag under Transporten fra Commissionsforheret til Arresten brugte, idet han saae op paa Tugthuustøinten, nemlig: „at det havde kostet ham meget, at faae det Huus ruineret.“

Da nu som anført, de i Stiftelsen omstreefende grove Forbrydere saae, at Flugt ikke længer var mulig, stormede de op paa Tugthuset, og Søren Gammelmand skal her have yttret: „at det var bedst at ruinere det;“ hvorpaa Johan Carlsson raakte: „ja lad os tænde Ild.“ Saasnart denne Beslutning var fattet, løb Søren Gammelmand tilligemed Tugthuusfangeren Peter D'bel Nielsen ind paa Strædersalen, hvor han tog Fangeren Godskesens Fyrtsøi, der hang i Binduet. Han havde nemlig seet Godskesen have et saadant, som han brugte til at slaae Ild med til Penicjernens Opvarmning. Efter flere forgjæves Forsøg paa at komme op paa det øverste Vold, hvor det plukkede Værk opbevaredes, lykkedes det Slaglille, ved Hjælp af en Knibtang, at aabne Lemmene dertil. Nu sprang Johan Carlsson, Mel-lerup, Slaglille, Lars Petersen, Trap, Drengen Smaae=Thomas*), Johan Andersen, Niels Rjøge m. Fl. derop, hvoriblandt Nogle ikke i anden Hensigt end at følge de andre, der, som de troede, kjendte en Flugt herfra. Her brøde de endeel Tagsteen løs, kastede dem ned paa Gaden, for at forhindre de Militaire i at komme

*) Denne Dreng, Thomas Christensen, forenede gode Anlæg med et særdeles smukt Udvores, men havde alt fra Barndommen idelig været straffet for Tyveri. Efter under denne Sag at være benaadet fra Dødsstraffen, begik han og Egibius Petersen et Par Aar senere Mord paa Nesteren Bedhage og bleve henrettebde.

derop. Blandt de der Forsamlede savnedes Bovehals, hvorfor Johan Carlsen bandede og sendte Smaae=Thomas ned efter ham. Da Bovehals kom op, og man forlangte Fyrtsiet af ham, greb han i Lommen, men savnede Steen, hvorover Johan Carlsen sagde: „Du skal D..... g... mig have Brygl, naar jeg slyer Dig Tøiet, og Du ikke passer paa det.“ En af Fangerne raabte da, „at i Niels Benzens Kiste laa en Steen,“ og Smaae=Thomas blev atter sendt ned at hente den. Hermed slog Bovehals nu Ild og antændte det paa Loftet liggende Bærk paa to eller tre forskjellige Steder. Da dette var skeet, løb de Alle ned i Gaarden, hvor de adspredte sig og efterhaanden bleve grebne. Søren Gammelmand listede sig bort, og blandede sig mellem de Fanger i Forbedringshuset, der ikke havde deltaget i Forbrydelsen. Efter denne Misgjernings Udførelse var det, han kom i Raft med Pjalte=Une. — Hele Oprøret ledsagedes af idelige Hurraaab, Skrigen og Piben, der, forenet med den idelige Frem- og Tilbageløben af en saa stor Mængde Vienn.sker, forøgede Forvirring:n endmere. Binduer, Jernstænger, ituslagne Kofke, Tagsteen, Graasten, kort Alt, hvad Man fik i Haanden, blev styrket ud af Binduerne, for at forhindre Soldaterne i at komme ind. En Tagsteen faldt lige mellem en Soldat og en af Direction n, Agent Weybel; om den var sigtet efter denne Sidste, er ei vist. Og saa ved en anden Directeur, Major Mangors Side faldt en Steen. Ingen blev isvrigt saaret

heraf. — Characteristisk er det, at der under selve Tumulten, i samme Dieblig, Deeltagerne ved en Forbrydelse, som syntes at fordre deres hele Krafts Anstrængelse, søgte at naae et for dem, i det Dieblig saa vigtigt Formaal som Friheden, kunde begaaes Forbrydelser, som her virkelig gif i Svang. Saaledes begif flere af Fangerne Tyverie, og Rogle, som alt bemærket, Ugugt, Andre søgte at tilfredsstille personlig Hævn. — Under hele Tumulten mistede ingen af Fangerne Livet undtagen Wildner; en Anden blev let saaret. Derimod blev en af Brandfolkene skudt, da han, idet han krøb ud paa Taget, blev antaget for en Fange.

Alle de Fanger, som undkom, bleve grebne igjen, enten samme Dag eller efter en kort Tids Forløv. Saaledes blev Johan Heinrich Buchewitz anholdt strax i Nærheden af Politikammeret. Han var isøvrigt ikke deelagtig i Planen, men forklarede, at, da han saae endeel undflye, kunde han ikke modstaae den Attraae ligeledes at søge sin Frihed, for saaledes endnu engang at faae sin Kone og sine Børn at see. — Folland løb, saasnart han var kommen ud, tilligemed flere, igjennem nogle Gaarder, indtil han saae en Hest staae udenfor en Gaard, hvorpaa han først anmodede og siden tvang den Karl, som holdt samme, til at slippe den, svang sig op paa den, og reed foran de andre Fanger indtil Hjørnet af Reberbanen paa Christianshavn, hvor han sprængte fra dem, da han nu kjendte Weien.

Han skyndte sig ud af Besterport, over Balby til Kjøge, i Nærheden af hvilken Bye han slap Hesten, og begav sig derefter til Egnen ved Præsto, hvor han blev greben, efter at have begaaet adskillige Tyverier. Stokkebek, Frederik Møjer, og en-
 deel Andre løbe, da Joland havde forladt dem, anførte af Rasmus Jensen Olsen, ned mod Langebro; her fastede Nogle Kniplerne fra sig, for ikke at vække Opmærksomhed. Ved Bryghuset forsøgte Johan Larjen forgjæves at slaae det Hålsjern af, som Andreas Davidjen Eggers havde paa. Rasmus Jensen Olsen søgte tilligemed Stokkebek til Sommerpladsen, og derfra om Aftenen til Restved Kanten, hvor de bleve grebne. Paa Sommerpladsen hørte de først at Lugthuset brændte. Klingberg kom lykkelig ud af Besterport, men meldte sig selv hos Vægteren paa Broen. Dette foregav han at have gjort, fordi han hørte, at Stiftelsen var antændt; thi han havde forhen været uvidende om, at nogen Ildspaaføttelse var tilfjættet og vilde derfor ei være fraværende ved Undersøgelserne, for at han ei skulde misænkes som Medvinder i denne Forbrydelse.

Da endelig alle de, der ikke havde fundet Leilighed til at undkomme, igjen vare satte under Bevogtning, bleve de førte til Qvæsthuset, hvor de forbleve i Gaarden saalænge den strax ned satte Standret varede. Da denne var tilende, blede de transporterede

*) Ved denne blev 7 Forbrydere dømt til Døden, og heur-
 rettede den paafølgende Løvedag.

til Gammel-Holm, hvor Commissionen begyndte sine
 Lidder. Dajaa paa Gammel-Holm blev der forsøgt
 paa Udbrud fra en af Arresterne; men dette blev
 angivet af en af Fangerne og forhindret.

Efterat alle Data vare samlede mod de forskjellige
 Forbrydere, deels ved deres Jorefattes, deels ved de
 som ganske eller nogenlunde troeværdige anseete
 fangers Forklaring, stilledes de Paagjældende selv
 for Forhør, og det lykkedes efterhaanden, med saa
 Undtagelser, at erholde uorbeholden Tilstaaelse af
 dem. Nogle i. Ex. Samsøe og Folland, afgave
 saadanne næsten uopfordrede. Da først Nogle havde
 bekjendt, især de, der stode i et Slags Anseelse hos
 de Andre, f. Ex. Niels Olsen, Samsøe m. Fl.,
 bidroge disses Exempel og Opmuntring til, at de
 øvrige Medskyldige ei længer benægtede. Com-
 missionen var bemyndiget til at anvende den saa-
 kaldte skarpe Examination, men saadant fandtes ikke
 nødvendigt. Ikkun Enkelte, især Johan Bog-
 stad og Søren Gammelmand viste sig haard-
 nakkede. Den Første vilde ikke, uagtet betydelige
 Data taledes imod ham, tilstaae Deeltagelse i Ild-
 paasættelsen. Han blev imidlertid overbevist om
 i andre Henseender grovelig at have forbrudt
 sig. Søren Gammelmand tilstod vel ved
 det første over ham afholdte Forhør det Meste af,
 hvad ham imputeredes, især deleshed sin Deeltagelse i
 Brandstiftelsen, men senere fragik han denne Til-
 staaelse. Dette kunde dog ikke komme i Betragtning,
 og det saameget mindre, som Tilstaaelsen ikke blot
 paa det stærkeste var konstateret ved de oplyste Om-

stændigheder, men endog indeholdt Data, hvorefter Intet vidstes, og som ved nærmere Undersøgelse befandt sig rigtigt*).

Iblandt de for Commissionen afgivne Tilstaaelser er Johan Jacob Egidius Petersens mærkelig. Fangen Niels Bengen anmeldte nemlig, at han havde erholdt Underretning om, at Drogen Johan Jacob, som han kaldtes, skulde have udladt sig med, at hans Samvittighed ikke lod ham have nogen Ro, fordi han havde haft Deel i Brandstiftelsen. Derfor blev bemeldte Drog fremstillet for Retten og opgav en Forklaring om denne sin Deeltagelse, hvorefter Retten ikke havde den mindste Formodning. Som Aarsag til Tilstaaelsen angav han, at han om Dagen piintet af en bestandig Uro, der fulgte ham, hvor han gik og stod, og om Natten forekom det ham, som om Trap stod ved Hovedgjerdet og Bovehals ved Foden af hans Seng, begge gribende efter ham. Paa denne Tilstand haakede han at faae en Ende, naar han gjorde en aabenhjertig Tilstaaelse, og der or var det, at han fortalte to af dem, der sadde i Arrest med ham hvad han havde gjort, i Haab om, at hans Fremstilling for Retten derved foranledigedes. Hans Sove-

*) Aftenen før Henrettelsen forlangte denne og nogle af de andre Domsældte at tale med en af Commissarierne, og erklærede da Søren Gammelmand for denne, uden mindste dertil givne Anledning, „at han Intet havde at berbreide sine Dommere; han havde fortjent, hvad der tilstødte ham.“

lammerat forklarede ogsaa, at han de sidste Nætter havde været meget urolig, var sprunget op, og havde skjulvet over he'e Legemet. Denne Inquisition Tilstaelse blev fuldkommen konstateret ved de derom anstillede Undersøgelser.

Ved Forbrydelser af den Natur, som denne Tumult i Straffeanstalten paa Christianshavn, var det naturligt, at Loven maatte vise sin Virksomhed saa hurtigt som muligt, derfor blev en Standret sat, som er omtalt, endnu samme Aften, som Branden havde sundet Sted, bestaaende af tre Assessorer og en Auditeur som Actuarius.

Ifølge den Dom, som af Standretten afsagdes og af Kongen confirmeredes, mistede 7 af Fangerne Livet, nemlig Rasphuusfangerne Johan Pedersen, „Bovehals“ kaldet; Jens Lagerløv Frap; Johan Carlsen; Jens Møllerup; Lars Petersen; Hans Pedersen Slaglille, kaldet „Fanden,“ og Forbedringshuus'ingen Johan Arenh. Af disse tilstod ikkun den Første at have deelaget i Brandstiftelsen, og blev desaaarsag anseet med kvalificeret Livstraf. De Andre vare overbeviste om saadanne Forbrydelser, der efter Frd. 31 August 1813 maatte medføre Livstraf. Henrettelsen skete om Morgenen tidlig under militair Bedækning og i Paasyn af de øvrige Fanger; tre Fanger straffedes med Forlængelse i Straffeiden forøget Arbeide og Nat.

Uangfoldige Personer vare Vidner saavel til den Frækhed, med hvilken disse Forbrydere ventede Udaldet af Standrettens Dom, som til den til-

syneladende Ligegyldighed, hvormed de gif til Retterstedet. Dog kan dette maaskee bedst forklares deraf, at de stræbte i deres Kammeraters Dine at overtræffe hinanden i saakaldet Raskhed; thi de Mænd, der nærmest havde Leilighed til at varetage de Dømtes Sindsbestaffenhed, bemærkede hos dem fjendelig Dødsfrygt og en levende Attraa efter længere at friste deres usle Tilværelse. — Standretten kunde naturligviis ikke i det korte Tidsrum, til hvilket dens Medlemmer, med Hensyn til deres physiske Kræfter, vare indskrænkede, uldstændigen erfare hele Omsanget af den tumultuariske Forbindelse mellem Fangerne; og da det derhos var høist sandsynligt, at en stor Mængde af de øvrige Fanger maatte være medskyldige, saa blev nogle Dage efter anordnet en Commissiön, for nærmere at undersøge denne Sag. Den bestod af de samme Medlemmer som Standretten.

I følge Commissiöns-Dommen bleve 50 Fanger straffede. Sex skulde have deres Halse forgjorte samt steiles, nemlig: Søren Gammelmand, Niels Henning Dahl, Thomas Christensen, Johan Andersen, Johan Jakob Egidius Petersen og Rasmus Jensen Samsø; Fire bleve anseete med simpel Livstraf, nemlig; Rasmus Jensen Olsen, Hans Larsen Stokkebel, Niels Olsen og Johan Andersen Bogstad; To dømtes til at fagstryges, og derefter hensættes til Arbeide i Raskhujet under streng Bevogtning, nemlig: Carl Nielsen og Berthelhard Kiveland. De

øvrige straffedes i Forhold til deres Forbrydelse med forskjellige Antal Aar, Sjarpet Arbeide, eller Forlængelse i deres Straffetid. Gotfried Bøhmstad og Niels Hansen bleve friesundne for videre Tiltale. I Henseende til Foland forbeholdtes endvidere Justitiens Ret, forsaavidt han under Undvigelsen havde gjort sig skyldig i Tyverier under andre Jurisdictioner. — Den kgl. Resolution af 26de September 1817 formildede Dommen derhen, at Thomas Christensen og Egidius Petersen benaadedes paa Livet, og derimod hensattes til Arbeide i Raskhuset under streng Bevogtning paa Livstid. Fremdeles formildedes Bogstads Straf derhen, at han skulde fattes i to Dage, 27 Slag hver Dag, og derefter udholde det ham forud for Livstid tilfundne Arbeide i Raskhuset, under streng Bevogtning og i særskilt Aflukke fra de øvrige Fanger. Rasmus Jensen Samsø benaadedes fra det Tillæg i Straffen at steiles.

Under søger man, hvad der egentlig har foranlediget denne Tumult, da bliver Hovedgrunden vistnok den, der ligger nærmest, og som er den almindelige til Fangers Udbrud: at søge Frihed. Imidlertid kan Man af psykologiske Grunde dog formode, at dette alene ikke kunde bevirke saa vovelige Foretagender, som de her udførte, og som ganske bære Charakteren af en hæstig Hævngjerrighed. Det er ogsaa efter Oplysningen antageligt, at flere af de ved denne

Reilighed virksomste Forbrydere især søgte at tilfreds-
 stille en længe næret Forbitrelse, endskjøndt det maa
 forundre, at de af Fangerne paaberaabte og nede-
 for anførte Aarsager kunde opvække denne Lidenskab
 i en saadan Grad. Men Man maa dog derhos
 bemærke, at den Glaase af Mennesker, her omtales,
 som raae Gemytter i Almindelighed, sjeldent overveie
 Forholdet mellem den formeentlige Forurettelse og
 Havnens Grad, naar Lidenscaben blot bliver tilfreds-
 stillet; og at flere gjentagne Irritationer, om disse
 end hver for sig ere ringe og endog kun indbildte,
 lettelig kunne lede til de voldsomste Udbrud. Acterne
 synes imidlertid ogsaa at udvise, at hos mange af
 de Deeltagende fandt ikke engang saadan Forbitrelse
 mod enkelte Individider eller Lyst til at tilfredsstille
 hævnjerrige Lidenscaber Sted. Disse kunde da ikke
 antages at have handlet af andre Bevæggrunde, end
 enten, ved at bidrage til en almindelig Forstyrrelse,
 for Diebliffet at finde Afvegling i en ledsommelig og
 censformig Tilstand, eller at de frygtede for, ved at
 holde sig tilbage, af deres Kammerater at anses
 for at mangle Mod og Lyst til vovelige Fore-
 tagender. Det Første bestyrkes ved flere Udeladelier
 af den Mængde unge, laade Dreng, der fandtes
 skyldige i saadanne Handlinger, der mere bidroge
 til at forøge den almindelige Allarm og Tumult,
 end de i sig selv vare af farlig Natur, og een af
 dem, den ovenomtalte Egidius Petersen, erklæ-
 rede endog for Forhøret, at han alene bidrog til
 Antændelsen af Tugthuset, fordi han haabede, „d a

vt faae et nyt Huus at arbeide i." Ogsaa ere der mange Data for, at en vis Forfængelighed herskede mellem Fangerne, saa at de, der vare meest bekjendte for urolig og dristig Udfærd, betragtede sig selv og ansaaes af Mange af deres Medfanger, for mere respectable, end de, der fredsommeligen lede deres Stjæbne. — Den første Anledning til Misjornøielse forklare nogle Fanger at have været den Befaling: fra Directionen (Dorigheden)", at Haaret skulde afklippes dem. Ogsaa havde Directionen ladet de Potter, som de varmede Mad i, slaae itu*). I Forbedringshuset havde Fangeren Christian Hansen været i Uenighed med nogle af de øvrige, fordi han jorneentlig blev favoriseret fremfor disse. De havde derfor klaget over ham hos Inspecteuren. Fra Søndagen før den 25de Juni mumledes der idelig om, at dersom de ikke fik Seir over ham, var det lige saa godt, det brød ud først som sidst. Ogsaa vare de misjornøiede over, at de nederste Binduer til Forbedringshuset skulde lukkes, imedens Fruentimmerne vare i Gaarden, i hvilken Anledning Eggers den 25de handlede mod Forbuddet, og da han blev irettesat derved, var studs mod Mesteren Gundel og Inspecteuren. Endelig syns et Rygte iblandt Fangerne om, at Livsfangerne herester ikke eller kun vanskeligt kunde vente Be-

*) Disse Bestemmelser, der gaves for Reenligheds og Sikkerheds Skyld, vare vistnok hensigtsmæssige.

naadning, især at have forsøget Forbittrelsen. Derimod var der ingen af Fangerne, der, paa Opfordring, havde det Mindste at klage over Forpleiningen, eller noget Væsentligt i Henseende til deres Behandling.

Morten Frederiksen.

I den foregaaende Skildring af Børnehusets Brand have vi omtalt Morten Frederiksens Deeltagelse i denne Udaad, og troer, at denne udmærket listige og forvovne Forbryders Levnet vil interessere dette Skrifts Læsere.

Morten Frederiksen blev født i Arndahl, hvor hans Fader var Procurator. Inden han var 8 Aar gammel, var hans Fader og Moder døde fra ham, og han kom nu til at gaae i Skole ved Hjælp af et Understøttelsesselskab indtil han var 11 eller 12 Aar gammel. Her lærte han at læse, skrive og regne. Hans Bedstemoder, en Herredsfoged Frederiksens Enke, sendte ham derpaa paa sin Bekostning til en Landsbyskole i Nærheden af Horsens, hvilken var under en Præst Mummés Opsyn. I denne Skole gif han til han var omtrent 15 Aar, da blev han confirmeret. Først bestemtes han til Søen, men blev derpaa sat i Lære hos en Smedker i Horsens, hvis Navn han ei erindrer, hvor han dog ei blev længe, da han efter et halvt Aars Tid løb fra denne, fordi han var kommen i Uenighed med nogle Drengene, og kom igjen hjem til Bedste-

moderen. Efter en 2 à 3 Uger kom han til at tjene hos en Proprietair Trenius, en Miilsvei fra Skoubye og Gammelbye, uden at være ansat til nogen bestemt Forretning, men løb efter nogle Maaneder bort, blev greben og igjen bragt til Bedstemoderen. Hun foreholdt ham hans slette Opførsel; men hendes Formaninger frugtede saalidt, at han ogsaa løb fra hende. Denne Gang bragtes han til Præsten M u m m e, der havde confirmeret ham; og denne sendte ham igjen [tilbag. Han havde imidlertid været i Fridericia og faaet Lyst til det Militaire. Pastor M u m m e gav ham derfor en anbefalings-Skrivelse til Chefen for svenske Infanteri-Regiment, der ansatte ham som Viker ved Capitain Herz's Compagni. Her tjente han omtrent et Aars Tid, blev nogle Gange straffet, og var flere Gange bortløben. Da han sidste Gang absenterede sig, havde han stjaalet nogle Penge fra en Bondefarl, hvorfør han, da han derpaa blev greben, fik sin Afsted fra Regimentet, og blev ved en Underofficer sendt tilbage til Præsten M u m m e, der atter alvorligen foreholdt ham hans slette Opførsel, og formanede ham til dog endeligen at vælge sig en fast Bei. Han erklærede da, at han vilde reise til Kjøbenhavn for at komme til Søes, fik en liden Arv udbetal, og reiste. Paa Overfarten fra Korsør til Nybora traf han en Slagter, ved Navn Worm, som, da han hørte, at han ingen fast Bestemmelse havde, interesserede sig for ham og foreslog ham at gaae i Lære hos ham, hvilket han antog, og blev nu Slagterdreng i Korsør, hvor han i et Aarstid

havde det meget godt. Da hendies det, at han engang fik Tilladelse at følge med en Drift Kreaturer til Kjøbenhavn; men her blev han saa indtagen af alle de Herligheder, han saae, isærdeleshed Bagtparaden, at han uden videre lod den Hest, han havde afbenyttet, staae paa Vesterbro. og lod sig engagere som Piber ved Prinds Christians Regiment. Hans Mester opsøgte ham og stræbte at afholde ham fra dette Skridt, men forgjæves.

Dette passerede mod Slutningen af Aaret 1804. I Aaret 1805 gik Regimentet til Holsteen. Hans Compagnichef var Capitain Juul, der holdt ham i Awe, men viste ham ogsaa meget Godt. I Aaret 1807 kom han igjen til Kjøbenhavn. Han var imidlertid gaaet i Regimentets Skole og havde der videre uddannet sig. Det vedblev at gaae ham godt til Aaret 1809, da han om Esteraaret i Spil havde mistet endeel af hvad han havde samlet sig, blandt Andet et Uhr, som Capitain Juul havde givet ham, hvorfor han besluttede at desertere, hvilket han ogsaa iværksatte; men blev paagreben ude i Sjælland, fik en Compagnistraf, og saates igjen ved Regimentet. Dette var imidlertid kommet i Cantonement i det nordlige Sjælland, hvor han fik Qvarter i Nærheden af Hirschholm. Her stjal han et Uhr og nogle Penge fra en anden Soldat og løb bort, men blev fort efter i Nærheden af Præsts høs en Præst Faber, hvem han ved endeel Løgne om at have lidt Skibbrud havde bevrøget til at modtage sig, paany greben, arresteret og igjen sendt til Regimentet, hvor han endnu denne Gang kun blev anseet

med Straf af nogen Tids Fængsel paa Band og Brød. I Aaret 1810 stjal han i Forening med en Tambour, Gant paa Hirschholm, men det blev ei opdaget førend mod Slutningen af Aaret, hvorfor han deserterede, men blev igjen greben, og maatte gaae tolv Gange Spidsrod. Om Vinteren laa Regimentet i Garnison i Kjøbenhavn, men da Foraaret nærmede sig, kom det igjen ud paa Landet. I Aaret 1811 fik han saaledes igjen Qvarteer paa Hirschholm, hvor han i Forening med nogle andre Personer stjal nogle Sølvstager paa Slottet. Da han mærkede, at Tyveriet opdagedes, deserterede han paany, men blev anholdt i Nærheden af Kallundborg, igjen afleveret til Regimentet, og indsat paa Kongens Maade i Slaveriet. — Herfra undveg han, da han engang var paa Arbeide i Castellet, og begav sig ud paa Landet, hvor han levede af Tyveri hos Bønderne i en Tid af tre Maaneder, indtil han en Dag kom til Kjøbenhavn, i den Tanke, at han i sin oppudsede Dragt vilde blive ukjendt. En Hyrskudskarl, Samuel Petersen, der alt nogle Dage efter hans Undvigelse havde havt fat paa ham ved Sorgenfri, men ved hans Bønner havde ladet sig røre og tilladt ham at gaae, gjenkjendte ham imidlertid, og fik ham, skjøndt han søgte at undvige, dog anholdt. Grunden til at han ved denne Leilighed ei kunde undløbe, var, fordi han, for at distinguere sig, havde taget Sporer paa Benene, der forarsagede, at han faldt og saaledes blev indhentet. Han blev derpaa med Støvler og Sporer bragt til Politikammeret. Her havde man opdaget blandt

andre Tyverier et i Nærheden af Nestved, hvorfor han nu bragtes derud, men deserterede herfra to à tre Gange; begik hvergang nye Tyverier, og fangedes atter efter søie Tid, saasom han altid blev i Sjælland. Endelig fik han sin Dom i Aaret 1811, hvorved han blev anseet med Ragsstrygning og Raskhuusarbejde paa Livstid. Ragsstrygningen fritoges han for, men indsattes i Raskhuset, hvor han imidlertid ikke forblev længer end til April Maaned 1812, da han tilligemed Kungen Rasmus Brynjulfsen deserterede paa følgende Maade. Efter at have fra Skræderfalen stjaalet sig nogle Klæder, lode de sig ved et Toug nedglide fra 2den Sal.

Morten Frederiksen var den første, han gled ned uden at blive bemærket af Skildvagten, og gav sig derpaa strax i Tale med denne, medens Brynjulfsen gik ned. Idet han lod sig falde, mærkede Soldaten det, men han løb over Børnehuus-Torvet, og Morten Frederiksen, som Soldaten ingen Mistanke havde imod, gik nu ogsaa rolig bort. De mødtes efter Aftale paa Langebro, hvorfra de begave sig ud af Loldboden til. Da Brynjulfsen havde mistet sin Hat, gave de sig i Amaliegaden i Snak med en Bægter, der just bar en i Haanden, og affjøbte ham samme for nogle Penge, de havde hos sig. I en Kjelder fik de nogle Forfriskninger, og, saasnart Porten var aabnet, gik de ud af Diterport ad Strandveien, igjennem Charlottenlunds Skov og Jægersborg til Vngby. Her stjal de hos Bønderne, og „vendte sig derpaa mod Roeskilde“, hvor Morten Frederiksen var bekjendt. De indtoges

rede sig hos en Mand kaldet Lars Forpagter, om hvem Morten Frederiksen havde hørt meget ondt, og som han vidste eiede endeel Penge. De foregave at fare med en Kaper og skulle til Korsør. Da de havde opholdt sig et Par Dage og undersøgt Leiligheden, udførte de deres Plan imod ham. De drak Manden en Aften bestjænket, og da dette var lykkedes dem, benyttede de Natten til Udførelse. Morten Frederiksen gik ind i Mandens Sovekammer, aabnede et Skab, og udtog omtrent 100 Rdlr. rede Sølv; Rasmus Brynjulfsen tog for sin Part fat paa et Skab, der stod i det Kammer hvor de havde ligget, og bemærgtigede sig her en betydelig Sum Penge, saavel i Boncosedler som i Sølv. Da de havde gjort denne Fangst, begave de sig til Kjøbenhavn, omsatte Sølvet hos Erfeldt, og fik tilsammen 16 à 1700 Rdlr., hvilke de deelte og derpaa skildtes ad med den Bestemmelse, at de igjen vilde samles ved Brindsens Bro ved Frederiksholms Canal. Morten Frederiksen besluttede imidlertid ikke at komme tilstede ved dette Stevne-møde, men heller paa egen Haand at see sig om i Verden. Han forsynede sig med gode Klæder; men da han indsaac, at hans Pengebeholdning ikke var tilstrækkelig til nogen betydelig Reise, foresatte han sig at gjøre et lidet Tog ud i Sjælland, og begav sig derfor efter nogle Dages Ophold i Kjøbenhavn ud ad Bordingborg-Kanten, hvor han paa et Sted begik et Tyveri af 5 à 600 Rigsdalers Værdie. Med denne Høst gik han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han traf paa en af sine Kammerater ved Navn

Conrad Koch, der viste ham hvor N. Brynjulfsen havde sit Ophold. Denne havde imidlertid sat sine Penge overstyr og var i maadelige Omstændigheder, saa at Morten Frederiksen maatte understøtte saavel ham som tvende andre Kammerater fra Slaveriet, Søren Gammelmand og Herman Krogh, med hvem han og Brunjulfsen kom i Forbindelse. Til Gjengjæld lovede disse at skaffe ham bort. De gav ham Pas til Aalborg og fulgte Morten Frederiksen paa Veien til Korsøer. Underveis brøde de ind hos en Uhrmager i Slagelse, men fik intet Udbytte, da de bleve forjagede. Morten Frederiksen derimod, som ikke vilde lade sine Kammerater for deres Venskab gaae tomhændede fra sig, brød ind i en Kjelder og stjal en Brevtaske med nogle Penge, et Uhr og en Pibe, hvilket han gav dem, saasnart han traf dem paa Marken uden for Byen, hvor de ventede paa ham. De fortsatte derpaa samlede Veien til Korsøer, hvor Søren Gammelmand og Herman Krogh toge Logie paa Bærtøhuset. Efter Aftale med dem gif Morten Frederiksen om Natten ind og tog Kroghs Pas samt nogle Klæder, hvilke han iførte sig og indfandt sig i denne forandrede Dragt ved Færgeren, som tog ham uhindret med. I omtrent otte Dage ventede han i Odense paa sine i Korsøer tilbageblevne Kammerater; men disse havde, da Krogh uagtet han foregav, at hans Pas var ham frafjælet, ikke kunde erholde noget nyt, begivet sig igjen paa Veien til Kjøbenhavn, hvor man anholdt ham i Slagelse. Morten Frederiksen tiltraadte imidlertid Veien til Horsens, men besluttede

at forandre sin Reiseroute. Han forandrede derfor Aalborg i Pasjet til Hamborg, fik det paategnet i Kolding og fortsatte Veien til Flensborg. Underveis skaffede han sig Penge ved Tyveri, og da han i Flensborg fandt et lystigt Levnet, besluttede han at blive der nogle Dage. Men da han havde afleveret sit Pas paa Politiekammeret, opdagedes dets Forfalskning, og han blev arresteret. Han søgte strax at undvige, men hans Forsøg mislykkedes. Pasjet sendtes til Kjøbenhavn for at eftersees, og herfra blev det da meldt, at Pasjets egentlige Eiermand var en Herman Krogh, der sad arresteret i Slagelse. Imidlertid var det dog lykkedes Morten Frederiksen at undvige; men han blev igjen paa-greben i Sadersleben, hvor han hensattes i et meget haardt Fængsel. Da han var underrettet om den fra Kjøbenhavn indhentedes Oplysning om Pasjet, tilstod han aabenhjertigen, hvo han var, og hvorledes han var kommen i Besiddelse af samme, i det Haab, at Krogh derved skulde slippe fri, da denne var sigtet for det af Morten Frederiksen begaaede Tyveri i Slagelse.

For selv at faae Leilighed til Flugt, opspandt han en rørende Historie om en Pranger, han i Nærheden af Roeskilde skulde have dræbt, og foreviste adskillige Ting, som han virkelig havde kjøbt i Kjøbenhavn, men som han foregav at have berøvet den Døende. Man troede ham, og en Præst blev sendt til ham, da han vedblev sit Forehavende. Efter nogen Tids Forløb blev han affendt til Roeskilde. Hidtil havde det været ham umuligt at flygte,

hvorimod han haabede, at den vilde lykkes ham, naar han kom til Roeskilde, hvor han kjendte Fængs- lernes Beskaffenhed. Imidlertid blev han her stærkt fængslet. En Lænke, der var fastgjort midt i Gulvet, blev om Dagen sat om hans ene og om Ratten om begge hans Been. Desuagtet lykkedes det ham at sætte sig i Frihed. Han forsærdigede sig af Halm og Klude et falskt Been, og overtrak samme med en Strømpe. En Aften, henimod den Tid han ventede at Arrestforvareren som sædvanlig vilde komme ind i Arresten, gned han det Been, hvorpaa Jernet sad, saa stærkt, at det saae ud som ophovnet; det andet bandt han op under sig, men tilføiede i dets Sted det falske. Da Arrestforvareren kom, beklagede han sig over, at Jernet havde gnavet ham, foreviste det gnedne Been, og fik saaledes Jernet om det udstoppede. — Mod Ratten vidste han, at Fængslet skulde renoveres, og han fik i Almindelighed først da Lænken om begge Benene. For at fængsle Slutternes Opmærksomhed, havde han imidlertid med Rødkridt og Sværte tegnet Ud- stilligt paa Bæggene, som han foreviste denne, der tilligemed fem Bægtere kom ind i nysangivne Hensigt. Medens disse Personer stode og estersaae disse Tegninger, og Slutteren, for ret at tage Alt i Eftersyn, holdt sin Lygte henvendt med det Teg- nede, og der forøvrigt blev mørkt i Bærelset, listede Worten Frederiksen sig sagte hen imod Døren, sprang hurtigt ud, og slog den i for dem alle fem, der, ved Larmen valte af deres Betragtninger, begyndte at skrigte efter ham; men han undkom lykkeligen.

Dette passerede den 23de November 1812. Morten Frederiksen begav sig ud til en Bonde, som han af en anden Fange havde hørt var vel forsynet med Penge. Det flette og kolde Veir havde imidlertid udmattet ham saaledes, at han strax krøb op paa Loftet og skjulte sig dybt nede i Høet til næste Nat, da han brød ind hos Bonden, og stjal saavel Penge som Klæder. Forsynet hermed gik han nu videre, begik nogle flere Tyverier, hvorved han hos en Bonde fik omtrent 100 Rdlr., og begav sig derpaa i Bondedragt med Slagstøvler og en stor bredstygget Hat igjen til Kjøbenhavn, hvor han tog Qvarteer i Herman Kroghs Logie. Her forblev han skjult, indtil han havde forskaffet sig nogle nye Klæder og fattedes Penge; thi nu gik han igjen ud „paa Tog“, brød ind hos en Bonde i Nærheden af Roeskilde Kro, hvor han gjorde en Fangst af en betydelig Sum Penge. Ved Hjælp af disse fik han sig nye Klæder og gjorde sig et falsk Pas. Benyttende dette, kom han over Kallundborg til Aarhus, hvor han fik et nyt Pas til Hamborg. Under sit Ophold i Kjøbenhavn havde Herman Krogh, der selv var i Lolland, tilskrevet ham og bedet ham oppebie sig; men Morten Frederiksen takkede ham meget forbindtlig, og erklærede ham, at han vilde søge sin Lykke ene i Verden; dog lovede han at give ham Underretning om hvor han landede. Fra Aarhus reiste han med Extrapost til Altona under Navnet Ludvig Benzons Kragh og var Uhrmager. Han indtraf i Hamborg den 15 eller 16 December 1812. Hans Penge vare imidlertid

næsten stoppede, da en Bonde gav ham 50 Rdlr. Courant, for at gaae i Sønnens Sted som Soldat; men da han fandt det farligt at gaae i dansk Krigstjeneste, vandrede han videre, kom over Berlin til Danzig, og lod sig der af Tettenborn engagere ved de rigaiste Kojacker, fulgte derpaa med denne tilbage til Hamburg, hvor forskjellige Corps bleve oprettede, og blev ansat som Underofficeer ved den hanseatiske Legion. Han gjorde derpaa Felttoget mod de Franske, og fik endelig sin Afsted som Overvagtmeister. Da han troede maaskee at kunne gjøre sin Lykke og han tillige ved Bytte havde erhvervet sig Penge, tog han ei mod det Tilbud, man gjorde ham, at gaae ind under et hannoveransk Regiment, men fulgte med de Svenske til Sverrig, hvorfra han agtede at tage til Norge. Da han reiste i russisk Uniform og ikke fordulgte sin Plan, blev dette forbudt ham, hvorfor han lod sig ansætte som Quartiermeister ved de mørneriske Husarer i Nistad. Her begyndte hans gamle Pengeforlegenhed at trykke ham; han forvanskede Munderingskamret, og begik Tyveri hos sin Vært, en Brygger i Nistad. Dette opdagedes og han blev arresteret, men det lykkedes ham at undvige; hvorpaa han drev om i Sverrig et Aarstid, var blandt andet to Gange i Stockholm; men a'holdt sig fra Tyverier saalænge hans Penge ikke vare ganske stoppede. Da dette endelig igjen fandt Sted, begik han et betydeligt Tyveri og tog sit Ophold i Gothenborg. Da han blev efterjat fra Landscone, maatte han over Hals

og Hoved flygte herfra, og efterlade sin ruðsiffe Afsteed sammesteds, hvorfor han forfærdigede sig selv en ny og reiste paa denne over til Kjøbenhavn. Her levede han i nogen Tid ukjendt under sit svenske Navn Eric Gulling, ja havde endog den Driffighed at søge Ansættelse som Bagmester ved Augelier-Tropperne i Franckrig. Medens han ventede paa dette, vare hans Penge igjen opslupne, hvorfor han ved Tyveri atter maatte forskaffe sig nogle. Ved denne Leilighed blev han atter paaagreben. I de Forhører han fremstilledes for, negtede han længe at have gjort sig skyldig i det han sigtedes for, men indvikledes efterhaanden i Modsigelser, som han ei kunde rede sig ud af. Da han mærkede dette, og tillige forudsaae, at han vilde blive afleveret til Roeskilde, hvor han var overbevist om, man vilde gjenkjende ham, angav han, hvo han var, og blev derpaa sendt derud. Her sad han i nogen Tid, men uagtet han var svært lænket, lykkedes det ham dog endnu denne Gang at undvige. Han naaede nemlig med megen Møie op til Loftet i sit Fængsel, hvor han i det ene Hjørne brød Gul, krøb igjennem dette, og kom derved op i Retssalen, hvor hans liden Kuffert, der var bragt fra Kjøbenhavn, stod med alle hans Klæder. Deraf tog han med sig og flygtede til det sydlige Sjælland, hvorfra han satte sig selv uden nogen Andens Hjælp over til Falster, derfra til Lolland, og atter derfra til Langeland, idet han overalt tog Baade, som han fandt ved Strandbredden. Paa Langeland overtalte han nogle Fiskere til at tage sig med til Laasinge, hjalp sig

selv igjennem Fyen over til Jylland, hvor han saa begik et betydeligt Tyveri, og vendte sig derpaa mod Aarhus." Hans Hensigt var fra Aarhus at begive sig til Hamborg. Han havde stjaalet en Hest, og da han var i Begreb med at lægge Sadlen paa den, kom handelsviis en kjøbenhavnsk Politibetjent forbi og gjenkjendte ham. Han blev paagreben, arresteret og tilbagesendt til Roeskilde, hvorfra Man endnu inden den endelige Dom faldt, afleverede ham til Rasphuset. Hans Deelagtighed i Udbruddet i 1817 sammesteds er bekjendt. Hersfra hensattes han i Fangetaarnene i Castellet Frederikshavn, hvor han endnu sidder, uagtet hans gjentagne Forsøg paa ogsaa herfra at undvige.

John Norcross.

Dansk Statsfange i 3' Aar, hvoraf 16 Aar i Træbuur i Citadellet Frederikshavn.

John Norcross, svensk Kapercaptain i Krigen mellem Danmark og Sverrig 1710 til 1720, var i sin Tid en meget bekjendt Mand, og Fortællingen om den tamme Vuus, han opdrog i sit Fængsel, om det saakaldte Fuglebuur, hvori han en Tidlang var indesluttet, om hans Forsøg paa at bortføre den danske Kronprinds (siden Kong Christian den Sjette) og hans Fængselshistorie var dengang i Alles Munde

John Norcross blev født i England 1688. Hans Fader var Major i engelsk Tjeneste og hans Moder af gammel Adel. Det var i de borgerlige Kriges urolige Tider, og hans Fader holdt ved den landflygtige Kong Jacob den Anden, hvorigor han maatte forlade Landet og lade sin Kone blive tilbage. Senere døde hans Fader af Gift, som man havde givet ham. Den unge Norcross havde en uovervindelig Lyst til Søen. Han fulgte ogsaa denne Tilbøielighed, og da hans Soreiser ikke vedkomme de Data, vi agte at berette om denne mærk-

værdige Mand, ville vi blot fortælle, at han, efter hans egen Øttring, gjorde Reiser med engelske Krigsflibe, studerede nogen Tid i Oxford, og blev fængslet som en ivrig Tilhænger af den forjagede Kong Jacob. Han slap ud af Fængslet ved Andres Hjælp og vilde nu forsøge sin Lykke i Sverrig under den sjætte Kong Carl den Tolvte.

Her kom han til selv at føre Skib og gjorde under Krigen mellem Danmark og Sverrig mange Priser, hvorfor han var vel anseet af Kong Carl; han blev ogsaa gift i Maret 1717 med en Frøken Brocke, en Sjøn og artig Dame, som han selv kalder hende. Nu døde hans Belynder Kong Carl, og den nye Regjering, der maa have havt et andet Begreb om Norcross's Meriter og formodentlig anseet dem for Sørøveri, lagde Beslag paa hans vistnok betydelige Formue og satte en Priis paa hans Hoved. Han var paa den Tid i dansk Fangenskab, af hvilket han slap ud ved List og vovede at vende tilbage til Sverrig.

Her arresterede man ham, og efterat han havde sat ni Maaneder i svensk Fængsel, fandt han Leilighed til at slippe ud af sine Fjenders Hænder. Han gik nu til Frankrig, og besluttede deraf at gaae til Rusland. Men den svenske Gesandt satte sig derimod, paa Grund af at han var en svensk Undersaat. Man satte ham i Arrest i Paris, men han slap ud igjen og reiste nu til Rusland. Her blev han vel modtagen og strax udnævnt til Capitain i Marinen. Da Freden indtraadte mellem

Rusland og Sverrig tog han sin Afsted, reiste til Frankrig, derfra til Østerrig og atter til Frankrig.

Nu fik han et Tilbud fra Sverrig om at træde i svensk Tjeneste, da man vilde bruge ham paa et Tog til Madagaskar; men da han ankom til Sverrig, blev denne Plan opgivet. Han henvendte sig nu til den danske Gesandt i Stokholm, General Arnold, og spurgte ham, om han med Sikkerhed kunde reise til Danmark, for der at forelægge Kongen en Sag af Bigtighed. General Arnold forsikrede ham om at hans Person var i Sikkerhed naar han kom til Danmark, og gav ham en Anbefalingskrivelse til Viceadmiral Gabel.

Det var i Aaret 1723, at Norcross først kom til Danmark, men inden vi gaae videre i hans Historie, maae vi gaae lidet tilbage i Tiden, for at meddele Underretning om hans Forsøg, paa at bortføre den danske Kronprinds, hvilket foretoges adskillige Aar isorveien.

I Aaret 1717 forsøgte Norcross at udføre denne Plan. Baron Gørz, Carl den 12tes Minister, havde opmuntret ham hertil. Norcross havde hørt, at saavel Kongen som Kronprindsen undertiden gjorde sig til Hest en Lysttour til Gyldenlund, nu Charlottenlund, og at især den Sidste morede sig der med at spadserere.

Baron Gørz skal efter en af Norcross's Forklaringer i et over ham holdet Forhør, engang have spurgt ham, om det vel var muligt at bortføre Kronprindsen af Danmark? Derpaa havde

Norcross svaret, at naar man havde Penge og det øvrige Fornødne, saa var Intet umuligt.

Bed Charlottenlund var en lang Skibbro, hvor det var let at lande. Han forskaffede sig derfor en stor Fiskerbaad, der kunde rumme fire Mand til Arterne og desuden otte skjulte tilligemed de fornødne Baaben. Fire eller fem Gange gif han, saaledes udrustet, over fra Skaane til Gylldenlund, for at søge Leilighed til Planens Udførelse. Alt første Gang syntes den at skulle lykkes; Kronprindsen var virkelig i Charlottenlund og spadserede, kun ledsaget af fire eller fem Cavallerer. Men netop som Diebliffet var der, havde saa stor en Vængde Menneſker, der fra Hovedstaden besøgte Skoven for at more sig, forsamlet sig i Nærheden af Stedet, hvor Prindsen spadserede, at Norcross, som laa med sit Mandſkab i Baaden skjult under den nyssævnte lange Bro, hverken vovede at komme frem, eller fandt der muligt at naae sit Viemed under deslige Omstændigheder.

Han ſkal dernæst i Sverrig have forlangt, at overlades en Fregat. Med den vilde han gaae over til Danmark, foregive, at han var flygtet fra de Svenske, og vilde overgive Fregatten. Naar dette Tilbud var modtaget, vilde han indbyde Kronprindsen ombord, for at tage Fregatten i Diesyn, og, saasnart han havde ham der, kappe Ankertouget og gaae til Sverrig med ham.

Virkeligen ſkal Norcross, saa usandsynligt endog et heldigt Udfald af en saa dumdriftig Plan maatte synes, med en saadan Fregat have været

under den danske Kyst i Nærheden af Charlottenlund. Kronprinds Christian (siden Christian den Sjette) gjorde en Dag i Aaret 1717 en Udstour til Soes i Vice-Admiral, Kammerherre Gabels, Rosenpalm's og nogle andre Herrers Selskab med den kongelige Chaloupe. Man roede langs Kysten ad Gyldeulund til. Da Chaloupen var kommet nogle Bøsseskud forbi Kalkbrænderiet, blev Rosenpalm en Fregat vaer længer Nord paa under Sjellands Kyst. Han viste Gabel den, men Ingen af dem kjendte dette Skib, eller vidste hvorfra det kunde være kommet, eller i hvilken Hensigt det kunde ligge der. Da det var i Krigstid, fattede de Mis-tanke, og forstillede Kronprindsen, om det ikke maatte behage ham at vende om igjen; det Skib man saae forud, kjendte de ikke, det kom dem og noget Betænkligt for. Prindsen lod nu vende om for at roe tilbage. Men endnu inden man naaede Bommen ved Toldboden, kunde man see den mis-tænkelige Fregat leite Anker og sætte Cours efter den skaanske Kyst. Tre Chalouper udsendtes strax for at saae nøiere Kundskab om Fregatten, men de kom den ikke saa nær.

Det sidste Forsøg, Norcross gjorde, var nær-ved at lykkes. Der fortælles, at han i to Dage efter hinanden havde luret i sin Rifferbaad under Gyldeulunds Bro. Den anden Dag var Kron-prindsen redet ud med et lille Følge af sex Perso-ner: Marschal Baron Gersdorff, Kammerjun-kerne Raben og Reichow, Prindsens Livkarl Iver Brink, en Staldkarl med Prindsens

Haand=Hest, og Kammerjunker Rabens Tjener med en anden Haandhest. Prindsen morede sig med at deeltage i en Jagt, der holdtes i Skovene i Omegnen, var hele Dagen særdeles oprømt, og tog, da han var træt, med sit Følge ind paa Charlottenlunds Slot, hvor et koldt Kjøkken ventede ham. For at komme desfør til Byen, vilde han ride hjem ad Strandveien. Herimod forstillede Kammerjunker Raben, at man ved at lægge Veien om ad Jægersborg, endnu kunde faae Udfaldet af Jagten at see, og at det blæste mere paa den anden Dei. Kronprindsen forandrede nu sin Beslutning og man red til Jægersborg og derpaa til Hovedstaden. Raben blev saaledes, uden selv at tænke derpaa, et Middel til Kronprindsens Redning; thi han var ellers upaatvibelig denne Gang falden i Rocros's Hænder. Denne skal have havt tolv velbevæbnede Mand hos sig; Prindsen derimod havde, som sagt, ifkun sex, der Alle, naar man undtager Livfarten Brink, som førte en ladt Riffel i Sadlen, intet andet Bæree havde, end de Hirschfængere, de bare ved Eiden. — Da Kronprindsen var kommen hjem til Slottet, blev det samme Dags Aften bekjendt i Byen, at man havde seet Rocros med tolv bevæbnede Svenske ved Gyldenlunds Bro; nogle havde været oppe paa Broen, andre i Fartsiet. Dette gjorde megen Sensation i Hovedstaden.

En dansk Matros, der var bleven tagen af de Svenske paa en Skude fra Jylland, men netop i de Dage sandt Leilighed at flygte fra Skaane herover, skal iøvrigt have været den, der bragde de

første visse Efterretninger til Danmark om de Planer, man i Sverrig lagde mod de kongelige Personer. Han udsagde endog, at man i Gothenborg og Helsingborg talede næsten offentligt om Norcross's Anslag.

En anden af Norcross's Planer, var at stifte den danske Flaade i Brand, hvilket han selv skal have foreslaaet Gørk. For de øvrige den Gang omløbende Nygter, at Norcross havde i Sinde at myrde Kong Frederik den Fjerde ved et Riffelskud, naar Kongen var paa Jagt, eller at staffe sig Udgang i Kongens Kjøkken for at forgifte Maden, der var bestemt til Hans Majestæts Taffel, have ingen bestemt Hjælp; kun saa meget skal være vist, og af Norcross selv tilstaaet, at han har pralet af, at kunne udføre Slikt eller at have haft en saadan Plan. —

Vi fortsætte nu Fortællingen om Norcross's Begivenheder fra den Tid, han af den danske Gesandt i Sverrig, Generalmajor Arnold, havde i Aaret 1723 faaet Forsikkring om, at turde reise til Danmark, for der at forelægge Kong Frederik den Fjerde selv en, som han sagde, for Staten vigtig Plan, hvilken han tilbød sig at udføre.

Efter flere Bønskeligheder blev han hentet til Vice-Admiral Gabel, der boede paa Slottet. Der var en talrig Forsamling af fornemme Gæster hos ham, derfor tog han Norcross ind i sit Sovekammer, og paalagde ham at tale Sandhed for Hans Majestæt Kongen, til hvem han nu vilde føre ham; dette lovede Norcross og bad tillige, at

Kammerherren vilde være tilstede ved Audientsen. De gik derpaa høiere op paa Slottet til Kongens Gemakker; Gabel gik ind i det inderste, og efter et halvt Kvarteers Forlob, blev Norcroys ogsaa taldet derind. Da han saae Gabel staaende der ved Enden af et Bord, gik han lige hen til ham, og han sagde ham da, at det var Kongen, der stod ligeover for Bordet. Hans Majestæt gav ham strax Forsikkring om, at hvad forhen var skeet, skulde være ham pardoneret, og Norcroys har derpaa, efter hans Udsagn i et senere Forhør, givet Kongen Underretning om Planen til at bortføre Kronprindsen. Han fremsatte derpaa for hans Majestæt sit Forslag: at naar Kongen vilde give ham en dansk dobbelt Chaloupe med sexten Mand, vilde han med den gaae fra Kjøbenhavns Toldbod til Petersborg, bemægtige sig Czaren (Peter den Første) paa en af hans Morgentoure, føre ham lige til Kjøbenhavn, og der overgive ham i Kongens Magt. Det var ham nemlig, da han havde staaet eet Aar i russisk Tjeneste, vel bekjendt, at Zar Peter hver Morgen tidlig gik ned paa Skibværftet og omkring ved alle Bankestoffene før. Ved Arbeidsjolket kom paa Arbeid. Han havde da aldrig meer end to, i det høieste tre Personer med sig. Norcroys vilde ved en saadan Leilighed saae Czaren lokket hen til sin Sluppe, gribe ham og strax gaae til Søes med ham. Han søiede endnu til, at hvis dette Forslag ikke behagede Hans Majestæt, tilbød han sig, at sætte Ild paa hele den russiske Flaade, og vilde derfor ingen

Belønning have før han virkeligen havde fuldført det.

Kongen optog Norcross's Forslag meget ilde og befalede ham inden 24 Timer at forlade Landet, og aldrig mere, under Straf af evigt Fængsel, at komme igjen. Hans tidligere onde Anslag mod Riget og de kongelige Personer skulde være ham tilgivne. Gabel fik Ordre at sørge for denne Befalings Efterlevelse; der skulde udbetales ham Penge til Reisen, og intet Ondt maatte tilføies ham. Kammerherre Gabel gav ham strax nogle Ducater, og der blev udbetalt ham 30 Rdlr. imod at han underskrev en Qvittering, hvori han tillige under sit Livs Forbrydelse forpligtede sig til, aldrig at sætte sin Fod i Danmark mere; der sørgedes for, at han strax afreiste til Helsingør, hvorfra han gik ufortøvet over til Helsingborg.

Han begav sig nu til Ostende, og opholdt sig hist og her i Frankrig og Flandern indtil 1726, da han begav sig til Norge, hvorfra han igjen tog til Kjøbenhavn.

Her tog han ind i et Herberg, som dengang var paa Hjørnet af Strandstrædet. Det var Tirsdag Aften. Den næste Torsdag og Fredag gik han til General Arnold; om han fik ham i Tale eller hvad han taledede med ham om, er ikke opløst. Men Løverdagen derefter gik han ud paa Frederiksberg, hvor Kong Frederik den Fjerde da opholdt sig. Han søgte at trænge sig ind i Kongens Forgemak, idet han foregav, at han nødvendigt maatte tale med Hans Majestæt. Men en

af Kongens Raadværter skal have fjendt ham og holdt ham tilbage. Først da han igjen var gaaet fra Slottet ind til Byen, fik Kongen og Hoffet det at vide; og blev der sagt, at man af hans skumle Ansigt ei havde Aarsag at dømme noget Godt. Commandanten Grev Sponeck fik nu Ordre at jatte ham paa Hovedvagten.

Endnu samme Lørdag, som han havde været paa Frederiksberg, kom Capitain Barsoed til ham fra Grev Sponeck, der, som Norcrois selv udtrykker det, „ønskede at have den Grev,“ at tale med ham. Han svarede, at han næste Dag vilde have den Lykke at gjøre Greven sin Opvartning. Men Capitainen bad, at det maatte skee strax, da det var magtpaaliggende. Norcrois spurgde da: Hvad Grev Sponeck var, og fik til Svar: Commandant i Staden. Endsfjøndt han intet Godt anede, fulgte han dog godvillig med. Underveis sagde Grev ainen ham blandt Andet, at der fandtes Mange i Byen, der endnu fjendte ham fra hans forrige Ophold der. Saasnart de vare meldte hos Commandanten, bleve de begge strax indførte. Efter adskillige andre Spørgsmaal, sagde Greven til ham, hvor han turde understaae sig at komme her igjen, efterat Vand og Ripe vare ham forbudne. Herpaa svarede Norcrois paa det Ærkedigste, at han aldrig havde begaaet Noget, der fortjente en sliq Straf, bad Hans Excellence have Medlidenhed med ham, og tilføiede, at han var en af sit Fædreland ullyksalig fordreven Mand, der nu intet Hoiere eftertragtede, end igjen at blive forjonet med samme, hvilken Lykke han haabede at

opnaae ved den engelske Admirals Mægling. Derpaa lod Commandanten ham gaae; men da han kom uden for Huustrappen, stod der en Sergeant og fire Soldater med Bajonetten paa Geværet. Underofficeren sagde høfligt til ham: „Han maatte behage at følge med til Hovedvagten, hvor der var bestilt frit Bærelse til ham.“ Sukkende over Skjebnen, men uden nogen Indvending, fulgte han med dem i al Stilhed. Dette var den 29 Mai 1726, og fra den Tid var Norcross for det Meste Fange i Danmark, men oplevede dog adskillige besynderlige Begivenheder, især ved de eventyrlige Forsøg, han gjorde paa at gjenvinde sin Frihed.

I tre Uger sad han paa Hovedvagten paa Kongens-Nytorv og led meget af Soldaterne, der morede sig med at forhøne ham. Den 20de Juni blev han ført ud til Citadellet Frederikshavn. „Der, siger han, sluttede man mig ind i et skammeligt fælt Hul. Det, der var mig meeit utaaleligt her, var den stæmme Stank. I nogle Dage og Nætter havde jeg ei Andet at ligge paa, end de blotte haarde Steene. Min daglige Forpleining var kun fire Skilling dansk Courant og noget grovt Commis-Brod af det, de gemene Soldater nyde.“ Omfjeder (som han selv siger, først efter syv Ugers Forløb) fik han en Bræ og noget Halm at ligge paa. „Men endog dette, tilføier han, var saa usjelt tillavet, at det paa meer end een Maade forhindrede al min Rattero. Bræen var i sig selv gjort saa spinkel, at jeg maatte ligge hele Ratten igjennem og holde mig fast ved Siden af den, af Frygt for at den

hvert Dieblif vilde gaae itu med mig, naar jeg vendte mig om paa den." Denne umenneskelige Behandling har uidentviul været aldeles ubekjendt for den menneskefjerlige Frederik den Fjerde, der ei engang ved en fortsat Underjøgelse ønskede Ophavsmændene til nogle skarpe Skud fra Rendsborgs Fæstning, hvilke nær havde kostet ham og hans Søn Livet, opdagede og straffede, og som heller ikke, skjøndt Flere raadede dertil, vilde lade Norcross udlevere til England, fordi man formodede, at han der, som Tilhænger af Prætendenten, og som den, der til Søes havde øvet Bold mod sit Fædreland, ikke vilde undgaae Dødsstraf.

At komme lidet ud i fri Luft, var Commandanten ligeledes barbariff nok til aldeles at negte Norcross, om man kan troe dennes uimodsagte Udsagn. Han tilbød Generalen sin „Cavaliers=Barole“, at han ikke skulde misbruge den ansøgte Tilladelse, og lod ham sige, „at denne formaaede bedre at holde ham tilbage, end al den Vagt, der sattes om ham;“ men han fik intet Svar, og man loe ad hans Tilbud.

Paa samme Tid kom en Ubekjendt til ham i Frængslet og bragte ham 10 Specieseducater; han maatte give formelig Qvitering for Pengene, men fik aldrig at vide fra hvem de kom. Uidentviul vare de fra Kongen selv eller fra nogen af den kongelige Familie, eller fra en høi Embedsmand af Indflydelse; thi hvo skulde ellers i et saadant Grinde tilstødes Afgang til en Fange, der bevogetedes saa strengt, at han ei engang maatte et Dieblif nyde

frist Luft? At den Ubekjendte kom hemmeligt til Norcross, og kunde bane sig Vej til ham ved Bestikkelser, derom nævnes interstedt noget, og det er af flere Grunde heller ikke sandsynligt.

Disse Penge gave ham uden tvivl den første Idee til at bryde ud af sit Fængsel, thi ved dem blev han, som vi af hans egen Fortælling skulle see, sat istand til at forskaffe sig et Middel til sin Plans Udførelse. Uden Commandantens haarde Behandling havde han maaskee dog ikke anvendt en Deel af Gaven paa denne Maade. Han havde siddeet over syv Uger i dette strenge Fængsel inden han gjorde noget Forsøg til at undflye. Planen hertil og dens Udførelse vil det være meest underholdende at erfare af hans egne Ord i hans egenhændige Biografie.

„Mine Binduer vare forvarede med overmaade faste Jernstænger; at komme ud igjennem dem, lod sig ikke tænke. Tilmed havde jeg heller ikke nogen Fiil eller andet Redskab til at overjauge dem med. — Jeg holdt det for muligere at bryde Hul paa Muren eller min Kammer-Væg. Jeg vidste, at naar jeg var kommen gjennem den, var der en Trappe, som gik op i anden Etage; der vilde jeg enten paa ny bryde Hul ud til Pladsen eller og stige op til Taget, for enten at slippe derigjennem, eller finde Vej ind paa Kirke loftet. Var der da intet andet Raad, vilde jeg krybe ud igjennem Kirketaget eller igjennem Lydhullerne paa Taarnet, og vove et Spring derafra ned til Jorden. Drak jeg

Halsen, var det ligemeget; jeg vovede Livet for Friheden."

"Efterat jeg havde overlagt hvorledes dette Anslag muligt kunde udføres, begyndte jeg paa at sætte det i Værk. Jeg lod som jeg havde faaet Lyst til Slinke og bad at man vilde skaffe mig en saadan kogt, men med en god Skank ved. Dette kunde ikke vække nogen Mistanke. — Da jeg fik den og havde spist Kjødet, tog jeg Skankebenet, som jeg ved Hjælp af en afbrudt Sax fik gjort spidst."

"Herpaa snoede jeg et Reeb af det Straa, jeg havde paa min Brig, for derved at heise mig ned. Men da jeg frygtede, det ei skulde være stærkt nok, tog jeg et gammelt Lagen, som jeg rev i stykker og atter snoede om Straa-Rebet. Da disse Forberedelser vare færdige, gav jeg mig, Klokkeren 10 om Aftenen, i særd med Arbeidet." (Det var den 29. Sept. 1726, efterat han havde været fængslet i ti Uger.) "Ved Hjælp af Skankebenet, den halve Deel af en afbrudt Sax og Fodstykket af min Brig, fik jeg den første Bæg gjennembrudt paa en Times Tid. Mine Fingre brugte jeg som Syle. Da jeg havde faaet Abningen gjort, og Stenene lagte ganske iilside, begyndte jeg at slæde mig af, for siden at være des bekvemmere til at svømme" (vel og for deslettere at komme gennem Abningen). "Herpaa krøb jeg gennem det brudte Hul, og havde Intet paa mig uden et Par fine linnede Strømper, en Sforde paa det blotte Legeme og et Par Beenklæder. Min Roquelaure slæbte jeg bag efter mig."

„Dette var den første Bantfeligheid overbundet, men flere stode tilbage. Vel var jeg nu ude at det firkantede Rum, hvori jeg havde været indsluttet, men derfor endnu ikke i Frihed. Jeg maatte endnu have en Dør aabnet, som førte til det andet Stovværk. Her vare gode Raad dyre; men naar en Ting skal lykkes, maae alle Ting søie sig. Da jeg begyndte at spænde mod Døren, gif den op saa godt som af sig selv. Jeg steg derpaa i Beiret og begyndte at bryde Gul paa den yderste Brandmuur, hvilket kostede mig et utroeligt Arbeide.“

„Da Klokken slog 2 om Natten, var jeg kommen til den yderste Steen. Denne fik jeg stødt ud og tillige gjort saa megen Aabning, at jeg kunde krybe igjennem.“

„I al den Tid, jeg saaledes arbeidede, kan jeg ikke sige; jeg var bange. Mine Kræfter fordobbedes. Men da jeg fik Gul paa den yderste Muur, begyndte mit Hjerte stærkt at banke. Jeg bebreidede det sin Feighed, og besluttede heller at døe end at lade mig gribe paa ny.“

„Da jeg havde faaet Aabningen saa stor, at jeg kunde komme igjennem, gjorde jeg min Straa-Strikke fast ved en Stolpe. Derpaa tog jeg min Roquelaure, som jeg lod glide ned i Forveien, for ei at falde for haardt, hvis det svage Kæeb skulde gaae istykker med mig. Mine Beenklæder tog jeg af, foldede dem sammen, saa at de kunde slutte om Hovedet som en Nathue, og lod dem falde ned bag efter Dverkfjolen. Men en Ducat og tre Tisfillinger, der laae i Bugelommen, viklede jeg først ind i mit

Haar, for ei at tabe dem. Herpaa krøb jeg i det blotte Linned ud af Aabningen, og lod mig glide ned ad Touget, hvilket lykkedes ret vel. Da jeg var kommet til at staae paa Jorden, tog jeg Roquelauren og kastede den om mig; men Beenklæderne tog jeg under Armen, og begav mig saaledes paa Beien hen over den store Plads, for at naae Castels-Graven.

„Da jeg omtrent var kommen et halvt hundrede Skridt bort fra Kirken, raabte Skildvagten, som stod der, mig an med et: Wer da? Jeg tænkte: før han skal naae Dig, vil Du see at undløbe — men Angsten selv lagde mig Ordet: Officeer, i Munden, og med det Svar lod den ærlige Karl sig nøie, i den Mening uidentvivel, at det var en Officeer, der havde forsinket sig i godt Selvskab.“

„Imidlertid fordobblede jeg mine Skridt, og det lykkedes mig ogsaa at komme uhindret over Bolden ned til Castels-Graven. Her kastede jeg min Roquelaure fra mig, satte mine Buger som en Hue paa mit Hoved, svøbte min Skjorte tæt om Benene og begav mig derpaa ud i Graven.“

„Saasnart jeg var kommet over den, gik jeg paa den anden Side lige ud til Castelspynten ned til Strandbredden med det Forsæt strax at svømme derfra ligeover til Den Hveen.“

„Jeg var den Tid en overordentlig Svømmer, og tør uden Pral sige, at det ei kostede mig syn-derlig Umage, ved Sommers Tid at svømme en Miils Wei og mere. Jeg havde store Kræfter og et sundt Legeme; og skulde jeg end drufne og tabe

Livet ved at søge Friheden, saa var Skaden saa ringe, at endog Tabet selv blev mig en Binding. Jeg befalede mig altsaa i den almægtige Guds Haand og gik dristig ud i Stranden, med fuld Tillid og det Forsæt, enten ved Svømmen at naae Hveen eller ved en hurtig Død at ende min Jammer."

"Det var Natten mellem den 29. og 30. September jeg gik til Søes: En Tid, paa hvilken Havet er særdeles koldt at komme i. Dog kan jeg ikke sige, at jeg sølte dette saa meget, som Banneligheden i at svømme i den oprørte Søs, hvilken en stærk Storm af Nord=Ost havde sat i Bevægelse. Men Frygt og Haab fornyede mine Kræfter saaledes, at jeg næsten Intet fornam til Arbeidet. Dog havde Forsynet sin Haand over mig paa en kjendelig Maade; det turde ellers maaskee til Slutning have seet galt nok ud. Da jeg havde stridt mig gjennem næsten de tre Dele af Veien, blev jeg en Baad vaer med fire Mand i. Jeg raabte paa dem, men da de saae at jeg var næsten nøgen uden Klæder, fattede de Mistanke til mig, og vilde strax have kastet mig i Søen igjen af Frygt for at de for min Skyld skulde komme i Fortræd. Men den ene af dem var meer menneskelig, og sagde: „Vi vil føre ham hen under Rypsten, og sætte ham ud der, saa kan han svømme i Land; hverken vil vi kjende ham eller være kjendt af ham." Jeg blev saa glad herover, at jeg tog Ducaten ud af mit Haar og gav dem den tilligemed de tre Tiffillinger."

„De førte mig derpaa et halv hundrede Skridt nær Hveen, hvor jeg paa ny maatte springe ud. Jeg arbejdede mig hastigt op mod Landet, dog var det heelt tungt at komme til at staae, eftersom Søen satte stærke Brændinger mod Kysten. Men jeg slap dog omfider op paa det Tørre.“ — —

Hvorledes det gif ham paa Hveen, omtaler han ikke i sin Biografie. Det maa derfor af et over ham holdet Forhør oplyses. Deri har han selv forklæret, at han, saa nøgen som han var, gif op til de nærmeste Husc, hvorfra nogle Bønder førte ham hen til Oberstlieutenantinde „Landerstjerna“, der opholdt sig der paa Den, medens hendes Mand, som var Commandant i Helsingborg, var reist op til Rigsdagen i Stockholm. Oberstlieutenantinden blev rørt over Norcross's Forfatning, og skal af hendes Mand's Klæder have laant ham en blaa Kjole, en sort Vest med „tilhørende Buger“, samt Strømper og Skoe. Disse Klæder skal han have beholdt, til han kom til Stockholm. Fru Landerstjerna forskaffede tillige Norcross's en Baad, der førte ham til Helsingborg.

Her kom han den 4. October 1726, og tog ind paa Byens Gjestgiversted. Nu troede han endeligen at have overvundet alle Vanskeligheder; dette gjorde ham overmodig og uforsigtig, Noget som gjerne hændes Mennecker af hans Slags. Han lod sig give Biin, der i Forening med Glæden over hans lykkelige Eventyr og Udmattelsen fra de forrige Dage, let berusede ham. Da han nu i samme Gjestgiversted traf en Rejsende, Toldkasserer Wærn

fra Frederikshald, hvem han tilforn havde seet i Norge, gav han sig i Tale med ham paa Engelsk, fornøiede Bekjendtskabet, vilde have mere Wiin, som Normanden og den svenske Bært: „Hans Mikkeles Wiintapper“, dog fraraadede ham, men glemte sig dog ikke desmindre saa meget selv, at han fortalte Wærn, at han havde brudt ud af Castellet i Kjøbenhavn, at han havde siddet der arresteret uden at vide hvorfor, og udtømte hele sin Forbittrelse over den danske Regjering, over hvilken han sagde at ville have og søge Revange. Da Wærn spurgte, hvorfor, svarede han: „for Fængslingen, og at han ved allerførste Bink eller Leilighed vilde, skulde og kunde bortføre Kongen af Danmark med Kronprindsen, hans Søn.“ Wærn forlangte strax af Vice-Commandanten i Helsingborg, Lieutenant Craßsaw, at Norcross maatte tages under Bevaring og Opsyn. Herved vægrede Craßsaw sig, paa Grund af at Norcross var noget besjanket.

Noget over halvanden Time efter deeltog Wærn og Norcross i det fælleds Aftenmaald, hvortil ogsaa den ovennævnte Lieutenant Craßsaw, tilligemed Controleuren i Helsingborg, og en, ligesom Wærn, til Kjøbenhavn reisende Normand, Thue Wulfsberg, der var Fuldmægtig hos en Foged Schmidt i Norge, havde indfundet sig. Norcross syntes at have sovet noget, og det mærkedes ei, at han længer var beruset. Han talte Engelsk med Wærn, hvorover Craßsaw blev stødt, da han troede „de talte om ham, eller Andet, til Nogens Præjudice“, hvilket dog ikke var saa. Imid-

Iertid blev der fra det Dieblif alene talt Lydsf, der synes at have været Grassaus Moderemaal, skjøndt han og „kunde forstaae Svensk.“ Siden mod Maaltidets Slutning, begyndte Norcross at udsjælde den engelske Konge (George I.) saa grovt, at da man lod Kaaserer Wærns skriftligen under Tied aflagte Bidnesbyrd om hele denne Scene afstrykke, ikke vovede at lade Skjeldsordene komme for Lyset med. Da Wærn advarede Norcross mod sliq upassende Tale, frugtede denne Advarsel ei alene Intet, men han gjentog endog de forhen brugte tre høist forargelige Skjeldsord. Nu tog Wærn de Nærværende til Bidner, og begjærede overlydt, med al Urbødighed, at John Norcross maatte holdes arresteret. Men Grassau svarede atter: at der var skrevet til høiere Dyrighed i Sverrig om ham og hans Ankomst, og han kunde ei befatte sig med ham.

Om Morgen den 5te October kom Norcross til Kaaserer Wærn for at undskyldte det om Aftenen Foresaldne, sigende: at han var drukken og et Skarn, og kunde ei sandse, hvad der var talt; han bad ham ei fortryde derpaa, men forlade ham hvad skeet var. Dertil svarede Wærn: „at mod ham hadt han Intet syndet, men imod saa store Personer, at han ikke kunde fortie, meget mindre forlade hans grove Forseelse. Med dette Svar gif Norcross. Wærn og Wulfsberg fortsatte deres Reise til Kjøbenhavn; den Første lod sig melde hos Grev Sponck, fortalte hvad der i Helsingborg var skeet med Norcross, og blev, da Commandanten

strax indberettede Alt til Kongen, derfor den 8de October 1726 fremstillet tilligemed Wulfsberg for Geheime = Conseillet (det Geheime = Statsraad), hvor de maatte aflægge mundtlig Forklaring over det Foresaldne.

Efter den af Wærn flete Anmeldelse, blev Stads = Adjutanten, Capitain Barfoed skicket over til Helsingborg med en Skrivelse til den forhen nævnte Vice = Commandant, hvori man anmodede ham om at anholde Rorcross som en af Castellet borttrømt Fange. Denne Begjering opfyldtes og han arresteredes nu i Bagten i Helsingborg. Han trodsede atter her, og jagde til Grassau reent ud, at hverken han eller hans Folk skulde kunne holde ham, naar han selv ikke vilde. Denne Trudsel opfyldte han virkelig kort efter, og tog Veien til Stockholm. Han paastaer, at Kongen af Sverrig, hvem hans Ankomst var meldet til Stockholm, havde givet Ordre til, at udbetale ham nogle Penge i Helsingborg, hvilke han dog ikke, da hans Fængsling og Undvigelse imidlertid indtraf, kunde erholde. Derimod traf han paa Flugten en godhjertig Mand, som laante ham de fornødne Rejsepenge, hvilke han siden efter egen Forsikkring „redeligen tilbagebetalte.“ Han siger fremdeles, at da han var kommen til Stockholm, talte han med en af Raadsherrerne, der tilbød sig at ville bevirkede, at Lieutenant Grassau, der havde arresteret ham, skulde blive sat fra sit Embede, naar Rorcross vilde anlægge Sag imod ham. „Men,“ sierer han til, „jeg skjottede ikke om Hævn, tværtimod ansaae jeg

det, han havde gjort imod mig som en Sagas liden Betydning." Kort isørveien havde han dog sagt: at det var „en Handel, for hvis Udfald han frngtede.“ I hans egenhændige Biografi, hedder det endvidere, at efter hans Ankomst til Sverrigs Hovedstad „talte Alle om ham og Alle vilde kjende ham.“ Derimod har han siden i Kjøbenhavn for en „geheim Commission,“ som han selv havde forlangt, og hvori General Arnold, ligeledes paa hans egen Begjering, var tilstede, udjagt at „man den Tid ikke brød sig meget om ham i Stockholm.“ Iøvrigt er han i sin Biografi temmelig kort om sit Ophold i denne Stad.

Den svenske Kabinetsecretair Törner skal have raadet ham at gaae i russisk Tjeneste, i den Hensigt at han skulde være svensk Espion i Rusland. Hertil var han ogsaa villig, og gif til den russiske Gesandt Gollowin, for hvem han stræmtviis klagede haardt over den svenske Tjeneste og begjerte at komme i russisk. Gesandten førte ham til den i Stockholm daværende extraordinaire Ambassadeur, Fyrst Dolgorucki, der virkelig lobede ham Ansættelse og gav ham nogle Ducater. Desuden fik han, som han selv siger, „anseelige Reisepenge af Kongen af Sverrig gjennem Kabinetsecretair Törner;“ men om hans Hensigt at gaae i russisk Tjeneste, om hvad han fik af Dolgorucki og om Spioneriet, har han selv ikke et Ord. Det ham anviste Skib, hvormed han skulde gaae til Rusland, skal være seilet fra ham; han tog derfor et svensk Paa (hvilket er blevet fremlagt ved Forhørerne over

ham og er dateret Stofholm d. 28de Novbr. 1726) og reiste over Nstads til Stralsund. Saaledes har han forklaret i Forhøret; men man har Aarsag til at troe, at han er gaaet til Danzig, hvilket ogsaa stemmer med hans egen Nttring i Biografien.

Fra Danzig gif han med A geposten til Lybeck, leiede d. r en Hest og reed til Kiel (dengang endnu ikke dansk); og saaledes nærmede han sig nu atter Danmark, hvor han nyligt var spupet ud fra et haardt Fængsel, der truede ham med Frihedens Tab for hans Livstid. Hvad hans Hensigt var med denne Reise, og hvorfor han ikke langt hellere saae at komme saa langt bort fra Danmark som muligt, er ubegribeligt; det vidner om en stor Dumdriftighed i Ordets egentlige Betydning, og næsten bringes man paa den Tanke, at han virkeligen har havt i Sinde at udføre sine Trudsler om Hævn mod Danmark, saa urimeligt dette i og for sig selv er.

I Kiel siger han at have villet besøge „en vis fornem Mand, nemlig Hr. General „Stenflit;“ men som han „til sin største Fortred ikke traf hjemme.“ Efter Forhøret har han derimod fornemmelig i denne By omgaaet Capitain Stahl af de fyrstelige Holssteenske. I øvrigt havde han her et betydeligt Uheld, som han i sin Biografi saaledes fortæller:

„Om Astenen gif jeg hen paa et Caffe = Huus, hvor man spillede Basset og andre slike Hazardspil. Jeg vovede ikke at indlade mig i disse Spil, efterdi jeg frygtede ior det var fine Spillere jeg fik at bestille med; jeg begjerede derimod en Kop Caffe, som

jeg vilde driffe medens jeg saae paa Spillet. Den blev mig bragt; men da jeg havde drukket tre Slaaler (Kopper?), blev jeg saa tung og søvrig, at jeg ikke var istand til at holde Vinene aabne, saa megen Umage jeg endog gjorde mig derfor. Jeg sov ind paa Stolen, hvor jeg sad, saa haardt og trygt, at det siden faldt mig ind, at der maa have været Opium i Caffen. Da jeg vaagnede, vare alle mine Lommer tomte, og min Guldbørs taget fra mig. Herover blev jeg høist utaalmelig; men havde jeg skjendt derover, var jeg sikkert blevet asprynglet og kastet paa Døren; jeg tog altsaa min Hat, slog Døren stærkt i efter mig, og gik. Dette Tab gav Anledning til at jeg reiste desto før fra Kiel."

At han dog ikke meget snart forlod denne Stad, sees deraf, at han endnu i Omflags-Tiden eller octavis trium regum (Hellig-Tre-Kongers Ugen) næste Aar 1727, opholdt sig der, og skrev til den før nævnte Cancelliraad Bredal om at sende ham en Tegnebog, hvilken han havde ladet blive i Helsingøer og nu behøvede, da adskillige Personers Opholdssteder, med hvilke han vilde tale, vare anmærkede deri. — I Mai skal han forresten, ifølge et Uddrag af et af Forhørene, have faaet en aftattet svensk Lieutenant „i Ledtog med sig“, tilligemed tre undvegne Franskmænd og en Styrmand. Han skal have lovet alle disse, at gjøre deres Lykke; naturligviis bleve de Alle skuffede i deres eensfoldige Tillid til ham.

Fra Kiel reiste Norcross til Hamborg. Her gjorde han Bekjendtskab med en dansk Officer,

Lieutenant Kreeg, der forstod at vinde Norcross's Fortrolighed ved at yttre til ham, at han var misfornøiet med den danske Tjeneste, medens han tilskrev den danske Regjering, om han skulde bemægtige sig Norcross's Person. Da han havde erholdt denne Tilladelse, lod han ham arrestere, og næste Dag ankom der fire Underofficerer fra Glückstadt's Fæstning for at hente ham.

Om Morgenens tidlig, den 9de Marts 1727, blev han sat i en Karet med Bagt hos sig, og af Hamborgerne ført til den altonaiske Grændse, hvor den danske Commando modtog ham, og sluttede ham korsviis med Jernkjæder fra høire Haand til venstre Fod. Toget gik paa to Vogne til Glückstadt, hvor Generalmajor Juel var Commandant.

Medens Norcross sad fangen i Glückstadt, bemærkede man, at han lod sit Skjæg paa Hagen vøge, men var derimod aldeles glatraget paa Kinderne. Da han ingen Knive havde og heller intet andet Redskab, saavidt man vidste, hvormed han kunde foretage en sliq Ragniq, vakte dette megen Forundring. Saasnart han var kommen til Glückstadt, maatte han klæde sig reent af, og lade sig undersøge om han havde noget Værktøi, Sage eller Knive hos sig. Men man fandt Intet. Han maatte sidde i den vagthavende Capitains egen Stue, forstuttet med Jernkjæder, saaledes som ovennævnt. Tre Lieutenanter af det holsteenske Regiment maatte dagligen stiftes til at have særegen Bagt hos ham, og ved Hovedet af hans i Bagthefens Stue opsatte Brix stod en Skildvagt med dragen Kaarde.

Hver tredie Dag blev han randfaget, om han skulde have listet Noget til sig for at bryde sine Bænker med. Til denne angstelige Paapassen var man blevet foranleriget, deels ved hans bekjendte Øvelse i at bryde ud, navnlig ved hans sidste Undvigelse fra Castelllet i Kjøbenhavn, og ved de idelige Trudfler, han yttrede om at gjøre det Samme her, idet han jorsikkrede, at kunne sætte sig paa fri Fod hvilket Dieblif, han vilde, og at det var ham en let Sag at faae de sværeste Jern af sig. — Da han i Begyndelsen ikke vilde forklare hvorledes han fik sine Kinder ragede, blev der holdt et Forhør over ham; heri udsagde han, at han havde betjent sig dertil af et Stykke Glas, som Glarmesteren, der havde sat en Rude i, havde ladet ligge. Han maatte ogjaa gjøre Prøve dermed for Discicererne.

Efter ti Dages Forløb skulde han, da der var kommet Ordre fra Kjøbenhavn, bringes derover under flikker Vagt. Alle anjaae dette for meget vanskeligt, men den tilforn omtalte Lieutenant Kreeg (paa hvem Norcrojs var saa forbittret, at han aldrig nævnede ham uden med Navnet Judas eller Forræderen) paatog sig det. Under Kreeg's Commando medfulgte de fire Underofficerer, der hentede Norcrojs fra Hamborg, og hvilke Kreeg selv valgte. Den Fange blev endnu dagligen ved med sin Trudsel, at man aldrig skulde faae ham til Kjøbenhavn. Inden han steg paa Vognen, blev han endnu i Hovedvagten klædt reent af, og alle hans Klæder, Kommer og Folderundersøgte, men man fandt Intet hos ham. Desuagtet, da man paa Reisen

var kommen til et Sted, der ligger mellem Flensborg og Haderslev, blev den ene vagthavende Underofficer opmærksom paa, at han om Natten, saa kort sluttet han endog var, begyndte at arbejde paa sine Lænker for at faae dem „fjædet“ fra hverandre. Nu blev han undersøgt paa ny, og man fandt ei alene en afbrudt Sæg og to stumpede Rageknive hos ham, men endog Papiret til to Pulvere, hvilke han havde strøet paa Gulvet.

Herpaa gik det godt indtil de skulde roe over det lille Belt. Da prøvede han atter nye Kunster Som de kom midt ud paa Strømmen, stillede han sig an, som han fik et overmaade stærkt Bugrid; hvorfor man maatte tillade ham, at gaae hen til Relingen af Baaden. Men man mærkede strax, hvad hans Hensigt var; han prøvede nemlig paa, at give Baaden et stærkt Sving, for at kandre den; Lieutenanten lod ham derfor strax gribe, og lægge plat ned paa Maven i Baaden.

Uagtet Norcross's Trudsel og Forsøg bragte Kreeg ham dog lykkeligt til Kjøbenhavn, og blev siden belønnet med et Compagni i det fleevigste gevorbne Regiment til Fods, i hvilken Post han døde som Capitain. Da Norcross igjen var hensesat i sit forrige Værelse i Castellet, blev der efter kongelig Befaling holdet et Forhør over ham, ved de dertil beordrede Commissarier: Oberstlieutenant Styrup, Major Stampe og General-Auditeur Dresen. Dette Forhør varede i tre Dage. I Forhørets første Session foregav Norcross at have meget vigtige Ting at aabenbare, men dette kunde

umuligt ske for nogen anden end Kongen selv. Da dette gjentaget nægtedes ham, udbad han sig at den før omtalte geheime Commission, hvori General Arnold, til hvem han ene havde Tillid, og som modtog en mundtlig Befaling af Kongen selv, maatte være tilstede tilligemed Commandanten i Castellet, Generallieutenant von Stöcken. Men store Hemmeligheder bleve ved dette Forhør ikke opdagede. Den betydeligste var, at man vilde bruge ham som Spion i Rusland for svensk Regning.

General-Auditor Dresen maatte til Kongen selv afgive skriftlige Beretninger om Forhørets Resultater. Man fik en stor Deel af Norcross's Papiere og Breve, af hvilke sidste nogle vare skrevne med Chiffre. I hans Tegnebog fandtes et Alphabet af slige Chiffre med højsatte latinske Bogstaver. Generallieutenant von Stöcken, Generalmajor Stafjeldt og Justitsraad Dresen fik Ordre at gennemgaae disse Papiere, og da de ei fuldkommen forstode dem, der vare med Chiffre, blev Norcross fremkaldet, for at forklare det Manglende. Han skrev strax sin Regle paa et Stykke Papir, og læste Brevene for dem.

Over det Fængsel, hvori han, efter Ankomsten til Kjøbenhavn blev sat, klager Norcross meget; „jeg maatte ligge paa de bare Stene,“ siger han, „lænket paa Haand og Fod; Binduerne bleve tilmurede i det stinkende Hul, hvori jeg laae; min Forpleining var fire Skilling om Dagen og noget slet Brød.“

Nogen Tid efter at Forhørene over ham vare

endte, lagde han en ny Plan til Undvigelse, og udførte den med megen Snildhed. Han foregav, at han var en stor Elsker af Salat, og lod sig derfor hver Dag bringe en stor Deel deraf tilligemed megen Olie, som han selv vilde komme derpaa. Men istedetfor at bruge Olien, samlede han og gjemte den. Han lod sig paa samme Tid købe nogen grøn Sæbe til at vadske sig med. Der holdtes dengang ingen Vagt inde i Fængslet hos ham; han var ene, undtagen ved den daglige Visitation og naar Spijs og andre Fornødenheder bragtes ham. Til hans Fængsel kunde man kun komme gjennem Vagtsluen, der var udenfor. Da han havde faaet Olie nok samlet, klædte han sig reent af og oversmurt sig overalt med Olie, og desuden med den grønne Sæbe bag Ørene og under Armene. Derpaa tog han sin Kjole, hang den løst om de blotte Skuldre, alene tilknapet om Halsen med den øverste Knap; udenover Kjolen kastede han en gammel pjaltet Roquelaure, som han ellers brugte at ligge i, ligeledes løst knappet.

Saaledes udrustet stillede han sig tæt inden for Døren, og blev roligt staaende indtil han vidste Justits-Sergeanten efter Sædvane kom at eisterjee Arresten. Sergeanten var en gammel Mand, der ei havde mange Kræfter. Idet nu den vagthavende Officeer udenfra aabnede Døren og lod hiin gamle Mand gaae ind, løb Arrestanten ham med saadan Magt mod Brystet, at han styrkede baglænds over; i samme Dieblif var Rorcross ude af Døren, foer som et Lyn gjennem Vagtsluen,

hvor hele Bagten sad, og var, forfulgt af dem alle og Officeren, snart i fri Luft. Den af Soldaterne, der løb stærkest, greb fat i hans Roquelaure; men strax sprang Knappen op, og ifkun Knappen blev i Soldatens Hænder. En anden fik derpaa greben ham i Kjolen, som ligeledes strax faldt af, og Norcross løb, uden Standsning, splitternegen op ad Bolden. Her, paa det øverste, naaede en Tredie ham, men da han overalt var glat, var det umuligt at holde ham fast.

Saavidt var han kommen, da Skildvagten paa Bastionen, der horte Mandskabets Skrig, løb til, i det han saae Norcross i Spidsen, forfulgt af hele Bagten. Allerede var den Flygtende kommen over Boldene og tæt ved Graven; men i det Dieblik han sprang i Vandet greb hiin Skildvagt efter ham og fik fat i en Tot Haar, han havde paa Hovedet (han bar ellers, efter de Tides Skik, til daglig Brug Paryk). Det lykkedes denne Soldat at holde ham fast, indtil de andre siebliffeligt kom til; man drog Norcross igjen op af Vandet, og førte ham med megen Støi og Latter tilbage i Arresten.

Herover blev han saa forbittret, at Forbittrelsen gik over til et Raserie, som endnu de følgende Dage ikke reent dæmpedes. Han skjældte, trodsede og pralede. Tilfidsst skal han have sagt, at om man endog satte ham i et Fuglebuur, skulde han dog omsider slippe ud.

Da dette blev Kongen forebragt, skal han have yttret: at dermed havde Norcross selv sældet sin

Dom. Man skulde nu sætte ham i et saadant Buur og see om han, efter sin Trubjel, kunde undkomme. Commandanten, den ovennævnte General-lieutenant v. Stöcken, fik virkeligen en kongelig Ordre om at lade et slikt Buur bygge, og isøvrigt lade Norcross vel bevogte, at han ikke paa ny skulde slippe løs og stifte Ulykke.

Buret blev bygget i den Stue, hvor Norcross hidtil havde siddet. Trallerne vare af Egetræ, hver fire Tommer tyk i Fiirkant. De stode ikke videre fra hinanden end en god halv Haandbred, og gif fra Jorden lige op til Loftet. Underlaget bestod af stærke Egebjelker og var et godt Qvarteer høiere end Jorden. Hele Buret var halvstjerde Skridt i Længden, men ikke fuldt saa bredt. En Brig blev siden opstaaet deri til ham. En stærk Jernstang blev gjort horizontal fast langs med den ene Side af Buret nær ved dets Bund eller Gulv. Buret selv var bygget midt i Stuen, saa at den vagthavende Underofficer kunde med blottet Raarde gaae rundt om det.

Den 15de Mai 1727 blev Norcross sat ind i det færdige Buur, og en Jernkæde smeddet om hans høire Fod og derpaa fastgjort til den nyligt omtalte Jernstang med en Bøile, der kunde løbe frem og tilbage paa Stangen saaledes at den ikke hindrede ham i sin Bevægelse. For den store Dør blev sat en stor Hængelaas, hvortil Commandanten selv havde Nøglen. Foruden denne store Dør, som kun blev aabnet ved enkelte Veiligbeder, var der paa

Buret en anden lille Klap eller Laage, hvorigjennem Maden blev stukt ind til ham.

To Underofficerer skiftedes fra nu af bestandigt til at holde Vagt i Stuen, hvor Norcross's Buur stod; hver havde Vagt i to Timer, og indelukkedes hver Gang af den vagthavende Lieutenant selv, der igjen maatte gemme Nøglen. Men igjennem et Hul i den tykke Brandmuur ind til Vagstuen kunde de raabe, om Noget foresaldt eller de behøvede Noget. Norcross selv forsikrer, at da han først kom ind i Buret, kunde han hverken spise eller drikke, og at „i tretten Dage gif ikke en Draabe Vand igjennem hans Hals.“ Bøger vare ham negtede, saa vel som, siger han selv, al Omgang med dannede Menneſker. I øvrigt var det Enhver tilladt at see ham og tale med ham i den vagthavende Officeers Nærværelse. I henved sexten Aar var han indespærret i dette Buur. Hans eneste Bevægelse bestod i at gaae de halvfjerde Skridt, Buret var langt, først fremad og dernæst baglænds tilbage; men hans største Moroe i denne lange Tid vare de Muus, hvorom Store og Smaa i Kjøbenhavn længe vidste at tale, og hvormed han ogsaa findes afbildet paa et Portrait, man har af ham. Da han havde opdaget disse Muus under Bunden af Buret, gjennem hvis Jodbjælker de vare krøbne op, fangede han et Par af dem, og forede dem saa længe i en Kæſte til de bleve aldeles tamme og han kunde lade dem løbe i sit lange Skjæg og omkring sin Hals. Siden gif de omkring i Buret hos ham og havde Hede under Jodstykterne. Her ynglede de saa stærkt,

at der, foruden de to ældste, tilfidsst var over tred-
sindstyve Unger, hvilke alle vare tamme og fik dag-
ligt deres Føde af ham ligesom de to Gamle.
Disse havde han næsten i hele den Tid, han sad
i Buret; de vare af Velde blevne ganske lysegraae,
hvorfor Nogle antog dem for hvide Muus. De
vare mere tamme end de øvrige; men dem Alle havde
han afrettet til at komme frem hvergang han fløitede:
dette var ogsaa Tegnet naar han gav dem at spise.

Han havde idelige Besøg af Kjøbenhavns Ind-
vaanere og Fremmede, der vilde see ham og hans
Muus. Var han i godt Lune eller syntes vel om
dem, der kom i dette Grinde, saa gav han dem et
lille Skuespil med disse smaa Dyr. Han havde
en rummelig Kasse med Raag over; paa Siden af
den var flaaet et lille Hul, saa stort at en Muus
kunde gaae derigjennem. Naar han vilde more dem,
der besøgte ham, satte han Kassen ned paa Gulvet
og fløitede; strax smuttede en Døel Muus frem af
Gulvet og løb ind gjennem det lille Hul. Vare
der da saa mange i Kassen som han syntes, tog han
den op, og viste de Omkringstaaende udenfor Buret,
hvor fuld den undertiden kunde være. Derpaa tog
han dem frem i sin Haand, klappede dem og be-
handlede dem som smaa Skjodehunde.

Kort efter at Norcross igjen var bleven arre-
steret i Citadellet Frederikshavn, kom hans Hustru
herover fra Everrig og havde hans Søn, som da
var et Barn, med sig. Hun vilde have sin Mand
i Tale, hvilket Commandanten afflog, indtil han
fik indhentet nærmere Ordre. Imidlertid, da hun

ikke vilde gaae bort og strax vilde søies, lod Commandanten hende sætte i et Fængsel, hvorpaa Politimesteren i Kjøbenhavn fik Ordre at lade hende med sit Barn bringe over til Skaane, hvor hun var kommet fra; hun fik Rejsepenge, men med den Betydning, at hun under Straf af bestandigt Fængsel ikke maatte komme mere igjen, og førtes saaledes over til Landskrone.

Norcross's Søn, Carl Gustav Norcross, kom atter til Danmark i Aaret 1735. Kongen lod ham sætte i Lære ved Klædefabrikken paa Guldhujet. Han stod tre Aar i Lære og da han var bleven Svend fik han Tilladelse til at besøge sin Fader adskillige Gange. Men denne modtog ham i Brede fordi han havde ladet sig lære ei Haandværk, hvilket var alt for uædelt for en Norcross; han kaldte det endog en Rederdrægtighed, at han under slige Omstændigheder havde skaffet sig Tilladelse at besøge ham. Norcross havde talt meget til sin Søn om de mange Benner og den store Indflydelse, han havde i England (hvor han dog ikke selv turde komme), og Sønnen fik derfor Lyst til at reise udenlands paa sit Haandværk. Kong Christian den Sjette, som da regjerede, gav ham tredive Rigsdaler til Rejsepenge, og han gik nu virkeligen til England, men kom tilbage i Sluiningen af samme Aar (1742), hvori han var udreist, og berettede sin Fader, at Ingen i England vilde kjendes ved ham eller erindre sig Norcross. Endnu mindre havde han udrettet det Grinde, Faderen tillige havde givet ham, at han skulde søge at sætte sin retmæssige

Konge (Prætendenten) paa den engelske Throne. Efterat Carl Norcross derefter var reist til Sverrig, havde ladet sig hverve til Artillerist og udtj. nt sin Tid, kom han atter til Danmark og overhang Faderen for Penge. Dengang regjerede Kong Frederik den Femte, som lod den gamle Norcross tilstille 25 Species = Ducater, hvoraf Sønnen efterhaanden skulde have nogle. Faderen gav ham Tid efter anden de tolv, men var nu atter bleven jaa forbittret paa sin til Drik forfaldne Søn, at Commandanten, paa hans gjentagne Begjering, maatte forbyde Sønnen at komme til ham. En ny Forbittrelse fik John Norcross, da han siden hørte, at han havde giftet sig med en Borgermands Datter i Malmø. Han opgav nu en Søn, der var jaa aldeles blottet for al honnet Ambition. Medens Sønnen endnu kom til ham i Arresten, havde han blandt Andet ogsaa været meget misfornøiet med hans Klæd. dragt, men især med hans Skoe, der var med lave Hæle. Han viste ham sine, og sagde: En Adelsmand burde gaae med store høie Hæle og brednæsede Sko.

Joruden de Penge, Faderen fik af Kongen, modtog han ogsaa ikke ubetydelige Gaver af dem, der kom for at see ham i sit Fængsel.

Man skal adskillige Gange have tilbudet Capitain John Norcross, om ikke sin fulde Frihed, saa dog et mildere Fængsel, naar han vilde love at holde sig inden de tilbørlige Skranke; men det vilde han ikke. Da Kong Christian den Sjette tiltraadte Regjeringen, blev Norcross efter kon-

gelig Befaling tilkjendegivet, at man vilde lade ham slippe ud af sit Buret, naar han vilde love at opføre sig ordentligt, samt forpligtige sig skriftligt til, ikke at søge Leilighed til at hevne sig paa Danmark, hvis man stjænkede ham sin fulde Frihed. Hertil skal Norcross have svaret, at „en saadan Haandskrift gav han aldrig fra sig; man maatte ikke tage ham det ilde op, at naar Gen gav ham et Drefigen, han da søgte at give et igjen;“ hvortil han søiede endnu flere ubesindige, ja undertiden høist uanstændige og fornærmelige Udladelser.

Medens Norcross endnu sad i Buret, fik Citabellet en ny Commandant, General Walter. Denne ønskede meget at blive Norcrosss quit, da Bagtholdet hos ham var Garnisonen til stor Byrde, Han talede adskillige Gange derom med Kong Christian den Sjette, og raadede, at udlevere ham til Englænderne. Men dertil vilde Kongen ikke give sit Samtykke. Walter foreslog da at sende ham saa langt bort til et af Indierne, at han ikke lettelig kunde komme tilbage. Dette fandt ikke heller Bifald, og Generalen vilde ei heller, paa Kongens Tilspørgsel, gaae i Borgen for Norcrosss Person, men vel for en Sum Penge, naar den ei var for stor. Dronningen, Sophia Magdalena, der ved denne Leilighed hørte meget tale om denne Statsjange, lod sig nøiere underrette om hans Forseelse og Naar, og gif nu i Forbøn for ham hos Kongen, at han maatte slippe ud af Buret, og faae et ordentligt Bærelse at sidde i.

Rorerojs kom da den 10de December 1742 ud af Buret, hvori han havde siddet fra 15de Mai 1727, alisaa i femten Aar og næsten syv Maaneder.

Da man forkyndte Rorerojs dette, svarede han, uden at ytre nogen synlig Glæde, „at naar man ikke vilde lade ham flyve reent ud med det Samme, kunde man kun lade ham blive i sit Buur. Dette var ingen Naade for ham; han blæste derad:“ m. m. dekl. Udtryk.

Ifke desmindre blev han den 10de December 1742 taget ud af Buret, Jernfjæden slaget fra hans Fod og Plankerne tagne af ham. Idet han kom udenfor Døren bejvmede han næsten mellem dem, der førte ham, ved at indaande den friere Luft, han nu i sexten Aar næsten var aldeles afvænnet fra. Vi skulle siden see, hvorledes han søgte at forebygge dette for Fremtiden. I Buret fandt man, at den ovenfor beskrevne Jernstang, hvorom Bøilen til hans Fodlænke gik, var ved det idelige Slid bleven saa blank som et Speil eller som det finest poleerte Staal; af hans idelige Fodtrin, der, hvor han gik frem og tilbages, fandtes store Huller slidte i Plankerne.

Det samme Bærelse, hvori Buret havde staaet, blev nu, da dette var taget bort, hvidet og istandsat, hvorefter Rorerojs iagen flyttede derind. Wien alle hans Møns vare bortflygtede da Buret blev brudt ned, og han var ikke istand til siden at faae fat paa nogen af dem. Herover blev han saa opbragt, at han bar sig ad som et affindigt Menneſte, skjeldte og bandede. „Man skulde heller ladet ham blive i sit Buur;“ sagde han, „nu maatte hans Sjender

ligesaa gjerne tage Livet af ham, siden de havde berøvet ham den eneste Fornøielse, han havde i Verden." Ingen havde endnu seet ham saa rasende som ved denne Leiligh:d.

Fra den Tid, han var kommen i dette friere Fængsel, lagdes ingen Bænk paa ham. Bærelset var rummeligt, saa at han kunde tage sig Bevægelse ved at spadserere omkring deri. To Vinduer, et til Kirken og et til Gaden, gave tilstrækkelig Lyshning. Istedetfor Brøden fik han en ordentlig Feltfeng. Bord, Stol og Speil; det var ham tilladt, at faae hvilke Bøger han ønskede, saavel som Aviserne, hvilke han hver Pøstdag læste; og han kunde ligeledes iyselsætte sig med at skrive. Til Opvartning blev givet ham en Gefreiter, der ogsaa maatte gaae Grinder til Byen og andetsteds for ham. Men i Bærelset hos ham maatte altid være en Underofficer, der afløstes hveranden Time og lukkedes ind og ud af den vagthavende Officer.

Foruden de ovennævnte Syssler morede han sig og undertiden med at spille paa Violin, hvori han dog ikke skal have bragt det meget vidt, og med at forfærdige alle Slags Uffter af Pap, overtrunkne med Guldpapir; endelig ogsaa med at strikke smukke fine Ducatpunge af Silke af forskjellige Farver. Hans Uffter vare ligeledes zirlige. Inden i Paaget aubra:te han stedse en Seddel, hvorpaa hans Navn var skrevet, og under Sedlen indlagde han et langt sølvgraat Haar af sit Skjæg. Af disse Uffter og Punge forærede han mange til dem, der kom for at see ham, helst til Damer, dog undertiden og til

Mandsfolk, naar han syntes om dem. Den, der modtog en saadan Foræring, gav ham gjerne noget igjen i Penge, hvilket han dog aldrig fordrede; han havde paa denne Maade henved fire til fem Rigsdaler ugentlig i flige Indtægter. Ogsaa i Silkepungene satte han altid neden i et Haar fast af sit Skjæg.

Lysten til Frihed, eller den bestandige Drift han sølte til at trodse dem, der berovede ham den, og til at flage derover, havde endnu ikke forladt ham. Han yttrede dette ideligen. Da Castellet atter havde faaet en ny Commandant, Generalmajor Baurenfeind, og denne ved sin Postis Modtagelse besaae ogsaa Arresterne, henvendte Norcross sig til ham med Begjæring om, at han vilde søge at skaffe ham sin Frihed. Paa Commandantiens Svar: „at om han kom ud, vilde det være at befrygte, han ei kunde taale Lusten, hvorved maaskee hans Liv vilde forforktes,“ gjensvarede Norcross meget rigtigt, men paa sin sædvanlige stude Maade: Ah, Monsieur! c'est mon affaire! (Ah, min Herre! det bliver min Sag!)

Da nu tillige adskillige Andre, for hvilke han yttrede sin Bængsel efter at komme ud, iorestillde ham det Samme, greb han til et Middel, for bestandig at have nogen Communication med den frie Luft og ikke at vænnes aldeles fra den. Han pillede en Rude ud i et af sine Binduer, og naar det blæste stærkt, stod han endog op paa en Stol ligesom for Binduet og lod Binden blæse paa sig; undertiden aabnede han tillige Munden mod Binden.

Heller ikke paa Planer til ved List at forskaffe sig denne Frihed lod han det endnu mangle. Naar en Underofficeer havde Bagt hos ham, som han enten ansaae for ung og uerfaren, eller dum og godtroende, søgte han at faae ham besnæret. Han bildte slige Mennesker ind, at han havde en stor Skat hemmeligt bevaret i Everrig; han havde fundet den paa et Skib og nedgravet den ved Strandkanten. Denne Skat vilde han dele med den, der vilde hjælpe ham med at undsløe. Virkelig traf han ogsaa engang paa et ensfoldigt Menneske, som lod sig overtale af ham. Da han havde faaet ham paa sin Side, gav han ham en Sletdaler, hvormed han skulde gaae paa Svane-Apotheket og kjøbe „Sovekrud.“ Dagen efter vilde Norcross give den Underofficeer, der da havde Bagt hos ham, noget deraf, og naar han da sov stærkt, vilde han trække Munderingen af ham og selv tage den paa. Men naar Officeren kom for at lukke Underofficeren ud, vilde han jage ham Kaarden i Livet og derpaa flygte. Underofficeren tog imod Daleren; men da han var kommen af Bagten og vilde gaae paa Apotheket efter Soveurten, fik han Betæneligheder, blev ængstelig for Udfaldet, og gik til sin Compagniches, for hvem han selv angav sig. Ved det herover optagne Forhør, nægtede Norcross alting med den største Driftighed og Fasthed; heller ikke vilde han modtage Daleren, som man vilde levere ham tilbage.

For at iorebygge slige Bestikkelses-Forsøg for Fremtiden, blev den Indretning gjort, at han ikke mere selv maatte have Penge i Forvaring, men

hvad der gaves ham, skulde leveres den vagthavende Officeer. En Bog blev anskaffet, hvori Capitain-Bagtmesteren maatte indføre alle deslige Gaver, og anmærke hvad Norcross deraf igjen efter eget Tykke udgav; thi det stod ham frit for at udgive dem naar han syntes om det.

I sit nye Bærelse havde han det nu ret hyggeligt. Han holdt det stedse ordentligt og reent, feiede selv hver Dag sin Stue, astørrede og afvaskede alting. Overhoved elskede han, som Englændere i Almindelighed, Keenlighed meget høit. Han var hver Dag meget ordentligt klædt, bar, efter den Tids Brug, en smuk pudret Alonge-Paryk, hvidt Linned, ogjaa for Hænderne, hvilke han vaskede en halv Ences Gange om Dagen, saa tidt han kom til at røre ved Noget, der smudsede. Han havde derfor stedie paa sin Kaffeovn staaende en Skaal med reent Vand, hvori han altid stjar nogle Stiver af en Citron. Paa Kinderne og om Munden lod han sig rage to Gange om Ugen, men det øvrige Skjæg lod han vøge; det var saa langt, at det naaede ham over Beltestedet. Han flettede det gjerne i tre Parter, hvilke han stak ind paa Brystet; men taledes Nogen med ham, tog han dem frem og lod dem løbe gennem Fingrene som en Tankering, eller slog Knuder derpaa.

De udenlandske Aviser interesserede ham meget, og i de sexten Aar, efterat han var sluppet ud af Buret, læste han dem, som forhen anført, bestandigt hver Postdag. Naar han stødte paa Kongen af Englands Navn, yttrede han gjerne høit og lydeligt

sin Harme mod det hannoveranske Huus paa den engelske Trone, han kaldte ham en Usurpateur, spyttede haanligt naar han nævnte hans Navn, og ønskede sig, saa gammel han var, kun sin Frihed for at kunne tjene Prætendenten, hans reismæssige Herre, og hjælpe ham at tilkægte sig det fratøvede Rige.

Bed de nyligt omtalte Gaver, og det ham af Kongen Tillagte kunde han efter Omstændighederne leve meget tilfreds, nyde sund og god Epise, forskaffe sig adskillige Beqvemmeligheder og Opfyldelsen af et eller andet særegent Ønske. Med Hensyn til Mad og Drikke var hans Levemaade heel afveglende. Undertiden tog han sig det meget knapt, ja sultede næsten, for at samle en Deel Penge; men naar han havde dem, gjorde han sig ~~atter~~ tilgode og soiede sin naturlige Lækkerhed. Han sendte Bud til Byen og lod sig bestille Posteier hos den franske Kof, og lod sig dertil bringe den bedste Champagneviin, man havde i Staden.

Tilladelse til at gaae ud under Bevogtning for at nyde frisk Luft findes ikke at være tilstaaet ham. Ikke desmindre havde han, jaavidt oplyst, bestandigt Helbred, og laa ikke i sin lange Fængselstid nogensinde syg, uden kort før sin Dod.

Da han bekjendte sig til den romerske-catholske Religionslære, besøgte han af og til i sit Fængsel af Pateren ved denne Religions Menighed i Kjøbenhavn, og betjentes af ham med Sacramentet. Jaa tidt han forlangte det.

Sin Forbittrelse mod Danmark yttrede han ofte i sin Tale. Blandt Andet sagde han, at om han skulde døe i Citadellet, vilde han blot ønske, man vilde brænde hans Legeme til Aske og sende den hen i et christent Land at begraves.

Sexten Aar gif saaledes atter her siden han nød det mildere Fængsel og den bedre Behandling, der fra Slutningen af 1742 tilstodes ham. Endnu i sit 69. Aar havde han gode Kræfter og et muntert Udseende, og det synes som han har beholdt denne Sundheds-Tilstand lige til sin sidste Sygdom, der var kort og ikke meget smertelig. Han døde i sit Fængsel den 4 Decbr. 1758 i en Alder af næsten 71 Aar, efter at have, paa den korte Tid nær, da han var undveget, været Fange i Citadellet i 32½ Aar. Torsdagen den 7 Decbr. blev han begravet paa Garnisons Kirkegaard. To Underofficerer og en Commando af 24 Mand bragde ham til Graven, og denne Begravelse var efter hans Stand. Det synes deraf som han er bleven begravet med militair Honneurs, hvilket et i længere Tid vedligeholdt Sagn bestryker. Da han engang havde været ansat som Officeer i den keiserlig russiske Marine, var uden tvivl dette Grunden saavel til hiin Begravelse, som til, at han i de ham betræffende officielle Acter i Almindelighed betitles „Capitain.“

Hans utæmmelige Hidsiqhed var endnu større end hans Forsængelighed og Uergjerrighed, og den fik ham ofte til at glemme sin medfødt Snildhed. Saa flog han endog ved koldt Overlæg var, saa uformuigt handlede han dog naar Videnskaben fik

overhaand. Uagtet han kunde paatage sig et særdeles galant og fint Bæsen, kunde han dog selv derunder ikke ganske skjule sin Hæstighed og sit Hjertes Tanker. Der forsikkes, at han næsten forstod alle europæiske Sprog og talte fransk, Tydsk, Hollandsk, Portugisisk, Svensk, Dansk, lidet Latin, foruden Engelsk, hans Fædresprog. I disse otte Tungemaal, siges der, kunde Morcross ogsaa forstaae alle Skrifter, hvilket dog vel lider nogen Undtagelse. Dog havde han læst meget og derved temmeligen dannet sin naturlige gode Forstand.

Han skrev en zirlig og tydelig Haand, havde lært en Deel af Tegnekunsten, og havde, i Castellet, selv, efter Speilet, tegnet sit Portrait med Blyant, og truffet sig heldigt.

I Hensyn til det Udvortes var han liden af Væxt, men meget hurtig, rask og behændig. Hans Ansigt var rundt med smaa brune, men syrige Dine, der temmelig bestemt forraadte hans listige Charakter. Om en saadan vidnede ogsaa hans hele Udsyn, uagtet en Deel af Kinderne og Hagen skjultes af det store Skjeg. Selv paastod han, i sin Ungdom at have været meget smuk, saa at alle Fruentimmer forelskede sig i ham. Hans Haar og Skjæg, der i yngre Dage var heel bruunrødt, var i hans høiere Alder blevet hvidligt-sølvgraat. Paa sit Bryst var han saa stærkt begroet med Haar, at ingen Bjørnehud kunde være tættere, og dette Haar var meget rødt.

Efterat han i Buret havde i henved sexten Aar dagligen ikke bevæget sig paa anden Maade end ved

at gjøre halvfjerde Skridt fremad og ligesaa mange baglænds tilbage, var dette blevet ham saa stærkt til Bane, at han i Bærelset, der siden heelt blev ham indrømmet, ideligen gjorde selvsamme Bevægelse, især naar Nogen taledede længe med ham. Fjorten Aar efterat han var sluppet ud af hiint Buur var denne Bane ham endnu aldeles egen.

Kun ved sin lange Fængselstid som dansk Statsfange, og ved sine uudsørte Anslag mod Kong Frederik den Fjerde og hans Søn, er John Norcross bleven historisk mærkbar i vort Fædreland. I den svenske Historie forekommer han ikke: han var i Sverrig at betragte som blot Capercapitain, der vel i hiin Periode ved en Mængde lykkelige Skaperier gjorde sig bekendt og riig for en Tid, men som ikke ved nogen god eller slet Vedriivt havde nogen mærkelig Indflydelse paa Tidens store Begivenheder.

Norcross var en stor Hader af Røgtobak. Sammes Lugt var ham en Pest. Naar det nu undertiden hændtes, at de hos hvm Bagthavende vilde røge en Pibe Tobak, var han færdig at blive rasende. Men da han mærkede, at Bagten ikke agtede derpaa, men snarere lo deraf, fandt han paa et andet, vel noget smudsigt, men derhos latterligt Middel. Saa snart han bemærkede at Underofficeren begyndte at ryge sin Pibe, gik han strax hen til sit Skriin. I samme begyndte han at røre omkring og derved at forarsage den ulideligste Stank. Vilde Bagten ikke gvaales i samme, maatte den gjemme Piben; thi før holdt han ikke op.

Dette Paafund betjente han sig af med en onstelig Virkning baade medens han sad i Fugleburet og siden efter den Tid. Om han endog laa i sin Seng om Natten, stod han strag op for at fordrive det mindre Onde med benævnte større. Omsider bragte han det saavidt, at naar den ene Underofficeer afløste den anden, erindrede de hinanden ved Afløsningen om for alting ikke at røge Tobak.*

Den forhenbærende svenske Cornet
Balkar Wilhelm von Schmeerfeldt,
 Fange i over 23 Aar indtil sin Død i Citabellet Frederikshavn.*)

Den svenske Cornet v. Schmeerfeldt og den engelske John Norcrosss have en stor Lighed saavel i begaaede Forseelser som i Straffen derfor. Saaledes tragtede Norcrosss efter at bemægtige sig Frederik den Fjerdes Søn Kronprinds Christians Person og nærede senere Hævntanker mod Kongen, og v. Schmeerfeldt tiltaltes ogsaa for attenteret Overfald paa Frederik den Sjette. Ligesom John Norcrosss sad i Citabellet Frederikshavn i 32^{1, 2}, sad Schmeerfeldt i 23 Aar. Begge søgte at flygte, hvilket rigtignok lykkedes Norcrosss engang, men derimod ikke Schmeerfeldt, og begge døde i dette Fængsel.

Balkar Wilhelm von Schmeerfeldt var født i Sverrig og havde efter sin Moders Død kjøbt sig

*) Denne, saavelsom den foregaaende John Norcross kunne vel ikke benævnes danske Forbrydere i den egentlige Forstand som indfødte Danske, da de begge vare Udlændinge, men ere optagne i dette Skrift, fordi de have forseet sig i Danmark og derfor dømt til Straf efter de danske Love.

en Plads i et Husarregiment. Han maa have haft en indskrænket Forstand, thi ældre Officerer ansaae ham for forvirret og vanvittig, og Yngre erklærede ham for en Nar og en Halvtosse og tillagde ham Mangel paa sund Sands. Man fristes næsten ogsaa til at ansee ham for sindsbav, naar man læser efterfølgende Skildring af hans Adfærd her i Landet.

I Vinteren og Foraaret 1800 var han tvende Gange kommen her til Kjøbenhavn for at consulere Lægen Professor Winsløv i Anledning af et Saar, som han, efter Foregivende, havde erholdt under Ovelserne med en Kanonbaad. Under sit Ophold i Sjælland, hvor han, efter sin Læges Raad, til Udspredelse foretog nogle Reiser, synes han at have foretaget sig i en høitstaende Person*). Han skal have haft et ret indtagende Udortes og bar en smuk Husaruniform, i hvilken han ofte indfandt sig i Theatret, og troede her at have tiltrukket sig hiin høitstaende Persons Opmærksomhed, idet han i hendes Dialekt antog at opdage Noget, der var det modsatte af Ligegyldighed for hans Person. Han tilskrev hende desaarjag, og søgte, ved engang at indfinde sig paa Fredensborg, medens hun opholdt sig der i Aaret 1810, Leilighed til at faae hende i Tale. Skjøndt han i Anledning heraf bortvistes fra Fredensborg og Lyngby, samt blev betydet, at han ikke mere maatte indfinde sig der, hvor hiin

*) Kjøttet benævnedes Kronprindsessen, som Gjenstanden for hans Tilbøielighed, medens Prindsesse Juliane nok var den han saaledes udfatte sig for.

høitstaaende Person maatte opholde sig, vedblev han desuagtet, da hun var flyttet til Hovedstaden, sin upassende og paaatrængende Adfærd. Overadjutant Brock forkyndte ham derfor i Slutningen af Aaret 1810 Kongens Befaling: „at han inden 24 Timer skulde forlade Kjøbenhavn og uopholdeligen begive sig ud af Landet, uden nogensinde at maatte vende tilbage her til Riget.“

Efter Tiltaltes Paaftand blev denne Befaling overleveret ham skriftlig, hvorpaa han blev forsynet med Rejsepenge, og ved Major Brock oversendt til Helsingborg.

Desuagtet begav han sig i Februar 1811 til Helsingør, hvor han strax ved sin Ankomst blev sat under Huusarrest. Da han nu søgte om Tilladelse til at reise igjennem Landet, blev denne bevilget, dog med den Betingelse, at Reisen maatte skee under Bevogtning, og han benyttede den derfor ikke, men vendte tilbage til Sverrig. I Marts s. A. kom han atter til Kjøbenhavn tilføes og skrev et Brev til hiin høitstaaende Person, hvilket Major Brock bragte ham tilbage med den Befaling, at han skulde reise herfra, hvorpaa han strax blev ført til Helsingborg. Derfra skrev han en Ansøgning til Kongen om Tilladelse til at komme hertil paa en kort Tid, og reiste, uagtet han af Brock skriftligen var underrettet om, at hans Ansøgning ikke kunde bevilges, i Slutningen af April paa ny til Kjøbenhavn, hvor han, saa Timer efter sin Ankomst, arresteredes paa Stadens Hovedvagt, og derpaa efter 14 Dages Forløb, førtes til Kronborg=

Fæstning. Da han her havde siddet i Arrest i 3 Uger, blev han, efter Kongens Befaling, løsladt samt overført til Helsingborg, hvor han, efterat være overleveret til Commandanten, efter Foranstaltning af den svenske Regjering, blev underkastet Huusarrest, som varede til den 9. Juli s. A.

Da han var bleven løsladt, begav han sig til Landskrone, hvor han fattede den Beslutning, atter at vende tilbage hertil Staden. Han forsynede sig derfor med endeel Spiisevarer og Linned samt 2de imaa Pistoler, foruden en gammel storie, som han allerede eiede, og ladede de to første, ligesom han ogsaa anskaffede sig en betydelig Deel Ammunition.

Efter disse Foranstaltninger gik han den 21de om Aftenen med en Fisserbaad over til Sjælland, hvor han først ankom, paa Grund af Modvind, den 23de s. M. og begav sig derefter tilfods paa Veien til Kjøbenhavn, men af Frygt for at blive opdaget og paagrebet, gik han over Enge og igjennem Skove, samt opholdt sig tildeels om Dagen i Høestakke.

Den 26de Juli tilbragte han paa Besterfælled ved Kjøbenhavn og gik om Aftenen ind i Byen; men da han af Skildvagten ved Hovedvagten havde faaet at vide, at Klokken dengang var 9³/₄, og han saaledes fandt det for sildigt den Aften at udføre sin Grinde, forlod han igjen Staden, uden at have været noget andet Sted inde end hos Conditior Sultani's, hvor han nød en Forfriskning. Natten jaavel som den følgende Dag tilbragte han igjen paa Besterfælled.

Loverdag Aften den 27de Juli gif han atter ind i Staden igjennem Østerport over Esplanaden og igjennem Amaliegade til Amalienborg-Plads, hvor han ankom strax efter at Tappensstregen var slagen.

Her spurgte han en i Nærheden af Bagten posteret Skildvagt, om Kongen den Aften ventedes til Byen, hvilket denne bekræftede.

Han gif derpaa ned i den Deel af Frederiksgaden, som løber ud til Søen, hvor han forsynede de tvende ladte Pistoler med nyt Fængkrudt og vendte derpaa, for at oppebie Kongens Ankomst, tilbage til Pladsen, hvor han posterede sig imellem Statuen og daværende Escadetacademie. Da han hørte Kongen ankomme (thi det var allerede saa mørkt, at han ikke kunde see), begav han sig over til Palaiet, bag om det der udenfor staaende Skilderhuus, ind ad den Port, igjennem hvilken Kongen var reden, uagtet Portneren søgte at forhindre det, deels ved at tage Schmeersfeldt ved Skulderen, deels ved at spørge om hvad han vilde, og paa det Svar: „Han vilde tale med Kongen“, at sige, at det paa denne Tid ikke lod sig gjøre. I det Samme traadte Kammerjunker og Overadjutant v. Qualen til, og Schmeersfeldt gjentog til ham sin Yttring, hvilken han, uagtet v. Qualen berøbede ham, at det ikke var Tid til at erholde Audients, dog vedblev, idet han tilføiede, at det var Noget, som hastede, ligesom han ogsaa ytrede sit Ønske til Kongen, da denne, efterat være steget af Hesten i Palaisgaarden, kom tilbage i Porten, for at gaae op ad Trappen. — Kongen afslog Schmeersfeldt den forlangte Au-

dients, men betydede ham, at det tillodes ham at komme ind Dagen efter, i hvilken Anledning Schmeerfeldt sagde: „Alt det han ønskede at tale med Kongen om var Noget, der hastede og ei kunde opsættes til næste Dag.“ Imedens derpaa v. Qualen, som Kongen, ved at gjenkjende Schmeerfeldt, gav Ordre til at hente Vagt, for at opfylde denne Befaling, løb ned i Gangen, som fører til Colonnaden, for at tilsiige den vagthavende Officeer at sende nogle Mand, gif Schmeerfeldt tilligemed Frederik den Sjette op ad Trappen, idet han gjentog, at han bad Kongen være saa naadig at forunde ham en Samtale af nogle saa Ord; og da v. Qualen, efter omtrent 2 Minutters Forløb, kom igjen, gif Schmeerfeldt nogle Trin tilbage, og idet han med den høire Haand fastede sin Kappe, som han saaledes havde paa, at den venstre Arm var i det venstre Erme, men det høire Erme derimod hang løst, tilside fra den høire Arm, holdt han den lange uladte Pistol, som han, før han gif i Palais-Porten, havde taget i den høire Haand, og under Samtalen med Kongen havde holdt i samme, frem, sigende, idet han henvendte sig til Qualen: „Jeg giver mig ikke saa.“

Qualen greb strax om denne Pistol, hvilken Schmeerfeldt uden Modstand slap, men derpaa greb efter een af de tvende i Beltet siddende ladte Pistoler. Ogsaa denne blev ham fravristet af v. Qualen, og da den paa Trappen posterede Fodgarder Jeppe Johnsen Skofsborg eller Skotborg, efterat Kongen, der havde bemærket, at Schmeerfeldt var

bevæbnet, havde befalet Skildvagten at arrestere ham, paa samme Tid greb ham bag i Kraven, ligesom ogsaa de ved Gemaksdøren posterede Gardere, som kom tililende, greb ham i Armen, og endelig Laquai Meck tog ham i Halsstørklædet, bemægtigede v. Qualen sig, uden videre Modstand fra Schmeerfeldts Side, den ladte Pistol, som denne endnu havde i Beltet, hvorefter han blev, som Arrestant, henbragt til Kastelet. *)

Hensigten med saaledes, imod de ham tilkjendegivne Forbud, den sidste Gang at begive sig til Staden, har Schmeerfeldt angivet at have været, at han vilde forestille Kongen, hvor ulykkelig han ved at forvises herfra og hensættes paa Kronborg Fæstning, var bleven, idet han derved skulde være bleven beffjæmmet for sine Regiments-Kammerater og Slægtninger, og at han derpaa vilde skyde sig selv.

For at udføre denne Hensigt, var det ogsaa, at han den 26de Juli gik hertil Staden.

At han medbragte den lange Pistol, har han angivet at være skeet, fordi han med denne vilde holde dem, som maatte ville arrestere ham, fra Livet, medens han fremtog en af de ladte Pistoler, for med denne at skyde sig selv, og har han, efter hvad han har udjagt, ikke ladet den første Pistol, for at han ei i Overilelse skulde skyde den af paa

*) Overadjutant v. Qualen og Garderen Skothborg tilbeholdtes af Kongen saavel Orden som anden Belønning for deres gode Conduite ved denne Leilighed.

dem, som nærmede sig for at anholde ham. Han yttrede tillige, at med de Udtryk han brugte, da han holdt denne Pistol frem imod v. Qualen, blot vilde tilkjendegive, at han ikke vilde lade sig tage levende.

En nedsat Commission dømte ham til livsvarigt Fængsel, men Høiesteret — til hvilken Schmeersfeldt selv indankede Dommen — dømte ham til at have sit Liv forbrudt.

Med en kongelig Resolution af 15de December 1812 benaadedes han med Hensættelse i Fængsel paa Munkholms Fæstning paa Livstid under den strengeste Bevogtning; dog at han for det Første skulde forblive i Citadellet Frederikshavn, hvilket imidlertid blev for Livstid.

Schmeersfeldt henraadnede næsten i sit Fængsel, thi han døde af Kræft, hvilket syntes at være en for haard Behandlingsmaade; men han havde gjort Forsøg paa at undvige — medens han kunde og maatte gaa paa Volden — ved at svømme over Voldsgraven, og man havde Formodning om, at den svenske Regjering ikke har villet modtage ham til Bevogtning. At han maatte ansees for at være en farlig Person for Kongens Liv, kan ikke være tvivlsomt.

Han døde i Aaret 1834 efter at have siddet i Castellet i over 23 Aar.

Peder Mikkelsen,

Mestertypen kaldet.

Peder Mikkelsen, der i sin Tid havde erhvervet sig en Art Berømmelse for sin Snildhed og sine Udbrud af Arresterne, var født i Lyngby i Sjælland.

Hans Fader var Bægter og døde, da Sønnen kun var 1½ Aar gammel. Moderen døde nogle Aar efter, og han var saaledes i sit 8de Aar uden Forældre, aldeles overladt til sig selv og nødsaget til at ernære sig af at tigge.

I sit 10de Aar kom han til Bonden Mathias Langlænder i Lyngby, for hvem han i et Par Aar vogtede Sviin og Faar; nogen Tid derefter fik han Tjeneste hos adskillige Bønder i Bangedeby, hvor han indtil sit 16 Aar førte Plougen og forrettede andet Markarbejde.

Paa denne Tid fik han Lyst til at lære Smede=proffsionen, kom i Lære hos en Smedeente her i Byen; men efter 2½ Aars Forløb forlod han Læren, fordi Evendene mishandlede ham.

Omtrent et halvt Aar drev han hist og her omkring, dog uden at gjøre sig skyldig i noget Tyveri; indtil han i Bangede blev greben hos en Huus=

mand, i hvis Huus han om høilys Dag og i Folkenes Fraværelse var gaaet ind for at stjæle, men blev anholdt af Husets Folk, der netop i det samme Dieblid kom hjem. For denne Forbrydelse blev han den 10de Februar 1783 dømt til eet Aars Arbeide i Forbedringshuset, hvilken Straf han ogsaa udstod.

Da han var kommen ud af Straffeanstalten, lod han sig hverve her i Staden som Soldat ved det i Jylland liggende saakaldte schlesvigske Regiment. Herfra deserterede han to Gange, men blev hver Gang greben samt straffet, første Gang med 4 og anden Gang med 8 Ganges Spidsrodløben, den sidste Gang tillige straffet for Tyveri. Ved dette Regiment var han saaledes i 3 Aar, i hvilken Tid han lagde sig efter Dreierprofessionen.

Han sendtes nu til Kjøbenhavn og afleveredes til Prinds Frederiks Regiment, begik igjen Tyverier og flere Forbrydelser og blev 1787 dømt til 12 Gange Spidsrodstraf. Senere fik han Tilladelse at blive Frimand og fik Arbeide med Saugen paa Landet, og derpaa Tjeneste hos en Vognmand paa Christianshavn, hos hvem han stjal, og, da det blev opdaget, kom i Arrest i Stadens civile Arresthuus, do han fordulgte at være Militair. Ved en Hof- og Statsreisdømme dømdes han til at strygges til Kagen og arbeide paa Livstid i Kjøbenhavns Fæstning; men han appellerede Dømmen og medens Sagen stod ved Høiesteret, vidste han at bane sig en Vej under Jorden fra Arresten op til Gaden og undveg.

Efterat han derpaa i nogle Dage havde opholdt sig hist og her saavel i som omkring Staden, meldte

han sig ved Regimentet, hvor Ingen vidste noget om det Passerede; dog blev han snart røbet og det af hans egen Søster, hos hvem han aflagde et Besøg og som vidste at han var brudt ud af Civil-Arresten. Han havde været i Militairuniform, da han besøgte sin Søster, og blev derfor udleveret til Regimentet, der ifølge Generalitetets Resolution gav ham Løbepas fra Regimentet samt overleverede ham til den civile Ret. Høiesteretsdommen lød derpaa blandt Andet, at han skulde betale Tjæld og Tvigjæld, samt have sit Hovedlod forbrudt.

Han udstod sin Straf; men blev derpaa hensiddende i Stokhuusarresten, indtil hans Dom faldt ved Høj- og Statsretten, hans Udbrud angaaende; denne Dom blev, at han skulde arbejde 2 Aar i Jern i Kjøbenhavns Fæstning, hvor han blev indsat.

Efter 21 Maanedes Forløb undveg han fra Arbeidet, af Frygt for Straf for at have været beskænket og derfor ikke til rette Tid at have indfundet sig. Han drog ud i Landet, hvor han slog Jernet af sig; og efter nogle Dages Forløb begik han Tyveri i et Sted paa Besterbro, som kaldtes Stjernen, ved at slaae en Rude itu og derefter at gaae ind af Binduct om Natten. Omtrent i et Fjerdingaar var han paa Frifod, men blev endelig paagreben her i Staden som Lediggjænger og mistænkelig Person, og, efter at have tilstaaet sin Forbrydelse, arresteret. Under Arresten blev han strax syg, indlagt paa Forbedringshusets Sygestue, hvorfra han deserterede gennem Skorstenen.

Nogle Dage efter blev han greben i et Tyveri i

Buddingeby i Sjælland hos en Bonde, og indbragt til Kjøbenhavn som Arrestant, samt under 21de Marts 1791 dømt ved Hof- og Stadsretten til Kagstrykning og Arbeide i Kjøbenhavns Fæstning paa Livstid. Efterat være bleven kagstrogen og omtrent i et halvt Aar at have arbeidet i Fæstningen, deserterede han fra Arbeidet og slog Jernet af sig samt begik atter Tyveri paa Vedbygaard; men nogen Tid efter blev han greben her i Staden og endelig dømt ved Hof- og Stadsretten, den 5te December 1791, til at kagstrøges og brændmærkes, samt at arbeide i Jern for Livstid. Efter at have udstaaet denne Straf og arbeidet i et halvt Aar i Kjøbenhavns Fæstning, blev han affendt til Glückstads Fæstning for der at arbeide; men underveis undløb han Commandoen og kom til Hamborg.

I denne By lod han sig hverve til preussisk Tjeneste og blev ansat som Musqueteer i Prinds Ferdinands Regiment, der dengang garnisonerede i Neu-Ruppin. Ved dette Regiment stod han omtrent 2½ Aar indtil han blev kjendt af en herfra Fæstningen frigiven Slave, som angav ham. Følgen heraf var, at han som uærlig, blev sendt til Spandau paa Livstid, hvor han var i 1½ Aar, indtil han endelig saae Leilighed til at brække ud i Selstab med 8 andre Fanger. Med disse gif han til Strelitz, hvor han forlod dem og gif alene til Lybeck.

Her opholdt han sig omtrent 8 Dage, besluttede derpaa at reise igjen til Sjælland, hvortil han kom med et Skib. Ved sin Ankomst hertil søgte han at faae Tjeneste, men forgjæves, han gif da ud i

Landet og gjorde Indbrud og Tyveri paa Ringsted Kloster og Slaglille Præstegaard. Han blev imidlertid snart greben, og, under det paatagne Navn Lars Olsen, indsat i Sors-Arrest. Da han havde siddet her i tre Dage, brød han ud derfra, gjorde atter Indbrud hos en Gaarmand i Grøstebø, og siden paa Landeveien til Kjøbenhavn benyttede han sig af Mørket til at bestjæle Bønderne, som førte til Tørvs, naar disse ved Røestilde- eller Veiermølle-Kroen forlode deres Vogne.

Omtrent een Maaned efter blev han greben i Gæstgivergaarden tre Hjørter paa Vestergade i Kjøbenhavn, idet han var isærd med at stjæle Fleesk af en Vogn; han blev derpaa indsat i Politiarresten, som dengang var paa Charlottenborg — og derefter ifølge kongelig Resolution af 13de Januar 1797, som den, der allerede var belagt med højeste Tyvsstraf, igjen afleveret til Kjøbenhavns Fæstning under nøieste Bevogtning.

Imidlertid fandt han paany Veilighed til at smutte bort, hvilket ogsaa lykkedes ham en Dag, da han var paa Arbeide ved Bølden. Han gik strax ud paa Landet og begif Indbrud og Tyveri i Himmelefs Præstegaard ved Røestilde om Natten midt i August Maaed s. A. Senere blev han igjen paagreben her i Staden, og afleveret til vedkommende Jurisdirektion, hvor Aktion mod ham blev befaleet, men, da Omstændighederne vare de samme som forrige Gang, blev han efter kongl. Resolution af 11te Oktob. 1797, atter indsat i Fæstningen under streng Bevogtning paa Livstid.

Nu var han omtrent 2 Aar i Kjøbenhavns Fæstning indtil den 20de September 1799, da han undveg, men blev strax greben igjen og indsat i Slaveriet, hvor han forblev til den 20de Mai 1800, da han blev afleveret til Kronborg Fæstning. Der var han dog kun en 3 à 4 Dage, da han en Dag sneg sig bort fra Gevaldigeren i Byen, og løb ud i en nærliggende Skov, hvor han slog Jernet af sig. Han opholdt sig derefter deels her i Staden og deels paa Landet, indtil han den 16de Juli s. A. blev paagreben heri Staden. I dette Mellemrum havde han begaaet adskillige Indbrud og Tyverier paa Landet, hvilke han tilstod ester sin Anholdelse.

Under denne Sags Behandling var det han saae Leilighed til, Ratten mellem den 17de og 18de September 1800, at brække ud af Politiarresten, og søgte en Udgang ved at opbrække Gulvet og undergrave Jorden af en Kjælder, hvorfra var Dypgang til Sideporten paa Charlottenborg. Fra denne Port gik han over til Politikamret, og gik gjennem et Vindue, efter at have slaget en Rude itu. Her borttog han endeel Penge, Guld og Sølv og andre Ting, henhørende til forskjellige ved Politiretten beordrede Sager, saavelsom Klæder, der tilhørte en anden Arrestant og hvilke han isørte sig. Med disse Sager sneg han sig om Morgenen den 18de September ud af Charlottenborgs Hovedport, leiede sig en luftet Vogn og kjørte ud til Lyngby og flere Steder i Nærheden af Kjøbenhavn. Da imidlertid al Leilighed til at komme ud af Landet, strax blev ham afstaaet, vendte han Dagen derpaa tilbage til Kjø-

benhavn, og blev der paagrebet, samt efter at have været udstillet til offentligt Skue paa en Forhøining i Charlottenborgs Gaard, igjen indsat under streng Bevogtning i Politiarresten. Under det i den Anledning optagne Forhør tilstod han strax Alt, ligesom ogsaa det Betydeligste af det Stjaalne, deels fandtes hos ham, deels var af ham nedlagt ved et Træ paa hin Side Papirmøllen i Dyrehaugen, hvorfra Politiet ogsaa afhentede det ifølge hans Veiledning.

Da denne Sag var sluttet, blev han paany indsat i Kjøbenhavns Slaveri, under streng Bevogtning, saaledes at han aldeles ikke maatte bruges til Arbejde udenfor Slaveriet, imidlertid fandt han dog Leilighed til, den 12te Januar 1802, fra Marquetenterens Forstue, hvor Slaverne modtog deres Mad, og ved at oplukke Døren, som gaaer op til Kirken, at springe op ad Trappen paa Loftet og desertere ud igjennem Taget til den saakaldte Guldhuusplads; men snart blev han greben og denne hans Udflugt var ogsaa hans aller sidste. Man søgte nu tildeels med det Gode, forenet med ualmindelig Opmærksomhed, at forebygge videre Udbrud, og det lykkedes. En Tilladelse blev ham givet til at forarbejde forskjellige Dreierarbejder og at lade det sælge deels til Handlende og deels ved de daglig i Staden omgaaende andre Slaver. Denne Handel drev han efter kort Tid, tildeels ved Hjælp af Andre, temmelig i det Store, og havde en saa god Fortjeneste, at han erklærede nu aldrig herefter at ville bryde ud, om endog den bedste Leilighed gaves. Dette Løfte kunde han ogsaa saameget mere holde

som han i den brave Stokhuusforvalter Arnesen havde en sand Fader og Belgjører. Man tillod ham at nyde et høvert anstændigt Gode for sin Fortjeneste, og han forstod ogsaa at gjøre sig Livet saa behageligt, som han i sin Stilling kunde. Endeel af det han fortjente ved sit Arbeide, uddeelte han beredvillig til de andre Slaver, og paa denne Maade var han naturligviis yndet og elsket af alle sine ulykkelige Kammerater. Glad og tilfreds henrandt hans senere Livsaaar, indtil han den 25de Januar 1809 blev bortkaldt herfra Verden.

Hans Peter Vilhelm Nielsen,
Skorsteensfeierlærling,

Liigbærer og Leietjener Hans Petersens Morder.

(Meddeelt efter Agerne.)

Efter at have tilbragt Dagen hos Familien G., hos hvem hun havde Beskæftigelse ved Syning, gif Jomfru Kirstine Petersen, Liigbærer og Leietjener Hans Petersens 19aarige Datter, Torsdagen d. 2den Febr. 1854, om Aftenen Kl. 10¹/₂, hjem til sin Fader, der tilligemed hende beboede et Værelse paa anden Sal til Gaarden i Huset Nr. 29 i store Kannikestræde i Kjøbenhavn. Hun var forbleven noget længere end sædvanligt hos G., paa Grund af at de skulde paa Mafferade i Casino, hvortil hun havde været dem behjælpelig med at træffe Forberedelserne. Døren til Faderens Værelse fandt hun aflaaet, og, da der ikke blev lukket op, efter at hun gjentagne Gange havde banket paa, begav hun sig ned til den i Kjelderens til Stedet Nr. 28 i samme Gade boende Værtshuusholder Niels Andersen, for at hente Nøglen til Værelset, hvilken Den, som gif sidst ud, Faderen eller Datteren, altid pleiede at bringe derned, for:

at den der kunde hentes af Den, som først kom hjem. Jomfru Petersen, som, efter at have lavet Kaffe til sin Fader, havde forladt Hjemmet om Morgenens lidt før Klokken 9, ventede saaledes at forefinde Nøglen hos Andersens; men denne erklærede, at han ingen Nøgle havde modtaget af Faderen, hvem han antog maatte være hjemme, hvorfor han raadede Datteren til atter at banke paa. Da dette ogsaa viste sig at være forgjæves, blev hun staaende i Gangen udenfor, indtil hun hørte Een at komme op ad Trappen, hvem hun, da han nærmede sig hende, der i Mørkningen ikke kunde gjenkjende Personen, spurgte, om det var Fader, men fik et benægtende Svar. Det var Skræddermester Rasmussen, som havde sit Bærelse ligeoverfor Petersens, og, skjøndt han, med Undtagelse af et Par Timers Tid efter Klokken 9 om Formiddagen, var hjemme til om Aftenen, havde han, hvis Bærelse kun ved en smal Gang var adskilt fra Petersens, end ikke hørt dennes Dør aabnet eller lukket. Han opfordrede Jomfru Petersen til at forhøre om Faderen hos Bærtshuusholder Andersen, og, da hun dertil svarede, at hun alt forgjæves havde været der, leverede han hende Gadedørsnøglen, for at hun paany kunde forhøre hos Andersens. Denne havde endnu Intet erfaret, og forblev Jomfru Petersen derefter paa Husets Trappengang indtil om Morgenens, da hun, efter at have gaaet en Spadsjerejour, for at blive varm, igjen indfandt sig hos Andersens, nød en Kop Kaffe, og derefter begav sig til sit Arbejde hos G., idet hun

gik ind til Andersen, der fandt det underligt, at hun ikke havde truffet sin Fader, at han formodentlig havde været i Casino, og at han havde gjort dygtige Ekjænd her'or.

Bærtshuusholder Niels Andersen havde kjendt Liigbærer Petersen fra tidligere Tider, navnlig fra den Tid, de begge conditionerede her i Staden, og siden Petersen i December Maaned 1853 fraflyttede en Portneritjeneste og kom til at boe i Kannikestræde, næsten dagligen saet ham i sit Huus, hvor Liigbærercontoirets Tilfigelsesjædler til Petersen, til at møde ved Begravelser, bleve modtagne og afhentede af denne, ligesom Andersen ogsaa jevnlig modtog anden Bessked til Petersen; saaledes havde han op ad Formiddagen, efter Somfru Petersens Bortgang, modtaget det Budskab, at man hos Consul N. N. sønskede Petersens Assistance ved et Bal, som skulde afholdes Dagen efter. Da Andersen af nogle Liigbærere, som bemeldte Torsdag henad Middagen indfandt sig hos ham, havde, paa sit Spørgsmaal til dem, om de ikke havde seet noget til Petersen, faaet et benægtende Svar, og han fandt det paafaldende, at denne ikke havde spurgt om „Tilfigelserne“, bestemte han sig til at gaa ind paa hans Bærelse, for at see, om der ikke skulde være noget iveien med ham. Han henvendte sig derfor til Eierinden af Etedet Nr. 29, Madam Hansen, af hvem han erholdt en Nøgle, men vilde ikke aabne Døren, medmindre Bærtinden ogsaa var tilstede, hvortil han fik hende overtalt, skjøndt hun gjorde det ugjærne, paa Grund af at Andersen havde

yttret, at han havde en besynderlig Følelse i det Dieblif. Madam Hansen gik derefter ind til Strædermester Rasmussen, og, i Følge med denne, aabnede Andersen Døren til Petersens Bærelse. „Her er jo Ungen“, sagde Andersen til sine ledsagere, og tilføiede, da han i det Samme bemærkede den Confusion, hvori Alt befandtes i Bærelset, at her ikke saae videre godt ud. Gulvet, Bæggene, Kaffelovnen, Døren og Meublerne vare overstankende med Blod og, ved at opløfte Dynen paa Liigbærer Petersens Seng, sandtes han livløs og svømmende i Blod. Andersen aflagede derpaa Døren og afleverede Nøglen til Madam Hansen, som usorøvet gjorde Anmeldelse om det Paaferede til Politiet. Under den derefter indledede criminelle Undersøgelse forklarede Jomfru Kirstine Petersen, at hendes Fader havde været i et særdeles godt Humeur, da hun den foregaaende Dags Morgen forlod Hjemmet. Der kunde ikke være Tanke om, at han havde taget sig selv af Dage, thi, saavidt hun vidste, var der Intet, der havde trykket hendes Faders Sind. Han havde vel fortalt hende, at han skyldte 41 eller 42 Rigsdaler bort, men han ventede til Kvartalets Slutning at kunne betale Enhver Sit. Han havde derhos ved flere Leiligheder, naar Talen kom paa Selvmord, erklæret, at „et Menneſke aldrig burde berøve sig selv Livet; thi, da Gud havde skjænket Livet, burde det ogsaa være ham overladt at tage det.“ Der kom ikke Mange til hendes Fader, navnlig kun nogle Liigbærere og hans Brødre; først paa den senere Tid havde der flere Gange indfundet

fig en ung Bondefarl, ved Navn Hans, som, efter Sigende, var en Søn af en Gaardmand her i Sjælland, og med hvem hendes Fader havde gjort Bekjendtskab hos Bærtshuusholder Rasmus Olsen i Adelgaden Nr. 295 i Kjelleren. Hans blev omtalt som en Person, der brugte flere Penge end han havde Raad til, samt havde pantsat flere af sine Klædningsstykker paa Assistentshuset. Han havde havt den Plan, at han og hendes Fader skulde gaa i Compagni om et Bærtshuushold, hvortil han troede at kunne skaffe Penge fra sine Forældre, naar hendes Fader ogsaa kunde reise nogle; i Tirsdags havde han imidlertid foreviist et Brev fra Hjemmet, hvormed han ikke var tilfreds, og hvori omtaltes, at Forældrene selv vilde komme ind til Staden.

Da den af Politiet foretagne Undersøgelse af Localiteterne hos Liigbærer Petersen tydede paa, at han var bleven et Offer for et røverist Overfald, og Jomfru Petersens Forklaring henledede Opmærksomheden paa en Person, der i den sidste Tid stadigen var kommen til hendes Fader, blev den ommeldte Bondefarl eftersøgt hos Bærtshuusholder Olsen. Lørdagen den 4de Februar, om Eftermiddagen Klokken 3, blev en Person der antruffen, som svarede til det af Jomfru Petersen paa Hans opgivne Signalement. Han navngav sig Hans Peter Wilhelm Olsen. Ved den med hans Samtykke foretagne Visitation fandtes han isørt flere end de nødvendige Klædningsstykker (saaledes 3 Par Beenklæder og 2 Veste) og vare flere af hans Klæder bestænkede med Blod. Han bragtes paa Politikam-

meret, hvor Jomfru Petersen i de Klædningsstykker, Anholdte havde været iført, og i de andre hos ham foresundne Gjenstande gjenkjendte flere, som borttagne fra hendes Faders Bærelse. I det samme Dag optagne Criminalkammerforhør erklærede Anholdte, efter en alvorlig Formaning til ikke, saaledes som han havde paabegyndt, at fravige Sandheden, — at han nu vilde sige den: Han havde den foregaaende Aften forøvet Tyveri i et Sted i store Kannikestræde ligeoverfor Regentien. Efterat han nemlig paa Gaden havde truffet 2 Personer, som han havde gjort Bekjendtskab med paa forffjellige Bærtshuse, bleve de enige om at forøve et Tyveri i bemeldte Sted, som den ene af disse Personer, Peter Petersen, anviste. De gik samlede derop, og Anholdte blev staaende paa Gangen, for at passe paa, medens de 2 Andre, Peter Petersen og Ole Hansen, forøvede Tyveriet. Efter nogen Tids Forløb kom disse tilbage med endeel Løi, som bragtes ned i Kirsebærgangen, hvor de deelte det imellem sig, og Anholdte fik de Gjenstande, som han er fundet iført eller i Besiddelse af, med Undtagelse af de ham selv tilhørende. Efter paany at være formanet og foreholdt det Utroelige i, at han paa den Maade skulde være kommen i Besiddelse af Klæder, der desuden vare besudlede med Blod, indrømmede Anholdte, at han „idag“ havde hørt fortælle, at en Person, som beboede det Bærelse, hvori Tyveriet blev forøvet, skulde være bleven dræbt; men Anholdte nægtede paa det Bestemteste at vide, om Drabet var forøvet af hans 2de Kammerater,

da han selv aldrig nogensinde havde været inde i Bærelset. Gjort opmærksom paa det Usandsynlige ogsaa i denne Forklaring, erklærede han, at nu skulde han sige, hvorledes det forholdt sig, og fremkom derefter blandt Andet med følgende Fortælling: Efter et Besøg hos Liigbærer Petersen „torsdagsmorges“, mødte Anholdte paa Hjørnet af Kjøbmagergade og store Kannikestræde Peter Petersen og Ole Hansen, hvilke han fortalte, hvorfra han kom, og spurgte disse ham nu, om der ikke var Noget at erholde hos „Personen.“ Anholdte yttrede dertil, at Liigbærer Petersen var i Besiddelse af forskjellige Effecter, og det blev derefter bestemt, at de i Forening skulde udplyndre ham, idet Anholdte skulde blive staaende udenfor paa Trappen og holde Vagt, medens de Andre gik ind og udførte Gjerningen, og det blev tillige aftalt mellem dem, at Liigbærer Petersen skulde dræbes, dersom de ikke paa anden Maade kunde komme i Besiddelse af hans Eiendele. Efter omtrent 10 Minuters Forløb aabnede Peter Petersen Døren ud til Gangen og vinkede ad Anholdte, som nu kom op i det af Liigbærer Petersen beboede Bærelse, og saae Anholdte da, at denne laae dræbt i sin Seng, hvilket Peter Petersen betydede ham ved ad pege hen paa det med Blod besudlede Sengested. Efterat Anholdte saaledes havde seet, at Mordet var forøvet, deltog han med de Andre i at udplyndre den Afdøde, og de borttog og bortbare Hver forskellige Gjenstande, efterat de Hver for sig havde isørt sig nogle af Klædningsstykkerne. Anholdte tilføiede sluttelig, at,

uagtet han saaledes var medskyldig og meddeelagtig i det begaaede Mord, og ikke kunde undgaae sin Straf, maatte han paa det Bestemteste benægte, at han selv havde begaaet det, hvilket han, efter Alt, der var passeret, maatte antage at være forøvet af Peter Petersen. Denne Forklaring vedblev han. Forhørsdommeren decreterede derefter Arrest paa hans Person.

Samme Dag blev Retten sat paa Almindelig Hospitals Liigstue, hvor den Dræbte var henbragt, og hvor Arrestanten fremstilledes. Han blev opfordret til at erklære, om han ingen anden Andeel havde i Mordet end den af ham vedgaaede, men, idet han lagde Haanden paa Liget — i hvilket han gjenkjendte den Hans Petersen, i hvis Mord han havde været meddeelagtig — forsikrede han, at, skjøndt han var deelagtig i Mordet, som af ham tidligere forklaret, havde han dog hverken personlig deeltaget i samme eller været tilstede i Stuen, da den Udsøde blev myrdet, hvilken Forklaring han vedblev, uagtet det blev betydet ham, med hvilken ny Prede han betyngede sin Samvittighed, ved at vælte Skylden over paa Andre. Arrestanten erklærede gjentagende, at han havde Andeel i Mordet, men nægtede, at det havde været paa anden Maade, end at han havde staaet Bagt udenfor, medens de to Andre gik ind og forøvede det.

Den næste Dag, Søndagen den 5te Februar, sattes Retten paa Almindelig Hospitals Obductionsstue, hvor Arrestanten blev fremstillet. Han gjentog, idet han lagde Haanden paa den Ufsjæledes Hoved,

paa det Høitideligste sin Røgtelse af at have havt nogensomhelst personlig Andeel i eller været nærværende ved det begaaede Mord, uagtet han vedblev sin Tilstaaelse om Meddeelagtighed i dette. Saavel denne, som den foregaaende Gang, da Arrestanten afgav Forklaring ved Liget, bevidnede han med den største Høilighed og Sikkerhed, samt uden mindste Bakken, at han var aldeles uskyldig med Hensyn til selve Udsørelsen af Drabet, og, ved sin første Fremtræden for Liget, kaldte den Udsøde — idet han lagde Haanden paa dennes Hjerte — „sin bedste Ven.“

Arrestanten, der derefter var bleven afgiven til Arresten, blev samme Dags Eftermiddag fremstillet i Rettens ordinaire Locale, og vedgik nu, at han alene havde gjort sig skyldig i Mordet paa Liigbærer Hans Petersen, og vare de nærmere Omstændigheder dermed følgende: Eiterat Arrestanten, — der omtrent i Midten af afvigte Januar Maaned var udbrudt af Kjøge Byes Arrest, hvor han hensjød, som mistænkt for at have begaaet et Usteningen 9de November sidstl. i bemeldte Byes Laugshuusgade forøvet Indbrudstyveri, — havde taget Ophold her i Staden, gjorde han hos Bærtshuusholder Olsen Bekjendtskab med Liigbærer og Leietjener Hans Petersen, hvem han oftere besøgte paa dennes Bopæl i Rannikestræde, og med hvem han, der udgav sig for en Gaardmands søn fra Byens Omegn, havde talt om, i Forening at oprette et Bærtshuushold, hvortil han yttrede formeentlig at kunne skaffe nogle Penge. Onsdagen den 1ste Fe-

bruar fattede han den Beslutning at myrde Petersen. Under sit Bekjendtskab med denne havde Arrestanten aldrig været uenig med ham, og Petersen havde stedse viist Forekommenhed og Gjæstfrihed mod Arrestanten, og selv den Morgen, da Arrestanten udførte sin Beslutning, havde der ikke været nogen-
sombhelt Trætte imellem dem, og Samtalen havde dreiet sig om ligegyldige Ting, som Arrestanten ikke længere saae sig istand til at erindre. Den eneste Bevæggrund til Mordet var, at han vilde tilbende sig de Effecter, han paa Petersens Bolig havde seet denne i Besiddelse af, og hvilke han deels vilde benytte selv og deels sælge eller pantsætte, for at skaffe Midler til at komme bort her fra Landet, hvilke han ikke vidste paa anden Maade at tilveiebringe. Til den Ende begav han sig den følgende Dag, Torsdagen den 2den Februar, om Morgenen Klokken 9, forsynet med en ham tilhørende Barbeerkniv, for dermed at begaae Mordet, hen til Petersen, hvem han traf ene, og med hvem han blev enig om at spise Frokost sammen, hvortil Arrestanten hos den i Stedets Kjelder boende Andersens Hustru købte en Bagel Brændeviin og en Flaske Ol, i hvilken Anledning han, der dengang ikkun eiede 8 Sk., pantsatte et ham tilhørende Lometorflåde for 3 Sk. Da de havde spiiist og Drikkevarerne vare fortærede, og Petersen, isørt Beenflæder og Skjorte, havde sat sig ned paa en Stol ved Vinduet, fremtog Arrestanten, der stod ved hans høire Side, og nu fandt Leiligheden passende, Barbeerkniven ubemærket af Petersen, og, idet han

fortsatte den begyndte Samtale, samt slog den halve Deel af Gardinet ned, for at forhindre, at Noget skulde see ind, bibragte han Petersen et $6\frac{1}{2}$ Tomme langt og over 1 Tomme dybt Snit bag paa Halsen op mod Rakken, hvorved Skattet blev afbrudt af Kniven, af hvilken Arrestanten beholdt Bladet i Haanden. Da Petersen, holdende med begge Hænder om Saaret, uden at skrike, var styrtet hen og havde kastet sig over sin, i omtrent $3\frac{1}{2}$ Alens Afstand fra Stolen staaende Seng, saaledes at han laa paa Maven med den venstre Side af Hovedet opad, sprang Arrestanten hurtigt efter ham, greb ham i Ansigtet og bøjede Hovedet tilbage, samt gav ham med det nævnte Knivsblad et dybt Snit tværs over den forreste Deel af Halsen, hvorved Petersen, idet der stod en stærk Straale af Blod ud af Saaret, sprang i Beiret, rækkende sine Arme ud mod Arrestanten, ligesom for at støde ham bort, men dertil var han altfor magtesløs, og han faldt om i Sengen, uden at røre sig mere; hvorefter Arrestanten kastede Liget, der med Hovedet laa mod Fodenden af Sengen og med Benene udaf samme, heelt op i Sengen og tildækkede det med Dynen. Han tilvendte sig nu et paa Bordet liggende Sølvuhr; af et Skriin, hvilket han ophrød med en forefunden Sag, omtrent 6 Rbd. i Sølvpenge, nogle Prætioja, samt 2 Sølvthesker, og af de øvrige i Bærelset værende Effecter endeel Klædningsstykker m. v., hvilke Gjenstande han — dog først efter at have med en i den paa Bordet liggende Portemonnaie forefunden 3 Sk. indløst sit i Kjelderens pant-

satte Lommestørklæde, ved hvilken Leilighed han, for at skjule, at hans Trøje var besudlet med Blod, isørte sig en, den Afdøde tilhørende Frakke — bragte bort, idet han aflaaede Døren og tog Nøglen med sig. Uhret, Prætiosaerne og Tjefteerne fulgte han for 8 Rd. 3 Mk., og indleverede de øvrige Gjenstande til Pantfætning paa 2 forskjellige Steder, hvor han omtrent Klokken 3 om Eftermiddagen hentede Laanenummen, circa 20 Rd., hvornæst han atter begav sig op paa den Myrdedes Bærelse og tilvendte sig flere Klædningsstykker, hvilke han tildeels isørte sig, og hvormed han, medtagende Nøglen til Bærelset, begav sig til sit Logis paa Hjørnet af Bognmagergade og Brøndstræde. Her forblev han indtil det var blevet mørkt, da han 3die Gang begav sig til den Myrdedes Bolig, lukkede sig ind i Bærelset, pakkede en stor Deel i samme endnu foresundne Effecter i en derstedes staaende og med Blod besudlet Trækasse, i hvilken Anledning han antændte den Afdødes Lampe, en saakaldet Studeerlampe, uden Kuppel, og boitbar Raafen til sit Logis, idet han — forinden han aflukkede Leiligheden, hvortil han atter medtog Nøglen — henstillede den brændende Lampe saaledes under det ene Siderstykke af Sengen, at han haabede derved at bevirke Sengens Antændelse, og ved en paa den Maade opstaaet Ildbrand at skjule Sporene af den af ham begaaede Forbrydelse, hvilket Attentat imidlertid, da Lampen, formeentlig af Mangel paa Olie, er udgaaet kort efter hans Bortgang, ikke havde anden Virkning, end at der blev

brændt et Hul i Sidesstykket af Sengen. Arrestanten erklærede derhos paa Anledning, at de 2de, under Sagen tidligere omforklarede Personer vel vare virkelige, ham bekjendte Personer, men, ligesom deres Opholdssteder vare ham ubekjendte, saaledes havde de ingenjombhelst Andeel havt i de af ham begaaede Forbrydelser, og Grunden til, at han angav dem som Medskyldige, var ene den, at han derved tænkte at gjøre sig selv mindre straffskyldig. Med Hensyn til sit Foregivende for den Afdøde, at hans Navn var Hans Nielsen og at han var en Søn af en Gaardmand, angav han Grunden dertil at være den samme, isølge hvilken han under sit Ophold her i Staden var flyttet fra det ene Sted til det andet, nemlig: at forebygge, at man skulde erfare hans sande Siilling, som en undvegen Forbryder, og Politiet, af hvilket han troede sig eftersøgt, komme paa Spor efter ham, og havde han indladt sig med den Afdøde om det ovennævnte Compagniskab, for desto lettere at faae ham til at troe, at han var den, han udgav sig for.

Ved den over Liget af den Myrdede — der omtrent var 41 Aar gammel og af en robust Bygning — affholdte Obductionsforretning blev det befundet, at den eneste Beskadigelse paa samme, der kunde komme i Betragtning som Dødsaaarsag, var Saaret foran paa Halsen, ved hvilket, der var af 5½ Tommes Længde, blandt andet Strubehovedet heelt og den store Halsblodaare paa høire Side tildeels var overflaaret, idet der ved Aarens Overfljæring maatte aistedkommes en hurtig, dødelig

Forblødning, medens Snittet i Nakken, paa Grund af sit Sted, ikke kunde bevirke nogen synderlig stærk eller farlig Blødning.

De Gjenstande, Arrestanten, som meldt, tilvendte sig, og som tilhørte deels den Afdøde, deels dennes Datter og hendes Forlovede, og deels Liigbærerlauget, vare omtrent af 170 Rdl. Værdi.

Arrestanten vedgik endvidere, at han havde gjort sig skyldig i Tyveri, idet han om Aftenen mellem Klokkerne 7 og 8 den 3de November 1853 igjennem et Bindue, han havde aabnet ved at slaae en Rude ind, var stegen ind i Arbeidsmand Lars Jensens Bolig i Laugshrusgaden i Kjøge, paa en Tid, da denne og Hustru vare fraværende paa en Rejse, og der havde tilvendt sig adskillige Klædningsstykker m. v., til en Værdi af 41 Rdl. 4 Mk., foruden et Pengebeløb af 5 a 6 Rdl., — samt den 23de Januar næstseende havde frastjaalet Skorstensfeiersvend H. C. Christensen fra dennes Logis i et uafaalet Bærelse i Stormgaden Nr. 195 i Kjøbenhavn endeel, til 32 Rdl. 5 Mk. 8 Sk. ansatte Effecter og et Pengebeløb af 4 Mk.

Arrestanten, der er 24 Aar gammel, er ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 23de Februar 1850, for at have frastjaalet Tjenestekarl Abraham Jensen et i dennes Kammer, hvortil Afdøren var aaben, hængende Sølvblommeuhr, af Værdi 6 Rdl., anseet med Fængsel paa Band og Brød i 2 Gange 5 Dage, og har, ifølge samme Rets Dom af 20de April 1850, været straffet med 3 Aars Forbedringshuusarbejde, som skyldig deels

i Tyveri, forbundet med Indbrud, og deels i Bedrageri. Han havde nemlig den 12te Marts s. A. stjaalet nogle, Malerlærling Vilhelm Thorvaldsen Rustgaard tilhørende, til 4 Rdl. 3 Mk. vurderede Klædningsstykker m. v., der vare beroende i et Bærelse i Baghuset til Gaarden Nr. 7 ved Gammelstrand, til hvilket Bærelse han skaffede sig Adgang, idet han ved Hjælp af en Stige, som han fra et andet Sted i Gaarden bragte hen til bemeldte Baghuus, krob igjennem et Vindue, der var tilluftet, men efter Arrestantens Forklaring uden at Krogene vare fastgjorte. I Bedrageri havde han gjort sig skyldig med Hensyn til et. Johan Christopher Andersen tilhørende, til 6 Rdl. vurderet Uhr, hvilket han uden Tilladelse havde pantsat, og med Hensyn til 1 Rdl., der af Pigen Else Andersdatter var ham leveret, for at han skulde bringe den til hendes Broder, bemeldte J. C. Andersen, men hvilken han selv forbrugte.

Betræffende hans tidligere Livsforhold giver Lærer ved Rjøge Borgerkole, Dannebrogsmænd P. C. Becker, Arrestanten følgende Vidnesbyrd:

„Hans Peter Vilhelm Nielsen, en Søn af afdøde Skorstensseier Henning Peter Bohn Christian Nielsen og Hustru Lovise Vilhelmine Petersen, og født den 2den April 1830, blev i November 1838 oplyttet fra Rjøge Borgerkoles Elementairklasse til 1ste Drengeklasse, hvorfra han i November 1840 rykkede op i 2den Drengeklasse, og her forblev han indtil han i October 1843 udstreves til Confirmation, uden at naae op i øverste eller 3die Dreng-

klasse. I 5 Aar stod jeg saaledes i Forbindelse med ibemeldte Drengsbarn, og maatte dagligen beflage de uheldige Familieforhold, under hvilke han levede. Faderen var nemlig yderst forfalden og endte Livet, som Følge af et Fald i Drukenskab, medens Sønnen endnu kun var 2½ Aar gammel. Den 8de April 1835, altsaa da Sønnen var 5 Aar, giftede Moderen sig med Skorstensfjer Jacob Jørgensen, der var forfalden til samme Laast, som Nielsen, og under denne Etedfader fik Drengen nu sin Opdragelse, som væsentlig bestod i, at han dagligen maatte løbe omkring med den drukne Mand, og krybe op i de Skorstene, der vare uoverkommelige for den svækkede Dranker. Sandsynligviis har den nuværende Forbryders Hang til at bemægtige sig Andres Giendele skudt sin første Spire under denne Omvanken i Husene, endstjøndt jeg ikke har nogen Grindring om, at der i hine Dage blev ført Klage derover. Det følger af sig selv, at Drengens Skolegang under slige Forhold var høist uordentlig. Hjemmeslid kunde der naturligviis ikke være Tanke om, og Forsømmelserne løbe ofte op til en Fjerdedeel af Skoletiden. Naar han mødte i Skolen, var han ureenlig i sit Ydre, og kunde kun med stor Banskelighed føre Pen og Griffel med de saarede og overanstrengte Hænder. Til den Mandssløvhed og Raahed, som, ifølge Ovenstaaende, allerede tidlige maatte udvikle sig hos ham, kom endnu dette, at han af Naturen var maadelig begavet, uden Interesse for Noes eller Opmuntring, temmelig ligegyldig ved Trettesættelser og Straffe, samt mut og

tvær i sit hele Væsen. Derimod var han dristig og usforfærdet ved de Bovestykker, Drengeskolen ikke sjældent finde paa, og saaledes ogsaa Mester under de gymnastiske Øvelser. Han var og forblev et af de saakaldte Skumpelsstud i Skolen, hvor han netop lærte jaameget, som behøvedes for at kunne blive confirmeret, hvilket skete den 14de April 1844. Desuagtet erindrer jeg ikke, at han i sin Skoletid begik nogen egentlig umoralisk Handling. Stedfaderen døde den 29de Juli 1844, og den 9de Juni 1848 giftede Moderen sig 3die Gang med Skorfteensfeier Niels Christian Sørensen, der ikke kan have haft nogen synderlig Indflydelse paa den allerede 18 Aar gamle Stedsøn, som desuden var kommen eller snart derefter kom ud af Huset."

Ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets under 27de Mai 1854 affagte Dom i den mod Arrestanten for Mord, Mordbrand og Tyveri anlagte Justitsfoged — der ifølge Justitsministeriets Skrivelse af 18de April s. A. blev at paakjende ved denne Ret, uanset at den Forbrydelse, som foranledigede hans Paagribelse og den første Forsøgning imod ham, var begaaet i Kjøge Kjøbstad — blev han, i Henhold til Forordningen 11te April 1840, §. 34, 4de Membrum, dømt efter L. 6—9—12, cfr. Forordningen 24de September 1824 §. 1, til at have sit Liv forbrudt og at lægges paa Steile og Hjul.

Ved Høiesteretsdom af 1ste August 1854 blev Kriminal- og Politieretsdommen stadfæstet.

Peter Hansen Nissen,
 (almindelig kaldet Capitain Røræg)
 Giftblander og Morder af Gjerrighed.

Peter Hansen Nissen blev født 1775 i Byen Borenkop paa Langeland. Hans Fader var Skipper og derfor foer han tidligt til Søes og kom i Aaret 1804 hjem med en portugisisk Ostindiefarer som Overstyrmand og ægtede endnu samme Aar en Datter af Spisemester Steenholdt.

• Han havde ikke været gift et halvt Aar førend hans Svigermoder pludselig døde og det under Omstændigheder, som tydelig tilkjendegav, at hun maatte have faaet Gift.

Stadsaphysikus foretog strax en Obductionsforretning, og der afholdtes et Forhør, i hvilket Nissen, paa hvem Mistanken var falden, tilstod overeensstemmende med de afhørte Bidner, at han havde forgivet sin Svigermoder og ligeledes havde havt i Sinde at forgive sin Svigerfader.

Som Bevæggrund til sin Misgjerning foregav Deliquenten, at der mellem ham og hans Svigermoder havde bestandig hersket Lienighed, og at han

var bleven opirret dertil mod sin Svigerfader, fordi denne stedse bebreide hans Hustru, at hun spiste formeget. Det blev imidlertid beviist at dette Udsagn var usandt og at Forældrene tvertimod ikke alene viste den største Omhed mod Niissens Hustru, som var deres eneste Barn, men stedse gav hende det Nødvendige, ja endog det Overflødige. Det var derimod at antage, at han ved at dræbe sine Svigerforældre tænkte at komme i Besiddelse af deres ikke ubetydelige Formue, hvortil hans Kone var den eneste Arving.

For at iværksætte sit Forehavende havde han om Aftenen den 13de Februar anmodet Steenholdts Søsterdatter, Maren Lund, om at kjøbe nogle Æg til Rørag, hvis Tilberedning han for det Meste selv besørgede, og hvoraf han, da de vare færdige, øste en Portion op for sig selv i en hvid Spølkumme, hvilken han bestemte for sin Svigermoder, og hvori han derfor af et Papir, som han havde hos sig, udrystede noget Rottkrudt (Arsenik), hvilket han havde vidst at forskaffe sig ved en Attest fra en Candidatus Chirurgi, for hvem han havde foregivet, at han vilde bruge Rottkrudtet til at forgive Rotter paa et Ekib han ciede. Mordet var længe overlagt, thi forinden han fik Rottkrudtet, havde han solgt den Skibspart han ciede, og det var altsaa blot et Paastud for at erholde Giften, naar han foregav at han vilde bruge den til at forgive Rotter med.

Birkningen af den nydte Rørag var, at Svigermoderen døde Aftenen efter den 14de Februar, efterat

hun havde udstaaet de største Smerter og Qvaler af den nydte Gift.

Allerede tidligere havde Nielsen søgt at dræbe sin Svigersfader. I Begyndelsen af December 1804 havde nemlig Deliquanten søgt at forgive sin Svigersfader ved at give ham et Digestiopulver, hvori der har været Arsenik, som han netop tre Dage iforveien havde erholdt fra Apotheket. Virkningen af den nydte Gift var ikke strax dræbende, han følte blot en heftig Trykning for Brystet, havde Oplastelser i 3 Dage og fik derpaa Lamhed i Arme og Been. Nielsen vedblev rigtignok at benægte, at han havde indgivet ham Rottetrudt i Pulveret, men dette har han dog gjort uden al Tvivl, thi da Svigersfaderen nedsant det ovennævnte Pulver, følte han en stærk Sammensnerpning i Munden, der forenet med den omtalte Oplastelse og den paakomne Lamhed, samt den senere, kort efter Konens Død, paafølgende Død, noksom beviste, at han havde erholdt Gift.

Da Nielsen bemærkede, at den Gift han havde indgivet sin Svigersfader ikke dræbte, tænkte han paa nye Midler, og foreslog denne, at drikke en halv Pægl Gammelviin med ham, hvori Svigersfaderen samtykkede. Derpaa havde Nielsen taget et Glas frem, som stod bag nogle Flasker, og hvori han iforveien havde kommet en Dosis Ekedevand, i hvilket han nu skjænkede Binen. Svigersfaderen, der ikke havde synderlig Lust til at drikke, havde først smagt paa den, men fik neppe saa meget i Munden, at det kunde naae Svælget, førend han mær-

føde at det sammensnærpede Munden og foraarfagede ham Smerte. Han spyttede det derfor ud, satte Glasfæt fra sig og sagde til sin Svigersøn: „Hvad er det, Du blander sammen til mig.“

Nielsen var kun 30 Aar gammel, og søgte, be-
synderligt nok, at drage sin Hustru med i Ulykken, ved at anklage hende som Medskyldig i hans For-
brydelser; men der fremkom ikke noget Skin af Formodning om Deeltagelse i hans Brøde.

Med Høiesteretsdom af 28de Mai 1805, som stadfæstede den af den kongelige Landsøver- samt Hof- og Stadsret tidligere affagte Dom, blev Deliquinten for begaaet Mord paa sin Svigermoder, Anna Sophie, Spisemester Søren Thomsen Steenholdts Hustru, og for tilsigtet Mord paa hans Svigerfader, tilfundet at miste sin Hals, og hans Hoved at sættes paa en Stage, m. m.

Efter at denne Sag var forelagt Kongen, Frederik den Sjette, resolverede han at det skulde have sit Forblivende med den Deliquenten overgaaede Høiesteretsdom.

Nielsen hørte sin Dom forkyndes ham i Fængslet med megen Koldblodighed. At hans Hoved skulde sættes paa Stage, syntes dog at gjøre noget Indtryk paa ham. Professor Broxson fik Ordre at forberede Forbryderen til Døden og den 18de Juni 1805 blev han henrettet paa Østerfælled, Klokkeren 8½ om

Morgenen. Han var klædt i en simpel Frakke, gik meget langsomt, og maatte nogle Gange standse underveis; men da han kom op paa Skafottet, var han uforsagt og klædte sig selv af. Eksekutionen blev udført med den største Orden og Hurtighed.

Nagvald Johan Herklein,

Morder af Skinsyge.

Nagvald Johan Herklein var født i Sverrig. Han mistede sin Fader i sit 9de Aar og bestemtes af sin Moder til at studere, men da han var bleven confirmeret, kom han i sit 15de Aar til en Urtekræmmer i Stockholm, som han dog forlod for at give sig i Guldsmedlere. Han opnaaede en stor Duelighed i sit Fag, og giftede sig i sit 25de Aar med Marie Magdelena Burmeister, og levede i 10 Aar som Svend i Stockholm. Han levede ikke lykkeligt i sin Ægtestand, da hans Kone var meget skinsyg. I syv Aar de levede sammen, havde de 3 Børn sammen, men nu kunde Herklein ikke udholde det længere, fordi hun idelig plagede ham, og han forlod hende og hendes Børn, som han sagde, med hendes Samtykke. Til Skilsmisse var der efter de svenske Love ingen Grund, og hun paatog sig uden videre at beholde Børnene.

I Aaret 1787 kom han her til Kjøbenhavn, ubekjendt og fattig, dog forskaffede hans store Duelighed (han anfaaes senere for Hovedstadens første

Guldsmed), ham snart Arbeide og Fortjeneste, Skade var det derimod at han var meget hengiven til Brændeviinsdrif. I Begyndelsen af Aaret 1801 blev han Borger og Guldsmedmester her i Staden. Kort førend denne Tid havde han lært at kjende en Urtekrammerdatter, ved Navn Bitha Davide Bjer-ring, hvis Fader var død.

Han foreslog hende, at tage til ham og føre hans Huusholdning; maastee hun siden, naar hun lærte ham nøiere at kjende, vilde beslutte sig til at ægte ham: dog dulgte han ikke for hende, at han havde en Kone og tre Børn, der levede i Stockholm.

Kort efterat Bitha var kommen til ham, fik han Brev fra sin Kone, som forespurgte, om hun skulde reise over til ham, men hendes Brev blev aldrig besvaret.

Med Bitha levede han i den nøieste Forbindelse og Frugterne af samme vare tre Børn, som dog alle døde i den spæde Alder. Saaledes forløb tre Aar, han elskede Bitha høit, og hun besvarede hans Kjærlighed med Føielighed, Overbærelse og Trofskab. Deres Enighed blev sjældent forstyrret, uden ved ubetydelig Ordstrid, opstaaet enten over hans Gang til Svær eller over de Vanskeligheder, der hindrede deres ægtefæbelige Forbindelse, da han ikke havde søgt at blive skilt fra sin Kone i Sverrig. Efter en saadan Ordstrid gif han engang ud med en Svend, der dengang var hos ham, men senere bortreiste. Til denne yttrede Herklein, at det forekom ham at Bitha visste sig føieligere mod Andre end hun burde.

„Ja, var jeg ikke Din Ven,“ svarede Svenden

ubefindig, „kunde jeg let forføre Vitha til Utroskab mod Dig.“

Disse Ord, der efter Vithas øvrige Forhold, synes ugrundede, antændte den første Gnist af Skinsyge, der siden blev Aarsag til Begges Ulykke. Fra den Tid af maatte hun bestandig høre Bebreidelser ved enhver ubetydelig Uenighed, dog elskede han hende bestandigt, og sædvanlig bad han hende, naar han var ædru, om Forladelse for de Krænkelser, han tilføiede hende, naar han var beruset.

Han besluttede ofte at forbedre sin Vandel, men slet Selvskab bragte ham til at opgive sine fattede gode Forsætter. Vitha gjorde ham ingen Bebreidelser. Naar han gik ud, sagde hun blot venlig til ham: „Drik ikke for meget!“ Men saa mødte han sine Svirebrødre eller hans Bei førte ham forbi Steder, der opsluge saa Manges huuslige Ro og Lykke, og den Svage vaklede og fulgte Forsførelsens Stemme.

Han havde Afgang til agtværdige Familier, thi han var en herlig Selvskabsbroder, der, naar han fik sin Violin stemt og begyndte at synge, især de belmanske Viser, opvakte en almindelig Glæde; men deres Omgang var ham for tvungen. Han undrog sig derfor gode og velmeente Menneffers Kredss for blandt Letfindige at ile sin Ulykke imøde.

Hans Hjerter var fyldt af Kummer, men han betroede ingen de Qualer, hvormed Skinsygen fyldte hans Hjerter; til Ingen talede han om sin Samvittigheds Bebreidelser, naar han tænkte paa sin forladte Kone og Børn. Saaledes blev han eiter-

haanden tungfindig og fyldt af ængstelig Uro; slemme Dromme forstyrrede hans Søvn, saaat han tidt stod op om Natten og gik omkring i sine Bærelser. Ofte græd han. Bitha pleiede da venligt at astørre hans Taarer og frørge: „hvorfors græder Du? Kan jeg hjælpe Dig?“ men hendes venlige Ord beroligede ham ikke; hidfige Drikke maatte forjage hans Kummer. Frygt for Næringsforger opstod ogsaa hos ham, da to duelige Svende havde forladt ham, og han ikke kunde stole paa dem han havde tilbage, og selv sjelden gjorde Brug af sin egen Duelighed. Dertil kom endnu at hans Legeme var svækket ved hans uordentlige Levnet, der tillige havde sløvet hans Sjæl, og at han søgte at fordrive Følelserne og Smærterne ved at drikke Brændeviin.

Den 24de November 1804 brød frem og Herzelein vaagnede i Smærter, der kun lidet lindredes ved den sædvanlig Morgenopkastelse. Han gik ind i sit Værelse, og beklagede sig for sine Svende, at han ikke befandt sig vel; men var forresten rolig og ordentlig i sin Afsærd. Længere op ad Formiddagen nød han en Deel Brændeviin, begyndte at blive fortrædelig og urimelig, og bankede sin Væredrenge uden gyldig Aarsag.

Om Middagen ved Bordet var han beruset, det viste tydeligt hans vilde, uordentlige Sang, hans hele Afsærd, og endelig hans Bebreidelser til Bitha, at hun ikke var ordentlig med hans Løi, men bragte det ud af Hujet; Bitha søgte uden nogen Bitterhed at berøve ham denne Mistanke.

Bed Middagsbordet spiste han kun lidet; men drak et Glas Brændeviin. Klokken var 1 da Maaltidet var endt. Nu talte han noget med en af sine Bekjendtere, der besøgte ham, lod sig barbere, og lagde sig til at sove med det Ønske til Bitha, at hun vilde lægge sig hos ham og ikke staae op før han vaagnede. Klokken 3 kom Pigen og bankede paa Døren, der som sædvanligt var lukket i Laas. Bitha aabnede den og hjalp at reengjøre Stuen. Da han efter 2 Timers Søvn stod op, bebreidede han Bitha med grove Ord, at hun tværtimod hans Ønske var staaet op og gaaet ud af Stuen. Han formodede dette, fordi han fandt at hendes Hænder vare kolde. Hun søgte med Blidhed at stille ham tilfreds, og forsikrede ham, at hun havde ikke været ude af Stuen, hvilket Pigen ogsaa bevidnede.

Siden efter var han alene i Stuen med Bitha. En af hans Svende var 2 Gange inde hos ham, og vilde have forlangt nogle Penge af ham, men lod det være, da han hørte, at Herklein klagede over, at han i de sidste Dage havde udgivet 12 Rdl., og de sidste Skillinger han eiede til en Pægel Brændeviin.*)

Bitha sad imidlertid med Haanden under Kinden ved Kaffelovnen, Herklein gif hen og kyssede hende og spurgte om hun var søvrig. Klokken henimod 7 sad han ved Bordet og spiste og tømte sin Brände-

*) Herkleins Omstændigheder vare ellers gode. Hans Bo, som den 11te Marts 1805 blev bortsolgt ved Auktion var vurderet for 800 Rdl. Gjæld havde han ikke.

viinsflaste. Svenden, der var nærbærende, hørte ham ikke skjende; derimod heldede han sig op til Bitha, og sang med en alvorlig Mine nogle Ord, som syntes at have Hentydning til hende. Hun svarede ham herpaa: „Skal der aldrig blive Ende paa Din Støien? Jør Du lader være at drikke, faaer vi iugen Ro i Huset.“

Han svarede Intet herpaa, men vedblev at synge.

Da Svenden var gaact, bragte Pigen efter Herzeleins Befaling Lys; og nu begyndte han paa ny at skjende paa Bitha, formodentlig gjorde han hende Bebreidelser. Kloffen omtrent 7 gik han med et tændt Lys ind i Pulterkammeret,*) og da han kom tilbage, gik han ind i Bærkstedet og spurgte en af Svendene i en barsk Tone:

„Hvorledes synes Du jeg seer ud?“

Svenden svarede: „Som De pleier.“

Herzelein taug, men skar Tænder.

Han bad nu Svenden om en Priis Tobak, gik atter ind i Stuen, bød Pigen gaae ud og lukkede Døren i Laas..

Derpaa hørte de i Bærkstedet arbejdende Svende at han jagde:

„Du har fortrædiget mig nok; Du skal ikke gjøre Andre ulykkelig!“

De hørte derpaa at det i Bærkset staaende Ge-

*) Herfra hentede han rimeligviis et Par skarpe Patroner. Man formodede at han havde disse liggendes fra Aaret 1801, da man dengang under Krigen udbeelte saadanne til det borge-rlige Militair i Sjøbenhavn.

var trukket frem paa Gulvet, og nogle Dieblig efter hørte de en Lyd, som naar man antænder løst Krudt.

„Dengang bevarede Gud Dig,“ hørte de nu Herklein sige, „men giv mig en Knappenaal!“

„Der har Du een,“ hørte de hende sige meget roligt.

„Ret, nu skyder jeg Dig!“ raabte nu Herklein i en forbittret Tone.

„Nei, det gjør Du vist ikke,“ svarede hun.

Han havde før for Spøg afbrændt Krudt paa Banden af Geværet.

Paa ny gjentog Herklein sin Trudsel og det med en Ged, trykkede løs, og Vittha sank jamrende ned paa Kanapeen.

Han kastede sig ned for hende og spurgte: „døer Du, Vittha?“

Hun lagde sin Haand paa hans Arm og var død. Hendes Haand og Arm hvilede paa Kanapeen, det øvrige Legeme paa Gulvet.

Strax efter hørte man endnu et Skud, og derpaa blev det stille, jaa man formodede, at han ogsaa havde skudt sig; thi han havde engang sagt: at han først skulde see hende døe og derpaa selv følge hende i Døden.

Han fortalte selv, at da han mærkede, at hun var død, fattede han i sin Fortvivlelse den Beslutning, at dræbe sig selv. Han ladede derfor Geværet, tog en Snor af sit Nyrnbergeruhr, bandt den til Stillepinden og stillede Geværpiiben mod sit Hjerte; men Snoren var bunden saaledes, at han traf Stillepinden frem og ikke tilbage. Han tog nu Ge-

været i Haanden, rørte ved Binden, og Skuddet gik i Loftet. Der blev nu Alarm i Huset, og Bærten anmeldte Sagen for Politiet.

Omtrent Klokken 9 kom Lægen, som man havde ladet hente, og han fandt Bitha og Herglein siddende paa Gulvet. De heldede sig op til Kanapeen og deres Ansigter vare vendte imod hinanden. Lægen tog fat paa Manden og rystede ham, og nu vaagnede denne op som af en Drøm. Men Bitha var livløs og hendes Lemmer iisfcolde.

Den hele skrækkelige Daad forekom nu Herglein som en Drøm, han kunde aldeles ikke erindre sig Noget bestemt: men fandt det dog rimeligt, ja tvivlede slet ikke om, at det var gaaet saaledes til som Vidnerne udsagde.

„Morgenen efter,” sagde han siden efter til Præsten, „vaagnede jeg i Politi-Arresten og samlede til alle Sider, uden at jeg kunde besinde mig, hvor jeg var. Endelig gryede Dagen, og nu kunde jeg, skjøndt dunkelt, erindre mig hvad der var skeet.”

„Herglein! er det Dig!” hørte han en bekjendt Stemme sige, og han gjenkjendte en af sine forrige Selskabsbrødre. Nu fik han snart sørgelig Visshed om, hvad han havde begaaet.

Præsten Brorson ved Stofhuset og Stadens Arresthuus, blev beordret til at berede den Ulykkelige til Døden. Han bar en stor Omhed for sin endnu i Sverrig levende 80 Aars gamle Moder og udtalte aldrig hendes Navn uden med Taarer.

„Jeg var,“ sagde han til Præsten, „hendes skjønneste Haab og Glæde, og nu,“ her qualte Graad hans Stemme. „Naar hun faaer min Skjæbne at høre — frygter jeg for at han tager sin Død derover.“

Brorson spurgte ham om hvorfor han ikke besvarede sin Kones Brev, hvori hun forespurgte: „om hun ikke skulde komme til ham.“

„Hvad skulde jeg vel svare? mit Hjerter hang ved Bitha!“ svarede han.

„Men Deres Børn,“ sagde derpaa Præsten.

„Jeg har spurgt til dem og fik at vide at de holdtes i Skole og det gif dem vel. — Engang forlangte jeg,“ tilføiede han, „at min Kone skulde sende mig mine Søner, for at jeg kunde lære dem en Profession, men hun svarede, at naar hun havde ernæret dem faalænge, kunde hun ogsaa ernære dem længere.“

Han blev dømt til at halshugges og der begif een Maaned inden Dommen bekræftedes af Rengen. NoGLE Venner havde faaet ham til at indgive en Ansøgning om Benaadigelse, og han spurgte hver Dag Præsten med et tillidsfuldt Smil om han intet Svar havde faaet, og da denne fik Befaling at sige ham, at det blev ved Dommen, blev han ganske fortrivlet og fældede Taarer. Han havde tidligere med stille Bemod talt om sin Død; men nu da Haab om Livet igjen var opvaft, bævede han for den.

Han modtog Efterreningen om den til Hæretstelsen bestemte Dag med Rolighed. Han var meget tilfreds med, at han skulde fjøre, for, som han sagde

ikke jaalønge at være til Spetakkell, ligeledes glædede det ham, at han ſkulde begraves i Chriſtenjord, ikke for hans egen, men for hans Families Skyld. Han gav Bræſten to Breve, et til hans Moder og et til hans Kone. I Brevet til ſin Moder bad han at hun vilde tilgive ham den Sorg, han havde foraarjaget hende, og i d. t til hans Kone, bad han hende ogjaa om Tilgivelse, paalagde hende at for= mane deres Børn til Gudsfrøgt og gode Handlinger, og lade dem erindre deres ullykkelige Fader og ſtræbe efter at blive bedre og lykkeligere end han.

Hans Henrettelse ſete med den ſtorſte Orden, Nolighed og Hurtighed.

Ole Pedersen Kollerød.

Ole Pedersen Kollerød var født i Landsbyen Kollerød, hvorefter han har sit Navn, i Aaret 1803. Hans Fader var Peder Olsen, Skræder og Musikus, og hans Moder Lisbeth Andersdatter. Han blev døbt i Lyngbykirke og var hjemme hos sine Forældre indtil sit 12te Aar, i hvilken Tid hans Fader holdt ham til Skræderprofessjonen. Han kom nu, efter sin egenhændig skrevne Levnetshistorie, til en Gaardmand, der havde en Son, ved Navn David, som bestyrede Gaarden for sin Fader og tillige var Sognefoged. Efter hans egen Beskrivelse blev han begjæret meget slet af denne David, der pryglede ham ofte for Intet eller for rene Bagateller, saa at Blodet randt af ham, ja ofte saaledes, at han mistede Besindelse. For at hævne sig paa sin Tyrann, som han selv siger, beholdt han de Penge, han skulde tjøbe Brændeviin for til ham, lod dette skrive paa Regning, og begyndte saaledes paa denne Maade at betræde Lastens Bane.

Efter at have været i 3 Aar, fra 1814 til 1817,

paa dette Sted, hvor han, efter sin egen Beskrivelse bestandig blev mishandlet, kom han til at tjene hos Præsten Salling i Hjørland, af hvem han blev confirmeret, og da denne citer omtrent $\frac{1}{2}$ Aars Tid byttede Kald med en anden Præst, Jensen, blev han hos denne indtil 1820. Han fortæller nu i sin egenhændige Levnetsbeskrivelse, at han havde en Kjærlighedsforstaaelse med Præstens Datter og Udsigt til at blive forlovet med hende, da han gjorde Bekjendtskab med Datteren af en Huusmand, som tjente tilligemed ham hos Præsten. Pigen var 15 Aar og efter hans Skildring meget smuk, saa han fattede en stor Kjærlighed til hende, hvilken hun gjengjældte, og da hun var fattig, havde han heller ingen Medveilere.

Men nu vilde hans Forældre have at han skulde lære Møllerprofessionen, og Faderen opjagde derfor hans Tjeneste hos Præsten. Der blev en stor Sorg hos det forelskede Par, da Talen var om at skilles ad. Pigen fraraadede ham det og yttrede, at det vilde blive hans Ulykke, og han tog derfor ogsaa paa en kort Tid Tjeneste hos en Bonde, for hvem han førte Tørv til Byen. Ved denne Leilighed fik han Møllersvenden at see, og fik nu saadan Lyst til at lære Mølleriet, at han tog til Kjøbenhavn for at lære Møllerprofessionen.

I de tre Aar han tjente i Præstegaarden, hvor han fik en aarlig Løn af 24 Rdl., havde han sammenparet 60 Rdl., som havde deponeret hos sine Forældre, for at have disse Penge til at klæde sig for, naar han efter sin Confirmation indtraadte i

Væreforbund. Da han nu forlangte disse Penge af sine Forældre, erklærede disse at have forbrugt dem, og, istedetfor at erstatte ham dem, afviste de ham med Haardhed og Haan.

Han maatte derfor nu, blottet for Alt, indtræde i Møllerkære hos Madam Smith paa Gothersmøllen i Kjøbenhavn, og var hos hende i 2 $\frac{1}{2}$ Aar. Forat kunne forsyne sig med det Nødvendige, blev han nødsaget til at at gjøre sig ulovlige Fordele paa Møllen. En Marschandiser, en indfødt Svensker, der boede i Gothersgaden, opfordrede Ole Kollerød til at bringe ham, hvad han kunde tilvende sig paa Møllen. Ole Kollerød blev endnu mere bevæget til at stjæle, da han nu vidste, hvor han kunde assætte Tyvekosterne, og da Marschandisen ovenikjøbet yttrede til ham, at han havde bestemt sin Datter for ham, jaa var han endnu ivrigere efter at bringe sin tilkommende Svingerfader Alt, hvad han kunde praktisere til sig. Men efter 4 Maaneders Forløb døde Marschandiseren og Ole Kollerøds Forhold med Datteren blev hævet. Efter at have tjent i 3 Aar paa Gothersmøllen, fik han, da han forlod denne Tjeneste, Attest paa at have udlært.

Derpaa tjente han som Møllersvend hos Møller Ole Schanck paa Nybromølle paa Vesterbro een Maaned. Da han savnede passende Klæder, henvendte han sig paany til sine Forældre om de 60 Rigsdaler, han havde deponeret hos dem, men fik et afvisende, haanligt Svar. Da begik han, for at jaae de Fornødenheder han savnede, et Tyveri i Hjørland Præstegaard, som opdagedes, og hvorfor

han blev straffet med Vand og Brød. Dette Feiltrin, begaaet formedelst Forældrenes Uredelighed imod ham, bragte ham til at betræde den Bei, ad hvilken han styrtede i den dybeste Fordærvelse, thi under denne Sag gjorde han i Kjøbenhavns Politiarrest Betjendtskab med andre Forbrydere, hvorved han uddannedes til den store Forbryder, han siden blev.

Hans Familie slog Haanden af ham og hans egen Moder vilde ikke engang huse ham, saa at han ved et Besøg maatte sove om Natten i den saakaldte Prindsjens Have. Ved et tidligere Besøg havde hun endog pryglet ham med en Knortekjæp, hvilket han formodede hun havde gjort, for at forlede ham til i Vidners Paahor at foraribe sig paa hende, hvilket han, skjøndt han var drukken, dog afholdt sig fra.

Han kom nu til Viøller Jacobsen i Luudforlund ved Slagelse, men var her kun een Maaned. Derfra blev han arresteret i Kjøbenhavn og straffet med 2 Aars Forbedringshuusarbeide for Tyveri (fra den 31te Mai 1824 til 1826).

Efter at have udstaaet sin Straf tog Ole Kolle-rod igjen til Ole Schansky i to Maaneder og til en Bonde, Anders Hansen paa Birum Mark, ligeledes i to Maaneder. Derefter tjente han nogle Maaneder i Hyllesiedsmølle; begav sig derfra til sin Fader, som dengang boede i Meiede i Alksønderups Sogn paa Frederiksborg Amt.

Efter et halvt Aars Ophold der, reiste han til Kjøbenhavn, hvor han i Aaret 1827 blev arresteret og dømt for Besiddelse af uhjemlet Gods til eet

Nars Forbedringshuusarbeide. Han havde nemlig Nytaarsdag 1827 truffet paa en Skomager ved Navn Lars Larsen, med hvem han havde gjort Bekjendtskab i Forbedringshuset, da han første Gang var inddømt der. Lars fandt paa, at Kollerød skulde udgive sig for en rig Skræder, som han vilde omtale for en Gaardmand paa Anniøse Mark, der havde to Døttre, den ene puffelrøgget, den anden velkabt, hvilke han gjerne vilde have gifte, og vilde Lars Larsen gøre Gaardmanden opmærksom paa, at Kollerød kunde være en Mand for denne Sidste. Gaardmanden friede ogsaa for Datteren til Kollerød og Forbindelsen var saagodt som afgjort, da hans Svoger, der kjendte Kollerød, underrettedes om det forestaaende Giftermaal, og nu fik Forældrene da at vide, at deres tilkommende Svigersøn havde været 2 Aar i Forbedringshuset.

Faderen vilde nu ikke give ham den velkabte, men nok den puffelrøggede Datter, men denne vilde Ole Kollerød ikke have, hvorfor der ikke blev Noget af dette Giftermaal. Men Kollerød var nu bleven fortrolig med Lars Larsen, og da denne foreslog ham, om de ikke tilsammen skulde bestjæle den omtalte Gaardmand, „der nu ikke blev hans Svigerfader,“ indgik han strax derpaa. De gik til Gaarden om Natten, brød Hul paa en Leervæg ved Spisekammeret og bortstjal en Deel Brød og andre Spisevarer, hvilket Lars Larsen dog beholdt altsammen. De begik endvidere nogle Smaathyverier, men for disse Tyverier, som han først tilstod senere, da han var tiltalt for Mordet paa Papirskudstuen Lars

Bedersien, var det ikke han var bleven tiltalt og straffet, men fordi han fandtes i Besiddelse af nogle Niels Johansen fraa jaalne Hestedækkener.

Efter at have udstaaet sin Straf, tog han igjen til Ole Schansky, hvor han 2 Maaneder efter blev arresteret for Tyveri og underkastet Forhør ved Inquisitionsscommissjonen, der frifandt ham.

Han tog nu atter Tjeneste hos Ole Schansky, hvor han forblev indtil Mai 1829. Det syntes besynderligt at ovennævnte Møller paa Vesterbro altid tog ham i sin Tjeneste, naar han var uden Condition, men Grunden hertil skulde være, efter Kollerøds Sigende, at han forstod at søie sig baade efter Mand og Kone, der begge vare vanskelige Folk; samt at han tillige forrettede sit Arbeide, saavel paa Møllen, som i Marken, saa godt som Noget.

Fra Mølleren tog han Tjeneste paa Amager hos Arenberg. Herfra blev han atter arresteret for Gadeoptøier paa Amagerbro, tiltalt for Bedrageri og ind dømt eet Aar i Forbedringshuset.

Da han blev løsladt herfra den 30te December 1830, kom han strax paa Amtssygehuset paa Frederiksborg, hvor han laa i 3 Maaneder. Derpaa fik han Tjeneste hos Niels Jensen i Hjortlund i 4 Maaneder og hos Løse i Fortunen en Sommer.

Han erholdt derefter Arbeide som Møllersvend i Skjelskjør i 2 Maaneder og reiste derafra til Kjøbenhavn, hvor han formodentlig begik et af ham selv senere tilstaaet Tyveri paa Gotbergs møllen, derefter til Slangerup, hvor han blev arresteret og bragt

til Skjelsfjor, hvor han sad arresteret i 5 Maaneder, men blev frifunden. Senere tilstod han at have begaaet det Tyveri, hvorfor han dengang sad arresteret.

Derpaa tog han Tjeneste paa Amager hos Jakob Jensen i Sundbyvester, der kort efter bortjagede ham. Han begav sig nu ud paa Landet, da han ønskede Arbejde, kom tilbage til Kjøbenhavn, hvor han atter blev arresteret og efter 7 Ugers Forløb løsladt.

I Slutningen af Aaret 1832 besluttede han efter foregaaende Aftale med meeromtalte Lars Larsen at bestjæle Jakob Jensen i Sundbyvester paa Amager. Da det ikke var Skik paa Amager at laase Portene, kom Kollerød let ind i Gaarden, og Hundene, der kjendte ham, gjoede ikke. Han trykkede nu Ruden ind med et Lommeørklæde, som han isorveien dyppede i en Tjærelande, hvorved han undgik Lyden af Glassets Klingren, naar det sloges itu, og steg ind i Bærelserne, hvor han bemægtigede sig en stor Mængde Klædningsstykker og andre Sager, hvilke han bar ud til ny nævnte Lars Larsen og selv kun beholdt den mindste Deel deraf.

Samme Aars Juleaften var Lars Larsen Kollerød behjælpelig med at laane en Hest af sin Svoger til ham. Kollerød, der var godt klædt, red han til Eßbonderup, hvor han modtog en Deel Risengryn og andre Urteframvarer, som han pakkede i en medbragt Sæk, hvilken han bandt raa Hesten. Derpaa bestilte han nogle Pund Lys, gik ud medens Lysejene bleve veiede, kastede sig paa Hesten, og rød bort med hvad der var i Sækken, uden at betale det. Lars Larsen gav han Alt, hvad han bragte hjem.

Samme Nat gif de til en Jordbruger, der var saa godt som Nabo til den førnævnte Gaardmand paa Annisse Mark, udtog et Vindue, som blot holdtes fast i Karmen ved nogle udbendig fra indflaaede Søm, stege ind i Spisekammeret, og stjal 2 Theekjedler, og en Deel Smør. Lars Larsen, der havde noget Udstaaende med Manden, slog tillige en Deel Fajance, som stod i Spisekammeret, istykker.

Efter Nyaar gif Kollerød til Kjøbenhavn med begge Kjedlerne, solgte den ene til en Huusmand i Bloustrød, og bragte den anden ned i en Kjælder paa Nørrebro, hvor han satte Kjedelen fra sig og forlangte Kaffe. Konen, som kjendte ham, sendte hemmeligt Bud efter Politiet, der tog Theekjedlen og anholdt ham. Da han paastod ikke at have bragt Kjedlen til Kjældereren, og Ingen kunde overbevise ham derom, blev han løsladt efter 7 Ugers Forløb. Han gif nu tilbage til Lars Larsen, hvem han fortalte hvorledes det var gaaet ham; men Lars paastod at han løi og sagde, at han havde solgt Kjedlerne og druffet Pengene op, samt at han skulde struppe sig aisted, hvis han ikke vilde have nogle Prygl. Fra dette Dieblif af gav han sig ikke mere af med Lars Larsen.

Dagen efter at han var bleven løsladt, blev han paany arresteret, sad 10 Uger i Arrest, fik 14 Slag Kat i Stokhujet, men blev desuagtet frifunden og løsladt.

Strax efter kom han igjen paa Sygestuen i Frederiksborg, hvor han opholdt sig i 3 Uger, og fik derpaa Condition paa Frydenlund hos Fru S.,

hvor han var i et halvt Aar, og begik adskillige Tyverier, som han først under Sagen med Papirkudsten tilstod. Blandt Andet havde han fra et Kammer i Hovedbygningen, som han havde Opsyn med, stjaalet en grov Tjenerkjole og en sort Rasmagergarns Damekjole.

Fra denne Tjeneste flyttede han med Sidse Marie, der spiller en ikke lille Rolle i Sagen med Papirkudsten, og med hvem han havde gjort Beskjendtskab paa Frydenslund, hvor hun tjente, til Karlebo Overdrev, hvor de boede sammen, og deraf til Meerløse, hvor de vedbleve at leve sammen, og havde han avlet en Barn med hende, som blev sat i Pleie hos Fremmede, medens hun tog Tjeneste som Amme.

I September 1834 tog Ole Kollerød til Kjøbenhavn. Han fik Tjeneste paa Urtekræmmer G's. Lyststed i Frederiksbergby, og blev deraf arresteret i Frederiksholms Arrest under søndre Virk. Han sad i 1² Aar fængslet, brød to Gange ud af Fængslet, var sidste Gang 8 Uger og 2 Dage paa fri Fod, begik i dette Tidsrum i Nærheden af Ørigheden adskillige grove Tyverier og Indbrud, blev igjen paa-greben og omsider frifunden ved en Birkethingsdom for alle de ham dengang importerede Forbrydelser, hvilke han siden, tiltalt for Papirkudstens Mord, har tilstaaet at have udøvet.

Vi ville nu gaae over til det vigtigste Moment i Ole Kollerøds Liv.

Mandagmorgen den 12te Juni 1837 meldtes der Politimester og Birkedommer i Kjøbenhavns Amts nordre Virk, Justitsraad Knudsen: at Gieren af

Nymølle og Orholm, Fabrikur Nelthropp, havde fundet sin Papirkudst, Lars Petersen, samme Dags Morgen død i Sengen og svømmende i sit Blod af et ham i Halsen under Dret tilføiet Stik. — Hans Gjemmer vare sundne aabne, og hans nye Klædningsstykker, der hang i hans Bærelse, bort-sjaaene.

Da Justitseraad Knudsen nu begav sig til Nymølle, forklarede Nelthropp, at den Myrdede havde i mange Aar tjent ved Papirværket, stedse været tro, ædruelig, ordentlig, og derfor lagt sig en Deel til Bedste, hvilket var almindelig bekjendt i Omegnen. Aftenen før Mordet (Søndagen den 11te Juni) havde Lars Pederien, efter at være kommen tilbage fra Orholms Kro, hvor han havde opholdt sig en Times Tid, siddet i Samtale med adskillige af Værkets Folk, udenfor sin Dør til Klokken var 10, og været usædvanlig munter og oprømt, havde fortalt, at han den næste Morgen skulde tidligere op end sædvanligt, og modtog af en Kone paa Værket Tilbud, at hun vilde vække ham til det bestemte Klokkeslet; hvorpaa han var gaaet ind i sit Bærelse og havde, som han altid pleiede, taget Røglen til dettes Dør med sig.

Da Konen om Morgenen bankede paa Lars Pederiens Vinduer, for at vække ham, og intet Svar fulgte, uagtet hun vedblev at kalde paa ham, samlede der flere af Værkets Folk, af hvilke Een bemærkede, at Overdhyngen var kastet over Hovedgjerdet paa Sengen. Nelthropp, som blev underrettet derom, indfandt sig strax, lod Døren opbrække

ved en Lømmemand, og gif selv med flere af de Tilstedeværende ind i Bærelset. Man fandt den Myrbedes Kister og øvrige Gjemmer oplukkede, hans Penge og Klæder, paa enkelte Stykker nær, borttagne, og en Mængde Blod paa Gulvet, som nedfaldt fra Sengen. Ved at kaste Dynen tilbage fra Hovedgjerdet, fandtes Lars Pedersen liggende paa den venstre Side, i en sovende Stilling, med et Stik i Halsen, hvoraf Blodet var udstømmet. Flere Saar vare ikke bibragte ham, ei heller fandtes forresten noget Spor af øvet Bold paa hans Legeme. Armene laae saaledes over Brystet, at det ikke saae ud til, at han havde værget sig. Lagnerne vare som Alt, hvad der var i Sengen, overblødt; paa eet Sted af dem saaes tydeligt Spor af blodige Fingre, som der vare astørrede. Paa Dørlaafen, som var til at lukke af indvendig fra, ved at trække en Skodde tilbage, hang, som sædvanligt, Røglen. I Haven bag Mordstedet var om Morgenens opdaget nogle Spor af Støvler eller Skoaaaler, der strax bleve af Melthropp tildækkede og bevarede.

Melthropp tilføiede til denne Beretning, at Gaardhunden havde Aftenen tilforn gjøet stærkt, og da han gjort opmærksom derpaa saae ud af Vinduet, bemærkede han en af Bærkets Folk, der var henne at drikke af den foran Hovebbygningen værende Kilde, og gif derfor strax igjen i Seng, uden at have hørt nogen Allarm senere.

Dommeren undersøgte nu ethvert Spor, der muligviis kunde lede til Opdagelsen af Mordet. De

omtalte Spor af Støble- eller Skofaaler bleve maalte efter forffjellige Retninger og Maalene optegnede.

Mistanken faldt strax paa en forhenværende Bægter paa Nymølle, Ole Hansen af Holte, der var affædiget formedelst Tyveri. Siden han forlod Nymølle havde han ikke havt nogen saft Tjeneste, men holdt sammen med en anden i Egnen berygtet Person ved Navn Peter Christian Knudsen af Holtemark, hvorved han blev end mere mistænkt. Denne Knudsen gav sig af med at slagte Heste, sælge Been, gammelt Jern og Hestehuder, og havde man Mistanke, at han undertiden forskaffede sig disse sidste ved at stjæle og slagte Andres Heste om Natten. Ved sin Snildhed og List havde han vidit at undgaae Politier, skjøndt han, der ansaaes for dristig og forvoven, frygtede for det.

Forinden Dommeren var ankommen, havde ogsaa allerede Sognefogden med nogle Vidner begivet sig til P. Christian Knudsens Huus og truffen Manden, Konen og Børnene hjemme, samt en fra Holtegaard bortløben Røgter, Ole Pedersen, der i nogle Dage havde taget Ophold hos Knudsen. Denne forklarede, at han havde været hjemme hele Natten; men Konen lod, som om hun i denne Henseende ikke kunne give sikker Bessked; Ole Røgter jagde først, at han havde om Natten lagt sig til Hvile udenfor Huset, senere, at han havde ligget i Kattelovnsfrogen, og at han havde om Aftenen været svirende, hvorfor han ikke rigtigt kunde huske det Paasfærede. En af Knudsens Naboer havde meddeelt Sognefogden, at han havde om Morgenent hørt

en Allarm ved Knudsens Huus, og Ole Røgter og Knudsen forklarede, at Carmen hidrørte fra et Slagsmaal, som der fandt Sted mellem Ole Hansen og en anden dem ubekjendt Person, uden at Førstnævnte indlod sig med de Trættende.

Bed Husets Undersøgelse, som Sognefogden med Hensyn til de Paagjældendes paafaldende mistænkelige Opførsel anstillede, opdagedes en fremmed Hat, som Knudsen sagde, han ikke vidste, hvorfra den var kommen. Da Sognefogden forlangte at Knudsen skulde følge med ham, hørte han denne sige til Konen: „Gjem det!“ samt yttre: „at hun skulde pille Pinde i Krattet*) medens han var borte.“ Med Hensyn til denne Ytring, lod Sognefogden Krattet undersøges og fandt der en Sæk med 2 Frakker. Ole Røgter gav siden den Forklaring, at den Anden af Slagsbrødrene, som han først havde erklæret ikke at kjende, var Ole Skræder, der med sin Kjæreste flere Gange havde været hos Knudsens i den henrundne Uge, samt at han havde seet Knudsen, der Altsiden forud ingen Penge havde, om Morgenens i Besiddelse af en Rigsbankdalerjæddel.

Knudsen og hans Kone negtede, at der havde været nogen Fremmed hos ham osvigte Uge. Knudsen og Ole Røgter bleve naturligviis strax anholdte, og særskilte bevogtede paa Holtegaard; hvorimod der blev sat Vagt hos Knudsens og Ole Hansens Ko-

*) Knudsen forklarede siden efter, at han derved vilde beskytte sin Kone, paa en for de andre usforstaaelig Maade, at have Opsyn med det Tøi, som var forvaret i Ellekrattet.

ner; af hvilke den Sidstnævnte forklarede, at hendes Mand ikke havde været hjemme om Natten, og at hun ikke vidste hvor han var.

Nu foretoges efter Dommerens Ordre en ny Undersøgelse paa Knudsens Bopæl og i det Ellekrat, der omgav samme. Der udsendtes Folk i alle Retninger for at oplede Ole Hansen, hvem man formodede var bortgaaet med de øvrige Koster, for at gjøre dem i Penge, og andre Forholdsregler toges for at bemægtige sig hans Person.

For den indsatte Politiret paa Holtegaard vedblev Ole Kogter sin første Forklaring. Flere Personer i Omegnen, der i forskjellige Anledninger havde været tidligt ude om Morgenens, gave den Forklaring, at de havde seet tre Personer paa forskjellige Steder af Veien fra Nymølle til Holte, blandt hvilke P. Christian Knudsen og Ole Hansen (der almindelig kaldtes Ole Bægter eller Ole Synger) vare kjendte.

Hos Knudsen havde man fundet flere Koster. Dommeren underrettedes derpaa, at Ole Hansen Kl. 9 om Formiddagen havde været i Kjøls Kro og vilst sig underlig vild i sit Bæsen, kjøbt Levnetsmidler og var derpaa gaaet ad Søllerød til; ligeledes havde man fundet Fjed under en Bakke ved Nymølle, hvilke flere af Bærkets Folk bestemt kjendte at være Ole Hansens, hvis Fodspor udmærkede sig fra Andres derved, at den ene Fod dreiede under Gangen meget mere udad end den anden.

Peter Christian Knudsen blev imidlertid fremstillet og visiteret, uden at der hos ham fandtes

noget Mistænkeligt. Han paastod at være uvidende om, hvorledes Hatten var kommen i hans Huus; Sæffen, hvori Frakkerne, som han ikke kjendte, fandtes, tilstod han, tilhørte ham; men han vidste ikke, hvem der havde taget den og gjort Brug af den. „Den havde ligget,“ sagde han, „paa et Loft, hvortil Enhver let kunde komme udenfra, og der maatte man have taget den og kastet Hatten igjen op.“ Frakkerne erkjendtes for at være Lars Pedersens tilhørende. Efter et 11 Timers Forhør, i hvilket Knudsen negtede at have deeltaget i den begaaede Forbrydelse, udsattes dette.

Under dette Forhør fik Dommeren den Formodning, at den omtalte Ole Skræder var Ole Pedersen Kollerød eller, som han ogsaa kaldtes, „Ole Tyv,“ der, for omtrent 14 Dage siden ved Dommerens Foranstaltning, var bleven transporteret til Hirschholm, samt at han var deeltagende i Mordet, hvilket bekræftedes samme Nat ved Knudsens Tilstaaelse, at det var Ole Kollerød, der om Morgenens havde staaet med Ole Hansen ved hans Huus, og at han (Kollerød) og hans Kjæreste først samme Morgen havde forladt hans Bopæl.

Dommeren overværede i Knudsens Nærværelse Obduktionsforretningen over Lars Pedersens Liig paa Rymølle. Knudsen viste ved Synet af det blodige Liig en stor Uro, dog lagde han efter Dommerens Opfordring sin Haand paa Liget og forsikrede, at han ikke vidste, hvorledes det var bragt i den Tilstand hvori det befandtes.

Ole Kollerøds Kjæreste, Sidse Marie Christens-

datter, som var paagreben i Birkerød, hvor man ogsaa havde søgt efter Ole Hansen og Ole Kollerød, blev nu fremstillet for Retten og visiteret paa sin Person. Man fandt intet Mistænkeligt hos hende; hun var alene i Besiddelse af nogle Klædningsstykker, som hun foregav at tilhøre hendes Kjæreste. Hun forklarede, at hun efterat være løsladt og frifunden fra Blaataarn, havde vedblevet at leve med Ole Kollerød og opholdt sig hos sine Bekjendte og Frænder, men da disse ikke længer vilde huse hende, blev hun af Ole Kollerød, omtrent midt i den foregaaende Uge, bragt hen til Knudsen paa Holtemark, hos hvem hun indtil den foregaaende Morgen havde opholdt sig. Hun gav derefter en lang Forklaring, der fra Begyndelsen til Enden for størstedelen var en ovdigtet Løgn til Ole Kollerøds Fordeel.

Da hun i sin Forklaring havde omtalt, at Knudsen havde forvaret en Bylt med begge Frakterne og et Pibetsøi under en Busk i Ellekrattet, som hun ikke betvivlede at kunne paavise, og at han ligeledes havde gravet et Hul i Jorden med sine Hænder ved en af Granerne, hvori han lagde et Lørklæde og traadte Jorden sammen over det, blev hun ført til Rudeklov af to Mænd for at paavise, hvor det omflorede Pibetsøi var gjemt og Lørklædet nedgravet.

Peter Christian Knudsen blev nu paa ny taget under Forhør, og bekjendte da, at han havde været med ved det begaaede Mord. Hans Forklaring lød: Ole Hansen havde i den senere Tid holdt sig til ham, for at tage Deel i Beenhandel, samt at

Ole Kollerød og hans Kjæreste, Sidse Marie, havde indfundet sig hos ham den sidstafvigte Søndag, for at faae Ophold nogle Dage, da Sidstnævntes Familie, som hun foregav, ikke vilde vide Noget af hende.

Søndagmorgen havde Ole Kollerød og Ole Hansen begyndt at tale om, at Papirkudsten Lars Pedersen havde Penge. Ole Kollerød spurgte Ole Hansen om han vidste, hvor Pengene vare forvarede, og da Ole Hansen svarede jo han vidste det, opfordrede Ole Kollerød ham til at gaae samme Aften derhen med ham, hvortil Hansen var villig. Denne Samtale fandt Sted i hans Kjøkken, hvor han opholdt sig med de Omtalte, som forlangte at han skulde følge med dem, for, medens de udførte Tyveriet, at staae udenfor og advare dem, hvis Noget nærmede sig. Han hørte ogsaa, at Ole Kollerød omtalte dette til sin Kjæreste, Sidse Marie; men hans egen Kone vidste ikke Noget om, hvad der skulde skee. Derpaa gjordes Aftalen saaledes: Naar Ole Hansen og Ole Kollerød vare komne ind til Lars Pedersen, skulde Ole Kollerød kaste ham Dynen over Hovedet og holde ham i Sengen. Forat komme ind til ham, skulde de aabne udvendig fra et Vindue til det Kjøkken, der var ved Siden af Bærelset, hvori den Myrdede laa og stige igjennem samme. Efter denne Aftale, hvori Knudsen sagde at han nødigt gif ind, gif Ole Kollerød ad Lynghby til, Ole Hansen til sit Hjem, og han selv til Søllerød. Ved sin Hjemkomst om Aftenen traf han Ole Hansen og Ole Kollerød tilligemed Sidse Marie i den forhen omtalte Afdeling af Kjøkkenet; hans

Kone og Børn vare derimod til Sengs. Klokken omtrent 11 om Aftenen forlod han med de tvende Andre sin Bopæl, og gik ad en Sti, der fører over Nærum Mark ad Nymølle til. De stode alle Tre stille i Nærheden af den Bygning, hvor Lars Peder- sens Bærelse var, for at lytte efter, om Alt var roligt, og for at aftale med hverandre, hvad Enhver skulde udrette. Han vidste ikke, hvad Klokken var, da de satte sig igjen i Bevægelse for at udføre Gjæringen.

Ole Hansen gik først over Veien, steg over det Dige, der stiller den bag Bygningen liggende Have fra Veien, Ole Kollerød fulgte efter ham, og han (Knudsen) kom sidst.

Da han holdt sig Noget tilbage, vare de to Andre allerede bærede om Hjørnet af Bygningen, førend han var kommen over Diget. Saasnart hine To havde naaet Bygningen, gik han tilbage over Veien, og opholdt sig paa den Sti, ad hvilken de vare komne. Der mødte de ham igjen efter neppe $\frac{1}{4}$ Times Forløb, hver iført en Frakke, Ole Hansen havde en Flaske Ol og en Flaske Brændeviin i Lommen, og bar en Bylt, der indeholdt de føromtalte i Ellekratet fundne Sager, to Par Buxer og en Vest; endvidere bar han sine Skoe og sin gamle Hat i Haanden, og havde paa Hovedet den Hat, der siden blev funden paa hans Loft, samt et Par nye Støvler paa Benene. Ole Kollerød bar en Tallerken med noget Kjød paa, hvilket de fortærede med Noget af det stjaalne Ol og Brændeviin i Lundtofte- krat, hvor de lode Tallerkenen forblive. Under

Maaltidet foreviste Ole Kollerød ham en mørk Blodplet paa de lyseblaa Buger, han var isørt, og fortalte, at han havde stukket Lars Pedersen i Halsen med Ole Hansens Kniv, som denne havde laant ham, samt at Ole Hansen under Mordet holdt Lars Pedersens Hænder. De gik derfra ad Stien over Nærum Mark til Knudsens Huus. Han gik Noget foran og kom først hjem, og traf sin Kone i Sengen, af hvilken hun strax stod op; de Andre kom støiende bag efter og forbleve i Kjøkkenet. Han bar den omtalte Pakke med de stjaalne Koster fra det Sted i Krattet, hvor de havde spist, til sit Hjem. Saa snart Ole Hansen og Ole Kollerød vare komne til Huset, trak de Frakkerne af. Ole Hansen kastede sine gamle Skoe og Strømper ind i en Krog bag Skorstenen, og smed den nye Hat, som var frarøvet den Myrdede, op paa Loftet, hvor den fandtes. Ole Kollerød trak sine blodige Buger af, og forlangte, at Knudsens Kone skulde vadske Blodet af dem og hænge dem op til at tørre, samt at han skulde overlade ham de lyseblaa Buger, som han dengang havde paa, hvilket Alt blev opfyldt.

Knudsen hørte nu Ole Hansen og Ole Kollerød omtale Penge, som de bare paa Brystet; men han vidste ikke hvad der gav Anledning til det Klammeri, der udbrod i hans Huus mellem Ole Hansen og Ole Kollerød, under hvilket Sidstnævnte slog løs paa Førstnævnte, kastede ham omkuld og i det Hele bar sig ad, som han var forrykt. Tilfaldt vilde Ole Kollerød endelig have fat paa Ole Røgter, der om Natten havde opholdt sig i hans Stue bag Raffel-

ovnen, fordi han frygtede for at Ole Røgter skulde have bemærket Noget af deres Tale og muligen kunde røbe dem; hvilket Knudsen kun med megen Møie fik forhindret. Under Slagsmaalet i Ellekrattet skjulte Knudsen det ene Bibetoi under en Ellebusk, hvor han, ledsaget af de andre To, ogsaa gjemte Frakterne — som han selv puttede i den Pose, hvori den fandtes — tilligemed de andre Klæder i Krattet. Ole Hansen, Ole Kollerød og Sidse Marie gik paa engang bort; men da de vare komne et Stykke ud paa Veien, savnede Ole Hansen det omtalte Bibetoi, som han havde tabt under Slagsmaalet, og kom tilbage for at eftersøge det; men fandt det ikke. Efter at Ole Hansen var vendt tilbage igjen til Ole Kollerød og Sidse Marie, fandt Knudsen Piben, og gjemte den som ovenansført i en Ellebusk. Han gik slet ikke til Sengs den Morgen; men da Bugerne vare vadslede, tog han sin Sæk og gik ud, deels for at tilhandle sig Jern og Been, deels for at indkjøbe Levnetsmidler til sin Familie. I denne Anledning kom han til Kojels Kro, hvor han traf Ole Hansen, der jagde ham, at Ole Kollerød og Sidse Marie vare i den lille, nærved liggende Granstov „Reentsforkeert,” paa Dronninggaards Grund, for at tage et Maaltid, hvortil han (Ole Hansen) havde gjort Indkjøb i Kroen. Knudsen fulgte med til de Andre; og da han selv ingen Kniv havde, laante han Ole Hansens tidligere omtalte Foldkniv, der endnu var blodig, til at skjære et Stykke Spegeslest med, efterat Eieren havde benyttet den til samme Brug. Ole Kollerød

og Sidse Marie spurgte Knudsen, om der var bleven nogen „Røre“ i Eggen i Anledning af det Påse-rede, og bad ham at gemme Løiet godt, hvilket han lovede. Ellers kunde han ikke erindre Noget af det, der blev talt imellem dem, undtagen at baade Ole Kollerød og Sidse Marie, da de bleve vaer, at Ole Hansen havde et blaastribet Lørklæde, der havde tilhørt den Myrdede, paastode, at han skulde stille sig ved samme, hvilket han tilsidst samtykkede i, hvorpaa Knudsen grov et Hul i Jorden, hvori han skjulte bemeldte Lørklæde.

Knudsen tilføiede til Slutningen, at Grunden hvorfors han hidtil havde afholdt sig fra at sige Sandheden, var den, at han frygtede Ole Kollerød; thi denne havde truet ham med, dersom han bekyendte Noget, saa skulde han støde ham en Kniv i Livet*), naar han (Ole Kollerød) kom paa fri Fod, hvilket han ingenlunde tvivlede om at han vilde gjøre.

Imidlertid var Ole Hansen og Ole Kollerød blevne anholdte paa Slangerup Marked, den Sidste fordi han havde forsøgt at udgive en falsk Tirigsdalerjeddél, og bragtes begge til Nymølle den 14de Juni.

Ole Hansen blev først fremstillet ved den Myrdedes Liig, hvilket han gjenkjendte som Papirkudsten Lars Pedersen. Han gjorde et svagt Forsøg paa

*) Ole Kollerød erklærede ogsaa senere uforanlediget, at han, forbitret over at Knudsen havde forladt den ham anviste Plads idet Forbrydelsen blev begaaet, havde sagt til ham, at han fortjente Kniven, og at kun Medlidenshed med hans Kone og 5 smaa Børn havde holdt ham tilbage.

at fordreie Sandheden, men tilstod strax, da Dommerne alvorligt formanede ham: at han havde været med at myrde Lars Pedersen Ratten mellem den 11—12 Juni, at Ole Kollerød var den, som havde slådt Kniven i den Myrdede, medens han holdt hans Hænder. Han tilstod tillige at Peter Christian Knudsen, med hvem han i Forening i den senere Tid havde handlet med Been og gammelt Jern, var Deeltager i Mordet. Om Søndagmorgen var det aftalt imellem dem, at de skulde bemægtige sig hvad Lars Pedersen eiede. Ole Kollerød spurgte nemlig Ole Hansen og Knudsen om ikke Noget af dem vidste et Sted, hvor man kunde stjæle Penge, for saa skulde de gaae derhen; hvorpaa Ole Hansen havde sagt, at han nok kjendte Folk ude i Landet, som havde Penge, men at det var forlangt at gaae efter; men da nu Ole Hansen yttrede, at ogsaa Lars Pedersen havde Penge, saa fandt Ole det rigtigst at holde sig til denne. Nu taltes der om Leiligheden og Maaden at udføre Tyveriet paa. Hansen, som var nøie kjendt med Localiteterne, gjorde den Bemærkning, at der ved Siden af Lars Pedersens Stue, som havde Udgang til et Gaardsrum, laa et Kjøkken. Ole Kollerød spurgte derpaa, om der var Vinduer i Kjøkkenet, og da han svarede ja, saa sagde Ole Kollerød, at Een maatte stige ind igjennem Vinduet ind i Stuen, og der aabne Døren til Gaarden for de Andre. Ole Hansen yttrede nu, at Lars Pedersen kunde vaagne, og at han i det Tilfælde sikkert vilde gjenkjende ham, hvortil Ole Kollerød svarede: „at han maatte afsted,“

hvilket Hansen forstod saaledes, at han maatte dræbes; og herimod gjorde hverken han eller Knudsen nogen Indvending. Man aftalte derpaa, at Ole Hansen og Ole Kollerød skulde først gaae ind i Lars Pedersens Bærelse, og at Knudsen skulde passe paa ved Kammerdøren, ligesom at Røveriet skulde udføres førstkommende Nat. Da denne Aftale fandt Sted udenfor Knudsens Huus tætved Gavlbæggen, indenfor hvilken Sidje Marie opholdt sig i en Afdeling af Kjøkkenet, maatte han antage, at hun havde hørt, hvad der blev aftalt.

Efter at denne Plan var lagt og vedtagen, bleve de alle Tre enige om at skilles ad, men derpaa atter at samles Klokken 10—11 om Aftenen hos Knudsen, for at følges ad hen til Gjerningsstedet. Efter at Ole Hansen var gaaet hjem til sit Huus, klædte han sig i mørkeblaa Trøje og Buxer, og forsoiede sig op i Rudestov, hvor han laa, indtil om Aftenen*), da han skulde med de Andre hos Knudsen. De begav sig derpaa alle Tre ad Stien over Nærum Mark til Nymølle, og gik strax ind i Haven, bag den Bygning, hvori Lars Pedersen havde sit Bærelse, hvor de endnu engang overlagde hvorledes deres Røverplan skulde udføres. Her yttrede Kollerød paa ny, „at Lars Pedersen maatte afsted, for at han ikke skulde raabe efter dem;“ men der blev ikke bestemt, hvorledes han skulde tages af Dage;

*) Denne hans Forklaring var feilagtig, som han senere har tilstaaet, thi han var den meste Tid af Dagen hos Knudsen.

derimod vedtog man, at de Søm, med hvilke han vidste, at Kjøkkenvinduet udvendigt var spigret til Rarmen, skulde bøies til Side, til hvilket Brug han ogsaa havde medtaget en Knivtang fra sit Hjem. Ole Hansen skulde derpaa stige igjennem Vinduet ind i Kjøkkenet, derfra liste sig ind i Lars Pedersens Bærelse og der aabne Døren til Gaarden for de Andre, af hvilke Knudsen skulde passere paa ved Indgangen, medens Hansen og Ole Kollerød vare ifærd med Lars Pedersen.

Røveriet fandt ogsaa Sted, som aftalt var. Ole Hansen satte sin gamle Hat og sine Skoe udenfor Vinduet, og krøb derpaa igjennem det aabne Vindue ind i Kjøkkenet, listede sig derfra ind i Lars Pedersens Bærelse, uden at denne vaagnede. Først da Ole Hansen aabnede Døren til Gaarden for de Andre, vaagnede han og sagde: „Hvad!“ men i det Samme fløi Ole Kollerød ind ad Døren, greb Lars Pedersen ved Hovedet, hvorimod Ole Hansen tog hurtigt fat om hans Hænder. Lars Pedersen var imidlertid saa stærk, at han rev sin høire Haand løs fra Ole Hansen, og slog efter Kollerød, som han dog ikke traf; men ligesom Hansen fik fat paa Haanden igjen, rev Lars Pedersen den atter løs, greb Hansen ved Haaret, og traf hans Hoved ned til sig, saa at hans Baghoved vendte til Lars Pedersens Ansigt, uden at Hansen kunde forandre denne Stilling, skjøndt han igjen havde faaet fat paa Lars Pedersens Haand. Ole Hansen hørte da Ole Kollerød sige: „Han er sku' stærk nok, men han maa afsted!“ Nogle svage Udbrud af Lars Pedersen lode

for Hansens Dre, og i det Samme hørte han tydeligt en Rallen af den Døendes Bryst og Hals, hans Haand løsnedes fra Hansens Hoved, og Blodet styrtede ud af hans Arer. Nu slap Hansen den Myrdedes Hænder, Ole Kollerød trak ham Dynen op over Hovedet, forvisset om at han havde faaet nok, og spurgte derpaa, hvor Nøglerne til Gjemmestederne vare. Hansen fandt Nøglen til et lille Skab paa Lars Pedersens Bord, og rakte den til Ole Kollerød, der selv af Skabet udtog Nøglerne til Kistens Hængelaase. Derpaa aabnede han Kisten, og bemægtigede sig en Deel af det Løi, der blev ført bort fra Stedet, hvilket bestod i: et Par nye Støvler, som Hansen trak paa; to Frakker, hvilke Hansen og Ole Kollerød, som vi allerede vide, iførte sig; to sølvbeslagne Pibehoveder med Rør, hvoraf de hver tog sit, et Sølvblommeuhr, som Ole Kollerød stak i sin Lomme, et Par mørke- og et Par lyseblaa Buger, samt en Vest, som Ole Kollerød bandt sammen i et Lørklæde, og Lars Pedersens bedste Hat, hvilken Hansens blev bevæget til af Ole Kollerød at tage, fordi han, da de forlode Gjerningsstedet, bemærkede, at Knudsen, der ikke var kommet ind i Bærelset til dem, var gaaet bort og havde medtaget Hansens Skoe og Hat, som han havde efterladt udenfor Huset. Desuden stak Hansen en Flaske med omtrent $\frac{1}{2}$ Pot Brændeviin og en Flaske Ol i Frakkelommerne.

Under det fortsatte Forhør nægtede vel Ole Hansens, at han vidste Noget af, at der var borttaget Penge fra den Myrdedes Bærelse, og forklarede, at han vel troede det, fordi Ole Kollerød paa deres

jenere Vandring i Mandags havde givet ham 7 Rdl. — men endelig tilstod han, at de ogsaa havde tilvendt sig Lars Pedersens Penge og deelt dem imellem sig i Lundtostekrat, hvor Ole Hansen og Ole Kollerød traf P. Chr. Knudsen, og hvor de fortærede det fra den Myrdedes Bærelse borttagne Brændeviin, Ol, Smør og Brød. Pengene bleve deelte saaledes, at der blev henlagt tre Sedler hver for sig, og Siden en Seddel og en Sølvpenge til hver af disse, indtil samtlige Sedler og Sølvpenge saaledes vare fordeelte i tre Bunker.

Under denne Deling af Pengene bedrog Ole Kollerød sine Kammerater, thi Ole Hansen saae tydeligt, at den pengebegjærlige Ole Kollerød, ved at lægge en Seddel til hver af deres tre Bunker, listigt lagde en „usædvanlig“ Seddel paa sin egen, hvilken han troede var en 50 Rigsbankdalersseddel, men som senere befandtes at være en 100 Rigsbankdalersseddel. Sedlerne toge Ole Kollerød ud af en gammel Tegnebog og Sølvpengene af en Pose; og bortkastede han Tegnebogen og Posen esfertat de vare tomte. Den Part, der tilfaldt Ole Hansen, gjemte denne i en ham tilhørende Skindpung med Net over, hvilken han skjulte i et Gjerde ved Knudsens Huus uden at medtage flere af Pengene end en Mark.

Da Pengene bleve deelte i Skoven, omtalte Ole Kollerød en Blodplet, han havde faaet paa sine lyseblaa Buxer, og yttrede: „at den grinede saa ilde;“ hvortil Knudsen svarede, at den kunde vadskes af.

Fra Lundtoste Krat gik de over Nærum Mark, ad Stien til Holte. Da de nærmede sig Byen, gik

Knudsen noget forud med Paffen. Efterat han havde fjernet sig, sagde Ole Hansen til Kollerød, at det dog vilde blive galt, fordi Folk, naar de den næste Morgen fandt den Myrdede, strax vilde see, at der havde været Røvere og Mordere i Lag med ham; hvortil Ole Kollerød svarede: „at det var det Samme, thi han var meget blodtørstig.“ Ole Hansen havde hørt Ole Kollerød, da denne Søndagaften gik til Rymølle, underveis sigte til Knudsen: „Nu maa Du være tro, Christian, Du veed, hvad der ellers følger paa.“ — At Kollerød imidlertid var utilfreds med Knudsens Adfærd under Mordet, troede han, thi da de om Morgenen vare komne til dennes Huus, sagde han strax til Knudsen i Kjøkkenet: „om han havde Lust at tage et Tag med ham; han var dog ellers altid saa stor i Munden,“ og greb fat i Christian, som han dreiede og rystede dygtigt. Da Hansen nu gik imellem dem, spurgte Ole Kollerød, om han ogsaa vilde slaaes? hvilket Hansen, da han vidste, at Ole Kollerød var et meget farligt Menneske naar han blev vred, afflog, og gik udenfor. Men Ole Kollerød sprang efter ham, og vilde slaaes med ham; men han slap fra ham. Da Hansen paa samme Tid var svirende, kunde han ikke erindre, hvad der blev talt ved denne Leilighed, men derimod kunde han huske, at Ole Kollerød ikke vilde have Klædningsstykkerne med sig, hvorfor de bleve skjulte ved Knudsens Huus — at Hansens Skoe og Strømper bleve kastede hen ved Skorstenen, og at Lars Pederseus Hat, som Hansen havde medbragt, blev kastet op paa Loftet, uden at han kunde erindre af hvem. Fra

Knudsens Huus gif de til Rudeffov; der sadde de en liden Stund, hvorpaa de begave sig til Granstoven „Reenforkeert“ ved Dronninggaard, hvor Ole Kollerød og Sidse Marie bleve tilbage, medens Hansjen gif til Rojels Kro, for at kjøbe Proviant. Idet han vilde gaae ud af Kroen, mødte han Knudsen, som han tog med sig til „Reentsforkeert,“ hvor de tilligemed Ole Kollerød og Sidse Marie fortærede de indkjøbte Levnetsmidler. Kollerød formanede her Knudsen til at passe paa de Ting, han havde i Forvaring ved sit Huus, og erklærede tillige med Sidse Marie, at det slet ikke gif an, at Hansjen beholdt det Tørklæde, der havde tilhørt Lars Peder- sen*). Da Knudsen nu forlod dem, gif de til Birkerød, hvor de toge ind hos Butkeballes Kone, en Møster til Sidse Marie, hvor Ole Kollerød gav Penge til Kaffe og Brændeviin og siden efter hos Peter Sverre, hvor Ole Kollerød atter lod hente Brændeviin. Herfra begav de sig til Bregnerød, hvor de spiste til Aften hos Ole Kollerøds Broder, Anders Bæver. Efter Maaltidet byttede han paa Anmodning Buger med Ole Kollerød, fordi denne raastød, at de mørkeblaa Buger Hansjen bar, passede bedre til hans (Kollerøds) mørkegrønne Frakke, end de lyseblaa, han var iført.

Bed deres Bortgang fra Anders Bæver, Mandag Aften, beklagede Hansjen sig over, at han ingen

*) Skjøndt Sidse Marie fralagde sig, at være vidende om Mordet paa Rymølle, stemmede dog Knudsens og Hansens Erklæring overeensstemmende om, at hun var vidende om det.

Penge havde, hvorpaa Kollerød sagde, at der nok kunde tilkomme ham Noget endnu, og gav ham derfor 7 Rdl. i Kobberpenge, hvilke han bar høs sig i et Torklæde.

Hansen saae ikke hvor Ole Kollerød havde sine andre Penge; han kunde heller ikke indsee, hvor han havde fundet Leilighed til at levere dem fra sig eller grave dem ned, undtagen at det skulde være skeet i Bukkeballes Huus.

Ifke langt fra Slangerup traf de Tirsdag Morgen en Karl, som Ole Kollerød kjendte, med hvem de kjørte til Byen. Dengang havde Ole Kollerød endnu baade Tobakspiben, Uhret og en Guldkniv, som han havde laant af Hansen. Men ved et Telt paa Markedet, hvis Bert var en hoi, sær Mand med røde Baffenbarter, fandt Kollerød Leilighed til at sælge sidstnævnte Ting. Kniven afhændede han til en ung Person, der gav ham en anden Kniv og en Mark til for den. Strag efter saae Hansen, at Ole Kollerød jolgte Uhret til en Bonde. Ligeledes bemærkede han, at Kollerød var i Begreb med at forhandle Piben, men gif paa samme Tid bort, hvorpaa han blev anholdt og sendt til Hillerød Arrest. Samme Dags Eftermiddag blev Kollerød ligeledes bragt i Arrest i Hillerød, men han talte ikke med ham.

Bed Slutningen af sin Forklaring sagde Ole Hansen, at da han paa Veien til Nymølle spurgte Kollerød, hvad der vilde blive af, hvis Lars Pedersen blev ham for stærk, — svarede denne ligefrem: „saa maatte han dræbes,“ hvortil Hansen yttrede: „det kunde han ikke gjøre, det havde han

ikke Sind til.“ „Det gjøres heller ikke nødigt,“ havde Kollerød svaret, han skulde blot holde paa Lars Pedersens Hænder, og nu følte Ole Hansens Sind sig beroliget.

Sidse Marie var imidlertid blevet bragt tilbage uden at have kunnet paavise Noget af det hun havde opgivet. Men da Sognefogden kom tilbage til P. Chr. Knudsen, forklarede den Første, at Knudsen efter lang Søgen havde fundet et sølvbeslaget Meerstumspibehoved med Nør, samt to Papiirspakker og en Skindpunq, der indeholdt en Deel Penge, deels Sedler, deels Sølvmynter (omtrent 120 Riggsbankdaler), hvilke Dele vare skjulte i Ellefrattet tætved Knudsens Huus, og foregaves at være hans, Knudsens og Ole Hansens Andeel af det imellem alle tre Mordere deelte hos Lars Pedersen begaaede Rov.

Knudsens Kone blev nu ogsaa forhørt og hun tilstod, at hun rigtignok havde vadsket Blodet af et Par lyseblaa Buxer, som hun og Sidse Marie tilfammen havde truffet af Ole Kollerød; — at hun nok vidste, at hendes Mand ikke havde været hjemme sidstafvigte Søndag Nat, men at hun havde dulgt det efter hans udtrykkelige Befaling; — at hun ogsaa havde seet sin Mand putte de Myrdedes Klæder i sin Pose og bringe dem bort, samt hørt ham sige, da han kom tilbage: „nu ere de vel forvarede;“ — og at hendes Mand samme Gang havde viist hende baade Sedler og Sølvpenge, som han nedgravede, efter at Ole Hansen og Ole Kollerød vare gaaede bort, dog uden at hun vidste Stedet, hvor det skete;

og at han paa hendes Spørgsmaal: „er det Dine Penge?“ — svarede „ja!“

Da derpaa Sidse Marie samme Dag atter blev forhørt, gjorde hun adskillige Forandringer i den Dagen forud afgivne første Forklaring, samt meddeelte nogle nye Tillæg. Hendes Forklaring stemmede nu mere overeens med Sandheden, hvorefter det var Ole Kollerød, der var iført en Frakke og havde en Tobakspibe i Munden, og ikke Knudsen. Det var ogsaa Kollerøds og ikke Knudsens Buger, der vare saa blodige, at Sidstnævntes Kone maatte vadske dem; dog var der ogsaa Blodstænk paa Ole Hansens og Knudsens Buger (en Dpdigtelse). Knudsen havde viist hende 4 Specier og en Deel Sedler, som han sagde, udgjorde 100 Rigsdaler., og sagt, at de Andre havde ligesaa mange, og desuden tilsammen 100 Rdl., og tilføiede, at disse vare velforvarede, uden dog at nævne Stedet. Hun saae ogsaa, da de spiste i Skoven, Ole Kollerød i Besiddelse af en Pung med 18 Rdl., som han foregav. Derpaa gif de til hendes Moster i Birkerød, og Ole Hansjen gif for at kjøbe Brændeviin i Kroen, men forinden fremviste han en Tirigsdalerfeddel, som han eiede. (Usandhed). Hendes Moster fik Intet for sin Kaffe og Mad. (Usandhed.) Ved Knudsens Huus havde hun hørt ham med tre Personer tale om deres Penge, og ved samme Leighed yttre, at de havde faaet 300 Rdl. i Alt, foruden Klæder, Piberne og Uhret. Hun nægtede ellers at vide Andet, end at Ole Kollerød og de to Andre agtede sig til Skoven for at hente Brænde, eller næste Dag af ham faaet nogen omstændelig For-

flaring, hvor de havde været. Om Morgenen, da hun saae dem blodige, blev hun nysgjerrig, lurede, og hørte da, at de talte indbyrdes om Nymølle, men da hun spurgte dem hvad der var passeret, fik hun den Besked: „Hvad de havde gjort, skulde de svare til, men det kom ikke hende ved.“

Samme Dag (den 14de Juni) fremstilledes Ole Kollerød for Retten. Han var iført en gammel sort bredskygget Silkehat, et sort Halsbind, en luseblaa Vest med blanke Knapper, mørkegrøn Frakke, gamle mørkeblaa Buxer, Stovler, blaaipraegede Strømper, hvide Lærreds Underbuxer, en Blaarlærreds Skjorte og indenfor samme en Lammeskinds Vest med Uldfiden til Kroppen. Han erklærede, da han fremtraadte, at han kunde ikke underkaste sig noget Forhør, fordi han var yng, men da hans Udseende ikke vidnede om hans foregivne Svagthed, tog Dommeren intet Hensyn hertil.

Da han var bleven anholdt i Slangerup i Besiddelse af en falsk Tirigsbankdalerjeddle, erklærede han paa Forespørgsel, at han havde faaet den af en ham ubekjendt Person, til at vegle, fordi denne formedst en Hestehandel ikke havde Tid dertil. — Man indførte ham derpaa i Lars Pedersens Bærelse, hvor dennes Liig var henlagt i Sengen, bedækket af det blodige Lagen, og opfordrede ham til at navngive den Myrdede. Uden at man saae nogen Forandring i hans mørke, fortrukne Ansigt, traadte han hen til Liget, og betragtede det med et koldt og ligegyldigt Blik, og erklærede, at han ikke kjendte den i Sengen liggende Person. Da Dommeren op-

fordrede ham til at betragte den Myrdede med Opmærksomhed, raabte han ligesom forundret: „Han er jo død!“ Da Dommeren derpaa spurgte ham ved hvem den Døde var bragt i denne Tilstand, svarede han ligesom forundret med stor Rolighed: „det veed jeg ikke!“ Da Ole Hansen blev fremstillet og erklærede, at Ole Kollerød havde myrdet ham, medens han, Ole Hansen, holdt hans Hænder, svarede Ole Kollerød ligesom opbragt: „Du er en rigtig Skurk, som vil sige mig det paa, — Du er den rette Karl!“ — Han vendte sig nu til Dommeren og tilføiede: „Han har forbrudt sit Liv, men jeg ikke!“

Dommeren befalede ham nu at lægge Haanden paa Saaret, som var paa den Side, der vendte indad mod Bæggen, saa at det ikke kunde sees; men Ole Kollerød spurgte eensfoldigt: „Ja, men hvor er det?“ Dommeren gjentog paany, at han skulde lægge Haanden paa Saaret, men Ole Kollerød svarede roligt: „Jeg veed ikke, hvor det er!“ og først da man viste ham Saaret, lagde han ganske roligt Haanden paa det, og forsikrede, at han aldrig før havde berørt dette Menneske.

Efterat Ole Kollerød var hørtjort fra den Myrdedes Bærelse, gjentog han atter, at han ikke besandt sig vel, og gav følgende summariske Forklaring: At han havde i forrige Uge laant Knudsen en Skjorte, og overladt ham et Par lyseblaa Buger, hvilke sidste Knudsen skulde modtage til Udtag paa Huusleien for ham og Sidse Marie, men Skjorten havde han forlangt tilbage, og da Knudsen ikke vilde give ham den tilbage, gav det Anledning til, at han kom i

Slagsmaal med denne. Han var derpaa gaaet sin Bei for at søge om Arbeide og da han kom hjem igjen Klokken 5, traf han Knudsens Kone, sin Kjæreste Sidse Marie, men ikke Knudsen hjemme. Førend han kom hjem, havde han (Kollerød) lagt sig til hvile tilige med Sidse Marie i et Skillerum ved Kjøkkenet, hvor han sov hele Natten indtil Klokken 4 om Morgen, da han, som er omtalt, kom i Slagsmaal med Knudsen. Han var nu gaaet bort med sin Kjæreste og Ole Hansen, de nøde Intet underveis, førend de kom til Sidses Kloster, hvor Sidse forblev. Han og Ole Hansen gif nu til Slangerup, hvor Kollerød agtede at søge Arbeide. I Bregnerød Skov sov de om Natten imellem Mandag og Tirsdag og begave sig om Morgen til Slangerup. Her negtede Ole Kollerød at han havde kjøbt eller solgt Noget paa Markedet, i Særdeleshed hverken Pibe eller Uhr.

Da man oplæste Ole Hansens Tilstaaelse for ham, yttrede han, at han ikke kunne samle sine Tanker tilstrækkeligt for bestemt at erklære sig over dens Rigtighed (formodentlig for at kunne i det næstfølgende Forhør rette hvad han troede, der kunde være skadeligt for ham i dette Forhør).

Knudsens Kone, Maren Hansdatter, blev nu forhørt. Hun forklarede, at da hendes Mand havde forbudt hende at tale Sandhed, havde hun hidtil ikke turdet give de forlangte Oplysninger, men da han idag under sit Ophold hjemme i Overværelse af Sognefogden havde sagt til hende, at hun skulde bekjende, hvad hun vidste, saa fandt hun sig nu pligtig til at afgive følgende Forklaring: Hun var

uvidende om, naar hendes Mand og de Andre aftalte Mordet paa Lars Pedersen. Om Aftenen Kl. 8 vare Ole Hansen og Ole Kollerød tilligemed Sidse Marie samlede i hendes Huus i en Afdeling ved Kjøkkenet, men hun hørte ikke, hvad de talte om. Hendes Mand kom snart hjem (omtrent Kl. 10) med en Person ved Navn Ole Røgter, der sov i deres Huus om Natten; Knudsen tilkjendegav, at han vilde om Natten gaae i Skoven efter Brænde, og at Ole Hansen og Ole Kollerød havde lovet at være ham behjælpelige. Efterat hun havde lagt sig omtrent Klokken 10, forlode de alle Tre Huset. Om Morgen tidlig hørte hun sin Mand tale udenfor Huset med Sidse Marie. Hun stod strax op, gik ud til ham, og spurgte hvor Brændet var; han svarede, hun skulde nok jaae Brænde, og viste hende nogle Sølvpenge og Sedler. Strax efter kom Ole Hansen og Ole Kollerød hjem, begge isorte Frakker, hver med en sølvbeslagen Pibe i Munden; Ole Hansen havde en ny Hat samt et Par nye Støvler paa, istedetfor at de begge Aftenen tilforn havde haft mørke Trøier, og Ole Hansen en gammel Hat og Sko paa. De havde medbragt Brændeviin og vare alle Tre bestrængede, især var Ole Hansen og Ole Kollerød meget støiende.

Den Sidste sagde til hende: „Nu sover han godt!“ Da hun spurgte ham „hvem?“, svarede han: „han der fik Kniven!“ og da hun atter spurgte: „hvem?“ gjentog han: „Lars Papirfudst paa Nymølle.“

Derefter havde hun vadsfet Blodpletterne af Kollerøds Buier. Denne vilde slaas ude i Kjøkkenet

baade med Ole Hansen og hendes Mand, men de vilde ikke indlade sig med ham. Hun saac, at hendes Mand og Ole Hansen stode i Afdelingen ved Kjøkkenet og talte nogle Penge, og bemærkede ogsaa, at Ole Kollerød havde Noget med Penge at bestille, samt at de derpaa gik ind i Ellekrattet, som hun meente, for at gemme Pengene, men hun vidste ikke hvor. Dette skete før Slagsmaalet, der først fandt Sted, da Ole Kollerød og Sidse Marie havde pakket deres Tøi sammen og vilde tilligemed Ole Hansen gaae bort. Hendes Mand gemte nu to fremmede Frakker i Ellekrattet og kom hjem ud paa Formiddagen med Brød og andre Levnetsmidler. Da kort efter Sognefogden nærmede sig deres Huus, og Knudsen bemærkede ham og hans Følge, sagde han til hende, at hun skulde sige, han havde været hjemme hele Natten, og forresten ikke tilstaae Noget. Hun havde spurgt ham, om han havde deltaget i Gjerningen, men han negtede det, og tilsværede, at han havde været langt borte, da den skete.

Om Natten mellem den 14de til 15de Juni blev Sidse Marie tilligemed Ole Kollerød, Ole Hansen og Knudsen førte fra Gjerningsstedet til Blaataarn, hvor Forhørerne skulde finde Sted fremtidig.

Knudsen blev først fremstillet. Vi levere her et Uddrag af hans Forklaring. Knudsen havde sat i dette Aar (1837) i Blaataarn paa Vand og Brød for at affone en Sessionsmulkt, og der havde han første Gang seet Ole Kollerød, men om denne der havde seet ham, eller om han tidligere havde seet

ham, vidste han ikke. For omtrent 14 Dage siden stødte han (Knudsen) paa Ole Kollerød og hans Kjøreste, Sidse Marie, i Øverød, netop som disse bleve transporterede til Hirschholms Birk. Knudsen kom i Snak med dem og fulgte med dem til Holteby, og her yttrede Kollerød, at han snart vilde gaae til Beddek, for at søge Anbringelse og da see ind til Knudsen.

Søndagen derefter kom Ole Kollerød til ham, og talte om, at han søgte en Leilighed, hvor han kunde sidde og sye for Folk. Knudsen sagde, at i hans Huus fandtes der ingen saadan Leilighed, undtagen at en ved Kjøkkenet værende Afdeling maaske kunde blive indrettet til et Kammer. Ole Kollerød jagde, at den kunde blive gjort istand den næste Mandag eller Tirsdag, hvorpaa han gik bort. Siden saae han ham ikke førend om Onsdagen i den foregaaende Uge, da han kom med Sidse Marie, og yttrede, at han vilde tage tiltakke med at ligge paa nogle Siv i den omtalte Afdeling af Kjøkkenet indtil Kammeret kom istand. Han blev der om Natten og gik bort Torisdagmorgen. Først Søndagmorgen kom Ole Kollerød tilbage, og begyndte da at yttre til ham og Ole Hansen, som tilfældigviis var der, at han ingen Penge havde. Der raadede ham tilligemed Sidse Marie at søge Tjeneste; men dertil havde han ingen Lyst, hvorimod han talte om at stjæle, yttrende, at han vidste et Sted, hvor man kunde faae Penge, men dette var 12 til 13 Mile ude i Landet, hvilket var for langt borte, da han manglede Rejsepenge. Under denne Samtale, nævnte Ole Hansen Lars

Pedersen, Papirkudst paa Nymølle, som en Mand, der ogsaa havde Penge. Dette var Noget for Kollerød, og der blev nu talt om Maaden, paa hvilken de bedst kunde komme i Besiddelse af Lars Pedersens Penge. Ole Hansen, fortalte hvorledes Leiligheden der var; og Kollerød sagde nu strax, at de skulde gaac ind ad Kjøkkenvinduet, derpaa liste sig ind i Lars Pedersens Stue og aabne Døren til Gaarden, hvorpaa Ole Kollerød skulde springe ind i Stuen kaste Dynen over Hovedet paa Lars og holde ham fast, mens de Andre toge, hvad der foresandtes. Ved denne Leilighed yttrede Ole Kollerød: „at Lars Pedersen skulde have Kniven, om han blev ham for stærk.“

Samtalen fandt Sted i Kjøkkenet og i Afdelingen ved samme, hvor Sidse Marie gik frem og tilbage, men uden at blande sig i deres Samtale. Om Aftenen, efter at Knudsen havde været fraværende, og kom hjem, talte han atter med Ole Kollerød og Ole Hansen om det, der skulde skee paa Nymølle, uden at agte paa at Sidse Marie opholdt sig i den nævnte Afdeling, hvor man havde redet et Leie til hende. Ole Kollerød yttrede, da han kom hjem: „Du har været borte, Christian! Du har dog vel ikke forraadt os?“ Han mistænkte formodentlig Knudsen fordi denne havde yttret, at han ikke havde lyst til at deeltage i Røveriet paa Nymølle, men at de kunne gjøre, hvad de vilde, naar de kun vilde lade ham være uden for det; med Ole Kollerød vilde ikke vide Noget deraf, og forlangte at han

skulde gaae med. Paa Grund af sin Fattigdom gif han med.

Da de vare komne til Rymølle, gif de op paa en høi Bakke, hvorfra de kunde oversee den hele Fabrik. Medens de her stode og lttede, blev det atter om-talt, hvad Enhver skulde gjøre, og blev det da paa-lagt Knudsen, at han skulde staae ved Døren og passe paa, om Noget udenfra nærmede sig Lujet. En halv Time efter, Kloffen noget over 12, gif de ned ad Bakken hen til Kjøkkenvinduet, hvor Ole Hansen bødte Sømmene, som heftede Vinduet til Karmen, tilbage, udtog Vinduet, leverede dette til Ole Kollerød, der strax satte det fra sig igjen og ilede derpaa til Kammerdøren, som Ole Hansen ind-vendig fra havde aabnet, gjennem hvilken han styr-tede ind i Bærelset, hvorpaa Knudsen tog Ole Han-sens Hat og Sko, som denne havde ladet staae uden-for, og løb med disse Dele tilbage til Lundtoftekrat, hvor han opholdt sig, indtil de Andre, omtrent $\frac{1}{4}$ Time efter, kom til.

Den samme Dag blev Ole Kollerød fremstillet for Ret-ten og formanet til at sige Sandhed. Kollerød vedblev at paa-staae, at han ikke havde begaaet det omhand-lete Mord eller havt nogenjombhelt Deel i denne Forbrydelse, og han holdt sig forresten til, hvad han engang havde forklaret. Han yttrede tillige, at han havde været og var endnu saa forstumlet i sit Hoved, at han ikke kunde erindre, hvad han den foregaaende Dag havde sagt i Retten, hvorfor han ogsaa den-gang flagede over, at han ikke befandt sig vel.

Den følgende Dag (den 16de Juni) blev han

atter fremkaldt for Retten. I sit eensomme Fængsel havde han havt Tid til at eiertænke og overveie, hvad han tidligere havde forklaret og hvorledes han maatte bære sig ad, for at redde sig. Han forsikrede at han var uskyldig, skjøndt han formedelt tilfældige uheldige Omstændigheder havde faaet Skinnet imod sig, og opdigtede et nyt, vidtløftigt, med adskillige aldeles overflødige Biomstændigheder seljomt, men fløgtigt blandet Eventyr, hvilket han siden i de følgende Forhører haardnakketholdt fast ved, uden at oversee nogen Omstændighed, han kunde formode vilde forekomme Dommeren vigtig; han tilstod ogsaa adskillige smaa Forbrydelser, men væltede listigt Hovedskylden over paa sine Kammerater. Først forlangte han at tale med Præsten, og naar dette var skeet, vilde han være villig til, uforbeholdent at meddele de Oplysninger, han formaaede at give. Paa Dommerens yderligere Forlangende, at meddele disse Oplysninger, afgav han en aldeles opdigtet, løgnagtig Forklaring, hvilken vi her undlade.

Den 17de Juni blev Ole Hansen fremstillet for Retten, hvor man forelæste ham hans den 14de afgivne Forklaring, hvilken han bekræftede med den Tilføining: „Skjøndt Ole Kollerød talte om at give den Myrdede Jernet,“ saa vidste han dog ikke om Meningen var, at han vilde stikke ham ihjel eller overfjære ham Struben eller græle ham. — Ole Hansen saae ogsaa, at Ole Kollerød i Birkerød, da Sidje Marie fristede ham om at give sig Penge, leverede hende en Deel Sølvmonter, som han sagde, i Alt var 100 Rdl. værd, hvilke hun indjvøbte i

en Klud; men han saae ikke, hvor hun gjorde af dem, thi hun modtog dem, ligesom de skulde til at gaae bort. Hendes Moster, der ogsaa saae, at hun modtog bemeldte Penge, yttrede ved samme Leilighed: „om det ogsaa kunde gaae an?“ hvortil Ole Kollerød yttrede, at der var Intet iveien derfor.

Da Dommeren derefter opfordrede Sidse Marie til at meddele, hvor de Penge vare, som hun af Ole Kollerød havde modtaget i hendes Mosters Huus, benægtede hun det frækt, skjondt Ole Hanssen fremstilledes imod hende, og sagde hende lige i Dinene, at hun havde modtaget 100 Rdl. af Ole Kollerød i sin Mosters Huus.

Da Ole Kollerød blev igjen fremstillet, forklarede han, at han efter Løsladelsen af Blaataarns Arrest havde meldt sig hos Sognesogden i Hillerød, for om mulig at erholde Arbeide; men da denne Intet vidste at anvise ham, forlod han ham strax og gik tværs over Landet til Roeskilde- og Rjøgeegnen, hvor han ligeledes forgjæves søgte Bonde- eller Skræderarbeide. Han benægtede, at han i det Tidsrum, han saaledes havde været fri, havde begaaet noget Ulovligt*). Han yttrede ogsaa, at nu kunde han erindre sig den Person, der paa Slangerup Marked havde leveret ham den Tirigsbankdalersjedd, hvormed han blev anholdt, og at han kaldtes „Jude-Peter.“ Til Grund for at han ikke havde funnet

*) Det oplystes siden, at han i dette Tidsrum havde ernæret sig af at stjæle.

erindre ham før, angav han at han var saa for-
tumlet i Hovedet.

Knudsens Kone forklarede derpaa om sin Mand, at Ole Hansen sørend hendes Mand blev bekendt med Ole Kollerød, havde fortalt ham, at Lars Pedersen havde mange Penge, — at han vidste, hvor de laae, samt søgt at formaae Knudsen til at gaae med, for at stjæle dem, men at hun fraraadte sin Mand at befatte sig med Sligt.

Da Dommeren forlangte, at hun skulde forklare, hvad hun vidste om sin Mand's Bandel, fortalte hun Følgende:

Knudsen, som engang før havde været gift og levet i bedre Kaar, havde i sit Hættekab med hende adskillige Gange omtalt, at han havde været et meget forvovent Menneske, der ofte sloges og klammedes og engang under et Slagsmaal med en Anden, hvis Navn hun ikke vidste, stødte denne i en Lørvegrav, hvor han druknede, fordi Graven var saa dyb, at han ikke formaaede at hjælpe ham op igjen. Fremdeles meddeelte hun, at paa Carlebo Overdrev boede der en Mand, ved Navn Niels Bjørn, der havde været Landsfeener, hvis Kone forhen havde været gift med en gammel Mand ved Navn Jørgen Enevoldsen, der for 5 til 6 Aar siden blev fundet druknet om Morgenen tidligt i sin Brønd. Om Aftenen iforveien var Niels Bjørn, der tjente hos Enevoldsen, samt dennes Kone hos Knudsen; de toge sildigt om Aftenen Afsted; hendes Mand, som fulgte med dem, kom først næste Morgen hjem og medbragte en Deel Levnetsmidler. Da hun siden hørte

tale om, at Jørgen Enevoldsen skulde samme Nat, hendes Mand var der, være drufnet med Bold, spurgte hun sin Mand, om han havde været med ved den Leilighed, hvilket han besvarede med ja, og sagde, at der for denne hans Bistand var lovet ham 50 Rdl.

Da Knudsens Kone tillige havde fortalt, at der var en Sælgekone i Lynghby, hvem hun troede hed Lene, til hvem Ole Kollerød, ester Sidse Mariæ Udfigende, skulde sælge sine Tyvekoster, blev denne Sælgekone, Helene Amalia (almindelig kaldet Sommerlene), afhørt paa hendes Bopæl i Lynghby. Hun tilstod at hun havde modtaget af Ole Kollerød for 8 Dage siden adskilligt Pinned, som hun havde solgt for ham, men vidste ikke, forsikrede hun, at Ole Kollerød nogensinde havde gjort sig skyldig i noget Ulovligt.

Det oplystes siden, at Sommerlene ikke alene var vidende om, at Ole Kollerød flere Gange havde været straffet med Forbedringshujet, men at han endog, naar han var paa fri Fod, havde havt et stadigt Tilholdssted med sine Tyvekoster hos hende. Der blev eftersøgt paa hendes Bopæl, men der fandtes intet Mistænkeligt.

Under et nyt Forhør den 20de Jnni forklarede Ole Hansen, at han vidste med Visshed, at Sidse Marie havde modtaget 100 Rdl. af Kollerød, thi denne havde sagt ganske tydeligt: „der har Du 100 Rigsdaler, nu er Du en lykkelig Pige, eller en hjulpen eller holden Pige.“ Sidse tog en Klud, saavidt han huffede, af den medbragte Bylt, i hvil-

ken hun svøbte Pengene, hvorpaa Mosteren modtog dem og lagde dem i et Meubel, der stod indenfor Døren til Høire ved det første Bindue, sigende: „der kunde de ligge, til hun vilde have dem.“ Førend Sidse Marie modtog Pengene, jagde Mosteren: „kan det ogsaa gaa an?“

Dommeren havde strax, da han fik Underretning om disse Penge, ladet randsage hos Sidse Maries Moster, Bukkeballes Kone; men der sandtes Intet. Men Sidse Marie kunde ikke selv holde sin Viund, hun fortalte til nogle andre Arresterter, at de vare nedgravede hos hendes Moster, hvilket blev forebragt Dommeren, der nu lod foranstalte en ny Ransjagning hos Bukkeballes, ved hvilken Veilighed man fandt Pengene, og bragte Sidse Marie efter mange for-gjæves Forsøg til at bekjende.

I tvende Forhør den 23de og den 26de Juni gav Sidse Marie endeel Oplysninger angaaende de Tyvekoster, Ole Kollerød havde medbragt til hendes Mosters Huus. Ole Kollerød havde anmodet Mosteren om at gjemme disse Sager, hvilket hun lovede, og da Mosteren derpaa spurgte om der var Ravn paa Løiet, da det saa var bedst at sprætte dem af, jatte Sidse Marie sig strax hen og udpillede Ravnene. De stjaalne Koster, jaavel Penge som Løi, bleve nedgravede i Løvehuset.

Efter at have givet nogle Oplysninger om Ole Kollerøds, Knudsens, Tommerlenes og hendes egen Andeel som Tyv eller Hæler i Henjæende til det stjaalne Vinne, meddeelte hun nogle nye Oplysninger om Mordhælingen paa Rymølle. Da hun

om Morgenen efter Mordet paa Nymølle saae Ole Kollerød og Ole Hansen blodige paa Hænder og Klæder, og tre Knive ligge paa Kjøkkenbordet, kom hun strax paa den Tanke, at de havde brugt disse om Natten. Angaaende Slagsmaalet samme Morgen, som fandt Sted i Anledning af Pengenes Deeling, fordi Knudsen vilde have flere, end han havde faaet, og de andre To sagde, at han havde fortjent dygtig Brygl iædedesfor Penge, kunde hun ingen Forklaring give, hun vidste heller ikke, af hvilken Grund han burde have „Brygl.“ — Sandsynligviis fordi han forlod sin Post udenfor Papirkudstens Bolig.

I Forhøret den 26de forklarede Sidse Marie yderligere, at da hun tilligemed Ole Kollerød og Ole Hansen kom til Møsterens Huus, var denne ikke hjemme, hvorfor de en kort Tid opholdt sig i Haven. Efter omtrent $\frac{1}{4}$ Times Forløb, kom Møsteren, ledsaget af Sidse Mariens Søster, Marcus Hansens Kone. Sidse gif hen til Møsteren og spurgte om de alle Tre kunde faae Mad og Kaffe, hvilket hun bejaede, og gav sig strax til at bage Eggekage og fuge Kaffe. Efter at de havde spist og drukket, og hendes Søster var gaaet bort, talte Ole Kollerød en Deel Sedler og Sølvpenge, som han sagde, udgjorde 100 Rdl., hvilke han stjænkede Sidse Marie, der i Forsinngen ikke vilde modtage dem; ogsaa hendes Møster fandt det betænkeligt at tage disse Penge i Besiddelse; hun spurgte, om det ogsaa gif an, at beholde dem? hvorpaa Ole Kollerød svarede, „at der var Intet til Hinder derfor!“ Sidse Marie yttrede derpaa, at hendes Møster, der

jo var en gammel bedaget Kone, maatte vide hvad hun turde gjøre, og spurgte dernæst denne, om hun vilde gjemme Pengene; hvortil hun svarede, at hun nok vilde forvare dem for hende, der var Intet iveien, thi alle Penge lignede jo hverandre. Mosteren gjemte nu Pengene i sin Dragkiste og bad Ole Kollerød at laane hende Penge til at kjøbe en Gaas for. Sidse Marie bad ham ogsaa om flere Penge, men Kollerød vilde ikke give dem begge noget mere; han sagde, at han vilde sagtens blive arresteret og da behøvede han selv alle sine Penge, „desuden,“ tilføiede han til hende, „var hun jo, efter at have modtaget 100 Rdl., en rig Pige.“ Dog gav han hende endnu een Rigsdaler samt det i Posen medbragte Løi, som han sagde, hun kunde beholde og dele med sin Møster, hvilket hun ogsaa modtog, som vi allerede vide. Førend Kollerød forlod Møsterens Huus, saae Sidse Marie at han var endnu i Besiddelse af adskillige Sedler, blandt hvilke var en Tirigsbankdalerjeddle, som hun antog, var den, hvormed han blev anholdt paa Elangerup Marked, hvilken Seddel han skjulte i det ene Støvlefast. Hvorfra han havde denne Tirigsbankdalerjeddle vidste hun ikke, men da han om Lørdag Morgen kom til hende i Knudsens Huus, og hun spurgte ham, hvor han kom fra, foregav han at have været ude at besøge gode Venner; og da hun endvidere spurgte ham, om han havde været hos den Mand, der kaldtes „Rigsbanken,“ ved Frederiksborg, svarede han jo. Ole Kollerød havde aldrig til hende omtalt at han af den omtalte „Rigsbank“ havde modtaget

falske Sedler, men da han var bekendt med ham, og Ole Kollerød havde fortalt hende, at „Rigsbanken“ havde lovet ham en Seddel, var det dette, der bevægede hende til at gjøre ham dette Spørgsmaal.

I et nyt Forhør den 2den Juli blev Ole Kollerød igjen fremstillet for Retten; men uagtet Dommerens Formaning at tale Sandhed, vedblev han dog frækt og forhærdet at forsikre, at han var brodefri, — at han ikke kunde eller vilte paatage sig Skylden for et Mord, i hvilket han ikke havde deeltaget, — at hans forud afgivne Forklaring var uroffelig Sandhed, og at der ved den ikke var Noget at forandre, udelade eller tilføie.

Den følgende Dag forklarede Ole Hansen for Retten: „At Ole Kollerød om Mandagen i Bregnerød udgav ham for sin Huusbond. Hansen var bleven forknøyt over Gjerningen paa Nymølle, men Kollerød var derimod meget munter og oprømt. Han troede at gjenkjende Lars Pederjens Lommeuhr, der blev foreviist ham, ligesom den Foldefniv, hvorved Mordet var blevet udøvet.

Ole Kollerød blev atter fremstillet for Retten. Dommeren forlangte, at han skulde meddele, hvad der egentlig havde givet Anledning til hans Anholdelse i Slangstrup, og hvorledes det var tilgaaet ved denne Leilighed. Kollerød forklarede, at da han optog en Livrigsbankdalerieddel ved et Telt paa Markedet og ipurgte, om Noget kunde bytte den, traadte en Mand, han ikke kjendte, frem og veglede den. Noget efter kom samme Mand og sagde, at den ham overleverede Seddel var falsk, at han vilde have

fine Penge igjen tilbage, tilføiede, at naar han gjorde ham hans Ret, skulde han angive ham for Dyrigheden. Kollerød udbetalte ham strax hans Penge og forføiede sig ind paa Markedet, hvor han strax blev anholdt, uden at vide, af hvem eller hvorledes, ligesom han heller ikke kan give nogen paa- lidelig Forklaring om, hvad der passerede fra det Dieblik af, han modtog Livigsbankdalersjedlen ind- til han indtraf paa Nymølle, fordi den Skræk, han blev sat i ved den Leilighed, i Forbindelse med, at han var meget beruset, gjorde ham jaa forrumlet i Hovedet, at han ikke kunde sandse, hvad der foregik. Han vedblev at paastaae, at det Uhr og den Bibe, han var i Besiddelse af om Morgenens, modtog han af Ole Hansen i Holtegaards Skov, og leverede ham dem igjen tilbage omtrent en Miil fra Slangerup. Han negtede at have solgt Andet end Biben paa Slangerup Marked; men meente dog at kunne ajenskjende baade Uhr og Bibe, naar han saae disse Dele. Han erklærede nu ogjaa, at en spansk Glue, som efter Lægens Forskrift var lagt ham i Nalken, Aftenen forud, havde lettet paa hans Hoved og hans Tankegang, jaa at han nu fuldkomment vidste og forstod, hvad han havde sagt, og hvad der var ned- skrevet i Protokollen, som blev ham forelæst og be- kræftet af ham.

Ole Kollerød blev atter den 4de Juli fremstillet for Retten og ham forelæst hans den 14de Juni til Proto- kollen først afgivne Erklæring, hvilken han erkjendte at være rigtig uilført, men han bemærkede derhos, at den Forklaring han dengang afgav, nemlig: at han

Natten imellem Søndag og Mandag havde ligget i Knudsens Huus, var usand. Han havde fundet sig foranlediget til denne Usandhed formedelt den Skræk, der betog ham, da han blev ført til Nymolle i Anledning af det, der var passeret, og at han af samme Grund ikke heller dengang turde vedgaae at være fulgt med de andre To til Skoven, saaledes som han i et senere Forhør (den 16de) havde tilstaaet. Han var den Dag meget forstumlet i Hovedet; men da han siden havde fattet sig, og solte, at det var hans Pligt at sige Sandhed, afgav han sin senere (Løgnefulde) Forklaring af 16de Juni, nemlig at han havde ledsaget Ole Hansen og Knudsen til Holtegaards Skov. Han paastod at han kun havde solgt Piben paa Slangerup Marked, men negtede, at have solgt noget Uhr sammesteds. Nu betydede Dommeren ham, at dette endog var skeet i Vidners Paasyn, og da erklærede Kollersød, at han ikke kunde huske det, og at det i ethvert Tilfælde ikke var skeet før han søgte at bytte Tirigsbankdalersedlen, der foranledigede hans Anholdelse. Da Dommeren spurgte ham, hvorfor han i B . . . hos Niels Villumsen havde sagt, at de gik til Slangerup Marked, for at søge en stjaalen Hest, svarede han, at han i røde Veiermølle Kro havde læst en Efterlysning om to Heste, som vare bortstjaaene, for hvis Løpdagelse lovedes en Douceur, og han ansaae det muligt, at de kunde træffe disse Heste, og derved gjøre sig en Fordeel. Da Dommeren foreholdt ham hans Udledelse til Ole Hansen, at han maatte see at „saae Bæstet, forat kjøre i Dyrehaven,“ negtede

han at have udtrykt sig saaledes, og tilføiede, at det var ingen Sag for saa Mange at bringe Gen i Ulykke.

I dette Forhør tabte Kollerød meget af sin sædvanlige, rolige og koldblodige Fatning, han syntes at indsee, at han neppe vilde slippe saa let fra denne Sag, som fra adskillige af hans tidligere.

Ole Hansen fremstod den 6te Juli for Retten. Med hensyn til Ole Kollerød forklarede han blandt Andet, at denne bar endnu om Tirsdagen paa Veien til Slangerup den Myrdedes Pibe og Uhr, indtil de kom til at kjøre med en Karl lige ind i Byen. Nu sagde Kollerød, at Hansen skulde modtage begge Dele, og da denne forsikrede, at han ikke forstod sig paa at sælge saadanne Ting, sagde Ole Kollerød at han paa Markedet vilde afkjøbe ham dem og igjen sælge dem. Hansen modtog derpaa baade Pibe og Uhr, og beholdt samme, indtil Ole Kollerød paa Markedet sagde til ham: „Du har jo en Pibe og et Uhr, Du vil sælge.“ og handlede ham derpaa Biben af for 9 Mark, hvoraf Hansen maatte betale 3 Mark til Sigkjøb, som blev druffet. Siden kjøbte Ole Kollerød Uhret, for hvilket Hansen forlangte 5 Rdl., hvoraf Ole Kollerød gav ham 2 Rigsdaler og lovede ham Resten, naar han fik byttet en Tirigsbankdalerseddell; men da Hansen lidt efter frævede ham derfor, vilde han Intet betale, men sagde, at han skulde pakke sig bort.

Om Knudsen meddeelte Ole Hansen, at denne havde betroet ham paa dets Vandring, at han om Efteraaret profiterede godt paa sin Handel med Guder,

fordi han slagtede Andres Heste paa Marken, og altsaa havde Huderne for Intet.

Samme Dag (den 6te Juli) blev Ole Kollerød fremstillet for Retten. Dommeren foreholdt ham at hans Udjagn om sin Reise til Slangerup til adskillige Personer var aldeles forskjellig, og ikke den, som han foregav for Retten, at søge Arbeide. — Det blev Kollerød foreholdt, at han paa Markedet havde forbrugt flere Penge, end de 6 Rdl., han foregav at have modtaget af Ole Hansen; nemlig 1 Rdl. i Kobber, som denne gav ham i Holtegaard's Skov, og 5 Rdl., hvilke han leverede ham i Virkerød. Dommeren betydede ham nu, at Ole Hansen negtede at have leveret ham Penge, og at han selv ogsaa havde ytret, at han modtog alle 6 Rdl. af Ole Hansen i Holtegaard Skov; og at det desuden ikke var rimeligt at Ole Kollerød modtog Penge af Ole Hansen i Virkerød, da han samme Sted selv var i Besiddelse af saa mange Penge, at han kunde skænke Sidse Marie 100 Rdl. Kollerød benegtede det Sidste og foreholdt sig med Henjyn til det Dvrige til sin foregaaende Fortlaring. — Den Dyrdedes Uhr blev foreviist Ole Kollerød, men uagtet han blev gjort opmærksom paa, at Røgløpiblen var sammenklemt, hvilket han, efter Ole Hansens Fortlaring, selv havde gjort med sine Tænder, og tillige betydet, at det var beviistligt, at han baade i Bregnerød og i Slangerup havde været i Besiddelse af Lars Pederjens Uhr og Pibe — at han paa det første Sted havde tilbudet begge Dele til sin Broder Peder Pederjen, og paa Slangerup Markted virkelig solgt Uhret, ved-

blev han dog, at han ikke med Visshed kunde gjenkjende Uhret, end mindre erindre, at have solgt dette paa Slangerup Marked. Han vedblev ligeledes at paastaae, at han havde modtaget Uhret i Holtegaard Skov af Ole Hansen, skjøndt det blev ham foreholdt, at denne negtede det, og at det var beviisligt, at han i Brejnerød havde yttret til sin Broder, at han havde det paa en siin Maade. Kollerød negtede at have svaret sin Broder saaledes, og yttrede, at det var ikke første Gang bemeldte Broder „laade ham en Løgn paa;“ at han endog engang i Hjereming med deres Moder havde bekyldt ham Ole Kollerød for, at have stukket Ild paa Sidstnævntes Huus, hvorfor han kom under Tiltale for Mordbrand, men blev frikendt. Den Kniv, hvormed Lars Pedersen var myrdet, og som Kollerød havde bortbyttet i Slangerup, blev ham dernæst foreviist; han gjenkjendte den som en Foldemniv, han Søndagformiddag førend sin Arrestation havde tilbyttet sig af Ole Hansen, for sin egen, der ikke behagede ham, fordi Messingbeslaget var for skarpt; derimod syntes han godt om Ole Hansens Foldemniv, fordi den havde et Hul i Skaftet, hvorved den med et Baand kunde bindes til Klæderne og saaledes undgaaes at komme væk. Han angav som Grund, hvorfor han dog atter byttede denne Kniv bort med den, han fik paa Slangerup Marked, at han syntes bedst om den sidst, fordi den var forsynet med et Fyrstaal.

Kollerød benegtede derpaa med en mageløs Frækhed at han havde havt Noget med Lars Pedersens Mord at bestille. — Man fremvilliede nu Ole Han-

sen og Knudsen og con'ronterede dem med Ole Kollerød. Hansen gjentog i Kollerøds Paahør at denne med den tilstedeværende Kniv havde myrdet Lars Pederfen, medens han holdt hans Hænder, og Knudsen forklarede, at Ole Kollerød gik med Ole Hansen Natten imellem Søndag og Mandag (11te og 12te Juni) ind i den Myrdedes Kammer. De bekræftede begge, at Ole Kollerød var blodig da han kom ud derfra, baade paa Hænderne og paa de Buxer han dengang bar, og som han bestandig maatte bære, skjøndt han engang i sin Arrest havde vidst at skaffe dem byttede bort med et Par andre. Men Kollerød benegte Alt.

Nu fremtraadte Sidse Marie, hvem man havde vækket af sin Nattesøvn, thi Klokken var mellem 12 og 1 om Midnat; hun erklærede, stillet op ved Siden af alle tre Mordere, at den tilstedeværende Guldkniv (Morderkniven) var den samme, som blev brugt ved Frokosten i „Reentsforkeert.“ Hun forandrede derimod, som hun selv siden forklarede, af Skræk ved at see Ole Kollerød, sin foregaaende Forklaring, og erklærede at det ikke var Ole Kollerøds men Knudsens Buxer, der var blodige ved deres Ankomst til Sidsnævntes Bopæl om Mandag Morgen, og at hun samme Gang ikke havde seet Ole Kollerøds Hænder blodige, tvertimod hendes tidligere Forklaring. Ole Hansen og Knudsen benegtede eenstemmig at Ole Kollerød havde opholdt sig i Holtegaards Skov, medens de hiin Nat vare paa Nymølle. Men uagtet der gjordes Ole Kollerød opmærksom paa, at flere Personer havde seet dem alle Tre om Natten

gaae til Nymølle, og paafølgende Morgen seet dem sammen flere Steder, vedblev Kollerød frækt og forstøffet at paastaae, at han den omhandlede Nat havde ligget i Holtegaard Skov, og ingenlunde deltaget i Mordet paa Lars Pedersen. I dette 6 til 7 Timer vedholdende Forhør lod han sig engang siebliffelig imponere af Dommerens Alvorstone og ædle Værdighed, saa at en pludselig Rødme kom paa hans gusne Ansigt, der pludselig afveglede med en dødbleg Angstsved, der perlede af hans mørke, rynkede Pande, — han slog Dinene ned, men satte sig strax igjen, antog sin sædvanlige Holdning, saae Dommeren snivt i Ansigtet, og forsikkrede med en paatagen Kolighed og en hyklerisk Godmodighed at han var brødefri, at han led for de Andres Skyld, men at han vilde finde sig i sin usfortjente Skjebne og trøste sig ved: „at Gud i Himlen kjendte hans Ustyldighed og vilde staae ham bi.“

Sidse Marie blev fiden efter adspurgt, hvorfor hun fragif sin tidligere Forklaring, og tilstod hun da, som ovenfor er sagt, at det var af Skræk over at see Kollerød, at hun havde talt Usandhed.

Ole Kollerød blev derpaa atter den 8de Juli fremstillet for Retten, men vedblev haarnaffet at paatale sin Ustyldighed. Med Hensyn til den falske Seddel, der fandtes hos ham, var han derimod urolig, da han formodede, at han, funden i Besiddelse af en falsk Seddel, kunde straffes for Falsk, naar han ikke kunde skaffe Hjæmmel.

Den 11te Juli teede Ole Kollerød sig paa en Maade, der lod formode, at han var gaaen fra

Forstanden. Han laa i Sengen paa Ryggen. udfrakt, halvt paaklædt med Feltjern paa, havde truffet Tøpret op til Hagen, og ladet sit Vand i Klæderne; hans Blik var vildt, han stirrede uafbrudt mod Loftet; Sveden perlede ham ned af hans Ansigt; Blodet steg ham til Hovedet; han slog uafsladeligt om sig med Armene, og raabte med høi Stemme uafbrudt: „Den Kjeltring, den Skurk, lad mig laae fat paa ham, jeg skal myrde ham, — jeg skal partere ham o. dl.“ — Han fortæses desaaariag, da han efter Lægens Attest led af delerium furibundum, til Tugt-, Rasp- og Forbedringshusets Sygestue paa Christianshavn.

Den derværende Læge fandt derimod ikke hos ham et eneste Tegns paa delerium furibundum eller nogen Mandøforstyrrelse, derimod tydede hans Symptomssymptomer hen paa en heftig Brystbetændelse.

Efter et Par Dages Forløb, da Kollerød blev fjed af sin Brystbetændelse — formodentligt fordi han skulde have Diæt, ophorte Sygdommen mod Sædvane pludselig og uden de sædvanlige Symptomer, og Lægen fandt det sandsynligt, at hans Sygdom var opdigtet. Fra den 11te Juli til den 8de August foregav han forskjellige opdigtede Sygdomme, blandt Andet, at han følte en ulidelig Smerte under det venstre Fodblad, hvorfor han, da han bragtes tilbage til Blaataarn, forlangte Penet afsat.

8 Dage efter at Kollerød var bleven indlagt paa Hospitalet, blev ogsaa Sidse Marie efter Lægens Attest indlagt paa Tugt-, Rasp- og Forbedringshusets Sygestue, hvilken hun igjen — imod sin

Billie — maatte forlade den 22de Juli. Paa Sygestuen maa Kollerød have fundet Leilighed, til at meddele Sidse Marie de fornødne fremtidige Forholdsregler med Hensyn til hans Sag, thi efter sin Ankomst til Blaataarn forlangte hun (den 12te August) uanmodet, tilført Protocollen en Forklaring, hvori hun tilbagekaldte Alt, hvad hun, graverende for Ole Kollerød, tidligere havde udsagt. Hun sagde jaaledes at det var usandsfærdigt, at hun havde modtaget 100 Rdl. af Ole Kollerød, det var derimod sammensparede Penge af hendes Løn, som hun Tid efter anden havde lagt i en Leer-Sparebøsse, hvis Aabning hun tilluffede med en Flintesteen, der var omviklet med en Klud, og derpaa havde nedgravet i en Grøstvold i Nærheden af Roeskildetro. I 4 Aar havde hun sammensparet disse 100 Rdl. og til forskjellige Tider opgravet Sparebøssen, for deri at nedlægge, hvad hun Tid efter anden havde jamlet. Efter tre Aars Forløb slog hun Sparebøssen i stykker, og omveglede en Deel af de sammensparede Penge, for en 50 Rigsbankdalersejddel, som hun tilveglede sig paa Banken, hvor hun maatte give 60 Rdl. for den.*) Hun lagde nu 50 Rigsbankdalersejdden tillige med adskillige Sedler i en ny Sparebøsse og grov denne derpaa ned igjen paa det ovennævnte Sted. Siden nedlagde hun adskillige Gange Sedler i Sparebøssen, ligesom hun sammen-

*) Det var en 100 Rigsbankdalersejddel, der fandtes i Møsterens Tørvehuus, hvilken Ole Kollerød havde leveret hende, men sagt at være en 50 Rigsbankdalersejddel.

sparede dem. Hverken Ole Kollerød eller nogen Anden vidste, at hun havde disse Penge. Hun havde siden gravet dem op og leveret sin Moster i Birkerød dem.

Skjøndt Dommeren foreholdt hende, at hendes Moster og Ole Hansen havde, ligesom hun selv forhen, sagt, at Ole Kollerød havde skjænket hende de omhandlede Penge, vedblev hun dog uforandret sin Forklaring til Protocollen, og gav til Grund, iordi hun havde loiet paa Ole Kollerød, at hun var vred paa ham, fordi han var Skyld i, at hun blev anholdt og havde siddet saalænge arresteret; men nu syntes hun, det var Synd, og derfor havde hun nu sagt Sandhed.

Efter at Ole Kollerød var udfkrevet fra Sygestuen paa Straffeanstalten, blev han igjen fremstillet for Retten, hvor Dommeren formanede ham til at afgive en sandfærdig Forklaring i Anledning af den af ham omtalte Brandstiftelse hos hans Moder, for hvilken han i sin Tid havde været mistænkt; men han vedblev at paaftaae sin Uskyldighed.

I nogle efterfølgende Forhør vedblev Sidse Marie, imod Dommerens Formaning om at sige Sandhed, at paaftaae at hendes sidste Forklaring var sand. Og uagtet Dommeren viste hende flere Modsigelser og Urigtigheder, hun havde indviklet sig i ved sit Udsagn med Hensyn til Sammensparingen af Pengene og paa hvilke Steder hun havde tjent, medens hun samlede dem, vedblev hun at paaftaae at hun havde givet 60 Rdl. for en 50 Rigsbankdalersceddel, og undskyldte sig med at hun ikke kunde oplyse, hvorledes

det egentlig hang sammen, af Mangel paa Hukommelse. Og saaledes vedblev hun i et senere Forhør, da man adspurgte hende, i hvilken Condition hun havde faaet Sølvpengene, at paaftaae, at hun kunde ikke huske hvorfra hun havde erholdt dem, hun kunde blot meddele, at hun havde tjent for disse Penge.

Hendes Forklaring gav Anledning til, at en Urteframmer og hans Kone, som hun havde tjent, maatte møde for Retten, hvor de, hver for sig, oplyste, at Sidse Maries Løn og Buggepenge bleve hende betalte med Sedler.

Dommeren, der var bleven underrettet om at Sidse Marie, hvergang hun kom fra Forhørerne, strag meddeelte igjennem Costet og Døren de andre Arrestanter, hvad der var påseret, og modtog af disse Raad og Veiledning, besluttede, at lade hendes Adfærd iagttage paa Arrestgangen strag efter at hun var kommet fra Forhøret. Det blev udført af tvende paalidelige Mænd.

Strag efter at Sidse Marie den 30te August om Aftenen efter Forhøret var ført tilbage til sin Arrest, begave ovennævnte Mænd sig op paa Arrestgangen, hvor de orholdt sig en Timestid, og i den Tid hørte de Sidse Marie uafsladeligt tale med de andre Arrestanter, først med nogle mandlige, der efter Lyden at dømme sadde over hende og raabte til hende gjennem Costet; derpaa til et Fruentimmer, der sad paa samme Gang. Sidse Marie talte næsten ikke om Andet end sin egen Sag. Hun fortalte først de mandlige Arrestanter, „at det igjen havde angaaet

Pengene og især de forbandede Søloppenge; hun var tilfreds de Penge vare Pokker i Bold, for hun fik dog ikke Godt af dem; det var en stor Skam af Møsteren, at hun havde taget imod Pengene; og dog udleveret dem, hvorfor hun ogsaa skulde stee en Ulykke, naar hun kom ud igjen; at man i Forhøret havde tryttet hende for Pengene, at hun nu ikke vidste, om det var rigtigt, at hun havde givet den sidste Forklaring om Pengene, da Nogle jagde Et, Andre et Andet; at det var først den rødhovede Sophie (et Fruentimmer, der tidligere havde siddet i Arrest i Blaataarn), der havde begyndt med at hun skulde sige, Pengene var hendes egne; og at ogsaa de andre Arrestanter havde raadet hende dertil; ligesom der ogsaa var bleven talt derom paa Sygestuen, men om de havde gjort det, for at hjælpe Ole Kollerød, vidste hun ikke. En af Politibetjenterne, Schov, havde sagt hende, at hun havde handlet urigtigt i at komme med den sidste Forklaring, og han vilde dog vidst ikke have narret hende. Ole Kollerød, der havde været i saa mange Netter, maatte bedst vide det." — Hun bad derpaa den, hvem hun talte med, at raabe til Ole Kollerød: „hvis hun kom i Forlegenhed for den sidste Forklaring, ærgrede hun sig fordærvet," og tilføiede, „at Ole godt vidste, hvad hun meente med den sidste Forklaring. — Hun ærgrede sig saa hun var færdig at blive gal over dette Forhør; det gif mest ud over hende, og hun havde dog hverken stjaalet eller vidst Noget af Mordet; hun havde allerede nu 20 Gange været i Forhør, hvilket var langt mere, end i den hele fore-

gaaende Sag. Især vare de reent gale med de Penge, som de vilde have at vide, hvorfra hun havde faaet dem. Hun havde sagt, at hun havde faaet dem, hvor hun havde tjent, og nu jagde hun ikke Andet, hvad de saa gjorde ved hende, — hvilket hun forsikrede med mange Eder. „Hun vilde ønske,“ vedblev hun, „der ingen Sølvpenge havde været, og lutter Smaaædler, saa havde hun ff. dt af det Hele. Noget maatte der være under det, da Tommeren vedblev at spørge om disse Penge, og vilde have, hun skulde sige, at Alt det, hun havde forklaret, efterat hun var kommet fra Sygestuen, hvor han troede, hun havde lært det, var Løgn; men om det var for at styrte hende eller Ole Skollerød, vidste hun ikke. Løiet blev der aldrig talt om, det var ikke engang foreviist Ole Skollerød, det kunde ogsaa være det Samme med det, thi Tommerlene, der havde bragt det, var dog kun eet Vidue; Pengene havde hun rigtignok været saa dum at sige, at hun havde faaet af Ole; men det havde hun nu iagen gjort til Løgn. Det vilde vel ogsaa gaae dennegang som før, da hun sagde, at hun havde faaet noget stjaalet Løi af Ole, hvilket var sandt; men han negtede det, og hans Ord stode sig, hvorer han ogsaa senere havde raadet hende, altid at sige som han. Ole Skollerød havde raabt til hende, at hun skulde blive ved det, hun sidst havde sagt og kom hun nu med nye Historier, var hun fra det — ligesom han allerede tilforn havde raadet hende, at sige, at hun havde faaet Pengene af Prinds Christian, da han havde været paa Frydenlund og

ladet uddele ti Rigsdaler til Folkene; men det vilde hun ikke, thi saa kaldte de ham, og saa stod hun som en Tøse;" — hun tvivlede ogsaa om at disse Raad vare ærlige eller maaske kun for han egen Fordeels Skyld. — „Hun kunde godt klare for sig med Pengene; thi hun kunde fremstille Mosteren og Ole Hansen. Forresten havde hun sagt Ole Hansen i Dinene, at en Deel af hans Forklaring var Løgn. Ellers vidste hun slet ikke, hvad de havde sagt, da Saadant ikke var bleven oplæst for hende; hun kunde knap huske mere, hvad hun selv havde sagt; men de (hun meente Retten) kunde nok huske det, thi de skrev op hvert Ord, der blev talt. Hun tænkte, at det blev til bare Brøvl, ligejom i den forrige Sag; hun haabede, at dette forbandede Forhør snart maatte blive sluttet; thi nu havde idag de to Andre været for. Det var rigtignok bleve n hende jagt, at Ole Kollerød var væk; men nogle Rigtige, der vare ude paa Nymølle, havde jagt, at Ole let kunde slaae 20 Saadanne af Veien, uden at det gjorde ham Noget; hun vidste det ikke; kom hun ogsaa selv paa Vand og Brød, kunde det vare det Samme, hun var ligesaa god for det; og kom hun paa Huset, maatte hun finde sig i det.“ Efter flere Udelser syntes det dog at hun var bang for det.

Derpaa sagde hun, at hun havde ofte raadet Ole Kollerød at tage ordentligt Skræderarbejde, thi „naar han fik Kammerater, var han særdig;" hun tilføiede; „at det var den forfuldne Ole Bægter, der havde faaet de Andre til det.“

Nu begyndte hun at tale med en qvindelig

Fange Marie Dølmer og paa ny om Sølvpengene og Sedlerne, hun fortalte, hvad hun havde sagt i Forhøret, og tilføiede, „at hun jo ikke kunde sige Andet, da det var sandt,“ hvortil Dølmer svarede: „Nei, naturligt!“ — Hun vedblev nu at fortælle, „at hun vidste ikke at sige, hvorfra hun havde faaet Sølvpengene;“ hvorpaa den Anden raadede hende at sige: „at hun havde faaet dem ved at vegle for Karlene eller Melkekudskene, som hun ikke videre kjendte.“ — „Ja,“ svarede Sidse, „saa sige de det er Løgn,“ men det meente Marie Dølmer skulde hun ikke bryde sig om. Den Sidste raabte derpaa til Sidse, at Ole Kollerød havde raabt til hende: „at hun kunde kun faae to Mars Forbedringshuusarbejde“ — Derpaa spurgte Sidse Marie Dølmer: „om hun skulde vedblive sin sidste Forklaring,“ hvortil Marie svarede: „at hun var gal, hvis hun forandrede den.“

Medens de Personer, der hørte denne Samtale, opholdt sig paa Gangen, kom Lægen, for at see til en syg Arrestant. Saa snart Gangdøren blev lukket op, hørte de Ole Kollerød, der sad i den nærmeste Arrest, og som hidtil havde forholdt sig rolig, at stønne og klynke, og angav, da Lægen, der hørte det, gik ind til ham, at hans Fod, formedelst hvilken han i længere Tid havde været under Guur, smertede ham forfækkeligt om Natten. Saa snart Lægen var gaaet sin Vej, og Alt var bleven stille, hørte de ham gaae paa Gulvet, men ikke mere at flage sig, hvorimod han raabte til de andre Arrestanter, og spurgte Knudsen, om han havde været for

om Sagen i Frederiksborg, og da denne benegtede det, jagde Ole Kollerød, at han snart vilde komme til Frederiksborg; han tilføiede tillige, „at Ole Hanssen allerede var gaaet i Kjælderens.

Sidse Marie blev nu igjen fremstillet for Retten og formanet til Sandhed. Hun vedblev sin j eneste Forklaring om Pengene, og man foreholdt hende nu hendes Samtale i Arresten, hvor hun havde vedgaaet sin Forklarings Unsiagtighed, men hun negtede Rigtigheden af Indberetningens Indhold og gjentog derpaa at kun hendes eneste Forklaring om Pengene indeholdt Sandhed.

Den 1ste September fremstilledes Kollerød. Man foreviste ham de Støvler, han havde haft paa, da han blev arresteret, og han erkjendte, at det var det samme Par, han havde været iført, da han kom i Arrest. Sammes Saaler og Hæle bleve nu nsiagtigt maalte efter Længde og Brede; Maalene svarede nøie til det ene af de Maal, der var optagne i Haven bag Gjerningsstedet paa Nymølle.

Ole Kollerød havde i sin Arrest givet Sidse flere Oplysninger om, hvad hun skulde svare for Retten, hvilket var skeet ved enten selv at raabe til hende eller ved andre Arrestanter. Blandt Andet havde han ogsaa ladet hende vide, at der ingen Femrigsbankdalerjeddeler fandtes blandt Pengene, men kun Tirigsbankdalerjeddeler, en 50 Rigsbankdalerjeddeler og forresten Solpenge, han vidste ikke hvormange. Tillige skulde hun vedblive at sige, at hun havde haft Pengene nedgravede ved Roeskildeskro, og naar det forlangtes, paavise et Sted, ligemeget hvor.

Da dette blev ham foreholdt, tilstod han vel, at han havde talt med P. Chr. Knudsen igjennem den Muur, der adskilte hans Arrest fra dennes, men negtede at have raabt ud af Binduer eller Døre, ogsaa negtede han, at Nogen havde raabt til ham.

For at hindre saadan Communication i Fremtiden, blev Ole Kollerød strax efter Forhøret bragt til Politiarresten i Kjøbenhavn, hvor Dommeren lod ham hensejle fra den 1ste September til den 21de November, uden at afhøre ham, i hvilket Tidrum, han indhentede adskillige Oplysninger om en Mængde grove Forbrydelser, hvori han havde gjort sig skyldig, s. Ex. Bedrageri, Væleri, Tyveri, Indbrud o. dl.

Imidlertid var Sidse Marie bleven ført til Roeskildetro, for at paavise Stedet, hvor Bengene havde været nedgravede, hvilket hun naturligviis ikke kunde. Hvor hun paastod at have nedgravet Sparebøssen, var Jordsmonnet saa tæt begroet med Trærødder, at det var en Umulighed, at den kunde være nedgravet der. Men uagtet dette blev hende foreholdt, blev hun dog ved sin Paastand, at have nedgravet Bengene her og selv at have sammenspart dem.

Hun henjattes nu i en affides Arrest, hvor det var hende vanskeligt at kunne tale med de andre Fanger gjennem Døre og Løfter. Disse Forholdsregler havde en gavnlig Virkning paa den sladdervurne Sidse, thi da hun paa ny kom i Forhør, tilstod hun at hun ikke havde sammenspart bemeldte 100 Rdl. af sin Løn og aldrig havt dem nedgravede i Jorden, men derimod modtaget dem i Birkerød af Ole Kollerød. Hun yttrede at det var især Arrestantindern

Sophie Olsen og Marie Dølmer, der havde forført hende til denne urigtige Forklaring, og at den Første havde jagt, at hun stedse havde befundet sig vel ved at lyve, fordi „Løgnen altid gif frem.“ Ogsaa havde Kollerød igjennem de andre Arrestanter meddeelt hende Udskilligt med Hensyn til hendes urigtige Forklaring. Derimod paastod hun ikke at være deelagtig i nogle af Ole Kollerøds Løverier.

Under et senere Forhør tilstod hun at det Løi, som nylig var hende foreviist i Retten, gjenkjendte hun som det, hun i en tidligere Forklaring havde angivet, at have seet Ole Kollerød at være i Besiddelse af.

Medens Kollerød sad i Arrest, tilstod hans Medskyldige P. Chr. Knudsen sin Deeltagelse i det af hans Kone oplyste Mord paa Jørgen Enevoldsen. Da det ikke vedrører Ole Kollerøds Sag, vil Udgifveren kun omtale dette Mord med nogle faa Ord.

Nogle Aar tilbage besøgte Niels Bjørn, hvem han kjendte tidligere og som tjente hos Jørgen Enevoldsen i Kollerød, en Søndag Eftermiddag Knudsen i Dverrød, ledsaget af et Fruentimmer, som han sagde var hans Madmoder. De bleve en Stund hos Knudsen og drak Kaffe. Bjørn bad, da de skulde gaae hjem, Knudsen følge dem paa Veien, hvilket han først afflog, men da Niels Bjørn sagde, at han maafkee kunde bevise ham en Tjeneste, uden at sige, hvori denne bestod, saa samtykkede han i det og fulgte med dem. Efter at have været inde i Bloustrødkro og druffet Brændeviin med Niels Bjørn, vilde han vende tilbage til sit Hjem, men da de

kom til Konen, som opholdt sig udenfor Kroen, saa bad han Knudsen at følge hjem med og blive hos dem om Natten, hvori han indviligede. Da han kom til Jørgen Enevoldsen med hans Kone og Niels Bjørn, gif hun lige ind i Stuen; de andre To bleve staaende ved Porten, hvor Niels Bjørn fortalte Knudsen, at det var hans Hensigt at dræbe Jørgen Enevoldsen ved at kaste ham i Brønden, og at det var dertil, han ønskede hans Hjælp. Knudsen skal da have erklæret, at han ikke vilde lægge Haand paa Manden, fordi han sølte Modbydelighed for i saadan Hensigt at berøre et Menneſke. Niels Bjørn sagde derpaa, hvorledes han ſkulde bære sig ad: han ſkulde nemlig gaae ind i Stuen og ſpørge om ham, vente paa ham og ſee at ſaae Anledning til at blive der om Natten paa Stebet; naar han kunde opnaae dette, ſaa vilde Jørgen Enevoldsen rimeligviis følge ham ud, og da ſkulde han (Niels Bjørn) nok beſørge Reſten. Hvad Niels Bjørn havde aftalt med Konen, vidſte Knudsen ikke.

Da han traadte ind i Stuen, laa Manden i Sengen; han ſtod op, lukkede dem ind, hvorpaa Konen ſtrag bragte Lys og en Forfrifning af Brød og Smør. Jørgen Enevoldsen talte imidlertid med Knudsen, og yttrede ligeledes, at han kunde blive der om Natten og ligge hos Niels Bjørn, der havde ſit Kammer i et Udhuus. Manden ſagde derpaa, at det vel var bedſt, at Knudsen kom til Sengs. Manden kaldte ſorgjæves paa ſin Kone, og han ſtod derfor ud af Sengen, tog ſine Træſkoe paa, og fulgte i ſin bare Skjorte Knudsen over Gaarden til Niels

Bjørns Kammer. Hverken denne eller Konen kom tilsynne under hans Ophold i Stuen. Manden gik forud ud af Kjøkkendøren, Knudsen fulgte tæt bag efter ham, og idet Jørgen Enevoldsen kom til Skjæreløen, som var nærmest ved Kjøkkendøren, kun et godt Skridt derfra, saa aabnedes denne Dør, Niels Bjørn sprang ud af samme, greb Jørgen Enevoldsen om Livet, løstede ham iveiret, og førte ham hen imod Brønden, uden at han gav noget Skrig eller Lyd fra sig. Knudsen paatrød at han ikke rørte Jørgen Enevoldsen og forsikrede, at han vendte sig bort fra Brønden, saa at han ikke engang saae at Jørgen Enevoldsen blev ført over Garmen paa Brønden; men han hørte Plumpet. Da han vendte sig om, saae han, at Niels Bjørn sprang over Brøndfarmen, for, efter Knudsens Formodning, at holde Manden under Vandet: han holdt sig ogsaa et Par Skridt fra Brønden, hvor Konen ligeledes stod. Den Drukne havde tabt sine Træskoer i Gaarden, Niels Bjørn satte den ene ved Brønden og kastede den anden ned i samme. Da Gjæringen var forøvet, betalte Niels Bjørn Knudsen 4, høist 6 Riasdaler, sigende at han ikke havde flere, og gav ham tillige en Skjorte; dette tilligemed nogle Levnensmidler, Knudsen strar fik, var Alt, hvad han modtog i Anledning af det Passerede. Niels Bjørn yttrede ogsaa; at det var godt betalt for et saadant Følgekab.

Knudsens Kone havde derimod forklaret, at da Jørgen Enevoldsen gik ud i et naturligt Grinde, fulgte Knudsen efter ham; i Gaarden kom Niels Bjørn til, hvorpaa Knudsen greb Jørgen Enevoldsen

om Hovedet. Niels Bjørn tog ham om Benene, og saaledes vare de hinanden behjælpelige med at faae ham ned i Brønden. Hun havde aldrig turdet omtale dette Mord, da hendes Mand ofte havde staaet for hende med en Kniv i Haanden og udstødt de fæleste Trudsel, hvis hun forraadte ham.

Uagtet han blev confronteret med sin Kone i Anledning af Mordet paa Jørgen Enevoldsen, benegtede han at have sagt dette til sin Kone, og vedblev sin Forklaring, at han ikke havde rørt Jørgen Enevoldsen.

Efter alle Sagens Omstændigheder at slutte, maatte det være gaaet saaledes til, som Konen forklarede, at han hørt af Knudsen selv. Men det var at formode, at han var enten i den Formodning, at han kunde redde sit Liv, naar han vedblev at benegte, at han havde lagt Haand paa den først Myrdede, hvilket han heller ikke havde gjort paa den senere Myrdede, eller ogsaa skete det blot af Undseelse og Frygt for at synes altfor affhyelig i Dommerens Dine.

Efter at have siddet i elleve Uger i Politiarresten, blev Ole Kollerød igjen taget under Forhør i Blaataarn. Under hans Ophold i Politiarresten havde Dommeren indhentet en Mængde Formodninger, adskillige Oplysninger — men ingen fulde Beviser — om mange af ham begaaede grove Tyverier og Indbrud m. m. Da Dommeren berørte nogle af disse, troede Ole Kollerød, at han var nøie bekendt med adskillige af hans groveste Forbrydelser, hvilket satte ham i fjendelig Uro. Dommeren erklærede, at

Marsagen, hvorfor han vedblev at negte sin Deeltagelse i et Mord, hvilket dog umuligen længe vilde lykkes ham, alene var den usleste Feiighed; hvilken Yttring krænkede Ole Kollerøds Forfængelighed i høieste Grad. — Han blev igjen bragt til Politiarresten.

2 Dage efter, den 23de November, om Aftenen, forlangte Ole Kollerød at tale med Bræsten og Dommeren. Da den Sidste indfandt sig hos ham, yttrede han at han kunde meddele Retten mange Oplysninger, maaskee flere, end man skjottede om at vide; men det kunde kun stee betingelsesviis. Dommeren vilde imidlertid ikke indlade sig herpaa, yttrede at han vidste muligen mere om hans Sager, end han anede, og tilsvædede, at han vilde skænke ham en kort Frist til selv at meddele de fornødne Forandringer og Tillæg i sin forud afgivne usandsfærdige Forflaring.

Den næste Dag blev Ole Kollerød efter sin egen Begjæring fremstillet for Retten, og erklærede uden at opfordres dertil, at han nu havde besluttet at sige den rene Sandhed. Han tilstod nu med en paafaldende Rolighed, at han havde deeltaget i Mordet paa Papirkubsten, Lars Pedersen; men hans Forflaring stemmede ikke aldeles overens med P. Chr. Knudsens og Ole Hansens.

Noogle Dage før Mordet skete havde han paa Veien fra Beddek talt med Knudsen og Hanien om at bestjæle Lars Pedersen. Det var Ole Hanien, som først gav Anledning dertil, thi han fortalte, at havde været arresteret og straffet for Tyveri, samt var skilt ved sin Post som Vægter paa Nymølle, Alt for

Papirkubstjen Lars Pedersens Skyld, hvorfor denne ogsaa skulde miste sine Penge; han opfordrede Ole Kollerød til at deeltage i Tyveriet med ham og Knudsen, hvorom disse allerede vare enige. Kollerød svarede dem, at han kjendte dem for lidet til at vide, hvorvidt han derpaa kunde indlade sig med dem. Men nu fortalte Ole Hansen ham, at han og Knudsen havde nylig stjaalet et Par Heste paa Brøndbøster Mark, som de havde slaaget ihjel og hvis Huder de havde solgt, og Kollerød antog nu, at han nok turde gjøre fælles Sag med dem. Inden Søndag begik de adskillige Tyverier, og først denne Dag aftaltes der imellem dem alle Tre, at han, Kollerød og Knudsen skulde, naar Ole Hansen var steget ind af Vinduet og havde aabnet Døren for dem, holde Lars Pedersen i Sengen, medens Ole Hansen, der kjendte Karlens Gjemmer, tog hans Penge, men der blev ikke talt om at myrde ham,*) derimod aftalte man, at de skulde Alle bevæbne sig med en Kniv, for at forsvare sig hvis de bleve opdagede. Da de gik, raabte Knudsen ind i Stuen til sin Kone, at han gik i Skoven efter Brænde. Men dette skulde ikke være skeet for Konens Skyld,**) thi hun vidste allerede dengang, i hvad Grinde de

*) Efter de to Andres overensstemmende Forklaring var det forud baade omtalt og aftalt, at Lars Pedersen skulde myrdes.

**) Ole Kollerød lagde ved flere af sine Forklaringer tydeligt et fiendt Sindelag mod Knudsen for Dagen.

gik bort, men det skete alene i Henseende til Ole Røgter, der ikke vidste, at Kollerød og Ole Hansen vare i Huset. — Førend de forlode dette, erindrede han sig nu, at der blev talt om at stille Lars Pedersen ved Livet; og det var Ole Hansen, som egentlig fattede denne Plan, da han yttrede, at han havde ikke fortjent bedre, da han havde skilt ham ved hans Levebrød; hvorimod Kollerød og Knudsen bestandigt søgte at forandre det derhen, at intet Mord skulde begaaes, uden det var nødvendigt, og bestandigt yttrede, at de nok troede at kunne holde ham i Sengen, naar de fik Noget om Halsen paa ham, saa at han ikke kunde skrige.*)

Da de kom til Nymølle, var der endnu adskillige Folk i Bevægelse paa Stedet, og de ventede derfor paa, at Alt skulde blive stille. Kollerød sov den meste Tid, hvilket han bestemt vidste deraf, at han drømte om en Skjorte, og erindrede sig dette da han vaagnede, fordi en sliq Drøm betyder Liig. De gik ind over Haven, gjennem Gyden, til Pladsen hvorimod Lars Pedersens Vindue vendte. Ole Hansen bøjede selv Sømmene fra Kjøkkenvinduet, og tog dette ud, men da han var stegen ind, satte Kollerød Vinduet igjen i Karmen og bøjede Sømmene tilbage. Idet Ole Hansen aabnede Døren fra Lars Peder-

*) Her talte Kollerød Usandhed, thi hans tvende Kammerater have flere Gange eenstemmigen forklaret, at Ole Kollerød endnu paa Veien til Nymølle gjentog, at Lars Papirfudsf maatte assistere og at de aftalte at Knudsen skulde holde hans Hænder mede s Kollerød myrbede ham.

sens Bærelse ud til Bladsen, hørte Kollerød at denne sagde: „Hvad er det?“ Ole Hansen sprang strag hen og greb fat paa ham, og Kollerød hjalp til. Havde Knudsen efter Vitale fulgt med dem, meente Ole Kollerød, at Mordet vilde have været undgaaet; men da han og Ole Hansen vare alene, og Lars Pedersen gjorde mere Modstand, end man havde ventet, fandt han det nødvendigt at skjære Halsen over paa ham, for at hans Skrig ikke skulde røbe dem, og de blive grebne i Gjærningen. Førend han sprang ind i Lars Pedersens Bærelse, havde han lukket Ole Hansens Foldkniv op; som han syntes, greb han strag med den venstre Haand Lars Pedersens om Hagen, havde det høire Knæ paa Siden af hans Hoved, og laa med det venstre Knæ paa Sengen. Saa snart han saa sig istand dertil, bibragte han Lars Pedersen et Stik i Halsen paa det Sted, hvor han lettest kunde komme til. Efter Mordet tog han Lars Pedersens Uhr, der hang ved Sengen; det er muligt, at han ogsaa tog hans Støvler ned af Bæggen; men alt det Øvrige: Pi-berne, Klæderne og Pengene, samlede Ole Hansen, der vidste, hvor Nøglerne laae, sammen; han aabnede baade Skabet og Kisten, men leverede Kollerød Pengene, der bestode deels af Sedler, deels af Sølv og Kobber. Sedlerne vare i en Brevtaske, Sølv- og Kobberpengene i Punge, hver Slags for sig. De iførte sig hver en Frakke inde i Stuen; foruden de ommeldte Sager medtog de noget Æl, Brændevin, Smør og Brød, samt en lille spids Kniv med en Proptrækker, hvilket Ole Hansen Alt-

sammen vidste at finde, hvorpaa de forsøiede sig bort. Kollerød havde aldrig talt med Lars Pederjen og vidste aldrig at have seet ham; det var derfor den rene Sandhed, at han ikke kjendte hans Liig, der blev ham foreviist paa Nymølle. Imidlertid kunde han godt indsee, at det maatte være Lars Pederjen.

Paa Tilbageveien traf Kollerød og Ole Hansen Knudsen i Krattet, hvor de spiste og drak, og hvor Pengene bleve deelte. Det var lutter Tirigsbankdaleriedler paa to nær, af hvilke den ene var en Genrigsbankdalerieddel og den anden formodentlig en Halvtredsindstyverigsbankdalerseddel. Af Tirigsbankdaleriedler vare der saa mange, at de hver fik sex; Genrigsbankdaleriedlen fik Knudsen og Halvtredsindstyverigsbankdaleriedlen beholdt Kollerød med de Andres Vidende, sjøndt ikke med deres Billie, for sig selv. Solvpenge bleve deelt paa samme Maade, at Kollerød lagde stykkeviis et lige Antal til hver især; men hvormange der var af dette Slags jaavel som af Kobberpengene, vidste han ikke. Af de Sidste beholdt han den mindste Deel, Knudsen den største, fordi han yttrede, at han for dem bedst kunde kjøbe Prød til sine Børn. Tegnebogen og Pengepungene bleve bortkastede i Skoven. En Deel af det Brændeviin, de havde borttaget fra den Myrdedes Bærelse, blev druffet ved samme Leilighed; dette i Forbindelse med hans Sindsbevægelse, var Grund til, at han ikke nøiagtigt kunde husse, hvad der paa fulgte. Han erindrede kun at hans Buger bleve ham astrukne i Knudsens Huus og ombyttede med

et Par andre, samt at de alle Tre flammedes ved Huset. Han erindrede ikke at de havde spist Frokost i Rudestov. Derimod kunde han tydeligt huske, at han hos Sidse's Kloster i Birkerød fik Æggekage og Kaffe, samt at han der leverede Ole Hansen en Tirigsbankdalersjedd, for af denne at indkjøbe Brændeviin m. m. i Kroen, ligesom ogsaa Kollerød, da Ole Hansen blev temmelig længe borte, udtog af de øvrige Penge nok en Tirigsbankdalersjedd, som han skjulte i det ene Støvlefast, fordi han betrygtede, at Ole Hansen var paagreben, og han selv kunde blive anholdt; samt at han, da Ole kom tilbage, tog bemeldte Tirigsbankdalersjedd frem igjen, og gav Sidse af sine medhavende Penge den store Seddel og 4 Tirigsbankdalersjedler tilligemed nogle Sølvpenge, som han meente i Alt udgjorde 100 Rbdlr. Imidlertid forekom det dog Kollerød med Hensyn til disse 100 Rbdlr. at han først gav Sidse dem i Skoven, og da hun spurgte ham hvorfra han havde faaet dem, svarede, at hun nok kunde vide han havde faaet dem om Natten, hvorpaa hun gjemte dem i sit Urme; da han siden hos Klosteren yttrede til hende sin Frygt for, at Ole Hansen var anholdt, gjemte hun dem ude i Haven, hvor hun, efter at Ole Hansen var kommen tilbage, viste ham, at de vare nedgravede i et Blomsterbed.

Den Trøie, som Kollerød bar, da Ordet fandt Sted, tilhørte hans Broder, Anders Pedersen Bæver, men han bemærkede, at Broderen, da han laante ham den, udtrykkelig yttrede, at han ikke vilde rende i Retten for den, og tilføiede, at med saadanne Karle

jom han (Kollerød) maatte man ikke have mere at bestille end „God Dag og Farvel.“

Da Kollerød leverede Broderen Trøien tilbage og denne saae ham i Nesiddelse af Uhret og Viben, yttrede han, at det nok var bedst, den ikke saae Dagens Lys mere. Kollerød meente derfor, at han havde tilintetgjort den, og negtede i Retten, at han havde laant ham den, for at undgaae Uleilighed i den Henjeende. Han havde ikke yttret et Ord til sin Broder, om hvad han havde i Sinde, han var overbevist om, at denne i det Tilfælde vilde have angivet ham for Dvrigheden.

Om hvad der var passeret paa Slangerup Marked, vedblev Kollerød sin afgivne Forklaring, forjaaviddt Lars Pederfens Sager angik; men i Henjeende til den falske Ririgsbankdalerseddel, hvormed han blev anholdt, da forsikrede han, at den Seddel, han ved Torbens Boutik fik byttet af en Bonde, var en af de Ririgsbankdalersedler, der havde tilhørt Lars Pederjen; den maatte altjaa enten have været falsk i dennes Bærg eller ombyttet med en falsk Seddel, i det Tilfælde at Kollerød ikke havde den i Hænder. Det Sidste troede Kollerød var rigtigst at antage, deels fordi han dengang saae adskillige Personer omkring sig, der vare berygtede med Hensyn til falske Penge, deels fordi han erfarede, at Jørgen Alsjonderup, der havde været i Slaveriet, løb med Sedlen hen til Sognefogden, for at spørge ham, om den var falsk, og altjaa havde havt Veilighed til at ombytte den med en falsk Seddel. At han modtog den falske Seddel og leverede de to 5 Ririgsbankdalersedler til-

bage, som han havde faaet for den, var en Følge af hans Frygt for at vække Opsigt og blive anholdt. Kollerød negetede at have dengang modtaget falske Sedler af Johan Didrik Jensen (kaldet Rigsbanken.) Han havde rigtignok kort isorveien været hos Johan Didrik i den Anledning, men denne havde ingen Sedler færdige; derimod havde Kollerød 3 Gange før modtaget af ham falske Sedler: een Gang 2 Tirigsbankdalerjedler, een Gang 4 Femrigsbankdalerjeddel, og een Gang een Femrigsbankdalerjeddel; hvilket er Johan Didriks Kone og Tatter, Søn og Svigermoder, samt Christoffer Frederiksen paa Carlebo Overdrev, vel bekjendt. Hos Sidstnævnte bleve de falske Sedler opbevarede, af Kollerød bleve de anbragte, og hvad han modtog for dem, blev deelt i 3 Parter, hvoraf Johan Didrik fik det halve Pelsøb, og det andet halve blev deelt imellem Kollerød og Christopher Frederiksen.

I de paafølgende 5 Dage udsagde Ole Kollerød en Mængde grove Forbrydelser, s. Ex. Tyveri, Indbrud, Bancojeddelforfalskning, Mordbrand osv. hvori han og adskillige Andre havde gjort sig skyldige.

Skjøndt vi have i det Foregaaende omtalt de fleste af Ole Kollerøds Tyverier, Indbrud osv. have vi dog forbigaaet at fortælle en Mængde Forbrydelser han begik, efter at han den 20de December 1835 undveg fra Blaataarn (hvor han dengang var arresteret under jøndre Virk i Anledning af forskjellige Tyverier og Indbrud) i Selskab med Lars Monberg, Kjær og Jens Rejede. Sidstnævnte og Ole Kollerød forlode de andre To ved Svalbergade. De

gik strax ud af Byen lige til Hingstehuset ved Frederiksborg, hvor de kom om Morgen. Kollerød foregav at være løsladt, og at Jens Nejede skulde transportere ham. Han modtog der en gammel Hat, han havde efterladt sig i bemeldte Huus, hvilken Jens Nejede fik; selv stjal Kollerød en ny Hat, der tilhørte Sønnen i Huset, hvis Fader gav dem Forfriskninger. De gik derfor til Kappelskov til en Søn af den saakaldte Basseslagter paa Meerløse Mark, hvorm Jens Nejede ofte havde bragt stjaalne Creaturer, og med hvis Datter han var Kjæreste. Jens Nejede havde nemlig forud i Forening med Morten Sørensen bortstjaalet 60 Rbdl. fra en Gaardmand, Jens eller Hans Rasmusen paa Meerløse Mark, af hvilke han havde leveret Kjæresten sin Halvpart i Forvaring, at hente disse Penge og derefter vende tilbage til Arresten var alene hans Hensigt. Han fik Pengene og gav Kollerød en Rigsbankdaler deraf, hvorpaa denne forsøiede sig til Johan Didrik (Rigsbanken), opholdt sig der en Nat, begav sig derfra til Sommerlene i Lyngby og fra denne til Christian Frederiksen ved Roeskilde, for at faae Sidse Marie i Tale. Men der var allerede dengang taget Forholdsregler mod hende i Anledning af hendes Forvindelse med Kollerød, saa at han ikke kunde faae fat paa hende, uagtet han opholdt sig et Par Dage hos Christian Petersen. Derfra gik han til Uttersløv, hvor han hos sin daværende Værtinde afhentede en Deel Sager, han tidligere havde stjaalet. Vied disse gik han tilbage til Sommerlene i Lyngby. Da det var forfildigt paa Aftenen at søge Vene,

tyede han med sine Koster til Sorgensfri Skov, hvor han fandt et Vindue aabent i et Lysthuus, der ligger til Høire fra Lyngby paa en Bakke noget fra Veien; han satte sine Koster udenfor, og krøb gjennem Vinduet ind i Lysthuset, for at hvile sig, og faldt i Søvn. Genimod Morgenen, da han vilde forlade Stedet, bemærkede han nogle grønne Fryndser og blev ved disse tillige opmærksom paa to grønne Silkegardiner, der oprullede paa flade Stokke stode i en Krog, hvilke han tog med sig. Han leverede Lene alle hine i Utterslev samlede Tyvekoster og et Stykke af det ene Gardin, hvilket han havde tilstaaet som et Torklæde. Det øvrige af Gardinerne og Fryndserne forærede han Johan Didrik, hvis Kone syede sig et Torklæde deraf. Efter at have opholdt sig et Par Dage hos Johan, begav han sig ad Kjøbenhavn til. Han tog Veien over Frederiksjund, for ikke at støde paa Bekjendtere. I Nærheden af Steenløse traf han en Formiddag paa et Sted hvor alle Folk vare ude. Det var en ypperlig Omstændighed for Ole Kollerød, thi nu udtog han et Vindue, der var heftet til Rarmen med Søm udvendig til, steg ind i Bærelset, og borttog en Deel Sølvpenge, omtrent 10 Rbdl. og en Mængde Gangklæder og noget Sølvtoi. Med alt dette begav han sig til Christian Pedersen, hos hvem han opholdt sig et Par Dage, og hvor han affatte meget af sine Tyvekoster. Med Resten begav han sig til Johan Didrik, hvor han opholdt sig nogle faa Nætter. I Johan Didriks Huus foreslog Christoffer Fredriksen et Tyveri hos en Mand, der havde faaet 1500 Rdl., hvori Koll-

rød indvilligede. Der vedtoges, at Niels Bjørn (den Samme, der 8 Aar tidligere i Tiden tilligemed sin Kone og P. Chr. Knudsen havde kastet Jørgen Gnevoldsen i en Brønd), skulde være med. Johan Didrik laante dem en Sabel, som Christoffer modtog, og en Aften blev berammet til Tyveriets Udførelse, Christoffer tog Sablen med sig, da de gik; ad hvilken Wei de kom til det paagjeldende Huus, vidste Kollerød ikke, fordi han ikke kjendte Eggen. Han var noget ivrende da de kom til Stedet, hvor der, saavidt han huskede, var tændt Lys. De vankede paa; Huusfolkene spurgte, hvem det var, hvortil blev svaret af ham eller Niels Bjørn, hvilket han ikke saa noie erindrede: „at det var Politiet fra Hillerød, som skulde eftersee deres Penge,“ og i samme Dieblig løb Niels Bjørn med Sablen i Haanden imod Døren, saa at den sprang op; hvorpaa han og Kollerød, som ukjendte, sprang ind i Stuen; men Christoffer, der havde en Stof i Haanden, forblev udenfor, da han var noie kjendt med Familien. De forejandt kun af Penge 3 Rdl., men borttog foruden disse en heel Deel andre Sager, hvoriblandt 30 Alen Væred og en rødstribt Best, som Johan Didriks Svigermoder fik, og et Strykke blaait Vadmel, som Christoffer Frederiksen beholdt. I Huuset, som de bestjal, vare Konen, en halvvoxen Pige og et lille Barn, som Konen bar paa Armen. De tilføiede Ingen af dem noget Ondt; men Christoffer Frederiksen, der stod udenfor Døren, hvor det var saa mørkt, at det var umuligt at kjende ham, hindrede dem fra at komme ud.

De begave sig nu til Christoffer Frederiksens Bopæl, hvor Niels Bjørn forlod dem, for at komme til sit Hjem, inden det blev Dag, og uden at modtage mere af det Stjaalne end een Rigsbankdalerseddél. Christoffer Frederiksen fik det blaa Badmel, hvoraf Kollerød skar ham et Par Buger, som hans Kone syede. Med Resten af det stjaalne Løi indfandt Kollerød sig efter Løste hos Johan Didrik i Dagbrækningen. Denne tilligemed sin Kone var tagen til Koeskilde Marked, hvor han kunde træffe dem. Kollerød leverede Svigerinden de stjaalne Sager og beholdt kun ved sin Vortgang en Vest og to Trøier med Blyknapper samt nogle Sølvknapper, han havde aftaget af en Vest, han lod blive i Johan Didriks Huus, og et Meerstums Ribetøi. I Koeskilde traf han Johan Didrik og Kone, der var i Selskab med Flere, der efter Kollerøds Mening, skulde sætte falske Sedler i Omløb. Christoffer Frederiksen og Huusmand Sylvest af Lyngby havde allerede været ude paa Markedet og kjøbt for falske Sedler en Batte Smør, som de ved Kollerøds Ankomst vare i Begreb med at dele. Kollerød gav her Johan Didrik af det paa Freesløv Mark Stjaalne 28 Stykker Sølvknapper, men beholdt selv Resten.

Kort Tid efter havde Kollerød den Driftighed at gaae til Kjøbenhavn, hvor han var saa nøie kjendt af Politiet, og der sælge et Lagen og en Trøie, han havde tilbage af Tyvekosterne. Da han igjen forlod Kjøbenhavn, stødte han paa en ubekjendt Person, som fortalte ham, at der var undvegen en Arrestant fra Blaataarn, hvem man søgte med stor

Iver, og som efter Formening skulde opholde sig i Lyngby, hvor man ventede at paagribe ham. Efter at have hørt dette, skyndte Kollerød sig hen til Sommerlene i Lyngby, fik Sidse kaldet op, og begav sig samme Nat med hende paa Veien til Christoffer Christensen, hvor de opholdt sig den følgende Nat. Kollerød førte derpaa Sidse Marie til Johan Didrik, hvor han opholdt sig i 2 Dage og Nætter, i hvilken Tid Kollerød søgte et sikkert Tilflugtstied længere ude i Landet; men da han ikke kunde finde et saadant, hentede han hende igjen, og gif med hende til Kjøbenhavn, hvor han tre Dage efter blev paagreben.

Det var Christopher Frederiksen, hvem Kollerød havde kjendt fra den Tid, han boede paa Carlebo Dverdreiv, der bragte ham i Forhold til Johan Didrik, som han første Gang saae hos Christoffer i Aaret 1834.

I Begyndelsen af dette Bekjendtskab modtog Kollerød falske Sedler til Anbringelse; men da han havde udgivet disse, indjaae han, at det var forbundet med store Vanskeligheder, hvorfor han ikke vilde indlade sig paa at anbringe flere. Først ved den trængende Forfatning, hvori han befandt sig, medens han det foregaaende Aar var paa fri Fod, fristedes han til at henvende sig til Johan Didrik om flere.

Skjøndt han saaledes ikke kom uafbrudt til Johan Didrik, havde han dog seet, hvorledes han fabrikerede sine Sedler. Han brugte nemlig dertil Silkepapiir, som han afklippede til samme Størrelse

som Sedlen, lagde det over denne paa en Rude, og naar han havde afridset Bogstaverne paa Silkepapiret med Pen og Tuss, udfyldte han dem siden. Han paatrykkede disse Sedler et Stempel med et Sexskillingsstykke, som han lagde paa Sedlen med en tilstrækkelig Bægt. Arbeidet udførtes i et Kammer ved hans Stue, hvor han havde et Bord og en lille Skraapult, hvilken han anbragte paa Bordet. Han brugte almindelige Penne; Tussket havde han skjult i Foden af et Snapseglass, hvilken Fod var af Blit og kunde skrues af. Det almindelige Gjemmested for Apperaterne, naar ingen Forstyrrelse truede ham, var imellem Lægterne og Halmen paa Taget over en Luge ved Kostalden, hvor Konen ofte gjemte disse Sager, naar Hundens Gjøen bebudede en Fremmed.

Johan Didrik var den, der almindelig udfastede Planen til Tyverierne; samt foreskrev, hvad der i Forhørerne skulde forklares; selv tog han ikke Deel deri, men Christoffer Fredrikien udførte dem, og valgte og indbød blandt de jælles Bekjendte dem, der passede efter Omstændighederne til at deeltage i Udførelsen.

Koll-rød navngav for Retten en Mængde Personer, som havde anbragt falske Sedler for Johan Didrik.

Senere meddeelte han Retten: At han ved Jørgen Didrik fik Kjendskab til Flere, som gav sig af med at gjøre falske Bancojedier. Det vare følgende:

Ole Harring eller Ole Christoffersen, hvis Sedler ikke vare saavel skrevne som Johan Didriks, men

derimod forsynede med Vandmærke, som han frembragte ved at lægge en Traad paa Papiret og derpaa overstrynge dette med Olie. Hans Kone og Huusmand Sylvest i Lyngby var de eneste, som Kollerød vidste, der befattede sig med at udgive hans Sedler.

Jens Nielsen i Østved, der havde lært Kunsten af Johan Didrik. Denne havde taget sig meget af ham, da han var arresteret for Barnemord; han skrev sine Sedler hos Lars Hansens Moder paa Skjæring Mark.

Brødrene Anders, Peder og Jørgen Hansen Strøllille; disse havde lært hos Johan Didrik og bragt det til den største Fuldkommenhed; thi de forstode ikke alene at skrive Skriften paa Sedlerne ligesaa skuffende som Johan Didrik; men de vidste ogsaa tillige at behandle Papiret saa godt, at deres Sedler useilbarligen var de bedste af dem alle. De pleiede at arbejde hos Torben Pedersen paa Slangerup Mark i et Bærelse, der vendte ud til Landeveien.

Jens Nielsen Strøe, der almindelig kaldtes RIVERSØNNEN, ligesom ogsaa en Person ved Navn Søren Ullerup, gif dem tilhaande ved at anbringe deres Sedler.

Med Hensyn til Maaden, paa hvilken Christoffer Frederiksen anbragte de falske Sedler, anførte Kollerød, at han havde indfundet sig hos en Porcelainshandler i Bimmelfæstet, optog der en god Tirigsbankdaalerfeddel, idet han bød paa nogle Barer, under Handelen komeen af hans Medhjælpere med en falsk Tirigsbank-

seddel, som han vilde have vejet; denne veglede Christoffer i Konens Paasyn og da han derefter afsjøbte hende nogle Varer, gav han hende den fælste Seddel, som hun uden videre Undersøgelse modtog, da den nyligen var bleven undersøgt af Udgifveren.

Fastelavns Mandag 1835 havde Christoffer Frederiksen hos Ole Andersens Enke i Hillerød truffet Morten Sørensen, der, saavidt Kollerød vidste, var Dagleier hos hans Broder, der var Gaardmand i Rejede, og der overtalt Morten til at bestjæle en Undentagsmand, der boede i Christophers Huus paa Carlebo Overdrev; et Tyveri, hvorom denne havde flere Gange isorveien talt med Kollerød, men hvormed denne ikke vilde indlade sig. Christopher fortalte Kollerød, at han havde forestillet Morten, at alle Folk var til Fastelavnsgilde, og at der paa en Hylde over Binduet laa en Sabel, som han kunde bemægtige sig, for at sikke sig et gunstigt Udfald. Men Morten havde ikke været forsigtig, Undentagskonen fandt Leilighed til at komme hen til Stedet, hvor Fastelavnsgildet blev holdt, og da Gæsterne herfra stormede til, saa blev Morten paa sin Flugt indhentet og saaledes mishandlet, at han døde kort derefter. Christopher blev i denne Anledning heftet og tiltalt, men slap izjen paa fri Fod; dog maatte han, for at betale Sagens Omkostninger, finde sig i, at hans Eiendom paa Carlebo Overdrev blev solgt. Han kom derpaa til at boe i et gammelt forfaldent Huus paa Carlebo Bærk, der nogen Tid efter afbrændte. Christoffer Frederiksen skulde efter Aftale med Gieren besørge Huset afbrændt, da det

var assureret langt over dets Værdi. Christopher Frederiksen havde assureret sit Indbo og havde derpaa, foruden at nedgrave en Deel i en Kiste under Gulvet i et Kammer, hvor det fandtes ved Grundens Nydning, afgivet til Johan Didrik en Deel af sit og sin Kones Tsi. Hvorledes han havde anlagt Jlden, vidste han ikke, men da han (Kollerød) havde hørt at Niels Bjørn, da han lod sit Huus paa Carlebo Overdrev afbrændte, fik dette udført ved Brødrene, Jens og Johan Kæmpe, der boede til Leie paa samme Overdrev, saa meente Kollerød, at Christopher enten havde faaet disse eller nogle Andre, fra Eversrige dertil, da de Alle vare istand til en saadan Handling.

Kollerød forklarede i et senere Vrøde den 28de November, at han den Nat, han forlod Jens Rejede, der gav ham en Rigsdaler, som tidligere er omtalt, stjal af Afbygger-Huusmand Ole Jensens Stald, hvis Dør han udvendig fra aabnede, ved at stikke Fingren ind af et Hul paa Døren og skyde Krogen op, en stor Kobberkjedel, og af samme Mand's Have en Deel Linned, hvilket han Alt bragte Johan Didrik, der beholdt det, uden at give Kollerød Noget derfor. Da Kollerød i Sommeren 1835 var undvegen fra Blaataarn, og omtrent i 12 Dage havde været paa fri Fod, begav han sig ogsaa hen til Johan Didrik, hos hvem han havde opholdt sig et Par Dage; men da han ikke vilde modtage falske Sedler til Ombytning, og Johan paa den Tid ikke havde Andet at give ham at bestille, saa fik han et Par Mark, og begav sig paa Veien til Roeskildekro.

Underveis bortstjal han i Bræstegaardens Have i Slagslunde nogle Forklæder, Lømmetørklæder og broderede Haandtørklæder, et Stykke Lærred og nogle andre Smaaating; hvilke Sidste han solgte tilligemed Lærredet. Med Resten gif han til Sidse, forærede hende to Forklæder og et Tørklæde.

Det Øvrige bragte han til Lommerlene i Lynghby, som modtog og forhandlede det, med Undtagelse af to hvide Lærredsforklæder, af hvilke han spæde sig selv et Par Buger under sit Ophold hos Vene. Fra denne gif han til Kjøbenhavn, hvor han samme Morgen blev anholdt af Vagten i Nyboder.

Medens Kollerød dennegang var undvegen, havde han tilbragt nogle Natter hos en Arbeidsmand ved Navn Jens Hendriksen Oserød, som han havde lært at kjende i Forbedringshuset 1828. Denne Mand traf Kollerød engang paa Gaden i Lynghby, da han strax efter at have forladt G's. Tjeneste i Frederiksbergby opholdt sig hos Lommerlene. Jens bad Kollerød komme til sig, da han havde Noget at tale med ham om; Kollerød kom, og Jens foreslog ham at deeltage i et Indbrud paa Bærket's Contoir, hvor der skulde være 300 Rbdlr. at „kapre.“ De samlede i denne Anledning Klokkeren 12—1 om Natten i Jens's Bopæl, hvis Kone vidste, hvad der skulde passere. Da de kom til Stedet, slog Jens, der kjendte Localiteterne, en Rude ind, aabnede et Vindue, og Begge stige ind i et Værksted, hvor de snege sig under to Dugmagerbæve til en Dør, hvis Fyldning de skar ud, krøbe igjennem samme hen til en Trappe, som de stige op ad, brøde Hul paa

en Muur med et $\frac{1}{2}$ Steenbor, kom ind i Veierstuen, og da de derfra havde opbrækket en Dør til Comptoiret med det nævnte Boer, aabnede de en Strivepult med en Papiersag, men fandt kun 10 Rbdlr. i Kobberpenge, hvilke de deelte saaledes, at Jens fik 6, Kollerød 4 Rbdlr., adskillige Kamme, til at rense Maskinerne med (hvilke Jens beholdt), et Uhrbaand, hvorved hængte to Guldsigneter og en Gulduhrnøgle. Det ene Signet forærede han til Johan Didrik. Denne bar det siden ved et Søluhr, som han havde faaet af en Mand, for at have skaffet ham falske Vidner, nemlig Christoffer Frederiksen og Jens Slaglund, der, saavidt Kollerød vidste, hver fik 50 Rdl. for deres „Uleilighed.“

I Aaret 1829, forklarede Kollerød, havde han faaet 14 Slag Kat, kjøndt han var aldeles uskyldig i Henseende til den ham tillagde Brøde; men da han i Aaret 1833 havde været under den skarpe Inquisition, havde han virkelig stjaalet og var skyldig.

Det vilde gaae langt udenfor Planen af dette Skrift, hvis vi vilde her opregne alle de enkelte smaa Tyverier, som Kollerød ved saa mange forskjellige Leiligheder havde gjort sig skyldig i.

Efterat alle disse Kollerøds Bekjendelser havde fundet Sted, blev Sidse Marie atter fremstillet for Retten, men vedblev lige fræk og forstøffet at hun kunde ikke forklare Andet, end det hun havde forklaret.

Den 14de December blev Helene Amalie Bieglers (Tømmerlene) fremstillet for Retten, men da hun befandtes noget beruset; blev hun belagt med Arrest og leveret til Bevogtning. — Samme Dags Efter-

middag blev hun igjen fremstillet i Forhør, der varede til Klokken 2 om Natten, og opfordret til at forklare, hvor hun havde solgt eller paa anden Maade affærdiget de Tyvekoster, som Ole Kollerød til forskjellige Tider havde overleveret hende. Hun, der havde udstaaet Forbedringshuusstraf, var en snedig Forbryderste, og benegtede aldeles at have modtaget eller solgt slige Koster, først efter 5 paa hverandre følgende Forhør blev hun endelig bragt til en fuldstændig Bekjendelse.

Senere blev Sidse Maries Moster, Jens Bukkelles Hustru, Ane Nielsdatter fremstillet for Retten. Hun forsikrede, at hun ikke havde seet eller modtaget i Anledning af denne Sag andre Ting i sit Huus end de Penge og Koster, som Politiet i Hirschholm havde i Besiddelse. Hun blev confronteret med Sidse Marie, i Anledning af deres forskjellige Forklaring om, hvorledes det ved Pengenes Forvaring egentlig var tilgaaet. Under dette Forhør blev Mosteren vred paa Sidse, stillede sig med den ene Næve i Siden, den anden knyttet for Sidses Næse og jagde med en frygtelig Barskhed til hende, om hun ikke havde vovet imod hendes udtryffelige Befaling at bringe Ole Kollerød inden hendes Dørtærffel, og om hun ikke havde jagt hende, at hun skulde forlænge siden have ladet „den knægt løbe.“ Wien da Sidse Marie talte Mosteren til Behag, lagde hendes Brede sig, og hun greb i Lommen og gav hende med Dommerens Tilladelse ved Afskeden 2 Markstykker, hvorover Sidse Marie blev jaa rørt at hun hulkede, og kyssede „den kjære Moster“ baade

paa Haand og Forflæde og forlod ganske bedrøvet Retssalen.

Men den følgende Dag erklærede Sidse Marie, at baade hun og hendes Møster havde løiet for Retten, og at hun blot af Medlidenhed havde snakket Møsteren efter Munden, fordi den gamle Tøsje teede sig som hun var forrykt.

Den 8de Januar det paafølgende Aar formanedes Ole Kollerød til at rette i sin Forklaring, angaaende Lars Pedersens Mord, hvad der maatte være feilagtigt, men han erklærede, at han i det Væsentligste ingen Forandring kunde gjøre.

Da ingen fuldkommen Overensstemmelse af alle tre Forbryderes Forklaring var opnaelig, saa synes man dog at kunne uddrage deraf den Slutning: at Ole Hansen har givet den første Anledning til Røveriet hos Lars Pedersen — at Ole Kollerød i Særdeleshed har besluttet og udført Mordet, og at P. Chr. Knudsen har anstet at dele Røverbyttet med de Andre, uden at udsætte sig for nogen Fare.

At denne Formodning er rigtig, synes ogsaa at fremgaae af Knudsens Kones Forklaring: „Førend Ole Kollerød kom i Besøg hos dem, havde Ole Hansen talt om Lars Pedersen til Knudsen og i hendes Paahør sagt, at han havde mange Penge, som, kjøndt der var 3 Laaje for hans Kiste, dog let kunde bortstjales. Hendes Mand meente samme Gang, at det var Noget, som ikke kunde udføres af To; og da Ole Hansen ved samme Leilighed jagde, at naar de kunde faae Gen til, saa vidste han god Bested om Pengene, svarede Knudsen, at han nok

kjendte en saadan Person, men han var endnu ikke kommen paa fri Fod, og tvivlede Knudsens Kone ikke om, at han dermed meente Ole Kollerød, fordi han i Samtalens Løb yttrede, „Skjøndt jeg ikke kjender Ole personlig, er hans Familie og Forhold efter Fortælling mig velbekjendt; men hvad Ole Kollerød havde paastaet, at Knudsen havde sagt, at hvis Papirkudsten blev dem for stærk, kunde de quæle ham i Sengen og hænge ham op bag Kaffelovnen, for at det kunde see ud, som om han havde aflivet sig selv, havde hun aldrig hørt omtale.

Efterat Dommeren havde sluttet Forhørerne imod Ole Kollerød, Ole Hansen, P. Chr. Knudsen og de Øvrige i denne Sag Tiltalte, nedsattes der en Commission, som skulde behandle denne Sag.

Denne tilfandt Ole Kollerød, Ole Hansen og P. Chr. Knudsen, at have forbrudt deres Liv saaledes, at de to Førstnævnte derefter lægges paa Steile og Hjul, og den Sidstnævntes Hoved sættes paa Stage; N. A. Bjørn, der havde negtet, at have nogen Deel i Mordet paa Enevoldsen, men kun havde tilstået at have undladt at holde sig Bestemmelserne i Frdn. af 4 Aug. 1819, om at sørge for at frelse Skindøde og Andre, som ere i Livsfare, uefterrettelig, var derimod af Commissionen for dette sidste Forhold bleven anseet med en Straf af 6 Gange 5 Dages Vand og Brød.

Bed Høiesteretsdom af 16de Juni 1840 blev Commissionens Dom for disse Tiltaltes Vedkommende stadfæstet.

Efter at de i denne Sag implicerede Personer

havde siddet omtrent 3 Maaneder i Fængsel efter Dommens Affattelse, da Kongen var bortreist, og Dødsdomme altid forhandlede i Geheime=Stats=raadet, og derfor ikke kunde afgjøres før Kongens Hjemkomst, blev efter en Minoritet i Høiesteret og en Majoritet i Cancelliet P. Chr. Knudsen indstillet til at benaades for Dødsstraf, skjøndt han havde begaaet en Mængde Forbrydelser, der, selv uden Hensyn til det sidste Mord, vilde kvalificere ham omtrent til den Straf, der nu skulde træde i Stedet for Dødsstraf, og hvorvel han havde været Deeltager (efter nogle Vidners Udsagn, som vi vide, endog virksom Deeltager) i et tidligere Mord, eftersom nemlig Hovedmanden i den sidstnævnte Forbrydelse tidligere var frifunden for videre Tiltale, og eftersom hans Medvirkning ved Mordet paa Ny-mølle var af mere underordnet Bestaaenhed.

Kongen estergav saavel P. Chr. Knudsen som Ole Hansen Dødsstraffen, hvorimod de paa Retterstedet skulde pidstes. Ole Kollerød skulde derimod halshugges, men blev benaadet for at lægges paa Steile og Hjul.

Mordene

i Stoby og paa Vaarskovgaard,

eller:

Hans Jakob Mortensen, kaldet Handsfemageren, Mads Rasmussen Heden, Mads Jensen Birnæs, Anders Jensen Birnæs, Christian Frederik Mortensen, samt den under Sagen afdøde Morten Olsen Vaad.

--

Det var om Natten imellem den 21de og 22de Marts 1851, at en Gaard, som Jørgen Johansen havde i Fæste i Stoby i Lillike Sogn i Lollands Sønderherred, afbrændte. Da nogle af de Personer, der først ilede til i Anledning af Ildbranden, havde, paa Grund af at man ikke saae Noget til Gaardens Folk, ved Hjælp af en Brandhage stødt Bæggen ind til den Stue, hvor Jørgen Johansen havde Natteleie, traf de paa et Sengested, hvori laae de forbrændte Liig af ham og hans Kone, Ane Andersdatter, og efterat man dernæst havde nedrevet Bæggen ind til Pigekammeret med Brandhager, fandt man henliggende paa Gulvet i bemeldte Kammer de ligeledes forbrændte Liig af Jørgen

Johansens Tjenestepiger, Ane Margrethe Andersdatter, og Ane Andersdatter.

Der var ved de stedsfundne Undersøgelser fundet alle Tegn paa at en stræffelig Forbrydelse var begaaet.

Allerede i Slutningen af Aaret 1850 og i Begyndelsen af 1851 var der i Grevskabet Knuthenborg Birk bleven begaaet flere grove Forbrydelser, nemlig: et Mord paa en Tjenestekarl paa Vaarskovgaard; et Indbrudstyveri hos Inspecteuren paa fornævnte Grevskab; flere Indbrudstyverier hos Jordemoder Mette Svendsen i Østøste; hos Morten Hansens Enke i Haared og Hans Nielsen Fuglebæk, Huusmand i Blands, men da der, uagtet de af den ordinaire Dommer anstillede Undersøgelser, ikke var fremkommet nogle fyldestgjørende Spor til Opdagelsen af Gjerningsmændene til hine Forbrydelser, blev Assessor i Kjøbenhavns Criminal- og Politiret Herman Rothe beordret til at begive sig til Holland, for der at fortsætte Undersøgelsen angaaende de omhandlede og andre muligen dermed i Forbindelse staaende Forbrydelser.

Dien, før end disse Undersøgelser vare indledede, fandt den ovenfor nævnte Misgjerning Sted i Støby. I Begyndelsen af Aprilmaaned var der endnu ikke lykkedes at udfinde Gjerningsmændene til denne Udaad, og Justitsraad Fasting, Borgermejer i Raskov og Herredsfoged i Hollands søndre Herred, hvori Støby er beliggende, samt Assessor Rothe beordredes den 7de April til, uopholdelig i Forening at fortsætte de paabegyndte Undersøgelser angaaende den begaaede Forbrydelse. Under disse Forhøret opdagede man

at Støby=Forbrydelsen stod i den næste Forbindelse med flere af de Misgjerninger, der tidligere var overdraget Assessor Rothe alene, og efter Andragende af Justitsraad Fasting og Assessor Rothe, bestemtes, at den af Sidstnævnte alene paabegyndte, men endnu ei sluttede Undersøgelse skulde inddrages under det dem-begge anbetroede Hverv, og da de Undersøgelser, der nu fandt Sted i den Anledning, vare endte den 29de Juli s. A., bleve Assessor i Kjøbenhavn's Criminal- og Politiret, Justitsraad Dr. juris A. L. Casse, Justitsraad, Borgmester Fasting og Assessor Rothe beordrede til at sammentræde i en Commission, til yderligere at behandle og paafjende Sagen, under hvilken 43 Personer bleve satte under Tiltale for forskjellige Forbrydelser.

Af Commissionens=Dommen i denne Sag have vi udtaget Følgende.:

Hans Jakob Mortensen, almindelig kaldet Handstelmageren, fattede den Plan at begaae Tyveri hos Jørgen Johansen, som efter Nygtet skulde eie Penge, meddeelte den til Mads Rasmussen Heden, Mads Jensen Bignæs og den under Sagen afdøde Morten Olsen Baad. Efterat de alle havde tvende Aftener været samlede paa Mortensens Bopæl, ikke blot forat træffe nærmere Aftale, men ogsaa for at iværksette Planen, hvori de begge Gange forhindrede ved tilfældige Omstændigheder, samlede de igjen hos ham om Aftenen den 21de Marts og begave sig, forsynede med 2 Dger, af hvilke den ene tilhørte Bignæs og den anden Baad, omtrent Kl. 10 paa Veien til Jørgen Johansens Gaard, i hvilken Bignæs den

19de j. M. havde gjort sig et Urinde, for at see om der var anbragt Krog indvendig paa Stuedøren.

De ankom dertil Kl. mellem 10—11, og efter at de havde opholdt sig en Timestid udenfor Gaarden, og Mortensen havde været ved et noget afsides beliggende Kammer, i hvilket han antog at Johansens Tjenestdreng Hans Larsen havde sit Natteleie, for at forvisse sig om at Alt der var roligt, krøb Bignæs igjennem en aabentstaaende Luge ind i Foderloen, da der formodedes at en Dør derfra førte til Baaningshuset, men da det ikke var Tilfældet, gik de hen til dette, hvor Bignæs udpillede Sømmene af et Vindue, der var ved Siden af en Dør, som førte ind til Bryggerstet, og efter at Mortensen havde aftaget en paa Døren indvendig anbragt Krog, gik de ind.

Da de fra Bryggerstet vare komne ind i Kjøkkenet, der stødte til det Kammer, i hvilket Johansens ovenfor nævnte Tjenestpiger havde Natteleie og hvis Dør vendte ud til Kjøkkenet, paasattes en udenpaa bemeldte Dør værende Krog, uden at det har kunnet oplyses hvem der gjorde det, hvorved bemærkes, at Heden har forklaret at, det var Mortensen, medens denne har erklæret ikke at vide, om det var ham eller en af de andre. Heden blev staaende ved den, nævnte Dør for at passe paa og i Særdeleshed for, hvis nogen skulde indfinde sig eller noget Mistænkeligt mærkes, at advare de Andre, som gik ind i Jørgen Johansens og Hustrues ligeledes til Kjøkkenet stødende Sovestue, efterat Mortensen med et raff Ryt havde aabnet den dertil førende Dør

Dør, hvorpaa der indvendig var anbragt en Krog. Ifølge Birnæs's Forklaring kunde de i Stjækket høre at Johansen og hans Kone talte med hinanden, men de troede desuagtet, at de nok, naar de skyndte sig, vilde komme saa hurtigt ind, at de kunde holde Johansen og Konen i Sengen, i hvilken Henseende efter den trusne Aftale det Fornødne skulde for Johansens Bedkommende iagttages af Birnæs og for Konens Bedkommende af Baad, men Johansen var allerede staaet op, og kom imod Mortensen, saavidt denne veed, forsynet med en Sabel, hvorefter Mortensen ifølge sit Angivende holdt ham om Livet, medens Birnæs med en af de medbragte Ører, hvilken han efter Mortensens Forsikring havde modtaget af Sidstnævnte inden de gik ind i Huset, tilføiede ham Slag i Hovedet indtil han faldt, hvorefter Birnæs har forklaret, at Mortensen af ham havde udenfor Gaarden modtaget den paagjeldende Øre og med den bibragte Johansen flere Slag i Hovedet samt først, da han ikke kunde komme til ret at bruge Øren, fordi Johansen værgede sig med en Sabel, gav den til Birnæs, der tilføiede Johansen, som han troer, 2 Slag i Hovedet med Rakken af Øren, hvorefter Johansen faldt og ikke rørte sig mere. Medens Birnæs slog ham, holdt ogsaa Baad paa ham, men slap ham for at holde paa Konen, der imidlertid var staaet op og kom hen til dem, og da Baad ikke kunde faae Bugt med hende, kom Birnæs ham til Hjælp, og efterat hun, der var bleven opfordret til at sige, hvor Pengene vare, vedholdende havde vægret sig herved, qvaltes hun

med en med en Løbefnude forsynet Strikke, som Vignæs, ifølge sin Forklaring, i Forening med Baad lagde om hendes Hals, hvorimod Baad har udsagt, at det var Vignæs, som medens hiin holdt hende, lagde Strikken om Halsen paa hende. Strikken vil Vignæs have modtaget af Mortensen, der skal have bragt den med sig og efter Baads Udjagt paa Veien til Gjerningsstede: viste Sidstnevnte og de andre den, men Mortensen har ikke med Bestemthed kunne mindes, om han selv havde medbragt den.

Efterat Mortensen havde tændt et paa et Bord staaende Lys og Johansen samt hans Kone vare blevene lagte i Sengen, opbrød Mortensen en i Bærelset staaende Bænkfliste og et ligeledes derværende Braaestab, i hvilken Henseende han har forklaret, at Vignæs var ham behjælpelig med at opbryde Bænkflisten, hvorimod Vignæs har erklæret at han vel stod ved Siden af Mortensen, da denne opbrød Kisten, men at han, som ikke havde noget, hvormed han kunde opbryde, ikke deeltog deri. — Baad var imidlertid gaaet ind i Storstuen, og efterat Heden var bleven hentet ind i Sengeværelset, men Baad, der var kommen tilbage, havde begivet sig ud for at passe paa Tjenestepigerne, deeldes nogle af de her foresundne Penge, men det har ikke med Nøiagtighed kunde oplyses, hvormeget enhver erholdt. I Forbindelse med en Bemærkning om at hver fik omtrent 100 Rdl.; har Vignæs opgivet, at han, saavidt han mindes, fik 108 Rbdl., Mortensen 115 Rigsbankdaler i Femrigsbankdalerledet, og 36 Rbd. i Species, og Heden en Hundrede- og en Halv-

tredeafinstyve = Rigsbankdalersfeddel, medens Baads Forklaring gaaer ud paa at hver erholdt 100 Rbd, men Heden en Hundrede = og en Halvtredsfindstyve = Rigsbankdalersfeddel, imod at hvad han fik mere end de andre, skulde afgaae ved senere Deling af de Sølvpenge, der ikke strax bleve deelte, hvorimod han næst at benægte, at have modtaget en 50 Rigsbankdalerfeddel, har udsagt at han fik en 100 Rigsbankdalerfeddel, 3 Femrigsbankdalersfedler og 18 Svecier, og Mortensen har forklaret, at Heden erholdt en 100 Rbd. Seddel og saavidt han troede, en 50 Rbd. Seddel, der dog senere skulde fradrages, og at han ikke mindes, hvor meget han selv bragte hjem med sig, men har indrømmet, at 70 Rbd., der ere fundne paa og i Nærheden af hans Bopæl henhørte til hvad han havde saaet og at han havde forbrugt det Øvrige. — De Sølvpenge, som ikke strax bleve deelte, lagdes i en Pose og en Pung, og levedes af Mortensen til Heden.

Ejterat Mortensen havde taget et Sengebaand for at bruge det til en Strikke til Tjenestepigerne, gif de ud i Kjøkkenet, hvor Mortensen yttrede, at de nu maatte ind til Pigerne, da disse maatte samme Bei, eftersom de kunde have kjendt hans Røst; og Vignæs og Baad begave sig derpaa ind i Pigernes Kammer og hen til disses Seng, hvorefter Vignæs, som har udsagt at det kun var Hensigten at Pigerne skulde besvime og indebrænde, først med knyttet Haand bibragte dem nogle Slag i Hovedet og derefter gav dem hver et Slag med en Dre, hvorved bemærkes, at han, i Anledning af en Forklaring af

Baad om at Vignæs, efterat de havde forladt Pigerne's Kammer, da en af dem jamrede sig, gif der ind igjen og tilfoiede hende endnu et Slag, har erklæret, at han ikke er istand til at erindre dette, men ikke vil nægte, at det jo kan have været Tilfældet. — Medens Baad og Vignæs vare inde i Pigerne's Kammer, stod Mortensen efter sin Forklaring udenfor dette, hvilket navnlig stemmer med Baads Udsigende, hvorefter Mortensen, som holdt et Lys, stod udenfor Kammeret og holdt sig lidt tilside.

Hvad Heden betræffer, da har han, næst at paa-
staae, deels at han ikke har hørt Mortensen yttre, at de nu skulde ind til Pigerne, deels at han aldeles ikke saa eller hørte noget til det, der blev foretaget imod dem, forklæret, at han strax efterat være kommen ud af Johansens og Hustrues Soveværelse, begav sig ind i Bryggeriet og senere opholdt sig deels der, deels udenfor, hvorhos han, i Forbindelse med en Benægtelse af at have tænkt paa at advare de Andre, hvis Nogen skulde have indfundet sig, har angivet, at Aarsagen til at han ikke strax gif bort, var at han vilde følge hjem med de andre. — Derimod have Mortensen, Vignæs og Baad udsagt, at Heden, da den Førstnævnte sagde, at Pigerne maatte samme Vej som Johansen og hans Kone, og Vignæs og Baad toge det i Betænkning, yttrede, at naar de havde gjort det Ene, kunde de og gjøre det Andet, og Mortensen har erklæret, at han er vis paa at Heden hørte hans Yttring om at de skulde ind til Pigerne, og at det med fuld Bestemthed forekom ham, at Heden dertil bemærkede, at „det

var det Billigste," hvorhos Mortensen, Bignæs og Baad have afgivet Forklaringer, ifølge hvilke Heden, medens de 2 Sidstnævnte vare inde i Pigernes Kammer, i intet Tilfælde opholdt sig længere borte end i Bryggerstet, hvorfra Døren stod aaben til Kjøkkenet.

Bignæs, der, som i det Foregaaende bemærket, eiterat de vare komne til Jørgen Johansens Gaard, i den Formening, at der førte en Dør fra Baaningshuset til Foderloen, var trøben ind i denne igiennem en aabenstaaende Luge, havde allerede ved den Veilighed fra Loen udkastet Halm, og eiterat Boldsøgjerning var forøvet imod Pigerne, hentedes endeel af Halmen, uden at det har kunnet oplyses, hvem der gjorde det, i det Bignæs har forklaret at det var Mortensen, hvorimod denne har opgivet, at det var Bignæs og Baad. Halmen laages ind saavel i Johansens og Hustrues Soveværelse, som i Pigernes Kammer, ved hvilken Veilighed Mortensen var inde i dette, og han satte begge Steder Ild i Halmen, hvormed efter hans Angivende Baad var ham behjælpelig, medens Baad har forklaret, at han vel stod ved Siden af Mortensen, da denne raasatte Ild:en i det førstnævnte Værelse, men ikke havde Lys eller andet, hvormed han kunde tænde Ild. Bignæs løb imidlertid efter forud truffen Aftale ud i Foderloen og antændte ved Hjælp af Svovlstikker det der værende Fod:r. Mortensen begav sig derefter alene til sit Hjem, men Bignæs, Baad og Heden fulgtes sammen, og den Sidstnævnte gik med Bignæs ind paa dennes Bopæl, hvor de

medbragte Sølspenge deelttes saaledes, at der tilfaldt hver af Deeltagerne noget over 200 Rbd.; Heden modtog tillige Mortensens Part og Baad hentede sin op ad Tagen, men Mortensen kom ikke Besiddelse af sin Andeel, der senere blev sunden forvaret paa det samme Sted, hvor Heden havde gjemt de Penge, han havde erholdt.

Overernsstemmende med hvad Bignæs, Baad og Heden havde forklaret, har Mortensen tilstaaet at det er ham, fra hvem Planen er udgaaet, og i Henseende til den trufne Vitale har han udsagt, at Bestemmelsen først var, at Johansen og Hustru skulde ihjelslaaes, hvis det blev nødvendigt for at kunne tilvende sig Penge eller for at kunne undgaae Opdagelse, men at det den sidste Aften, de vare samlede forinden de begave sig til Johansens Gaard, bestemtes, at han og hans Kone i ethvert Tilfælde skulde dræbes, og Mortensen har paaftaaet at Bignæs, Baad og Heden vare fuldkomment enige med ham i at dette i ethvert Tilfælde skulde skee, men indtil de begave dem paa Veien til Gjerningsstedet, var der efter hans Forklaring ikke aftalt noget med Hensyn til Pigerne, men dog yttret, at det var rigtigt, at ogsaa de bleve dræbte, for at der ikke skulde være Nogen, som kunde røbe dem. Fremdeles har Mortensen erklæret, at det i Forveien var aftalt, at Gaarden under alle Omstændigheder skulde stikkes i Brand for at skjule Gjerningen. Derimod forklarede Bignæs i Forhør af 20de April 1851 at Planen, da de den paagjeldende Aften forlode Mortensens Bopæl, ikke gik videre end til at Heden skulde passe

paa ved Døren til Pigerne's Kammer, Birnæs og Baad holde paa Johansen og dennes Kone, og Mortensen opbryde Gjemmerne og udtage Pengene; men at det paa Veien aitaltes, at de, hvis de ikke kunde undgaae det eller paa anden Maade faae Gjerningen udført, skulde dræbe Johansen og hans Kone, samt dernæst stifte Ild paa Stedet, hvorimod Birnæs ikke vilde kunne erindre, at der blev talt om, hvad der i saa Fald skulde gjøres ved Pigerne. I Forhør af 21de j. M. modificerede Birnæs imidlertid denne Forklaring derhen, at Mortensen allerede tidligere havde yttret, hvori de Andre vare enige, at de, hvis de ikke paa anden Maade kunne faae Gjerningen fuldbragt eller blive uopdagede, skulde dræbe Folkene og stifte Stedet i Brand. hvorhos Birnæs i sidstnævnte Forhør udtalte den Formening, at Mortensen meente at det skulde skee i ethvert Tilfælde, hvori Birnæs, Baad og Heden ikke vare enige, idet de kun samtykkede under den ovenfor ommeldte Forudsætning; og næst specielt at benægte, at have samtykket i at Johansen og Kone i ethvert Tilfælde skulde dræbes, har han erklæret, at han navnlig antog det muligt, at det kunde undgaaes, hvis det lykkedes at holde dem i Sengen; hvortil Birnæs senere har føiet, at det ligeledes var en Aftale, at Gaarden, saafremt Johansen og Hustru dræbtes, skulde antændes, hvorimod det ikke var paatænkt at dræbe Pigerne, i hvilken Henseende han har anført, at han, Baad og Heden, medens Mortensen inden de paabegyndte Gjerningen var ved det Kammer, hvori han antog at Johansens Tjenestdreng laac,

indbyrdes talte om, at de, dersom det skulde komme dertil, at Folkene bleve dræbte og Gaarden antændt, vilde ved ikke at lade Krogen være for Døren til Rigekammeret, gjøre det muligt for Pigerne at frelse sig, ligesom og at de under bemeldte Samtale bleve enige om at Heden, saafremt Mortensen skulde falde paa at forlange, at ogsaa Pigerne skulde dræbes, skulde sige, at det ikke var nødvendigt, da han var vis paa at de sov.

Den af Waad i Forhør af 24de April 1851 afgivne Forklaring gaaer ud paa, at Mortensen fra først af havde paastaet, at Johansen og dennes Kone, samt Pigerne i ethvert Tilfælde skulde dræbes og Gaarden derefter stilles i Brand, men at de andre, navnlig Waad og Heden, idrigt havde modsat sig dette og endelig kun indvilliget deri under Forudsætning af at Gjerningen ikke raa anden Maade kunde suldsøres eller det blev nødvendigt for deres Sikkerhed, hvorved dog bemærkes at Waad i Forhør af 25de April s. A. har paastaet, at Birnæs havde med Mortensen aftalt, at Johansen og Kone i ethvert Tilfælde skulde dræbes, men at han selv og Heden havde truffet Aftale om at Sidstnævnte skulde for Mortensen angive, at Pigerne sov, for at ikke ogsaa disse skulde blive dræbte. I samme Forhør modificerede Waad sin Forklaring derhen, at Mortensen vel havde omtalt, at Johansen og Kone i ethvert Tilfælde skulde dræbes og Gaarden antændes, men at han og Birnæs ingenfinde havde samtykket deri under den forhen omhandlede Forudsætning; og at de ikke havde indvilliget i, at ogsaa

Pigerne skulde dræbes, hvilket Baad end ikke vilde have hørt Mortensen fordre, hvorimod Baad og Bignæs talte med Heden om at han, hvis Mortensen forlangte saadant, skulde sige at Pigerne sov og at det ikke behøvedes; men derimod erklærede han, ikke at kunne mindes, at han og Bignæs have talt med Heden om at de skulde sørge for at Pigekammerdøren ikke holdtes aflukket, hvis Gaarden blev antændt.

Heden har vedholdende benægtet, at Nogen og navnlig Mortensen nogenstunde har omtalt, at Johansen og hans Kone skulde dræbes, og næst at forsikre, at han aldrig har indvilliget deri eller paatænkt saadant, har han paastaet, at han ikke i Hørveien, in specie ikke paa Veien til Gjerningsstedet eller førend de trængte ind i Johansens Gaard, har hørt tale om at det var paatænkt at dræbe Folkene og sætte Ild paa Gaarden, og end ikke at have havt Formodning om at noget Mord var vaatænkt, hvorhos han dog har indrømmet, at han, efterat have erfaret, at Johansen og Kone vare dræbte, vel kunde begribe, at det var Hensigten ogsaa at dræbe Pigerne, og at dette udførtes, da han gik ind i Bryggeriet, ligesom han ogsaa har erklæret at kunne huske, at der, da de fra Johansens og Kones Soveværelse gik ud i Kjøkkenet, blev talt noget, men at han, skjøndt han gjerne vil antage, at Ordene baade fra de Andres og fra hans Side saldt jaaledes som hine have forklaret, ikke med Sikkerhed kan erindre dette. Da han saae at der blev bragt Salm ind i Kjøkkenet, begreb han vel at det var Hensigten at afbrænde Gaarden; imidlertid fraraadede han hver-

ken Pigerne's Drab eller Ildspaaføttelsen, men forholdt sig i saa Henseende aldeles passiv.

Under de stedfundne Confrontationer har nærmere Overensstemmelse mellem de Bedkommendes Forklaringer ikke været at tilveiebringe, hvorved dog bemærkes, at Mortensen under en i Forhør af 4de Juni s. A. foretagen Confrontation har erklæret, at det i det Mindste var hans Hensigt, at Johansen og dennes Kone i ethvert Tilfælde skulde dræbes og Gaarden afbrændes, og at han ogsaa har staaet i den Formening, at de Andre deri havde samtykket, saa at han, hvis det ikke var Tilfældet, maa have misforstaaet dem, hvorhos han i Forbindelse dermed har utv. at det forekommer ham, at der ogsaa i Forveien har været Tale om at tillige Pigerne skulde dræbes, men at han ikke med Bestemthed tør paa-
staae dette

Af en af Districtslæge N. G. Møller og Stadslæge N. Møller afholdt Obductionsforreining ophvistes der: At Jørgen Johansens Liig var meget forbrændt, især paa alle Extremiteterne; det høire Laar var aldeles overbrændt og Ansigtet reent forfullet, og det var umuligt at bestemme, hvilke Læsioner, der i levende Live vare tilføiede ham paa disse Steder. — Paa den høire Arm syntes at være Sugillationer og paa Brystbenet fandtes et longitudinairt Saar, paa 1½ Tommes Længde, med saa skarpe Kanter, at det maatte vække Mistanke om at det var skaaret eller et Stiksaar og ei en Folge af Ildens Paavirkning. Efterat Haaret, der var stærkt sammenkljiret af koaguleret Blod, var borttaget paa

hele Baghovedet, som ikke var forbrændt, fandtes der 7 Saar af forskjellig Størrelse, alle tydeligt frembragte ved et skarpt eller skjærende Instrument, og navnlig syntes de 3 af dem at være frembragte med et skarpt 3-kantet Instrument.

Med Hensyn til dette Liig have Obducenterne afgivet følgende Conclusum: Ingen af de fremhævede udvortes Læsioner, der skjønnes at være frembragte ved et skjærende Instrument, kunne antages at have været dødelige, hvorimod dette vistnok maa erkjendes at have været Tilfældet med Hensyn til de langt betydeligere, som Ilden har frembragt.

Jørgen Johansens Hustru, Ane Andersdatters Legeme var ligeledes meget forbrændt, især paa høire Side, men Ansigtet var dog ikke forfullet, saa at det endnu tydeligt kunne sees, at en stor Mængde Blod var udslydt af Næse og Mund. Da Stads-læge Wøller foretog Besigtigelsen af Liget, fandt han anbragt omkring dets Hals en Snor af en Høstings Tykkelse, der vel da laae løs, fordi den var overbrændt, men som tidligere maatte antages, efter dens Omkredsens Størrelse at dømme, at have været fast sammensnøret om Halsen, og sammenhunden med en Knude, hvori var indbefattet en Lok af hendes Hovedhaar. —

Obducenternes Conclusum med Hensyn til dette Liig gaaer ud paa, at det er utvivlsomt, at den Ane Andersdatter, Johansens Hustru tilsoiede Bold er skeet ved en om hendes Hals saa fast anbragt Strikke, at Tøden derefter er indtraadt ved Dvælning, hvorfor taler, foruden den om Halsen efter Døden fore-

fundne Strikke, de paa denne Dødsmaade sædvanligt forefundne Tegne, saasom Blodflod af Næse og Mund, Blodudtrædning i Ansigtets Cellebævr, forbunden med sammes Oppustelse; mellem Tænderne fremstødt Tunge; Impression i Huden omkring Halsen, som en Følge af den fast anbragte Strikke, og endelig Blodkongestionerne til Hovedet, der gave sig tilkjende saavel udvendig et Sted over Tøsen, som især indvendig, deels ved et Blodextravasat mellem den haarde Hjernebinde og Hjerneskallen, deels ved at Hjernemassen overalt indvendig var meget stærkt injiceret med Blod. — Hun maa antages at have være fuldstændigt død forinden Ilden begyndte at paavirke hendes Legeme.

Tjenestepigen Ane Kirstine Madsdatters Ligg var aldeles forfullet eller opbrændt, med Undtagelse af truncus, Halsen og basis cranii. — Om Halsen fandtes hængende en Hue, hvis Baaend være forbrændte, men i hvis Hul saaes endeel Blod. — For hendes Bedkommende indeholder Conclujum, at det paa Grund af Ligets forbrændte Tilstand var umuligt at give nogen paalidelig Oplysning om hvorvidt der er øvet ydre Vold mod hende, men at hun kan have lidt større eller mindre, om end ingen dødelig, Overlast førend Ilden fortærede hende, synes at fremgaae af, at der i hendes Hue tydeligt saaes en Ansamling af Blod, og det ikke er let at begribe, hvorledes det der skulde være fremkommet, uden som Følge af en Hovedbestadigelse, den være nu af større eller mindre Betydning, hende tilføiet i levende Live, thi af Ildens Indvirkning alene, det være sig paa det døde eller levende Legeme, kan dette Blod

ikke være fremkommet. — Da ingen dødelig Læsion er forefundet paa Liget, ligger det vistnok nærmest at antage, at hun er brændt levende, men paa Grund af Omstændighederne er det umuligt med Visshed at afgjøre, om ei nogen voldsom Behandling havde udslettet hendes Liv forinden Ilden tog fat paa hendes Legeme.

Paa Tjenestepige Ane Margrethe Andersdatters Liig vare Extremiteterne, Hovedet og Brystcaviteten aldeles opbrændte eller forkullede paa Hjertet nær, som dog af Varmen var aldeles indtørret; men om Halsen opdagedes ved en nærmere Undersøgelse Levningerne af et fingertykt Reeb med en paa samme anbragt Løbeknude, som havde omsluttet den, og at dette har været meget fast, kunde paa den høire Side af Halsen skjønnes af den dybe Fure, det der havde efterladt. — Underlivet blev aabnet, men dets Indvolde vare saa forstegte og haarde, at det ikke tillod nogen nøiagtigere Undersøgelse.

Ven Hensyn til hendes Liig gaber det afgivne Conclujum ud paa, at det ikke lader sig afgjøre, om hendes Ombringelse ved den om Halsen anbragte Strikkens Sammenjævning har været blot attenteret eller virkelig er fuldført, da netop de Dele af Legemet, paa hvilke ellers sikkre Tegns paa Død ved Dvælning pleier at vise sig, vare aldeles opbrændte eller forkullede.

I Betænkning af 6te November 1851 har det kgl. Sundheds-Collegium ytret, at det maa være enigt med Obducenterne i de Resultater, hvortil de som Følge af de anstillede Undersøgelser ere komne,

med den Bemærkning, at Spørgsmaalet, om den mod de Afdøde øvede og konstaterede Bold kan antages at have frembragt Døden forinden Eigene bleve brændte, ikke for Jørgen Johansens, Ane Kirstine Madsdatters og Ane Margrethe Andersdatters Bedkommende kan besvares med den forønskede Bestemthed paa Grund af de i de respektive Liig af Forbrændingen anrettede Forstyrrelser.

Af de Penge, hvilke de Baaagjeldende tilvendte sig, er kommet tilstede noget over 900 Rbd. — I Anledning af den Jørgen Johansens Gaard overgaaede Ildbrand er af Landbygningernes Brandforsikringsfond udbetalt i Brand-Erstatning 1178 Rigsbankdaler, og af de mindre Landeiendomsbefidderes Brandforsikringselskab i Hollands-Falsters Stift 1140 Rbd. 1 Mk. 8 Sk.

Endvidere er det ved egen, med de isvrigt fremkomne Oplysninger stemmende Tilstaelse beviist, at Arrestanterne Hans Jacob Mortensen, Mads Jensen Birnæs og Mads Rasmusen Heden, samt afdøde Wiorten Olsen Baad have i Forening Ratten mellem den 30te og 31te Januar 1851 forøvet et Indbrudstyveri i Nærheden af Hovedbygningen paa Grevskabet Knuthenborg værende muret Hvælving, som, navnlig af Inspecteuren ved bemeldte Grevskab, Kammerraad Lauritz Peter Peterjen, afbenyttedes til Opbevaring af Penge og Documenter, og fra hvilken en Dør fører ind til en som Contoir benyttet Stue, hvorfra en Dør gaaer til et andet Værelse, der ved en Gang adskilles fra et Contoir,

som er i Forbindelse med Kammerraad Petersens Beboelsesleilighed.

Planen til dette Tyveri udgik fra Mads Jensen Bignæs, der var bekendt med Localiteterne da han havde tjent hos en tidligere Inspecteur ved Grevskabet og i sin Tid havde været behjælpelig ved Opbygningen af den nævnte Hvalving.

Allerede tidligere havde de i Forbindelse med Arrestanten Anders Jensen Bignæs, som var indviet i Planen, en Aften begivet sig hen til Stedet for at begaae Forbrydelsen, men deels fordi det var for lyst, deels fordi Kammerraad Petersen i det Samme kom fjørende hjem, opgaves Udførelsen, hvorimod det aftaltes, at den senere skulde iværksettes, og ved samme Leilighed bestemtes det, at Anders Bignæs, hvem Mortensen ikke vilde have med som Deltager, da han ikke havde Tillid til ham, ikke skulde være med ved Udførelsen, men alligevel have Andeel i hvad der maatte blive taget.

Den 30te Januar f. A. begave de 4 Andre sig forsynede med 2 Jernstænger og et Huggejern, til Gjerningssteget, hvor de ankom Kl. omtrent 12 om Natten.

Der var da endnu Lys i Kammerraad Petersens Sovestue, men det blev kort efter slukket og da Alt var stille gjennembrøde de ved Hjælp af de ovennævnte Redskaber Muren ind til Hvalvingen, hvorefter Mortensen og Mads Bignæs krøbe derind, medens de 2 Andre holdt Vagt udenfor. Efterat have tændt et medbragt Lys, som fastgjordes paa et i Hvalvingen staaende Bord, opbrøde de en Jernkiste,

i hvilken de fandt en mindre Kasse, som blev bragt udenfor tilligemed en anden Kasse, som de forefandt efter at have opbrudt en tredje, hvori der ikke var andet end Papirer. — De tvende Kasser, der vare bragte ud, opbrøde de i et ved Hvælvingen værende Skuur, men i den ene var ifkun Papirer, af hvilke de ingen medroge, hvorimod de i den anden forefandt omtrent 250 Rbd. i Smaamynt og begave sig dermed hjem til Mads Bignæs's Bopæl, hvor Pengene deelede mellem dem, saaledes at Anders Bignæs, der havde Kundskab om at Tyveriet var blevet begaaet, jenere erholdt som sin Anpart 42 Rbd.

Hans Jacob Mortensen er desuden ved egen Tilstaaelse overbevist at have gjort sig skyldig i i en stor Mængde andre Forbrydelser, iblandt hvilke udhæves:

Et Ratten mellem den 9de og 10de August 1837, i Forening med Arrestanten Rasmus Hansen og Baad forøvet Indbrud hos en Gaardmand i Thiersted, Claus Christianjen, hvilket de iværksatte ved at udbryde et Bindue i Storstuen og derefter at stige ind i denne, hvor Claus Christianjen havde sit Natteleie.

Efterat denne var vaagnet ved at en Skuffe i en jammeneds staaende Dragkiste oplukkedes og han havde reist sig overende i Sengen, kom Rasmus Hansen hen til denne, forsynet med en Knippel, og forblev staaende der en Tidlang i en truende Stilling og imidlertid undersøgtes saavel de i den nævnte Stue værende Meubler, som et Hjørneskab i

den tilstødende Dagligstue. Af Gjenstande, tilhørende Christiansen, skal iblandt Andet være borttaget en Kiste, hvori en Species og 1 Rbd., et Over-Solbveslag til et Pibehoved, og 2 à 3 Pd. Lys, hvorhos der skal være frafjælet hans Søster Bodil Christiansdatter et Livbaand med Spænde, en Dragkistensøgle m. m., men ligesom Mortensen har erklæret, ikke at kunne erindre om der ved den omhandlede Leilighed borttoges noget, saaledes har Baad angivet, ikke at kunne huske, hvilke Ting der bleve stjælnede, og efter Rasmus Hansens Forklaring sagde Mortensen og Baad til ham, at de aldeles intet havde faaet.

Mortensen, Baad, Rasmus Hansen og Arrestanten Erik Olsen forsøgte Natten mellem den 22de og 23de November 1837 at begaae Tyveri hos Amtsforvalter, Kammerraad Eller i Mariboe, i hvilken Henseende det er oplyst, at de, efterat være fra den til det af Kammerraad Eller boende Sted hørende Hauge komne ind i Gaarden, ved at udtage en deel Steen af en Væg ind til et Værelse, hvor iblandt Andet end Pengeskæp henstod, tilveiebragte en Abning, igjennem hvilken de steg ind i Værelset, hvor de imidlertid ikke tilvendte sig Noget, navnlig fordi Pengeskæpen var for tung til at flytte den og de ikke kunde faae den opbrudt.

Et hos Gaardmand Paul Bæver i Vindeby for omtrent 15 Aar siden en Nat ved Midsommerstid begaaet Tyveri, have Mortensen og Erik Olsen udført paa den Maade, at de først gjennem et Vin-

due stege ind i Storstuen, hvor de opbrøde et Cha-
tol, af hvilket imidlertid intet borttoges, og fra be-
meldte Stue, hvorfra de paa Grund af en aflukket
Dør ikke kunde komme til de andre Bærelser, gif de
igjen ud igjennem Vinduet, og stege igjennem et
andet Vindue ind i en Stue, hvortil der var Ud-
gang til den, i hvilken Paul Bæver og hans Mo-
der havde Natteleie. I den førstnævnte borttoges en
Lægel, hvori der var nogle Potter Brændeviin, og
i den sidstnævnte et lille Hængeskab, der senere fand-
tes i Nærheden af Bævers Gaard opbrudt og hvoraf
efter hans Opgivende var udtaget 7 à 9 Rbd., et
Spil Kort, en Fiil og en Magnet, hvorved bemærkes,
at Arrestanterne ikke have kunnet meddele nogen
noisiagtig Oplysning om hvad de tilvendte sig og at
de navnlig have erklæret ikke at kunne mindes at de
3 sidstnævnte tre Ting bleve stjaalne, samt at Dør-
tensen har antaget, at det Pengebeløb, som de til-
vendte dem, ifkun udgjorde 6 à 7 Rbd.

Ifølge Aftale om at begaae Tyveri hos Gaard-
mand Jens Hansen Baad af Maglemer indfandt
Dorriensen, Dørtten Olsen Baad, Rasmus Olsen og
Erik Olsen sig ved hans Gaard Natten mellem 2den
og 3die December 1837 og udtog et med Stifter
fastgjort Vindue i Kjøkkenet, hvor en Tjenestepige
sov, og i hvilket Baad steg ind, hvorefter han aab-
nede en Dør for de Andre. Fra Kjøkkenet gif de
ind i den tilstødende Dagligstue, hvor Gaardmand
Baad, med Hustru, Datter og Svigerinde havde
Natteleie. — Det var bestemt at Baad og Olsen
skulde påse paa Baad, medens Tyveriet udførtes.

hvilket dog ikke blev iværksat, da Gaardmand Baad, vækket af sin Kone ved hendes Udraab, at der var Rogen i Stuen, foer ud af Sengen og greb et Spyd, hvorefter der opstod en Kamp, i hvilken ogsaa Gaardmand Baads Tjenestekarl Hans Jensen kom til at deeltage, efterat Førstnævnte havde bragt Rasmus Hansen, der holdt paa Døren ind til det tilstødende Værelse, hvor Hans Jensen havde Natteleie, til at slippe Døren og det saaledes blev muligt for Hans Jensen, der var vaagnet ved Armen og havde forsynet sig med en Dxe, at komme ind i Dagligstuen. Det lykkedes imidlertid alle de Paa-gjældende at undløbe. Paa en i Dagligstuen staaende Kiste fandtes Brud, men den var ikke bleven aabnet.

Ratten mellem den 15de og 16de Marts 1838 begik Mortensen, Rasmus Hansen og Erik Olsen et Indbrudstyveri hos nu afdøde Kjøbmand i Maribo Hørup. Efterat være gaaede gennem dennes Hauge og et Garveri, brøde de fra Porten Hul i i en Væg, der gik ind til Boutiken, hvorfra de gennem en Gang begave sig ind i Hørups Soveværelse. Han vaagnede imidlertid og da han spurgte hvem der var, gif Mortensen og Olsen hen til hans Seng og Sidstnævnte greb ham fat om Halsen, og da Hørup fik Leilighed til at strige, kastede Mortensen en Dyne over hans Hoved, men da Hørups Søn kom til undveg Arresterterne, uden at der blev bortstjaalet mere end 18 à 19 Sk., som Hansen havde tilvendt sig af et Chatol, som han havde opbrudt. Efter hvad navnlig Sidstnævnte og Mortensen have forklaret var Hensigten blot at holde Hørup i Sen-

gen, medens Tyveriet forøvedes, men ikke at tilføie ham videre Bøld.

Mortensen begif Ratten mellem den 24de og 25de December 1838 et Tyveri hos Kjøbmand D. L. Kølle i Mariboe, i Henseende til hvilket Mortensen har forklaret, at han, uden at kunne erindre om han fandt Døren til Kjøkkenet aaben eller steeg derind igjennem et Vindue, gif fra Kjøkkenet igjennem en Stue ind i Contoiret, hvorfra han medtog en lille Pult, som han bragte ud i Gaarden og opbrød der. Han satte sig i Besiddelse af de i den værende Penge, som efter hans Opgivende ikke oversteg et Beløb af 30 Rbd., medens Kjøbmand Kølle, der ikke med Bestemthed har kunnet fastsætte Summens Størrelse, har antaget, at der var omtrent 50 Rbd., hvorhos Kølle ved samme Leilighed vil have mistet en Sølv-Medaille af Værdi 1 Rbd. 2 Mk., hvilken Mortensen imidlertid ikke har kunnet erindre at have taget.

I Forening med sin under Sagens Drift afdøde Hustru, Tiltalte Cathrine Jørgensdatter, forøvede Mortensen en Nat i Maret 1840 hos den ovenfor omhandlede Gaardmand Jørgen Johansen et Indbrud, som i værdsattes paa følgende Maade, at Mortensen, efter at have forviiset sig om at alle Folkene vare gaaede til sengs, udbrød en Bæg ind til Storstuen, hvorfra han, efter først at have bundet den ind til en tilstødende Stue førende Dør, ved sin Kones Hjælp udbar en Kiste, som han opbrød og af hvis Indhold de tilvendte sig foresundne rede Penge circa 80 Rbd., en Badmels Kjøle og et

Stykke Badmæl, tilsammen af Værdi 4 Rbd., hvilke Gjenstande dog siden bortkastedes og kom tilstede.

Natten mellem den 22de og 23de Januar begik Mortensen i Forening med Arrestant Jørgen Larsen et Indbrudstyveri hos Kjøbmand Midlerkamp i Nakskov. — De satte en af dem medbragt Stige til et for oven med Jernpigge forsynet, noget over 4 Alen høit Plankeværk, over hvilket Mortensen steg ned i Gaarden, hvorefter han indtrykte en Rude, i et Vindue og steg ind i Boutiken, hvor han opbrød en Pult og af denne samt af Disken udtog endeel Penge, og forøvrigt satte sig i Besiddelse af forskjellige Effecter. — Efter at Mortensen havde benyttet Stigen, begav Larsen sig bort med den og indhentedes paa Veien af Mortensen. Efter Midlerkamps Opgivende blev de borttaget circa 40 Rbd. i Penge, et Stykke blaat Klæde, nogle Stykker Bomuldstøi, en Sølvstee og tvende Guldbberloffer, og han har ansat Værdien af de ham, foruden rede Penge, fravendte Gjenstande til 160 Rbd., hvori- mod Mortensen, der ikke med Bestemthed har kunnet erindre hvormange Penge han borttog, ikke har villet erkjende, at have i det Hele stjaalet mere, end til en Værdi af i det Høieste 100 Rbd. — Larsen har erklæret, ikke at vide hvad der blev stjaalet og fik af Mortensen som sin Anpart kun Klæde til en Frakke og et Par Beenklæder.

Et andet natlig Indbrudstyveri Mortensen for endeel Aar siden udførte i Forening med ovennævnte Jørgen Larsen, og Arrestanten Søren Henrik Jørgensen Seiffert hos Gaardmand i Klønge, Niels Niels-

sen Borse, uden at nærmere Oplysninger om Tiden har kunnet tilveiebringes, idet Borse har angivet, at de var flere Aar eiterat Seiffert i Aaret 1843 var bleven straffet for Tyveri, men denne og Mortensen have raastaaet, at det var sørend bemeldte Aar, og Jørgen Larsen har erklæret, at det ikke er ham muligt at erindre naar det blev begaaet. Det iværksattes saaledes, at Mortensen indtrykkede en Rude i et Vindue, som aabnedes, hvorefter de steg ind i en Stue, fra hvilken de begave sig ind i en anden, hvori Gaardmand Borse og Familie sov. — Her satte Mortensen og Larsen sig i Besiddelse af en Kiste, som de igjennem et 3die Bærelse og Kjøkkenet bare ud paa en Mark, hvor de opbrød den, af hvilken udtoges i rede Penge 2 a 3 Rbd., hvorimod de ikke tilvendte sig noget af Kistens øvrige, af Klædningsstykker bestaaende Indhold.

For omtrent 11 Aar siden bortstjal Mortensen en Asten, da han og Seiffert havde været kjørende til Rødby, paa en udenfor denne By beliggende Mølle, Nioller Christiansens Enke, Ane Pedersdatter, nogle Sække med Meel, hvilket Tyveri han udførte paa den Maade, at han ad en Høsthauge krøb op paa Møllen og oplukkede den øverste Lem, som efter hans Forklaring stod aaben, men eiter Christensens Enkes Udfigende indvendig var forsynet med en Krog, der maa være blevet aftaget. Det Stjaalne transporterede han bort igjennem den nederste Dør paa Møllen. Han har forøvrigt forklaret, at Tyveriet foregik medens Seiffert holdt udenfor med Bognen, hvorimod Sidstnævnte har udsagt, at Mor-

tensen under deres Ophold i Rødby gif en kort Tid bort derfra, og imidlertid havde hensat tægt ved Beien paa Møllebakken 2 a 3 Sække med Meel, som han havde stjaalet paa Møllen, og at de paa Hjemveien holdt her, hvor Mortensen uden Seifferts Hjælp lagde Sækkene paa Bognen. Christensens Enke har erklæret, at der, saavidt hun kan mindes, savnedes 4 Sække med Meel, hvorimod Mortensen har angivet ifkun at have taget 2 Sække. Værdien er ansat til 6 Rbd. pr. Sæk.

Mortensen og Erik Olsen udøvede uden at nærmere Dplysning angaaende Personen, hos hvem eller Tiden, da det blev begaaet, har kunnet tilveiebringes, end at det var førend Aaret 1842, et Tyveri hos en Gaardmand i Thoreby, til hvis Beboelsesteilighed de staaede sig Udgang ved at stige ind igjennem et Vindu og hvor Olsen tilvendte sig 24 Skilling.

I Forening med Olsen forsøgte Mortensen en Nat i Forsommeren i Aaret 1838 et Tyveri hos Kjøbmand Salomon Abrahamsens Enke Beathe Lazarus i Rødby. Det har ikke kunne oplyses om Mortensen steg ind i Kjøkkenet igjennem en aabnstaende Dør, men Olsen har paaستاet at han gif ind igjennem denne, uden at han forøvrigt veed om Mortensen havde aabnet den efter først at være stegen ind gjennem et Vindue. Fra Kjøkkenet begave de sig til det Værelse, hvor hun sov, men da hun, der vaagnede, fik tilkaldt sin i et tilstødende Værelse liggende Broder, undvege de uden at tilvende sig noget, i hvilken Henseende bemærkes, at

de have benegtet at have borttaget nogle Røgler, som Abrahamsens Enke ved den omhandlede Leilighed vil have mistet.

Mortensen forøvede et Tyveri hos Slagter Jens Christensen Eræboe i Rødby, hvilket, saavidt Eræboe har funnet erindre, blev begaaet Natten mellem den 31te December 1843 og den 1ste Januar 1844. Arrestanten Thomas Lafræng, havde efter sin Forklaring under en Samtale med Mortensen, som yttrede at han vilde begaae Tyveri hos Eræbo, gjort Mortensen bekendt med Localiteterne og navnlig underret ham om, hvor Dørene og Bærelserne vare, og det var Aftale, at Lafræng skulde have Halvdelen af det, Mortensen tilvendte sig ved Tyveriet. Mortensen har udsagt, at han efter Sengetid, omtrent Kl. 11, gik igjennem en uafslaaet Bagdør, ind i en ligeledes uafslaaet Stue, hvor han tilvante sig et til 5 Rbd. vurderet Tombakøuhr, og af et Chatol, hvori, saavidt han mindes, Røglen sad, borttog circa 40 Rbd., hvorimod Eræboe har opgivet, at der foruden Uhret blev frastjaalet ham 50 a 60 Rbd. samt endeel Kjød og Talg.

Følge en i Forveien truffen Aftale om at forøve Tyveri hos Gaardmand Hans Jensen i Naarup og Gaardmand Raemus Christoffersen i Saunssø gjorde Mortensen og Thomas Lafræng den 27de Marts 1845 om Aftenen omtrent Kl. 10 Forsøg paa Indbrudstyveri i fornævnte Hans Jensens Gaard, hvis Beboere vare gaaede tiljængs, i det en Binduesrude trykkes ind i den Hensigt, derved at jaae Udgang til at stjæle, men da en Karl, der laa i det Bæ-

relse, hvortil Vinduet hørte, vaagnede og stod op, forsøiede de sig bort og begave sig til Rasmus Christoffersens Gaard, hvor de, efterat have indtrykket en Rude i et til Storstuen hørende Vindue, og aabnet dette, steg ind og tilvendte sig af et Chatol, som opbrødes, iendeel Penge, hvis Beløb skal have udgjort omtrent 200 Rbd. — Anviisningen til at begaae Tyveri hos de ovennævnte Jensen og Christoffersen blev givet af Arrestanten Jens Steffen Hansen, der meddeelte Oplysning om Localiteterne og navnlig gav Underretning om at Christofferjen havde sine Penge i Storstuen, hvilket Hansen antog, fordi Christoffersen, da Hansen en gang laante nogle Penge af ham, gik ind i bemeldte Stue for at hente dem. Det var Hansen bekjendt, hvorledes Tyverierne tilsigtedes, og da Mortensen og Rafrenq begave sig hen for at iværksætte dem led- sagede han dem indtil en Vei i Nærheden af Jensens Gaard hvor han skiltes fra dem.

En Nat i Aaret 1845 forøvede Mortensen, Seisfert og Arrestanten Hans Hansen Biller et Indbrudstyveri hos senere afdøde Aftægtsmand Lars Hansen i Skovlænge. Efterat en Rude i et Vindue var bleven indtrykket, steg de ind, og Mortensen aabnede et Chatol i den Stue, hvor Lars Hansen og Hustru havde deres Natteleie. Disse vaagnede og rettede adskillige Spørgmaal til ham, hvilke han bejvarede saaledes, at de antog at det var deres Søn, og først da han var gaaet ind i et tilstødende Værelse og de hørte Larm i dette, stode de op og tændte Lys, hvorefter de da saae at der var begaaet Tyveri.

Af Chatollet blev bortstjaalet omtrent 5 Rbd.; i en anden Stue borttoges 5 Pd. spundet Uldgard, og fra et Spisefammer 5 Pd. Smør og 2 Øste, hvilke Gjenstande tilsammen ere ansatte til en Værdi af 5 Rbd.

Et natlig Indbrudstyveri blev nogen Tid før Juul 1845 forøvet hos Huusmand Peder Andersen Bæver i Læssøe, med Hensyn til hvilket Mortensen hvilket Mortensen har afgivet en Forklaring, der gaaer ud paa at Jens Stephen Hansen, der var velbekjendt med Lokalteterne, først talte om dets Sværfsattelse til Mortensen, der indvilligede deri og en Aften indfandt sig hos Hansen, hvorefter de fulgtes til Gjærningsstedet og ankom dertil omtrent Kl. 10. Beboerne gik iseng medens Mortensen og Hansen opholdt sig udenfor Stedet, og da det var blevet roligt og Hansen havde underrettet Mortensen om alle Forholdene, udtog Sidsmævnte et Bindne og steg, medens Hansen opholdt sig ved Siden af, ind i Storstuuen, hvor han udtog Indholdet af flere Kister, i hvilke Nøglerne sadde, men ifkun satte sig i Besiddelse af de foresundne rede Penge, hvilke efter hans Angivende udgjorde 40 Rbd. Da han igjen steg ud, var Hansen borte, men denne kom til ham den paafølgende Aften og erholdt Halvdelen af de stjaalne Penge. Hansen har tilstaaet at have givet Anviisning paa Tyveriet, i det han paa Mortensens Spørgsmaal, om han vidste Nogen, der havde Penge og hos hvem der kunde begaaes Tyveri, nævnte Peder Andersen Bæver som den, der efter det almindelige Rygte havde Penge, hvorhos

han har forklaret, at Mortensen en Aften noget efter kom til ham og opfordrede ham til at vise, hvor Peder Andersen Bævers Huus laa, hvori han samtykkede, men i Forbindelse dermed har Hansen udsagt, at han efter at have paaviist Huset, som han ikke kom nærmere end paa 50 Skridt, strax gik tilbage, og at han hver en gav Mortensen Bested om Localiteterne, der vare ham selv ubekjendte, eller havde Kundskab eller Formodning om hvorledes han vilde forskaffe sig Adgang til Huset. For den af ham givne Anvisning vil han af Mortensen have erholdt 6 Species. Bestjaalne har ikke med Bestemthed kunnet opgive, hvormange Penge der ved det omhandlede Tyveri bleve iravendte ham, men antager at det var 70 a 80 Rbd.

Med Arrestanten Christian Hansen Karlebye eller Aruckholm var Mortensen deelagtig i Henseende til forskjellige Tyverier, ved hvilke der blev frastjaalet Gaardmand Hans Madsen af Lillige, hos hvem Karlebye tjente, endeel Sæd. Borttagelsen iværksattes deels af Karlebye alene, deels af ham i Foerening med Mortensen, ligejom Karlebye ogsaa har paastaet, at han uuder tiden, naar han om Aftenen gik tilfængs, har ladet Porten til Madsens Gaard staae paaklem og at Mortensen da om Natten har hentet Sæd, hvilket Sidstnævnte imidlertid har benægtet at have været Tilfældet. Sæden, hvoraf noget af Karleby selv bragtes til Mortensens Bopæl, solgtes siden og af Provenuet vil Karlebye have erholdt 9 Rbd. Karlebye har antaget, at der er iravendt Hans Madsen circa 4 Td. Sæd, nemlig omtrent 3 Tdr. Hvede og 1

Ide Havre, og dette, i Henseende til hvilket Mortensen intet har havt at erindre, har Bestjaalne formeent at kunne være rigtig. Værdien af det Stjaalne er ansat til 18 Rbd.

Natten imellem den 27de og 28de November 1850 brøde Mortensen, Heden og Baad ind hos Gaardmand Morten Hansens Enke, Johanne Hansdatter i Haared, med hvis Beboelsesleiligheds Beskaffenhed Mortensen og Baad vare blevne gjorte bekjendte af Heden, der desangaaende havde faaet Oplysning af en Person, som tidligere havde tjent der. Efterat en Rude i et Vindue til den Stue, hvor Johanne Hansdatter havde sit Natteleie, var indtrykket og Hæspene aftagne, begave Mortensen og Baad sig ind i Stuen, og medens Heden passede paa i Forstuen, og Baad holdt paa Johanne Hansdatter, der havde ligget vaagen da Indbrudet skete og hvem det paalagdes at forholde sig rolig, undersøgte Mortensen Stufferne i en Dragliste og et Chatol; og da deri ikke fandtes Penge, efterjaaes Sengen, hvoraf Johanne Hansdatter var staaet op. Da ei heller herved fandtes saadanne, grebe de, efter hvad hun har forklaret, hende i Halsen, stødte hende for Brystet og truede med at skyde hende, hvis hun ei skaffede Penge, i hvilken Henseende bemærkes, at Mortensen og Heden har udsagt, Forstnævnte, at han ikke kan meddele noget til Oplysning om hvorvidt saadan Vold er bleven udøvet imod hende, men at det i al Fald maa være sket medens Baad var alene med hende, og Heden, at det er ham ubekjendt, at der er blevet tilføiet hende

nogen personlig Overlast. Ved den af hende ommeldte Udfærd vil hun have ladet sig bevæge til at tage en i en tilstødende Kammer, hvor Mortensen og Baad allerede vare gaaede ind, staaende lille Trækasse, for af den at give dem nogle Penge. Den snapredes imidlertid fra hende, og de Paagjældende løb bort med den, — hvori vare 2 Sølvbægre af Værdie 10 Rbd., endeel Gjældsfor skrivinger til et Beløb af circa 2000 Rbd. og 55 Rbd. i Penge, hvilke sidste borttoges, hvorimod Kassen med dens øvrige Indhold fandtes henkastet paa en Mark. Tillige vil Johanne Hansdatter have mistet 1 Rbd. 1 Mk., der henlaae i en Skuffe i Dragtisten og noget Sukker.

Endnu bør der omtales det Forhold, Mortensen, i Forening med Heden og Baad, har udviist i Henseende til nogle Forbrydelser, som det var paatænkt at begaae Natten mellem d. 3die og 4de December 1850. Efterat de havde truffet Aftale om at jorøve Tyveri hos Gaardmand Niels Nielsen Borje i Klønge og Gaardmand Jørgen Johansen i Støbye, hvilke Tyveriers Udførelse skulde lattes ved at sætte Ild paa et Sted i Nærheden, i det man vilde faae Leilighed til at begaae dem naar Folkene ilede til Brandstedet, havde, efter Baads Forklaring, Mortensen først bestemt at sætte Ild paa Kudbierrgaard, men da Heden og Baad fandt, in specie af Hensyn til Kreaturerne, at bemeldte Gaard ikke burde antændes, forandredes Planen forsaavidt, at Mortensen besluttede sig til ikke at sætte Ild paa meerbemeldte Gaard, men

paa Høstegaardmand Anders Nielsens ikke langt fra samme beliggende Gaard i Munkeby. Efterat Mortensen var gaaet bort for at paasætte Ilden, opholdt Heden og Baad sig i Nærheden af Porses Gaard, og da de, der havde feet ham gaae udenfor den, men igjen begive sig ind og lukke Døren, havde bemærket at Ild var udbrudt, bankede de paa hos Porse, i den Tanke, at den ene af dem let vilde kunne holde ham og hans Kone, medens den Anden iværksatte Tyveriet, men uagtet gjentagen Banken og Anmodning om at lukkes ind nægtedes det, og de opgave da Planen, hvorefter de, ifølge hvad der er oplyst, begave sig til Mortensens Boepæl. Med Baads Forklaring stemmer i det Væsentlige den der er afgivet af Heden, som specieit har udsagt, at Mortensen først viste dem begge de Gaarde, i hvilke Tyverierne skulde begaaes og derefter gif hen og paasatte Ilden i Anders Nielsens Gaard. Mortensen har erklæret, at Heden og Baads Forklaringer ere rigtige forsaavidt betræffer de paatænkte Tyverier, men har i Henseende til Ildpaasættelsen udsagt, at efterat han havde paavist Heden og Baad Porses og Johansens Gaarde og forladt dem i Klønge, var Aftalen endnu, at han skulde sætte Ild paa Ruddyerggaard og han gif ogsaa hen imod denne i den Hensigt at udføre det, men just som han gif over Marken, saa han Ild udbrøde i Anders Nielsens Gaard, uden at han har nogen Formodning om hvorledes den er opstaaet, og saasnart han bemærkede denne Ild opgav han sit Forsæt at antænde Ruddyerggaard, da

det nu var blevet overflødigt. Han begav sig derfor lige hjem og sagde senere, saavel til sin Kone som til Heden og Baad, at han havde paasat Ilden hos Anders Nielsen, da han ikke vilde at Kreaturerne paa Studbjerggaard skulde indebrænde; og i Forbindelse hermed har han erklæret, at forsaavidt Heden og Baad har forklaret, at han allerede forinden han skiltes fra dem omtalte, at han vilde jætte Ild paa Anders Nielsens Gaard, maae dette beroe paa en Misforstaaelse. I det der ifølge Foransjorte ikke er tilveiebragt noget Beviis for at den Anders Nielsens Gaard overgaaede Ildbrand har staaet i Forbindelse med nogen Virksomhed fra Mortensens Side, og der ei heller i Henseende til de, som meldt, paatænkte Tyverier, er foretaget Noget, hvorved et strafbart Forsøg kan antages at være indtraadt, bliver der ikke Spørgsmaal om med Hensyn til det her Omhandlede at paadrage Vedkommende Ansvar.

Mortensen, der er født d. 3die September 1802 og under 2de mod ham respective for at have solgt pantjatte Effecter og for Arvesvig anlagte Sager er bleven frifundet for Actors videre Tiltale, har ifølge den Kongelige Lands-Over samt Hof- og Stads-Rets Døm af 5te December 1843 været straffet for ulovlig Omgang med Hittegods efter Fdg 11te April 1840 § 58 med 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Som i det Foregaaende er anført, er det, medens det ikke med Bestemthed har kunnet afgjøres, om den imod Jørgen Johansen, Ane Kirstine Madasdatter og Ane

Margrethe Andersdatter forøvede Bøvd har fremkaldt Døden forinden Ilden angreb dem, oplyst, at Jørgen Johansens Hustru Ane Andersdatter er berøvet Livet ved Dvælning med den om hendes Hals anbragte Strikke. Efter hvad der ved de af Mortensen, Mads Jensen Bignæs og Baad afgivne Forklaringer er beviist med Hensyn til den, forinden de trængte ind i Jørgen Johansens Gaard, om at skille ham og hans Kone ved Livet tagne Beslutning, der medfører at det paa hende begaaede Drab maa betragtes som overlagt, uden at det i saa Henseende kan komme i Betragtning, at Bignæs og Baad ikkun ville have havt ifinde at dræbe hende under den i det Foregaaende omtalte Forudsætning skjønnes Betingelserne for Anvendelighed af Fdg. 4de October 1833 § 10 cfr. L. 6—9—12 at være tilstede, og efter hvad der er oplyst om Mortensens foregaaende Virksomhed vil han, in specie i Henshold til bemeldte Forordnings § 26, være at ansee efter de nævnte Lovbestemmelser med at have sit Liv forbrudt og at lægges paa Steile og Hjul.

Arrestanten Mads Rasmussen Heden er, foruden hans i det Foregaaende omtalte Deelagtighed deels i det Ratten imellem den 21de og 22de Marts f. U. hos Gaardmand Jørgen Johansen i Støby iværksatte Indbrud, m. m., deels i det Ratten mellem den 30te og 31te Januar f. U. i den i Nærheden af Hovedbygning paa Grevskabet Knuthenborg værende Hvalving forøvede Indbrudstyveri, overbeviist at have paa den Maade, som er anført ved Arrestanten Hans Jacob Mortensen, været deelagtig i

den for dennes Vedkommende nævnte Forbrydelse. -- Da han, uden at Beviis for det Modsatte er tilveiebragt, vedholdende har i Henseende til det i Støby Passerede benægtet, at han nogenstinde havde hørt omtale, at det var paataent at begaae Drab og sætte Ild paa Gaarden, og det ikke er godtgjort, at han har udviist nogen paa disse Forbrydelser rettet Virksomhed, vil hans Forhold ved den omhandlede Leilighed ikkun kunne qualificere ham til at fældes som skyldig i natlig Indbrudstyveri. Paa Grund heraf og med Hensyn til de andre ham overbeviste Forbrydelser vil Rdg. 11te April 1840 § 12 2det Membrum, være at bringe til Anvendelse, og skjønnes Straffen for ham, der er langt over criminal Cavalder og efter ved Høiesterets-Dom af 16de Mai 1836 at være iblandt Andet for Tyveri efter Rdg. 20de Februar 179 § 1 tilfunden Straf af 18 Maaneders Forbedringshuusarbeide, er ved samme Rets Dom af 14de Marts 1845 anseet som for anden Gang begaaet Hæleri efter Rdg. 11te April 1840 § 22 med 2 Aars lige Straffearbeide, at kunne bestemmes til Tugthuusarbeide paa Livstid.

I Henseende til Arrestanten Blads Jensen Bignæs beviistes det, at han, foruden sin Deelagtighed i de Ratten imellem den 21de og 22de Marts f. A. i Støby begaaede Misgjerninger og i det Ratten imellem den 30te og 31te Januar f. A. i Hvelvingen i Nærheden af Hovedbygningen paa Grevskabet Knuthenborg iværksatte Indbrudstyveri, har gjort sig skyldig i endeel andre Forbrydelser. Han har saaledes:

Natten imellem den 10de og 11te December 1848 sat Ild paa det ham tilhørende Huus paa Stibanken, i hvilken Henseende han har forklaret, at han, medens hans Hustru Klokken omtrent 2 om Natten var staaet op og gaaet ud i Kjøkkenet med et af deres Børn, stod op og tændte et Lys, hvormed han gik ud igjennem en Dør, der førte ind til et endnu ufuldført Rum i Huset, hvorover der var Foder og satte Ild i dette, hvorefter han skyndte sig tilbage og sprang iseng, men Ilden greb saa hurtigt om sig, at baade han og hans Kone maatte med Børnene skynde dem ud blot iførte deres Linned. Huset afbrændte ganske. Af Landbygningernes Brandforsikringsfond erholdt han udbetalt 193 Rbd. og af de mindre Landeiendomsbesidderes Brandforsikringselskab i Lollands-Falsters Stift 393 Rbd. 4 Mk. 7 Sk.

Den 16de Februar 1851 om Aftenen satte han efter foregaaende Aftale med Arrestanten Hans Pederjen Kalsø Ild paa dennes Huus i Stokkemarke. Angaaende de nærmere Omstændigheder ved denne Forbrydelse har Niads Vignæs forklaret, at Kalsø, ved engang i Januar Maaned at beklage sig over at det var umuligt for ham, der havde endeel Gjæld, at rede for sig, yttrede, at han haabede, hvis hans Huus kunde afbrænde, at kunne tjene Noget paa Assurancejammen, og dernæst opfordrede Vignæs til at paasætte Ilden, hvorfor han tilbød at ville betale ham 20 Rbd. Det blev ikke ved den Leilighed truffen nogen fast Aftale imellem dem, men Søndagen den 9de Februar bleve de enige om, at Vig-

næs skulde udføre Ildpaaføttelsen den paafølgende Søndag, da Kalsø vilde tillige med sin Kone tage bort fra sit Hjem, idet Birnæs gjorde det til Betingelse, at Kalsø skulde sørge for at Kreaturerne ikke vare hjemme, og det blev aftalt, at Kalsø skulde lade Døren til Forstuen staae aaben og at der i Sovestammeret skulde ligge Svoovstikker. Søndagen den 16de Februar begav Birnæs sig til Kalsøes Huus, hvor han ankom om Aftenen Kl. mellem 8--9 og sandt Døren aaben. Han gik ind i Sovestammeret og tændte ved Hjælp af der forefundne Svoovstikker Ild i Sengehalmen, hvorefter han gik til sit Hjem og Huset afbrændte. Under den d. 9de Februar stedfundne Samtale havde Kalsø sagt Birnæs, at han istedetfor at faae de 20 Rbd. contant, skulde hugge det nye Huus og derfor have i Beting 50 Rbd., hvori de 20 Rbd. vare indbefattede, men senere meddeelte Kalsø ham, at en Anden havde tilbudt at hugge Huset for en billigere Betaling, i hvilken Anledning Birnæs yttrede, at Kalsø gjerne for ham maatte overlade Arbeidet til den Anden, og at hvis Kalsø vilde give ham Noget, var det godt, men at dersom han ikke fik Noget, var det ligegyldigt, og han har negtet senere at have modtaget Betaling.

En fra Birnæs's Forflaring noget afvigende har Kalsø afgivet og sagde han, at Birnæs, da han for denne beklagede sig over, at han ikke vidste, hvorledes han skulde bære sig ad med at klare sin Gjæld, svarede, at han kunde gjøre som Andre, nemlig brænde sit Huus af, naar han havde faaet sit

Gods godt aßureret, og da Kälse bemærkede, at det endnu ikke var aßureret og at han heller ikke kunde befatte sig med Ildßpaasættelse, yttrede, at naar Godset var aßureret, ſkulde han nok udføre det paa egen Riſico uden at Kälse derved ſkulde paadrage ſig noget Anſvar. Hertil ſagde Sidſt-nævnte, at naar Nogen, eſterat Godset var aßureret, vilde udføre det Dmtalte uden at han forud vidſtede det, vilde han gjerne godtgjøre Vedkommende derfor, hvortil Vignæs ſvarede, at han nok ſkulde udføre det uden nogen Godtgjørelſe. Henimod Slutningen af Januar Maaned ſit Kälse ſine rørlige Effecter forſikrede i Fugle- og Muſe Herreders Brandforſikringsſeſſkab for 434 Rbd. 5 Dk. I Forhør af 19de Mai vedblev Kälse ſit Angivende at det var Vignæs, der foreslog at afbrænde Huſet, ſjøndt han indrømmede, at han tidligere havde tænkt paa at det var ønffeligt for ham, om han kunde ſaae det afbrændt, naar han kun ikke ſelv ſkulde gjøre det, men eſterat Vignæs under et ſenere Forhør havde paastaet, at Kälse ligefrem ſpurgte ham, om han vilde ſætte Ild paa Huſet, da han ellers ſelv maatte gjøre det, nægtede vel Kälse at kunne erindre, at Ordene vare ſaldne ſaaledes, men erkjendte, at han ved den omhandlede Leilighed yttrede, at han vilde ønſte at Nogen vilde gjøre det, og det ogſaa er muligt at han har tilføiet, om Vignæs vilde gjøre det. Forøvrigt har Kälse erklæret, at han ikke havde ſagt, at han vilde henlægge Svovſtikker i Sovekammeret, og at det, hvis ſaadanne have været der, har været tilfældigt, hvorhos han har bemærket, at

Grunden til at han overlod en Anden at hugge Huset, var Frygt for at vække Mistanke, naar han overdrog dette Arbeide til Birnæs. Af Fuglse og Musse Herreders Brandforsikringselskab har Kalsø erholdt udbetalt 187 Rbd. 4 Mk., hvorimod der ikke hidindtil er af Landbygningernes Brandforsikringsfond anviist nogen Brand-Erstatning.

Mads Birnæs og Baad, der vare velbekjendte med Localiteterne i Gaardmand i Reesnæs Jens Christoffersens Gaard og vidste at han havde sine Penge beroende i et Skab, der stod paa en Bænk i den Stue, hvori han og hans Kone sov, bleve enige om at forsøve Tyveri hos ham. Baad yttrede, at de kunde forholde sig paa samme Maade, som Mortensen havde gjort i et Tilfælde, hvor han, for at sætte Baad og Heden istand til at udiøre et paatænkt Tyveri, havde stukket Ild paa en Bøndegaard i Nærheden af det Sted, hvor Tyveriet skulde begaaes, i Haab om at Folkene skulde begive sig til Brandstedet. Birnæs og Baad begave sig derefter den 14de December 1850 om Aftenen til Jens Christoffersens Gaard, og da de havde seet at Folkene endnu vare oppe, gik de til Gaardmand Jøraen Eggertsens et kort Stykke Bei derfra beliggende Gaard, hvortil de kom omtrent Kl. 10, og uden at have undersøgt om Beboerne vare gaaede tilsængs eller ikke, satte Birnæs, medens Baad stod udenfor en Humlehauge, igjennem hvilken Birnæs gik ned i Gaarden, ved Hjælp af medbragte Svovlsulfur Ild i Tagstjægget, og saasnart den havde sænget, begave de sig atter til Jens Christoffersens

Gaard. Her gif Vaad hen til et Vindue og raabte, om de ikke kunde see, at der var Ildløs, og da der ikke blev svaret, opholdt de dem et Qvarteerstid, hvorefter de gif hen til Forsnuedøren, igjennem hvilken de, som troede at Christoffersen var gaaet bort, havde i Sinde at gaae ind for at forsøve Tyveriet, men da de, som de antog, hørte Christoffersen tale inde i Stuen, opgave de Planen og gif hjem. —

Ratten efter 2den Pintsedag 1850 begik Mads Bignæs og Vaad hos Skrædder Hans Frederiksen i Stokkemærke et Indbrudstyveri, i Henseende til hvilket Anders Jensen Bignæs har udviist saavel foregaaende som efterfølgende Medvirksomhed. Da Sidstnævnte vidste, at Skrædder Fredrikken eiede Penge, opjordrede han Mads Bignæs til at forsøve Tyveri hos ham, og citer derom truffen Aftale, henvendte Anders Bignæs, for paa den Maade at faae at vide, hvor Frederiksen havde sine Penge, sig til denne med Anmodning om at faae nogle Penge tillaaens, og han erfarede da, at de laae under en i et Klædeskab anbragt Skuffe, hvorom han meddeelte Mads Bignæs Underretning. Tyveriet iværksattes medens Frederiksen efter Indbydelse var nærværende ved et Gilde hos Anders Bignæs, og udsjortes paa den Maade, at Mads Bignæs og Vaad, efter først at have udtaget et Vindue, som de strax mærkede var det urigtige, da det førte ind til Sovestuen, udtog et andet, og efterat de vare stegne ind, med et medbragt Stemmejern aabnede den paagjeldende Skuffe i Klædeskabet og satte sig i Besiddelse af de forejundne Penge, hvis Beløb efter Frederiksens Op-

givende udgjorde 78 Rbd., men af Mads Bignæs er antaget ifkun at have været 76 Rbd., uden at han dog har kunnet nægte Muligheden af at det var 78 Rbd., medens Baad ikke har kunnet opgive Summen næagtigere, end at det var mellem 70 og 80 Rbd. Af det Stjaalne erholdt Anders Bignæs 20 eller 22 Rbd.

Mads Bignæs og Baad begif endvidere i For-
ening Natten mellem den 20de og 21de December
1850 et Indbrudstyveri hos Førstnævntes Sviger-
fader, Hans Nielsen i Fuglebæk i Blands, hvorved
der blev frastjålet ham endeel Penge, hvis Beløb
ikke med Næagtighed har kunnet oplyses, men som
Mads Bignæs har opgivet til 40 Rbd., medens
Fuglebæk har formeent at det var noget større, og
hans Datter Birthe Hansdatter ligeledes nogle Penge,
efter Bignæs's Opgivende 12 a 13 Rbd., ligesom
der ogsaa borttoges et Par Uldstrømper af Værdi
3 Dk., som vare ophængte udenfor Huset. Udgang
til at stjæle Pengene skaffede de sig ved at udtage et
med Stifter fastgjort Bindue i Storstuen, hvorefter
Bignæs steg ind i denne og, medens Baad, der
var den, som satte sig i Besiddelse af Strømperne,
stod udenfor for at passe paa om der skulde komme
Nogen, tilbendte sig Pengene, som henlaae deels i
i et i den nævnte Stue værende Chatol, deels i en
sammesteds staaende Dragliste, hvilke Meubler op-
lukkedes med de til dem hørende Nøgler, der fore-
fandtes.

Efter hvad der af Arrestanten Hans Jacob Mor-
tensen er anført i Henseende til det paa Gaardmand

Jørgen Johansens Hustru Ane Andersdatter forsvæde Drab, blev Mads Jensen Bignæs, som er langt over criminel Cavalder, og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anseet at have sit Liv forbrudt og at lægges paa Steile og Hjul.

Da Morten Olsen Baad, som tidligere bemærket, var under Sagens Drist afgaaet ved Døden, kunde der for hans Bedkommende blot være Spørgsmaal om den hans Boe paahvilende Forpligtelse i Henseende til Udredelse af Erstatning og Actionens Omkostninger.

Da Hans Jacob Mortensens Hustru, Kathrine Jørgensdatter, ligeledes er under Sagens Drist afgaaet ved Døden, blev der, idet der for hendes Bedkommende ikke er Tale om Udredelsen af nogen Erstatning, ifkun Spørgsmaal om at tilpligte hendes Boe at udrede - endeel af Actionens Omkostninger.

Arrestanten Hans Pederjen Ralsø, der er født den 6te Februar 1815 og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, blev, formedelst sin Deeltagelse i Jlds-paasættelse, at ansee med en Straf af 8 Aars Tugt-huusarbeide.

Foruden det Forhold, som Arrestanten Anders Jensen Bignæs har udviist iblandt Andet deels i Henseende til det Ratten mellem den 30te og 31te Januar f. A. begaaede Indbrudstyveri i den i Nærheden af Grevskabet Anvishenborg værende Hvalving, deels med Hensyn til det ved Arrestanten Mads Jensen Bignæs omtalte Indbrudstyveri hos Skrædder Hans Frederiksen i Stokkemarte, har han i Forening med Arrestanten Christian Frederik Mortensen forøvet Mord paa

Ulvskarl paa Baarskovgaard, Jens Mathiesen. Sammenhængen hermed har været følgende:

Foranlediget af den Pengeforlegenhed, hvori Anders Jensen Bignæs og Christian Frederik Mortensen, hvilken Sidste boede i samme Huus som Førstnævnte, i længere Tid havde befundet dem, yttrede Anders Bignæs engang, da han og Mortensen vare bestjefstigede med at fløve Brænde i Skoven, at det var let at faae Penge, dersom han vidste, at Ulvskarl paa Baarskovgaard, Jens Mathiesen, havde jaadanne, og da Mortensen derefter bemærkede, at han vidste, at det var Tilfældet, tilsiiede Bignæs, at det itk. var vanskeligt at hænge ham. De talte senere flere Gange derom og bleve enige om at iværksætte Gjerningen, og det saaledes, at Bignæs skulde med en Strikke qvæle Mathiesen og Mortensen være ham behjælpelig med at ophænge Liget, for at det kunde faae Udseende af, at Mathiesen selv havde hængt sig, og da de havde bragt i Erfaring, at det skulde være Døds hos en Gaardmand i Havlykke, og at alle Baarskovgaards andre Folk skulde derhen, bestemte de sig til at benytte bemeldte Dags Aften til Forbrydelsens Udførelse. Da de fra deres Hjem begave sig til Baarskovgaard, forsynede Bignæs sig med et Heeb, hvorpaa han anbragte en Løbefnude, og medtog tillige i sin Frakkelomme en Hammer. Ved deres Ankomst til Baarskovgaard vare Folkene endnu ikke gaaede bort, hvorfor de opholdt sig nogen Tid i Nærheden, men saasnart de mærkede, at hine vare borte og at Lyset var slukket i Mathiesens Kammer, det var i en, i en temmelig lang Afstand

fra Baagningshuset beliggende Staldbygning, gik Mortensen først ind i Gangen foran Mathiesens Dør og derefter ind i de andre Karles Kammer for at see om Rogen var tilstede, og da han havde forvisset sig om at dette ikke var Tilfældet, bankede Bignæs paa Mathiesens Dør og bad om at blive indladt, hvilket ogsaa skete, idet Mathiesen stod op af Sengen og lukkede Bignæs ind, men strax igjen gik tilfængs. — Mortensen forblev udenfor, efter hvad han har opgivet i en Afstand af 14 a 16 Alen fra Mathiesens Kammer, for at advare Bignæs, hvis der skulde komme Rogen. Skjøndt det var saavel Bignæs's som Mortensens bestemte Hensigt, at Mathiesen i ethvert Tilfælde skulde dræbes, for at de kunde komme i Besiddelse af alle hans Penge, anmodede Bignæs ham om et Laan af 5 Rdd. i den Forventning at Mathiesen skulde staae op og tænde Lys for at tage dem, saa at Bignæs kunde faae at see, hvor han havde sine Penge gjemte, samt faae Leilighed til at kaste ham en Strikke om Halsen. Mathiesen negtede imidlertid at opfylde hans Begjering, idet han erklærede hverken at kunne eller ville det, hvorefter Bignæs i det nyssnævnte Diemed bad ham at sælge ham en Pøgel Brændeviin, men ogsaa dette afsløg Mathiesen. Bignæs, der ikke kunde see, hvor Mathiesens Hoved laa, søgte sig for med Hænderne, og da han traf paa hans Mund, søgte han at kvæle ham ved at holde over den, men da dette ikke vilde lykkes, og Mathiesen derhos bad om at slippe ham, da han saa vilde hjælpe ham, slap Bignæs hans Mund, uden dog derfor noget Die-

blik at opgive sin Plan, men da Mathiesen, idet han var bleven fri, rakte op for at gribe et Gevær, hvoraf Bignæs vidste at han var i Besiddelse og som hang paa Væggen, tog Bignæs en af Mathiesens udenfor Sengen staaende Træskoe og bibragte ham med den nogle Slag i Hovedet, uden ret at kunne see hvor han traf. Den af Bignæs medbragte Hammer var imidlertid falden ud af hans Lomme, men da han kom til at støde til den med Foden, tog han den op og tilføiede saavidt han troer med Bagen af den, Mathiesen flere Slag i Hovedet, saaledes at han antog han var død, hvorefter han ved Hjælp af Svovlstikker, som han fandt ved Sengen, tændte et Lys, og da han bemærkede, at Mathiesen endnu rørte sig noget, bibragte han ham endnu et Par Slag i Hovedet med Hammeren indtil han var aldeles død. Bignæs har forøvrigt anført, at han vistnok en Time tid stod og talte med Mathiesen førend han rørte denne, da han var i en saadan Sindstemning, at det var ham næsten aldeles umuligt at udføre Gjerningen og han oftere tænkte paa at opgive det Hele, men da han engang havde aftalt det med Mortensen og yttret til denne, at „han mageligt kunde gjøre det,“ vilde han dog ikke opgive det. Efterat han havde begyndt paa Gjerningen, medgif dermed, efter hans Formening, ikke længere Tid end circa 5 Minutter, da han, som han har udtrykt sig, skyndte sig med at faae Livet af ham for at han ikke skulde gjøre nogen Spektakkel.

Kort førend Mathiesen døde, kom Mortensen ind

i Kammeret, og efter hans Ankomst tilføiede Vignæs Mathiesen, hvem Mortensen endnu hørte ralle, et Slag, hvorefter de af Sengen toge en Dyne, som de satte for Vinduet, for at Ingen skulde komme til at see ind, og dernæst gjennejsøgte saavel et lille paa Bæggen hængende Skab, som et andet lignende, der stod ved Sengen, og da en Nøgle, som tilligemed Nøglerne til de ommeldte Skabe fandtes i Mathiesens Lomme, ikke kunde aabne en i Kammeret staaende Kiste, slog Vignæs først med en foresunden Døe paa Laaget, saa at det sprang i Stykker, og opbrød dernæst Kisten. Ogsaa Sengen og Mathiesens Liig undersøgte, men der fandtes ikke Penge, og det Gnestet, der medtoges, var et til 10 Rbd. vurderet Uhr, en Kniv af Værdi 1 Mk. 8 Sk. og en til en Værdi af 14 Sk. ansat Flaske med Brændeviin. — Efterat det Hele var forbi, tænkte Vignæs paa, for at skjule Gjerningen, at sætte Ild paa Stedet, hvorom han ogsaa talte til Mortensen, men han opgav det, deels fordi den Sidstnævnte fra-raadede det, deels fordi det gjorde Vignæs selv ondt for alle Kreaturerne, der i saa Fald vilde blive brændte, og efterat de havde lagt en Pude over Mathiesens Liig, sluffet Lyset og slaaet Døren til hans Kammer i, begave de sig hjem. Da Mathiesen, der var hengiven til Rydelse af Brændeviin, jevnlig opholdt sig hele Søndagen, ofte liggende i Sengen, i sit Kammer, hvor han nød sin Mad, hvormed han om Løverdags Aften havde forsynet sig, tildrog det sig ikke Opmærksomhed, at Ingen saae Noget til ham den paafølgende Søndag, og først om

Mandag Morgen, da der i Anledning af at han ikke havde indfundet sig til Arbeidet, anstilledes Eftersøgelse i hans Kammer, opdagedes det, at han var bleven dræbt.

For denne Misgjerning blev Anders Jensen Bignæs, der er langt over criminel Aalder og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anseet med at at have sit Liv forbrudt og hans Hoved at sættes paa en Stage.

Arrestanten Christian Frederik Mortensen har, foruden den Deelagtighed, han ifølge Foransførte har haft i Mordet paa Avlskarl Jens Mathiesen, iblandt Andet begaaet følgende Forbrydelser:

I Forening med Hans Jørgensen har han i Efteraaret 1850, da de begge tjente hos Forpaater Wesenberg paa Baarskovgaard, fra nogle ved bemeldte Gaard, hvor en ny Bygning skulde opføres, henstaaende Brædestabler, i forskjellige Gange bortstjaalet 32, Kammerherre, Grev Knuth til Knuthsborg tilhørende Brædder, af Værdie 3 Rbd. pr. Tylt, hvilke de bragte til Tiltalte Hans Stephen Hansen, som, skjøndt han med Sikkerhed antog, at de vare stjtaalne, modtog dem for af dem at forfærdige, hvilket han ogsaa gjorde, forskjellige Stykker Bohave til Mortensen og Jørgensen, uden at han, hos hvem der ere blevene foresundne 14 Stykker af de stjtaalne Brædder, samt nogle Stumper, skulde have anden Fordeel end den Betaling, han erholdt for sit Arbeide.

Endvidere har han i Forening med ovennævnte Hans Jørgensen i tvende Gange fraastjaalet Forpag-

ter Wesenberg, hos hvem de da tjente, 3 til en Bærdie af 2 Rbd. 3 Mk. ansatte Gjæs, som de henbragte til Tiltalte Anders Jensen Bandholm, der, uagtet det ei var udtryffeligt sagt ham, ei tvivlede om at de vare stjaalne, og med Mortensen og Jørgensen deeltog i at fortære dem.

Fremdeles har han engang, ligeledes medens han tjente hos Forpagter Wesenberg, frastjålet denne to Gjæs af Værdi 1 Rbd. 4 Mk., hvilke han leverede til sin Fader, Tiltalte Morten Frederiksen, som efter Budjendelse havde indjundet sig og modtog samt beholdt dem, uagtet han indsaae at de vare stjaalne.

Som Følge af hvad der ved Arrestanten Anders Jensen Bixnæs er for Christian Frederik Mortensens Bedkommende anført i Henseende til det paa Jens Mathiesen forøvede Mord, bliver Mortensen, der er født den 7de Januar 1827 og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anseet med at have sit Liv forbrudt og hans Hoved at sættes paa en Stage.

Med Hensyn til Arrestanterne Lars Jørgensen og Niels Jørgensen, der ere Brødre, er det beviist, at hiin efter Opfordring af Sidstnævnte har sat Ild paa det denne tilhørende, paa Stribanken beliggende Huus, som afbrændte den 1ste Marts 1839 om Aftenen. — Efterat Niels Jørgensen, som havde endeel Gjæld, havde for at komme i Besiddelse af Penge, besluttet at saae afbrændt sit Huus, der saavel som hans Indboe m. m., var assureret, opfordrede han Lars Jørgensen til at udsjøre Ildspaaføttelsen, hvori denne, som kjendte Bevæggrunden til Opfordringen, samtykkede, uden at han derfor skulde have anden

Godtgjørelse en Moderation i Betalingen for nogle Klædningsstykker, som Niels Jørgensen havde overladt ham. Det aftaltes, at Ilden skulde paasættes i Laden og at det skulde skee den ovennævnte Aften, da Niels Jørgensen og Hustru vare fraværende, uden at det har kunnet oplyses, om dette var tilfældigt eller Følge af en desangaaende truffen Aftale, idet navnlig Niels Jørgensen først har forklaret, at det var tilfældigt, men senere har erklæret, at han, uden bestemt at kunne erindre det, troer at der var truffen Aftale om, at han og hans Kone skulde være fraværende naar Gjerningen udførtes, og at dette var Anledningen til at de gik hjemme fra. — Med Svovlstikker, som han selv havde medbragt, satte Lars Jørgensen Ild paa Foderet i Laden, hvorfra der paa Muren ind til Sovestuen var et Hul, hvorigjennem Ilden kunde gaae ind i bemeldte Kammer.

Endvidere har Niels Jørgensen tilbendt sig en Ploug og en Harve, af Værdi resp. 8 Rbd. og 5 Rbd., hvilke Gjenstande tilhørte Kammerraad Inspektør ved Grevskabet Knuthenborg, Petersen, og beroede hos Smed Peder Pedersen i Paarup for at beslaaes. Efterat Niels Jørgensen, medens han var Avlskarl paa Paarupgaard, som Kammerraad Petersen havde i Fæste, havde paa en Fortegnelse over Gaardens Inventarium, som han affattede i Anledning af at Petersen skulde fratræde Fæstet, forglemt at optegne de ovennævnte Ting, underrettede han, efter hvad han har anført, men Smed Pedersen benægtet, denne om at han nu vilde tilbende sig dem,

hvorimod Smed Pedersen Intet indvendte, men yttrede, at han saa vilde henseette begge Dele i Stalden og at de skulde blive staaende der, indtil Niels Jørgensen afhentede dem. — Dette gjorde han, efterat han havde forladt sin Tjeneste hos Kammerraad Petersen og bosat sig paa Stibanken, idet han efter sin Forklaring en Aften laante Tiltalte Peder Pedersen Bufflehauges Heste og Vogn, hvilket denne forresten har benægtet at være Tilfaeldet, og førte til Pedersens Smedie, hvor han, der antog, at Hølene vare i jeng, da Dørene vare lukkede, hentede Ploven og Harven fra Stalden, hvis Dør kun var lukket med en Klinge. — Han solgte senere de omhandlede Gjenstande til Bufflehaug, som har tilstaaet, at det var ham bekjendt, at Niels Jørgensen uden nogen Berettigelse havde taget dem og at de tilhørte Kammerraad Petersen.

Niels Jørgensen har fremdeles i forskjellige Gange, medens han, som ovenmeldt, var Alvskaarl paa Vaarupgaard, fravendt Kammerraad Petersen 5 Edr. Rug 2 Edr. Byg og 2 Edr. Havre, hvoraf han overlod en Deel til Andre, som derfor, da de vare vidende om, at det var Tyvekoster, bleve tiltalte.

Endvidere har Niels Jørgensen, ligeledes medens han tjente paa Vaarupgaard, sammesteds tilvendt sig en Tylt Brædder, 2 Grimer og et Par Hovedstole, hvilke han solgte til Henrik Hansen, som var vidende om at de ikke tilhørte ham, og derfor blev tiltalt.

For den Ildspaaføttelse, hvori Lars Jørgensen har gjort sig skyldig, blev han, der ikke forhen har

været tiltalt eller straffet, anseet med en Straf af 8 Aars Tugthuusarbeide, og Niels Jørgensen, der ei heller forhen har været tiltalt eller straffet, blev tildømt 8 Aars Tugthuusarbeide.

Efter Opfordring af Johan Henrik Lafrenk havde Anders Jensen Svink sat Ild paa Førsnævntes, Matten mellem den 28de og 29de Mai 1844 afbrændte, Fæstegaard i Klønge. Det er med Hensyn hertil oplyst, at Lafrenk, hvis Gaards Bygninger vare forjaldne og som haabede, naar de afbrændte, at faae dem uden Udgift for sig orbyggede af vedkommende Godsæier, samt havde den Tanke at kunne faae sit Indboe asjureret inden Gjerningen udførtes, i Søren Henrik Jørgensen Seifferts Overværelse opfordrede Svink til at sætte Ild paa Gaarden, hvori denne indvilgede, hvorved bemærkes, at Lafrenk efter Svinks Udsigende derfor lovede ham, saavidt han har kunnet erindre, en Species, medens Lafrenk derimod har erklæret, at han ikke lovede Svink Noget, men dog gav ham Anledning til at staae i den Formening, at han vilde betale ham. — Der blev truffen Aftale om, paa hvilken Aften Ildspaaasættelsen skulde skee, og efter hvad Svink og Seiffert have forklaret, hvilket Lafrenk ikke har kunnet benægte at have været Tilfældet, forsynede Lafrenk Svink med Svovlstikker. — Enten ved denne Leilighed eller senere bad Lafrenk Seiffert om at erindre Svink om sit Løfte, og dette bevægede Seiffert til den Aften, da han antog, at Gjerningen skulde udføres, at indfinde sig hos Svink og erindre denne om hvad han havde lovet Lafrenk. Noget

efter begave de dem i Forening paa Veien til Lafrenç's Gaard, og efter Seifferts Forflaring gif baade han og Svink, hvilket denne for fit Bedmende har benægtet at have været Tilfældet, ind til Lafrenç, til hvem Seiffert skal have yttret, at „Svink nok vilde gjøre det i Aften,“ hvortil Lafrenç, der var ængstelig, kun svarede: „Nei, ikke i Aften,“ hvorved maa bemærkes, at Lafrenç har angivet, at han ikke ventede, at Ildspaaføttelsen skulde skee den Nat.

Til Svink, der har paastaet, at han, medens Seiffert gif ind hos Lafrenç, blev staaende ved et Gjerde, omtalte Seiffert ikke sin Uttring, fordi Svink, som Seiffert har anført, selv maatte have hørt den, da han var tilstede, i hvilken Henseende Lafrenç har erklæret, at han troer, at Svink ikke var nærværende, da han brugte den anmeldte Uttring til Seiffert, og at han i det Mindste ikke saae Svink. — Overeensstemmende med den med Lafrençs trusne Aftale paasatte Svink Ilden i Tagstjægget udenfor Færehuset, hvorefter han vil have banket stærkt paa Døren ind til Karlens Kammer for at de kunde vaagne, og da han havde gjort dette, løb han saa hurtigt som muligt hjem. — Den hos Lafrenç tjenende Pige Mette Marie Jensdatter, der havde Natteleie i et til Kjøkkenet stødende Kammer, vaktes ved en Pragen i Huset, og da hun, der strax stod op, kom ind i Kjøkkenet, saae hun igjennem den mellem dette og Bryggerstet værende Dør Ilden, der var i Begreb med at antænde Skillerummet til Kjøkkenet, og hun aabnede strax Døren ind til Stuen, hvor Lafrenç og hans Kone laae, og gjorde Anstrig, hvor-

efter hun gif tilbage til sit Kammer, hvis Loft allerede var angrebet af Ilden, og efterat have taget tvende af sine Klædninger, maatte hun nøgen ile ud af Huset, og det Samme var Tilfældet med Fattiglem Maren Jørgensdatter, der var tilhuse hos Lafræng, og hendes 3 Børn. — Med Hensyn til den Fare, for hvilken bemeldte Jørgensdatter med Børn vare udsatte, har Lafræng bemærket, deels at hun og hendes Børn ikke laae i den Længe, hvor Ilden efter Aftale skulde paasættes, hvorfor han meente, at den ikke saa hurtigt vilde udbrede sig til det Sted, hvor hun og Børnene laae; deels at han, som ovenfor omtalt, ikke havde ventet, at Ilden skulde blive paasat den Nat, da han ellers vilde have sørget for at Alle i Tide vare blevne vækkede, og Svink har erklæret, at han aldeles ikke vidste, at de nævnte Personer opholdt dem i Gaarden, men, som ligeledes ovenfor anført, sørgede for at vække Karlene, hvorved forøvrigt bemærkes, at den ene af disse, Lafræng's Svoger, Svend Pedersen, laa i samme Stue som Lafræng og dennes Kone, og at den anden, Claus Pedersen, har forklaret at han blev vækket ved det Anstreg, som gjordes af Lafræng, dennes Kone og Mette Marie Jensdatter.

For det Svink ifølge Foransførte overbeviiste Forhold blev han, der har været straffet med 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød, anset med 10 Mars Tugthuusarbeide. — Lafræng, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet, blev ligeledes dømt til 10 Mars Tugthuusarbeide.

Seiffert, der for Tyveri har været straffet med

2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, har foruden den Virksomhed, han har udviist i Henseende til den paa Lastræng fredsundne Ildspaaføttelse og foruden sin Deelagtighed iblandt Andet i nogle Forbrydelser med Hans Jacob Mortensen, gjort sig skyldig i urigtig Forklaring for Retten. — Seiffert blev derfor anseet med 10 Aars Tugthuusarbejde.

Jørgen Pedersen kaldet Skovfoged har efter Opfordring af Hans Krog Hansen sat Ild paa dennes den 15de Juni 1847 afbrændte Fæstegaard i Klønge. — Da bemeldte Gaard var i høi Grad forfalden og det var sagt Hans Krog Hansen, at Eieren af Rudbjerggaard pleiede, naar nogen af Fæstegaardene paa Godset afbrændte, at opbygge dem forsvarligt uden Udgift for Fæsterne, selv om Bygningssummen kom til at overstige Brand-Gratningen, talte han og Jørgen Pedersen, som var i hans Tjeneste, oftere om at han kunde være bedst tjent med, at Gaarden brændte, og efter Opfordring lovede Jørgen Pedersen at iværksætte det, naar Hansen havde besørget sit Indbo assureret. Da Hansen den ovennævnte Dags Formiddag var taget bort for at besørge Assurancen tegnet, og hans Kone, samt den hos dem tjenende Juliane Christine Jacobsdatter, Huusmand Peder Andersens Hustru, efterat have spist til Middag, havde lagt sig til at sove, satte Pedersen ved Hjælp af Svovlstiker Ild i noget Langhalm i Stalden, der laae i den østre Ende af den Bygning, i hvis vestre Ende Beboelsesleiligheden var, og da han havde paasat Ilden, lagde han sig i sin Senge, men passede paa om Ilden

havde fænget, og da han mærkede at det var Tilfældet, skyndte han sig med at vække Hansens Kone og J. C. Jacobsdatter.

For denne Forbrydelse blev Jørgen Pederjen, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anseet med 8 Mars Tugthuusarbeide, og Hans Krog Hansjen, der ikke heller forhen har været tiltalt eller straffet, blev dømt til lige Straf.

Rasmus Hansjen, der ikke forhen har været straffet, havde været deelagtig med Hans Jacob Mortensen i flere Forbrydelser, og blev anseet med 12 Mars Tugthuusarbeide.

Thomas Lafrenç, der havde været deelagtig i de sammesteds omhandlede Forbrydelser, og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, blev anseet med 6 Mars Tugthuusarbeide.

Jens Steffen Hansen, der er frifunden for Actors videre Tiltale under en mod ham for voldeligt Overfald anlagt Sag, har givet Hans Jacob Mortensen Anviisning til at begaae flere Forbrydelser, og meddeelt Dplysninger angaaende Localiteterne hos Gaardmændene Hans Jensen i Naarup og Rasmus Christoffersen i Sunlø, samt navnlig givet Underretning om, hvor Sidstnævnte formeentlig havde sine Penge beroende, hvorhos han har vedgaaet, at det var ham bekjendt, hvorledes Tyverierne hos ovennævnte Jensen og Christofferjen tilsigtedes udførte. Han blev derfor anseet med en Straf, der bestemtes til 6 Mars Tugthuusarbeide.

Jørgen Larsen, der i en mod ham for uhjemlet Besiddelse af sjaalne Koster anlagt Sag blev fri-

sunden for Actors videre Tiltale, dog med Paalæg af Actions-Omkostninger, har deeltaget tilligemed H. J. Mortensen i Udførelsen af tvende natlige Indbrudstyverier hos Kjøbmand Widlerkamp i Nakskov og Gaardmand Niels Nielsen Børse, hvorfor han blev anseet med en Straf af 6 Aars Tugthuusarbeide.

Hans Hansen Biller, der er 50 Aar gammel og ikke forhen tiltalt eller straffet, har ligeledes deeltaget med H. J. Mortensen i et natlig Indbrudstyveri hos Aftægtsmand Lars Hansen i Skovlånge; hvorfor han blev anseet med en Straf, der fastsattes til 6 Aars Tugthuusarbeide.

Stephen Andersen havde gjort sig skyldig i Hæleri med Henjyn til det hos Gaardmand Rasmus Christoffersen i Sunjoe forøvede Tyveri. — I denne Henseende er det oplyst, at Arrestanten Jens Stefjen Hansen engang vedgik for Stephen Andersen, at han havde givet Anviisning til at begaae det ovenmeldte Tyveri, men paalagde ham ikke at omtale det for Andre, hvorfor Hansen senere, da han havde faaet sin Andeel af de stjaalne Penge, gav Andersen nogle, hvis Veløb Hansen ikke bestemt har kunnet erindre, men efter Andersens Opgivende udgjorde 2 Rbd., og disse Penge modtog Sidstnævnte uagtet Hansen udtrykkelig sagde ham, at de vare af de stjaalne, idet han forøvrigt tilføiede, at han gav Andersen dem, fordi denne havde staaet Hæftelse for ham.

For dette Forhold blev Andersen, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anset med en Straf af 5 Dages Fængjel paa Vand og Brød.

Erif Christian Olsen, der ifølge Høiesteretsdom af 1ste August 1842 har været straffet med 7 Aars Fængningsarbeide, har iblandt Andet været deelagtig med H. J. Mortensen i Udførelsen af flere natlige Indbrudstyverier samt natlige Indbrud, ved hvilke der ikke fandtes Leilighed til at stjæle Noget. Da imidlertid de af ham, som meldt, begaaede Forbrydelser, ere forøvede førend den ovennævnte Dom overgif ham, blev han kun idømt en Tillægsstraf, der skjønnes passende at kunne fastsættes til 5 Aars Tugthuusarbeide.

Henrik Hansen havde gjort sig skyldig i Hæleri i Henseende til de Tyverier, ved hvilke Arrestanten Niels Jørgensen, som i det Foregaaende anført, har paa Paarupgaard stjaalet deels en Tølt Brædder, deels 2 Grimer og et Par Hovedstole. — Endvidere har han tilstaaet at have, medens han tjente som Avlskarl paa Paarupgaard, sammesteds tilbendt sig 1 Td. Rug, hvilken han solgte til Liltalte, Peder Pedersen Bukkehauge. I Forhør af 26 s. M. vedgik denne at have af Henrik Hansen modtaget den paagjældende Tønde Rug, men forklarede derhos, at han fik den tillaans til Saaeforn og lovede at give den tilbage in natura, men da der var hengaaet lang Tid uden at dette var skeet, blev han med Henrik Hansen enig om at betale ham Rugen med 4 Rbd., hvorved han har bemærket, at han, medens han selv var Avlskarl paa Paarupgaard, havde Tilladelse til at laane Sæd ud til Saaeforn imod at faae samme Quantum tilbage, hvortil han antog, at ogsaa Henrik Hansen var berettiget, og

det var ham ikke bekjendt, at Sidstnævnte havde til Hensigt at tilvende sig Pengene for Rugen, hvilke først bleve betalte efterat Henrik Hansen havde forladt sin Tjeneste paa Paarupgaard. — I samme Forbør forandrede derefter Henrik Hansens sin tidligere Forklaring derhen, at det forholdt sig rigtigt, at han kun laante Bukkehauge den omhandlede Lønde Rug og at det var hans Hensigt igjen at lægge den til den paa Gaarden værende Sæd, men at han istedetfor Rugen in natura modtog Betaling med Penge, hvilke han først fik efter at han havde forladt Tjenesten paa Paarupgaard, og, da han engang havde gjort Afregning, selv beholdt. — Kammeraad Peder Jensen har erklæret, at ligejaalidt som Henrik Hansens, ligejaalidt har nogen af de andre Avlskarle, der have tjent paa Paarupgaard, havt Tilladelse til at udlåne Sæd. — Da der ikke skjønnes at være aldeles tilstrækkelig Føie til at forfaste som uantageligt Henrik Hansens Anbringende om, at han ikkun har givet Bukkehauge den titnævnte Lønde Rug tillaans, fandtes hans Udfærd derved ikke at kunne paadrage ham criminelt Ansvar, hvorimod han ikke kan undgaae at sældes som skyldig i Bedrageri paa Grund af sit Forhold ved at tilvende sig de 4 Rbd. han modtog for Rugen af Bukkehauge. — Han idømtes 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Gregers Christensen Biid, Niels Larsen Holger, Hans Larsen Haar, Anders Jensen Bandholm, Hans Steffen Hansens og Morten Frederiksen havde Alle 6 gjort sig skyldig i Hæleri med Hensyn til sidst-

omtalte Sæd- og Gaasethyerier og idømtes derfor den Første til 5 Dages og de Dvrige til 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød.

Hvad betræffer Tiltalte Peder Pedersen Bukkehaug, da kan det efter den af ham afgivne ved Tiltalte Henrik Hansen ansøgte Forklaring, hvis Rigtighed, der ikke er tilstrækkelig Grund til at forkaste, ei anses beviist, at han i Henseende til den omhandlede Lønde Rug har udviist noget Forhold, der kan paadrage ham Strafansvar, og Saadant skjønes ei heller at kunne paalægges ham for hans Udfærd med, da han skulde have sit Indbø vurderet i Anledning af en Udsurance, at have ladet 2de ham ikke tilhørende Dynner og noget Kjøkkentoi, som han havde laant af Arrestanten Niels Jørgensen, blive Gjenstand for Burdering. — Derimod vil han være at sælde som skyldig i Hæleri, fordi han, som ved nyssnævnte Arrestant udhøvet, har af denne kjøbt den Plov og den Harve, som han havde fravendt Kammerraad Petersen, uagtet det var Bukkehaug bekjendt, at bemeldte Gjenstande tilhørte Kammerraad Petersen og at Niels Jørgensen uden Perettigelse havde sat sig i Besiddelse af dem, hvorfor han blev anset med 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød.

Hans Jørgensen har med Arrestanten Christian Frederik Mortensen deeltaget i de omtalte Tyverier, ved hvilke der blev frastjålet Kammerherre, Grev Knuth til Knuthenborg 32 Stk. Brædder og Forpagter Wesenberg 3 Gæs. Som Følge heraf dømmes han, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet,

til 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Christian Hansen Karlebye eller Kruchholm og Niels Jørgensen Tærsker havde i Fjorening Ratten imellem 1ste og 2den Pintjedag 1849, uden at det har kunnet oplyses, fra hvem af dem Planen til Forbrydelsen er udgaaet, skaffet sig Udgang til Huusmand i Dannemarre Sogn, Anders Jensens Raagestovs Huus ved at stige ind igjennem et til Storstuen hørende Vindue. Følge den af Raagestov afgivne Forklaring kom Arresteranterne ind i hans Eovevarelse, hvor han og hans Kone laae, og efter at den ene af Arresteranterne havde spurgt, om de kjendte ham, og Raagestov havde besvaret dette benægtende, forlangte han Ratteløgis. Hertil svarede Raagestov ja og sprang i det Samme op af Sengen, men den omhandlede Person greb fat i ham, saa at hans Skjorte gik itu, og sagde: „Dersom Du ikke bliver her, saa skyder jeg Dig paa Stedet,“ hvornæst han spurgte Raagestov, hvor denne havde sine Penge, og da denne havde erklæret, at han ingen havde, gjentog han sit Spørgsmaal. Efterat Raagestovs Kone hertil havde svaret, at de vare i Nørreherred hos Hans Friis, forlangte den Raagjældende 50 Rbd. af Raagestov, hvilken Fordring han imidlertid, da Raagestov sagde, at han ikke havde saa mange, nedjatte til 2 Rbd., hvorefter Raagestov gik ind i Storstuen og hentede af et Chatol en lille Skuffe, hvori der var omtrent 15 à 16 Mk. i Sølvpenge, der heldtes ud i den Raagjældendes Haand. Sidstnævnte paalagde derefter Raagestov strax at gaae iseng og tie stille, og blev staaende indtil han

havde lagt sig i Sengen. Imedens Raagestov talte med den Ene, stod den Anden, der havde en Stof i Haanden, ved Sengen og truede Raagestovs Kone til at tie stille. Arrestanterne, der, forinden de begave sig ind i Sovestuen, havde undersøgt nogle i Storstuen værende Meubler, af hvis Indhold de Intet tilbød sig, men seend deres Bortgang satte sig i Besiddelse af et Stykke Kød og noget Hvedebrød, have i alt Væsentligt erkjendt Rigtigheden af de ovennævnte Forklaringer, hvorimod det paa Grund af deres modstridende Udsagn ikke har kunnet bringes paa det Rene, hvilken Virksomhed enhver af dem specielt har udviijt.

Karlebye har iblandt Andet været deelagtig i Tyverier med Hans Jacob Mortensen, ved hvilke der er frafjaalet Gaardmand Hans Madsen i Tilføjelse endeel Sæd, ligeledes har han, medens han tjente paa den jaakaldte Skovridergaard i Egebølle, begaaet et Tyveri sammesteds, hvorved han iravendte Hans Pedersen nogen Hvede, i hvilken Henseende det er oplyst, at Karlebye, som havde lovet Tiltalte Niels Rasmussen Skotte eller Skaste, hvem han skyldte Penge, at betale ham med Korn, en Aften, da han antraf bemeldte Rasmussen, blev anmodet af ham om at skaffe ham Kornet, hvori Karlebye indvilligede, og efterat hiin havde forspjnet sig med en Sæk, fulgte de sammen til Skovridergaarden, i hvis Port Rasmussen blev staaende for at passe paa, medens Karlebye gik ind i Løen og fyldte Hveden i Sækken, som derefter bragtes hjem til Rasmussen, der for det jaaledes Modtagne lod et Beløb af

mellem 2 og 3 Rbd. afgaae i Karlebyes Gjeld. I Henseende til Waaden, hvorpaa Karlebye Raffede sig Afgang til Loen, har han forklaret, at han, som selv om Aftenen havde lukket den til samme førende Dør, der ifkun var forsynet med en Haspe og en Træpind, aabnede den ved at aftage disse. Den stjaalne Hvede udgjorde efter Rasmusens Opgivende omtrent 4 Skpr.

Ifølge Ovenførte blev Karleby, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet, anseet med en Straf, der fastsattes til 12 Aars Tugthuusarbeide.

Arrestanten Niels Jørgensen Tærsker, der er langt over criminel Lavalder og ifølge Lollands Sønderherreds Extrarets Dom af 3die Juni 1841 er straffet med 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød, blev anseet med 13 Aars Tugthuusarbeide.

Tiltalte Niels Rasmussen med Tilnavnet Skotte eller Skajte, der er langt over criminel Lavalder og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, har foruden sin Meddeelagtighed i Henseende til det ovenfor ved Arrestanten Karlebye nævnte Tyveri, hvorved der blev frastjålet Hans Pedersen noget Hvede, Tid efter anden i den Sidstnævnte tilhørende Sønderskov tilvendt sig 8 à 10 større og mindre Ggetræer, der henlaae sældede, og hvis Værdi han har angivet til i det Hele 2 Rbd. Han anjaaes med en Straf, der fastsattes til 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød.

Arrestantinden Vilhelmine Marie Loyde, Tiltalte Niels Pedersens Hustru, har tilstaaet, at hun der tillige, med bemeldte hendes Mand beboede et

Barelse i Jordemoder Mette Christiansdatters, Kleinsmed Svendsens Enke ved Veien imellem Døstofto og Bandholm beliggende Huus den 15de October 1850, medens Svendsens Enke var fraværende, har, i den Hensigt at tilvende sig de Penge, hun maatte foresinde, indtrykket en Rude i et Vindue ind til Svendsens Enkes Stue, hvorefter hun astog Krogene paa Vinduet, hvilke hun, efter at være steget ind igjennem det, igjen paasatte. Med en Nøgle, der sad i et i Stuen værende Kladestab, aabnede hun en Bordskuffe, hvori hun formodede at Svendsens Enke havde Penge liggende og udtog deraf et Beløb, der maa antages at have udgjort 69 Rbd., hvorefter hun gif ud igjennem en fra Forstuen førende Dor, som kunde aabnes indvendig fra. Om Aftenen underrettede hun sin Mand om det begaaede Tyveri, og han har, efter hans, med hvad der isvrigt er oplyst stemmende Tilstaaelse, deeltaget i Dispositionen over de stjaalne Penge.

Hun, der er langt over criminel Cavalder og ikke forhen straffet, blev anseet med 2 Aars Forbedringshuusarbeide, og hendes Mand, Tiltalte Niels Pedersen, der ligeledes er langt over criminel Cavalder, med en Straf af 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød.

Arrestanten Hans Henrichsen Buch har, medens han var i Tjeneste hos Forpagter Wesenberg paa Vaarskovgaard, i Slutningen af Aaret 1850 iblandt Andet fravendt ham endeel Byg og Hvede, som han om Aftenen borttog fra Laden, forinden denne blev afslaaet, og af bemeldte Hvede modtog Tiltalte

Arent eller Arild Christian Hansen 2 Skpr., kjøndt han vidste, at Buch havde stjaalet dem. Endvidere har Buch i Forening med Arrestanten Jens Poulsen i 4 forskjellige Gange fra Ladebygningerne paa Baarskovgaard stjaalet 2 Tdr. Byg og 1 Td. 2 Skr. Hvede, der tilhørte Forpagter Wesenberg, hvilke Tyverier ere forøvede om Aftenen og iværksatte paa den Maade, at Buch og Poulsen stige ind igjennem 2 paa Ladebygningerne værende Lemme, af hvilke den ene ikke udvendig fra var lukket og den anden i Forveien var bleven aabnet for Poulsen, ved at han aftog en paa samme indvendig anbragt Krog. Bemeldte Lemme, som havde en Høide af 1 Alen og en Bredde af $\frac{3}{4}$ Alen, vare i en Afstand fra Jorden, den ene af omtrent $2\frac{3}{4}$ Alen og den anden 4 Alen. Hvergang Buch og Poulsen udførte Tyveri her, hjalp de hinanden ind ad Lemmene, hvilke de tillukkede efter sig, og den stjaalne Sæd bære de ud igjennem en Dør, der indvendig fra var lukket med en Krog, som de aftog.

Jens Poulsen har derhos i Forening med Arrestanten Hans Christiansen eller Marcusen for nogle Aar siden, da de arbejdede paa Baarskovgaard, sammesteds i 3 a 4 Gange bortstjaalet 2 Tdr. Byg og 4 Skpr. Hvede, som ligeledes tilhørte Forpagter Wesenberg. Udgang til Laden fik de ved, at et i en Afstand fra Jorden af 4 Alen værende Bindue, udenfor hvilket der over et Rastinhjul var et Bjelletag, aftoges, hvorefter, ifølge Poulsens Forklaring, han og Christiansen stige ind og tilvændte dem

Sæden, medens derimod Christiansen har paaftaaet at han hver Gang stod udenfor og at Poulsen steg ind, samt faldte Sæden i Sække, som Christianien dernæst modtog.

Arrestanten Buch, der ikke forhen har været tiltalt eller straffet, blev anseet med 2 Aars Forbedringshuusarbeide.

Arrestanterne Jens Poulsen og Hans Christianien, der begge ere langt over criminel Cavalder og af hvilke den Første ifølge Grevskabet Knuthenborg Birks Politirets Dom af 6te Juni 1846 har været straffet med 5 Dages Fængsel, men den Sidstnævnte ikke tidligere har været tiltalt eller straffet, blev anseet med Straf saaledes, at Poulsen erholdt 3 Aars og Christianien 2 Aars Forbedringshuusarbeide.

Som anført ved Arrestanten Hans Henrichsen Buch, havde Tiltalte Arent eller Arild Christian Hansen gjort sig skyldig i Hæleri i Henseende til 2 Skp. Hvede, som nyismeldte Arrestant har frastjaalet Forpagter Wesenberg paa Vaarstovgaard. Da denne Tiltalte, som er født den 27de Januar 1821, foruden at være ved Rødbye Kjøbstads Politirets Dom af 17de Januar 1838 for Løsgjænger og Betlerie idømt en Straf af 60 Dages Fængsel paa sædvanlig Fængselkost, er ifølge Grevskabet Knuthenborg Birks Extrarets Dom af 12te April 1843 straffet for Tyveri anden Gang begaaet Betlerie med 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, blev han nu anseet som for 2den Gang forøvet Hæleri, og Straffen fandtes passende at kunne fastsættes til 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Tilfalte Hans eller Hans Christoffer Erikfen havde vedgaaet at han, medens han var i Arbeide paa Vaarskovgaard og ved den i Anledning af Uolskarl Jens Mathiesens Død stedsfundne Registreringsforretning var tilstede i hans Kammer for at paa- vise hans Esterladensflaber, ved denne Leilighed til- vendte sig 2de til disse henhørende Flasker med $1\frac{1}{2}$ Pot Brændeviin, af Værdi 1 Mk. 8 Sk., men un- der et den 5te Juni sidstld., efter dertil fra hans Side given Anledning, optaget Forhør, har han af- givet en Forklaring, der gaaer ud paa, at han ikke hemmeligt eller i den Hensigt at beholde dem har sat sig i Besiddelse af fornævnte Flasker med Brænde- viin, men ifkun for at de ikke skulde forkomme, idet han tænkte sig, at Brændevinet kunde blive drukket. Efter hvad han i Forbindelse hermed har udiagt, hvis Rigtighed i det Væsentlige er bestrykt ved de iørigt fremkomne Oplysninger, bleve under Registreringsforretningen endeel tomme Flasker registrerede, og da Ane Kirsiine Knudsdatter, Ulrik Jacobsens Enke, der ligeledes var behjælpelig ved Paaviisningen af Mathiesens Esterladensflaber, opdagede at der mellem Flaskerne vare tvende med Brændeviin, ut- trede Erikfen „lad mig faae dem indtil videre,“ hvorefter han puttede dem i sine Lommer, og bar dem til sit Kammer. Samme Dags Aften fortalte han de i Borgestuen paa Vaarskovgaard forsamlede Tjenestefolk, at han havde taget de i Mathiesens Kam- mer staaende 2 Flasker med Brændeviin og hentede disse fra sit Kammer, hvorefter han skjænkede deraf for de Tilstedeværende, med Bemærkning, at det

var af Mathiesens Brændeviin, og at de ligesaagodt kunne have det som de Andre, da Mathiesen dog ingen Nytte fik deraf. — Den Dag, da Action blev paa Vandholm afholdt over Mathiesens Efterslædelseladere, anmodede Eriksen, der havde opbrugt det paagjældende Brændeviin, Dagleier Adam Pedersens Hustru, Ane Marie Pedersdatter, som skulde i et Grinde til Vandholm og hvem han gav Penge dertil, om der at kjøbe 2 Flasker Brændeviin og aflevere dem til Vedkommende, for at de kunde blive solgte, hvilket hun ogsaa gjorde. — Under disse Omstændigheder kunde det ikke statueres, at Eriksen har gjort sig skyldig i Tyveri, men ved at have disponeret over det omhandlede Brændeviin skjønnes at han havde udviist et bedrageligt Forhold, og den Straf, der blev at idømme ham, der er langt over criminel Lavalder og ifølge Riksjøbing Rjbstads Ertrarets Dom af 7de Mai 1821 har være straffet for Bedrageri med en arbitrair Straf af 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Band og Brød, fastsattes til 4 Dages simpelt Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

Forsaavidt Tiltalte Johan Henrik Ludvig Scheel tiltaltes for Løsgjængeri, kunde det ikke antages, at han, om hvem det ikke er oplyst, at der er givet ham noget Tilhold, havde gjort sig skyldig i et Forhold, der kunde paadrage ham Strafsansvar, i hvilken Henseende bemærkes, at han, der i en Tid af 7 à 8 Uger havde drevet omkring paa Lolland uden lovligt Erhverv, indtil den Tid havde ernæret sig ved Muurprofessionen, i hvilken han var oplært og i flere Aar uden at være bleven udstrevet som Svend, har ar-

beidet som saadan, hvilken Omstændighed skjønnes at maatte medføre, at der ikke kan tages Henjyn til den angaaende Forpligtelse at tage fast Tjeneste gjeldende Lovgivning. Derimod er det beviist, at han har gjort sig skyldig i Betleri, og for denne Forseelse blev han anseet med en Straf, som for ham, der er langt over criminel Lavalder og ikke forhen har været tiltalt eller straffet, fastsættes til 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Foraaavdt Arrestanten Johan Frederik Schulz, der i den ovenfor angivne Tid havde drevet omkring paa Holland med Tiltalte Skeel, sigtedes for Løsgjængereri, kommer det ovenfor ved den Sidstnævnte Anførte angaaende det ham imputerede Løsgjængereri ogsaa til Anvendelse i Hensende til Schulz, der ikke heller havde saaet noget Tilhold og ligeledes er bleven oplært i Muurprofessionen, samt, uden at være bleven udstreven som Evend, havde søgt Erhverv som saadan. — Derimod er det ved hans egen Tilstaaelse, i Forbindelse med de iøvrigt fremkomne Oplysninger beviist, at han har gjort sig skyldig i Tyveri, idet han en Dag i December Maaaned 1851 har frastjaalet Tjenestekarl Anders Sørensen af Nykjøbing en til en Værdi af 1 Rbd. 3 Mk. ansat Skjorte, der er kommet tilstede og udleveret til den Bestjtaalne. Da Schulz, der er langt over criminel Lavalder, forhen havde været straffet ifølge Nysted Kjøbstads Ertrarets Dom af 28de Mai 1844 for ulovlig Omgang med Hittogods med 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød; ifølge Sagkjøbing Kjøbstads Ertrarets Dom af 1ste Marts

1847 for Tyveri med 1 Aars Forbedringshuusarbeide, og ifølge Krigsrets Dom af 13de November 1849 for 2den Gang forøvet Tyveri, nedsat i de Meniges 2den Klasse, samt tilfunden Straf af 150 Rottingslag i 2 Dage og strengt Fængjel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, blev han anseet med 4 Aars Forbedringshuusarbeide, hvorved han tillige vil have affonet den Straf, han havde forskyldt for det ham overbeviste Betleri.

I Erstatning og i Actionens Omkostninger blev hver Arrestant tilkjendt at give sin Andeel i Forhold til deres Forbrydelses Størrelse.

Petri Claudius Ferdinand Emil Worm,
Candidat Tonders Morder.

Worm er født den 30te September 1814 i Nyborg. Hans Fader var Kjøbmand; men han var kommen tilbage og hans Handel var ophørt. Sønnen gik i Borgerkolen og siden i den lærde Skole i Nyborg; i October 1828 blev han confirmeret, „med udmærket godt Bidnesbyrd for Flid og Forhold under Forberedelsen.“ Derefter kom han til November 1828 hos sin Onkel, der var Gods=Forvalter paa Lolland. Bestemmelsen var, at han skulde øve sig i Comptoirforretninger, og, efter at have gjort nogen Fremgang deri, begynde at læse til dansk juridisk Examen. Han var der til 1ste Mai 1834, men fik kun lidet læst til Examen, hvortil han opgiver som Marsag, at hverken Onklen selv eller nogen Anden der paa Stedet, kunde vejlede ham. Onklens Skudsmaal bevidner: „at han stedse var meget villig og stadig ved sine Forretninger, afslagde nøiagtig Rede for det ham Anbetroede, og isøvrigt opførte sig sædelig og anstændig.“

Bræsten bevidnede hans christelige Forhold. Uagtet disse Vidnesbyrd pege paa, at han havde taget Afsted med Onklen, udsiger han dog, at, da han tilfældigviis paa en Reise til Naffkov traf en Hamborger-Kjøbmand Knauch, der lod til at interessere sig for ham, forlod han hemmelig Onklens Huus, medtog 20 Rbd., som han havde sammensparet, reiste til Grønsund og derfra med Dampskibet til Hamborg, hvor Knauch lod ham logerere i hans Bopæl og gav ham frit Underhold. — Onklen underrettede Faderen om, at Sønnen pludselig havde forladt ham. — Da Sønnen ikke i Hamborg fandt nogen Ansættelse, som han ønskede, solgte han sine Klædningsstykker og Alt, hvad han kunde undvære, og begav sig tilfods til Faderen i Nyborg, hvor han kom „i den maadeligste Forfatning,“ og blev til om Efteraaret 1834. Det blev, efter Faderens Udsagn, da bestemt, at han skulde sendes til Kjøbenhavn, for at komme i Malerlære, dersom Onklen vilde udstyre ham dertil. Denne gav hertil 50 Rbd. der anvendtes til at equipere Sønnen, som derpaa kom til Kjøbenhavn, men, efter Faderens Udsagn, forjæves søgte selv og søed Andres Hjælp at faae nogen Ansættelse, hvorefter han reiste igjen til Onklen, der antog ham til sine Børns Underviisning.

Der findes saa saa paalidelige Puncter i Sønnens Udsagn om hans Opholdsteder og Færd, forsaavidt han ikke var hos Faderen eller Morbroderen, at det synes rettere, her at forbigaae disse Forklaringer, og derimod at betragte følgende Documenter og Udsagn.

Nr. 1. Brev fra Worm til hans Forældre.

[Dette Brev har det Mærkelige i sit Udseende, at det er skrevet paa et Halvark Postpapir i sædvanligt Brevformat, men at den øverste Halvdeel af det 1ste Blad er affaaet. Derhos er Brevet intetsteds underskrevet. Det aftrykkes her saa nøie efter Originalen som muligt.]

Hamburg den 18de Sept. 1834.

Mine kjære Forældre!

Det skulle være mig kjært om disse Linier just skulle indtræffe paa gode Moders Geburtsdag den 23de d. M. men da det er uvist naar det bliver affendt, thi den Herre er bleven syg, som jeg skulle have fulgt med her til og jeg maafkee kommer et Anliggende til Kjøbenhavn i hans Sted, og jeg da iager dette Brev med mig og derfra besørger det sparende den længere Veis Postpenge, er det uvist om min hjertelige Gratulation skulde indtræffe noget sildigere. Gud spare vores kjærlige Moders dyrebare Helbred og Liv, det øvrige Fornødne skal vorde Eder tillagt siger han selv, det gaaer jo for os gennem Sorger og Besværligheder, men det er jo hans Villie, og at den er viis og hensigtsmæssig, det trøster mig og det skal ogsaa trøste Dem. Hvorledes lever De og mine gode Sødsfende siden jeg forlod dem Hjemme; det synes mig en lille Eviighed siden. Her boer jeg da paa Rødingsmarkt Nr. 365 3die Sal — paa et Kammer omtrent saa stort som sal. Mosters Kammer men pænere men [med?] en Sopha hvorpaa der bliver redt om Aftenen naar jeg kommer hjem og faaer min Kop Thee

om Morgenen — Alt for 2 Spesier om Maaneden, saa har jeg mit Smør, Brød, Ol, Ost, etc. i min Servante — og Middagsmad paa et Qvarter, en god Spaserefart til Komptoiret, hvor jeg er om Eftermiddagen, og Pakhuset om Formiddagen, saa Kl. 7 halv 8 om Aftenen ogsaa fildigere er jeg min egen Herre, Alting er saa dyrt her hvad Opholdet angaaer, og jeg faaer kun 6 Spesier om Maaneden, som er kuns lit — men det er da bedre en Intet, det strækker derfor heller ikke til Middagsmad hver Dag (jeg fik en Maanedes Penge Forskudt) og det er derfor godt at jeg er nøisom, og vandt til at tage Behageligt og Ubehageligt som Livet giver det, og atter at vende den bedste Side ud paa det Sidste.

De Andre jeg omgaaes er saa propre og jeg maa derfor tage den sorte Kjole paa til Daglig for at ligne dem. jeg er usædvanlig raff og naaer jeg vidste De ogsaa havde det godt var jeg end dertil glad — jeg skal nok slaae mig anstændig igjennem, Alting kommer jo ei paa engang — og er her ingen Udsigt til at kunne leve bedre, saa vinder jeg da Tid til at see mig om noget Andet — Herren har jeg ikke seet siden jeg kom — Bogholderen er et skikkeligt gammelt Vienneske — og jeg troer der findes ikke den Tone og Rigdom sted i Huset, som jeg havde tænkt mig men alting er jo nuomstunder beregnet paa det Ydre. Secretair J. var jeg hos filde om Aftenen — fik Papiret om [og?] sandt ham ganske svarende til den Forestilling jeg havde gjort mig om ham. Jomf. var ei hjemme.

[I Margen paa den 1ste (halve) Side findes Følgende :]

jeg vinder hver Dag naturligviis mere og mere baade i Sprog og Forretning som er et evigt Skriverie

[Efter en Afstand af nogle Linier findes Brevet paa 3die Side fortsat saaledes:]

Nu hved jeg da jeg kommer til Kjøbenhavn*) og vist bliver der saa længe at jeg der kan modtage et Brev fra Dem til min Geburtsdag med Underretning at de samtlige er raske og lever vel, den kjæreste Present jeg ønsker mig — og jeg vil bede Dem for alting ikke sende mig det ringeste, det skulde gjøre mig mere ondt end at jeg kunsk har et fattigt Brev til kjære Moders dennegang. Forvalteren skal jeg nok huske at skrive til — min Adresse i Kjøbenhavn bliver*) Dronningens Tvergade Nr. 340 2den Sal
 lev vel gode Fader Moder — Marie og Smaae
 i en forfærdelig Hast har jeg jaget det sammen
 lad mit Brev fra Dem være ufrankert

Nr. 2. Erklæring af Pastor Sidenius i Lyngby ved Grenaa.

Petri Claudius Ferdinand Emil Worm, dengang opholdende sig hos sin Onkel, Forvalter H. paa D. i S. Sogn paa Lolland, blev den 9de Januar 1835 af daværende Sognepræst i S. Provst Bojsen, nu Sognepræst i Sjøllerød i Sjælland, anmeldt

*) Her findes skrevet ovenfor Linien, og betegnet som hørende til at staae paa dette Sted: „Certepartie og de andre Papirer har jeg modtaget allerede og det glæder mig at jeg kjender lit til slige Forretninger fra Lolland af“

**) Her staaer ovenfor med Blyant: „Fr. Contorist“

til Antagelse paa det under min Bestyrelse staaende kongelige Skolelærer-Seminarium her i Lyngby til 1ste October s. A. Under 1ste Mai 1835 modtog jeg, ved Skrivelse fra Forvalter R., af 25de April, Worms Skudsmaal, Vaccinationsattest, og en meget god Unbefaling for ham af Provst Bojsen. Skudsmaalet oplyste, at han var en Kjøbmands-søn fra Nyborg, hvor han var fød 1814, og cønfirmeret af Sognepræst Nyholm sammesteds; til-lige anmodedes jeg i bemeldte Skrivelse om at tinge Kost og Logis for den eventuelle Seminarie-Elev her i Byen, hvilket jeg ogsaa gjorde, og underrettede under 19de Mai Hr. R. om, at hans Søster-søn skulde logere hos Seminarie-Lærer Bøie for 75 Rbd. aarlig for Kost, Logis, Varme &c., for hvilken Be-talings rigtigste Erlæggelse Hr. R. indestod som Cau-tionist.

I September Maaned afreiste mcerbemeldte Worm i Forening med et andet ungt Menneſte fra Lolland, nemlig Peter Christian Larsen, der ligeledes var antaget til Oplærelse her paa Seminariet, og med hvem Worm skulde være Contubernal, tilføes til Kjøbenhavn. Her opholdt de sig nogle Dage for at vente paa Skibsleilighed til Jylland; men da ingen saadan vilde tilbyde sig, toge de med Damp-skibet til Aarhus og derfra med Extrapost herud til Lyngby, hvor de antom den 23de eller 22de Septbr. Men efter en halv Timestids Ophold for-lod Worm igjen Byen, og kjørte med samme Fragt-mand tilbage til Aarhus, 6 Mile herfra, under Angivelse, at han vilde besøge en Dufel, der var

Præst i den sydlige Deel af Jylland, indtil Forelæsningerne skulde begynde den 5te October, da han atter vilde vende her tilbage; men af Aviserne saae jeg faa Dage derefter en Worm passeret over til Kallundborg og siden arriveret til Kjøbenhavn. Denne forandrede Reiseroute vakte min Opmærksomhed, hvorfor jeg talte med Worms Reisesælle, P. C. Larsen, ham angaaende; og Denne yttrede for mig Tvivl om, at han vilde indfinde sig oftere ved Seminariet; og paa mit Spørgsmaal: af hvad Grund han troede dette? forklarede han: at Worm paa hele Reisen havde yttret Misjornøilse med og Ulyst til at skulle drage herop og til at blive Seminarist, hvortil han ikke følte sig oplagt eller drevnen af nogen indre Tilbøielighed; at Worm under deres Ophold i Kjøbenhavn stetikke havde interesseret sig for at forhøre om Skibseilighed, eller brudt sig om at paaafkynde Reisen dertfra; samt at han flere Gange paa denne Samreise havde talt om, hvor behageligt det kunde være at reise længere bort, ned til Hamborg og Lybek; ligesom og, at han paa hele Reisen havde været meget mismodig og ilde stemt. Iøvrigt roser Larsen ham som et meget godmodigt, stille og stikkeligt Væsen, om hvem han ikke kan begribe, hvorledes han kunde blive istand til at udøve en saadan Misgjerning, som den, for hvilken han er citeret. Han viste endog i Penge-Affairer megen Redelighed og Accurateese, idet han, før han skiltes fra Larsen, uden dennes Opfordring, betalte ham, hvad han skyldte ham, som den, der under deres Reise havde bestridt deres fælles Udgifter; og

for denne Præstation kunde han dog lettelig, naar han vilde, have unddraget sig, under Foregivende af, at dette kunde beroe, indtil han efter et kort Besøg hos sin Slætning retournerede.

Jeg selv saae ikke og talte ikke med Worm under hans korte Ophold i Lyngby, da her just i de Dage afholdtes Dimissionsexamen ved Seminariet, hvormed jeg var fuldt beskjæftiget. Noget Tid efter modtog jeg fra Kjøbenhavn et Brev fra Worm, hvori han forklarede Aarsagen til sin pludselige Afreise fra Lyngby. Han angiver nemlig: At han, den sidste Morgen, før han med Dampskibet forlod Kjøbenhavn, havde været i en Boglade; men da det regnede og hans Frakke var bleven vaad, havde han hængt samme i Forstuen. I Frakken var 40 Rbd., som hans Onkel havde medgivet ham, til dermed at betale Kost og Logis for første Halvaar; først paa Reisen opdagede han, at bemeldte 40 Rbd. ikke mere vare i Frakkens Lomme; han vilde nu ved Ankomsten til Lyngby ikke være sit Tab bekjendt, og heller ikke aabenbare for ubekjendte Menneſker den Forlegenhed, hvori han ved dette Tab var kommen, foregav derfor, at han vilde reise til en Onkel i det sydlige Jylland, men havde allerede dengang besluttet, uopholdelig at vende tilbage til Kjøbenhavn, for der at søge sine tabte Penge, eller for at gjøre Udveie til nye eller andre Resourcer. Dette var lykkedes ham; og det var derfor nu hans faste Beslutning at vende tilbage til sin første Bestemelse, og at afgaae til Lyngby med 1ste Skibseilighed, i hvilken Anledning han sendte mig 40 Rbd.,

som han bad mig at beholde in deposito indtil hans snart forventede Ankomst. Iøvrigt bad han mig, ikke at jatte usordeelagtige Tanker om ham, isølge det Foresaldne, ja endog at tilskrive hans Onkel paa Holland, om, hvorledes det var tilgaaet med hans pludselige Afreise derfra, da han ikke selv vovede at gjøre dette.

Dette Brev var skrevet meget godt, og vidnede ikke usordeelagtigt om ham, hvorvel jeg kun kunde sætte liden Troe til den i Brevet angivne Omstændighed med hans Pengetab og øvrige Dele, hvorom det syntes fast utroligt, at han ikke med et Ord skulde have udladt sig for sin Rejsekammerat.

Den 17de December erholdt jeg aiter en Skrivelse fra tidtmeldte Worm, hvori han underrettede mig om, at han nu formedelst indtrusne Omstændigheder aldeles havde opgivet at indtræde paa mit Seminarium, og bad derfor, at jeg vilde tilsenbe ham de ved hans Antagelse paa Institutet mig tilstillede Attester; derimod omtalte han ikke, hvorledes jeg skulde forholde mig med de in deposito modtagne 40 Rbdlr. Da jeg derfor under 23de December tilsendte Worm de forlangte Attester, spurgte jeg ham: til hvem nævnte 40 Rbdlr. skulde udbetales, enten til ham selv eller til hans Onkel paa Holland. Herpaa gjensvarede han: at han ønskede sig Pengene remitterede; hvilket ogsaa af mig skete under 11te Januar d. A. med Fradrag af 5 Rbd. hvilke jeg for ham havde havt i Udgift.

Da jeg paa samme Tid i et andet Grinde havde Anledning til at tilskrive Forvalter H. paa Holland

ansaae jeg det for rigtigst, at meddele ham de Oplysninger, som det stod i min Magt at give ham angaaende hans Søstersøn, og oversendte ham derfor de fra Worm modtagne Breve. Dette er Grunden, hvorfor jeg ikke har kunnet anføre samme verbotenus, men har kun angivet deres Indhold, for hvis Rigtighed jeg indestaaer, saasom den hele Sag levende har indpræget sig i min Hukommelse.

Jeg negter ikke, at jeg dengang, da jeg modtog den Skrivelse fra Worm, hvori han tilkjendegav mig sin endelige Beslutning, ikke at komme paa Seminariet, blev meget vel tilfreds hermed; thi formedelst det Indtrufne, formedelst hans Ustadighed og andre Omstændigheder, frygtede jeg virkelig for, at Seminariet ikke vilde blive tjent med et saadant Subjekt. Men destomeer gaaer det mig nu til Hjertet, at den Ulykkelige ikke kom; thi han vilde da rimeligviis have været frelst fra den rædsomme Glendighed, hvori han senere er styrtet. Gud og Menneskene være ham naadig!

Siden har jeg Intet directe hørt fra Worm; derimod har Hr. Forvalter R. under 13de Juni tilmeldt mig, at havde ladet sig engagere i Malmø uden dog at vide, i hvilken Egenstøb.

Jeg har anseet det som min Pligt, at meddele disse Oplysninger, som Bidrag til Worms vita og Charakteristik, fordi de henhøre til den Periode af hans Liv, der vissest har udgjort Overgangen fra et skyldfrit til et ulykkeligt og vildfarende Liv og Levnet.

Ar. 3 Faderens Charakteristik af Sønnen.

Faderen udfiger, at have sidste Gang seet Sønnen i August 1835, da han var reist over til Svogeren, deels for at see Denne, efter at de i flere Aar ikke havde seet hinanden, deels for at tage Afsted med Sønnen, inden Denne reiste til Seminariet, og for ved denne Leilighed at give ham nogle Formaninger, hvilke Sønnen besvarede med kraftige Forsikringer om at stikke sig vel, saa Forældrene kunde have Glæde af ham. — Faderen siger dernæst om Sønnen, at han „stedse har været af en godmodig Gemysbskaffenhed; og han har altid lagt for Dagen, at han var sine Forældre og Sødskende yderst hengiven; in specie har Faderen aldrig havt Leilighed til at erfare, at han havde noget imod ham. At Arrestanten har været hengiven til Løgn, har Faderen først ved nu at anstille Betragtninger over de forskjellige Breve, han har modtaget fra ham, kunnet skjønne; men saavel som Barn som i Opvekten har Faderen anseet ham for at ynde Sandheden. Derimod har Arrestanten altid meget været indesluttet i sig selv, samt derhos trist og melancholisk; ligejom det ofte har været Faderen paasaldende, at høre ham tragte efter at komme i en eller anden Stilling, som han efter sin Fødsel, sine Formuesomstændigheder og Kindskaaber ikke kunne vente at opnaae; men dette maa Faderen i Særdeleshed tilskrive Romanlæsning. Ubarmhertighed og Haardhed har Faderen ingenfinde seet Træk af hos ham. Hans Fatteævne og Sukommelse har stedse

været god; og, saavidt det er Faderen bekjendt, har han aldrig havt Krampetilsælde. Arrestanten er vel kun af middelmadig Høide og Førelse, men efter sin Legemsbygningen antager Faderen, at han har gode Kræfter, hvortil muligen den Omstændighed, at han stedse har levet tarveligt og aldrig smagt Spiritus, ikke lidet har bidraget."

Nr. 4. Brev fra Worm til hans Søster.

[Udateret; skal være 1833.]

Kjære Søster Marie!

Vi ere da komne friske og vel til Holland, efter at vi alle vare lidt søfuge, Moder undtagen. — Lad mig vide, hvad Dag Niels Hansen kom hjem, om Fader havde Penge til ham strax, og om han kom ud af det med Pedersen. Hvordan har Valdemar, Thora og Hanne det? sig dem, jeg skal nok sende dem de lovede Høns m. M. Lad mig omstændelig vide, om Skipper H. var inde hos os, om Du fik lidt Tid til at pynte Dig, og om han har nød Noget, og hvad han sagde. — Brevet til B. gif det godt med. — Hører Du ikke til, om Bø., eller Andre, tale godt eller tale ilde om mig, jaa lad mig det vide; tillige: naar Du tænker, Jomfru D. reiser hjem? for hvis hun leier Baad, kan jo Moder komme med den tilbage. — Een Ting endnu: den Morgen, vi reiste, leiede jeg 4 Bøger ude hos Buss's, nemlig: en Læsefrugt, Sværmerier, og Adrik fra Mosen i 2 Dele, i den Tanke, at det kunde blive stille, og vi da kunde læse og de kunde komme hjem med Baaden; men

af Søsyge var jeg saa forstumlet, at jeg glemte at sende dem. Du maa altsaa, hvis de spørge efter dem, sige, Du har dem, og skal nok sende dem ud med Betaling, naar Du har læst dem; 1 Mk. er der betalt; saa skal jeg sende Dig Penge og Bøger med Moder eller første Keilighed.

Til stor Bedrøvelse har jeg tabt den røde Pengepung, tom. Vil du filere mig en ny af lysbruunt og sort Silke, skal jeg give Moder Penge for Dit Udlæg; den maa gjerne være noget længer, og aaten i Bunden.

[3 Margen]

Vad Fader ikke vide noget om Bøgerne.

Nr. 5. Slutning af et Brev fra Worm til hans Fader. [skreven i Convoluten; skal være fra Begyndelsen af 1334.]

Jeg veed slet ikke, naar jeg kommer til at rejse; det kommer nu tillige med alt Andet an paa Dnkel; men inderlig længes jeg herefter, ikke alene, fordi det nu er overveiet og eengang bestemt, men det er mig saa ubehageligt Opholdet her, og kan ei andet være. — De skal ikke skrive Forvalteren til, hvis han ei har skrevet; men svar mig strax paa mit. Det af mit Løi, der er skident, faaer jeg vel vadsflet, inden jeg kommer herfra. — Jeg tænker saa tidt paa Dem, hvor det skal gaae i den slemme Vinter med Brænde, og Valdemar*), som ingen Gratke har. Gid jeg kunde hjælpe ham og Dem; men troe mig, der er baade Stort og Smaat jeg ønsker og maa savne — Lev vel!

*) En yngre Broder, da 13 Aar gammel.

Brev fra Worm til Søsteren.

D. den 25de Juli 1835.

Kjæreste bedste Søster Marie!

Dit og Moders Brev og den lille Uste har jeg i god Behold modtaget igaar. Gud ske Lov, at det er kun de sædvanlige Besværligheder, der har afholdt dem fra at skrive. — Hvorledes lever min kjære Fader? Han har ifkun en Hilsen sendt mig, at han er vel, og tilfreds med, at jeg kommer til Jylland. Om et Aar haaber jeg*), at kunne hvert Aar lette hans store Bekymringer med 50 Rbd.; thi jeg troer nok, som Huuslærer paa et lignende Sted, som her hos Herflabet, at faae Mere end 100 Rbd. i Løn, helst da jeg har faaet Routine i de nyere Sprog i Hamborg, Fransk og Tydsk; det Sidste baade taler og skriver jeg. — I den Stilling vil jeg blive, saalænge jeg er ung; og skulde jeg leve og faae en Skole engang, saa fløtter Fader og Moder til mig, og saa skal mit Liv være helliget til at gjøre deres Alderdom saa behagelig som muligt, og saa sorgfri som muligt, og derved oprette, at jeg (Gud veed: imod min Villie) har bedrøvet dem hidtil — og det skulde nu være saa.

I det Slesvigste og Holsteenske ere de bedste Skoler; der ønskede jeg mig ogsaa een. 400 Rbd., Brændsel, god pæn Bopæl, 5 Tdr. Land, saaledes

*) Aarsdagen derefter er det, at Worm skal have solgt den eneste Skjorte, han havde, foruden den, han var iført, for at kunne betale Tønder 3 Mark forud for Information i Fransk. Danske Forbrødere.

har Mundt det; og det er muligt, at jeg kan faae en lignende. Jeg vil see, at faae en Huuslærerplads i Holsteen, eller Jylland, hvor Ingen kjender mig; heri Fyen, eller paa Lolland, ønsker jeg ikke at være.

Tak søde Piger, Du og Hanne, for Tobakspungen, den var overmaade nydelig; imorgen sender jeg den til Mundt: og siger ham Lovvel med det Samme, for den 8de eller 9de September skal jeg reise. — Her kommer en ny Seminarist G. fra Søndern i Holsteen, naar jeg er borte. — Forpagter J. Søn er her nu paa Comptoiret: han har Examen med bedste Character, men faaer ingen Løn. — I disse Dage venter jeg en ny Frakke fra Skrædderen. — Siden Sk. H. er kommen fra Kjøbmand H., seer jeg ham aldrig. — M. er fulgt med Jomfru S. til Sjælland, og har de to ældste Drengene med sig. — G. skal nok til Eстераaret til Krøe, og lære Skif hos Tante, eller til Kjøbenhavn.

Tak for Mussen — kunde den dog gnave mig en Udvei, som var overeensstemmende med mine Ønsker! — men hvorfor denne Higen efter brogede Fugle paa Taget? den Fornuftige maae være tilfreds med een i Haanden, om den end seer spørgende paa En.

Tusind Tak, bedste Moder, for det tilsendte hvide Lorklæde. Det er et godt, stort, fint Lorklæde, som jeg sagtens kan være glad ved. — Skylder De Dunkel Afdrag, saa ængst De Dem da ikke formeget derover; thi han har intet Ondt yttret i min Nærværelse.

Jeg lever ellers temmelig ligegyldig, veed [intet],

Andet, end der vedkommer mig selv. Forvalteren lader mig lære at spille paa Claveer af A; og forresten læser jeg med Carl, og perfektioner mig selv i Sprog.

Marie! Du skulde være mig saa velkommen, om Du kom, medens jeg var her: men det gjør mig ondt, at jeg ikke med Visshed kan sige Dig min Mening paa Dit gjorte Spørgsmaal; og det vilde gjøre mig meget bedrøvet, om Du skulde ikke glæde Dig over Dit paatankte Besøg — og Du kunde saa haardt trænge til, Du gode Pige, at faae en Udspredelse, og, om det blot var en 8 Dage, at blive løst af Dine slemme Baand. Jeg har gjort en lille Speculation, og skal nærmere skrive Dig til, om det kan gaae i Opfyldelse: Du veed, at jeg, naar jeg skal reise herfra, sandsynligt kommer over Kjøbenhavn (det er nok den mindst bekostelige Vej): kunde jeg strabe saamange Penge sammen, at Du kunde komme med Dagvognen dertil i de 3—4 Dage, jeg var der, for at komme over til Aarhus, saa tænker jeg nok, Onkel giver mig saa mange Commepenge, at jeg havde Raad til at lade Dig reise tilbage; og den korte Tid, fra den Dag, Dagvognen kommer, til den gaaer igjen, kan Du meget godt logere hos Farbroders, eller Jessens. Dette vil vi nu nærmere skrive om. Lev vel, gode Søster. Tak den gode Hanne og Moder mange Gange fra Din Broder

P. W.

[3 Margenerne:]

Hils Fader og den stakkels Valdemar fra mig;

før jeg reiser, skriver jeg ham til. Gud [veed] hvordan Fader snoer sig i Kaaaborg.

Kan Du blot læse mine Tanker, som jeg i en Hast har smurt paa Papiir; og det gjør mig ondt, at jeg er for fattig for Dieblicket, til at vise Eder Alle min Hengivenhed.

Med Veilighed skal jeg sende Dig Bisten tilbage og en Hoven Monsterpapir.

.

[I det sidste aabne Rum imellem Datum, Overskrift og Begyndelsen af Brevet:]

Trods Alt, hvad der er væltet ind paa mig i de sidste 2 Aars Tid, er jeg dog frisk og karst nu — saadan bedrøvet er jeg just heller ikke; og jeg har dog Eder Alle. Gud veed, om det Bedre nu skulde være tilbage!

[Brevet er frankeret.]

Worms Udkaast til et Brev til Pastor Sidenius.

I disse Linier iler jeg med her ved min Ankomst at forklare for deres Velærværdighed det Uheld eller rettere Ulykke, der var Skyld i, at jeg sieblikkelig maatte reise tilbage hertil, da jeg alt var kommen til Lyngby, og glædede mig til, da at være Maalet for mit Duffe saa nær, og nu først staaer i Begreb med, ved Skibsleilighed at affeile til Grenaa. At jeg i disse 2 Maaneder har været en Gjenstand for Deres, Hr. Boies, samt min Families største Brede og Forundring, den Tanke har, tillige med Sorg for at finde Hjælp [opfyldt mig?] Gud har hjulpet mig; og jeg venter, i dette Brev at befrie mig for Hr. Pastorens Misfornøielse.

Min gode Onkel gav mig 40 Rbd. med, samt Brev, som jeg ved min Ankomst til Seminariet skulde levere Dem. Disse Penge og Papiere forvisser jeg mig, om Morgenens, som Larsen og jeg skulde seile til Jylland, om, at jeg rigtig havde dem, og stikker dem i min Frakkelomme, men maa formodentlig have taget seil og stuet dem i Overstrakkens Brystlomme istedetfor i den inderste Kjolelomme. Derpaa gaaer jeg hen til Boghandler Soldins, for der at kjøbe de Bøger, jeg manglede; og da det tidlig om Morgenens regnede meget stærkt, hænges jeg i Forbærelset min Overstrakke, for at den kunde drive af og ikke gjøre vaadt i Bogladen; og medens den hængte der, maa man have berøvet mig Pengene; jeg opholdt mig kun et Dieblif ved Handelen, og gaaer hjem til Larsen, for mod Middag at reise; dog da vores øvrige Tour gik meget hurtigt og jeg ganske var hensjunken i Tanker om det nye Fag, savner jeg Intet, da der var flere Papiere i Kommen, førend hos Boies, da jeg vilde lede de 40 Rbd. og Brev frem. Blive turde og kunde jeg ikke uden Pengene; min Onkels Brede frygtede jeg for, naar han erfarede, at det, hans Godhed havde givet mig, var tabt; og hvad skulde jeg sige til D. B.? De skulde jo have at vide, at jeg havde haft Penge med. Min Bedrøvelse og Fortrængenhed maatte jeg see at skjule, og tage et Paaskud, for at komme tilbage, og muligt faae de tabte, eller andre igjen. Det Sidste er lykkedes mig; og jeg giver mig her ved den Frihed, at sende indlagte 40 Rbd., som jeg skulde have betalt forud paa Kost og Logis.

Tilgiv mig den Uleilighed, jeg vist har voldet Dem, og de gode Boies. Jeg ventter at komme en af Dagene; og min Glid skal erstatte, hvad jeg har forsømt. Jeg beder Hr. Boies samt Kone og den unge Larsen hilse; og skulde jeg muligen i det Forhold, som det lidte Uheld har sat mig i, begaaet Feil, o da vredes ikke længer paa Deres

ærbødigst og taknemmeligste

Petri Worm.

Min gode Onkel, som holder mig paa Seminariet, har jeg skrevet til, og sendt en Copi af dette Brev, og bedet ham, snart at skrive D. B. til.

Brev fra Worm til hans Gjern, skrevet paa forrige Udkast.

Gode Fader, Moder og Sødsfende!

Læs dette Brev, som jeg har sendt Hr. Sidenius, tilligemed 40 Rbd., og De vil ikke længer være vred, eller bekymret for Deres Farn. Hvad Ondt, der er sagt, eller tænkt, om mig hos Dem, haaber jeg, skal forsvinde; og skriv mig strax til: Aadr. Hr. P. Worm, hos Hr. Degn og Seminarielærer Boie i Lynghby pr. Grenaae. — Naar jeg kan have Tankerne bedre samlede, skal de faae et Brev, hvori jeg omstændeligen skal gjøre Dem Regnskab for Alt, og hvor[ledes] det var mig muligt at faae Penge. Indesluttede 1 Rbd. vil Fader ikke forsmaae fra mig; jeg kan ikke undvære flere; og det gjør mig saa ondt, at jeg dennegang uskyldig var Marsag til Deres Sorg; men nu er jo Alt godt. — Moder

maa endelig skrive mig til, et langt, langt Brev, at hun er rask. — Gils Marie, Balde og alle de Smaae. Kort før jeg reiste fra Volland, sendte jeg Moder et Brev, jeg veed ikke, om det sikkert er modtaget.

Den 23de November, 1835.

Peter.

[Bag paa] Jeg skal nok betale Brevet til Jylland. De skal ikke frankere det for mig, jeg kommer vel nok ud af det.

[Dette Brev var frankeret.]

Brev fra Worm til hans Forældre.

Kjøbenhavn, den 12te Januar 1836.

Østergade Nr. 69, 1ste Sal over Baggaarden.

Mine elskede Forældre!

De modtager dog, kjære Fader, et Brev fra Deres Petri? et Brev, hvori min hjerteligste Lykønskning udtaler sig. Det gjør mig ondt at vide, at de er saa vred paa mig; men jeg veed, at jeg kan vende denne Brede og disse Bedreidelser til Held og Glæde, naar jeg endnu har kjæmpet en kort Tid. Vær rolig, Fader og Moder! ingen Bedreidelser, eller kummerfulde Dieblikke mere for min Skyld; strid og kjæmp som mig [jeg] blot et Aar, eller, vil Gud, maaskee en endnu kortere Tid, og De skal see mig lykkelig, riig, og hævet over denne Daddel og Misfornøielse: jeg har vundet en riig men aldrende Piges Kjærlighed, i mine senere Ophold i Hamborg; hun er god, men langt ældre end

mig, og mangler ethvert Udvortes, der kunde til-
 drage hende et anseeligere Parti, end jeg er. Hun
 var, til hun lærte mig at kjende, hensunken i Føles-
 løshed og stum Smerte over Tabet af en i hendes
 Ungdom elsket afsdød Forlovet, med hvem jeg i Ud-
 vortes og Væsen skal have en skuffende Lighed; og
 det er det, der har gjort min Lykke.

Den største Deel af Lucilie Groschs Formue er
 afhængig af hendes Familie, Senator Knauch i
 Hamborg, en Broder til min afsdøde Principal; og
 derfor byder Klogskab og Forsigtighed, at vi for det
 Første maae holde vores Forbindelse hemmelig, da de
 vil sætte dem med al Magt mod vores Parti, da
 de har eneste Fordring paa at arve hende, hvis hun
 dør ugift. Lucilies Broder, som er i Forretninger
 i Sverrig, og for 2 Maaneder siden var her, for
 at tage over til Malmø, vente vi tilbage til Som-
 mer; og da vil saa vel hendes Haand som Midler
 være og blive aldeles uafhængige, og jeg, jeg Lykke-
 lige, er saaledes i Besiddelse af min dyrebare Lu-
 cilie. Da vil jeg kunne forløse Dem fra Deres
 Næringsforger, kjæreste Forældre, og byde miue
 Fjender Spidsen. Lucilie er ikke ung meer, og
 maastee derfor snart forfuet, og seer derfor i mig
 den Elskede, der skal unddrage hende fra en egen-
 nyttig og haardnakket Families og Formynders Raa-
 dighed. Renterne af hendes Capital, 23,000 Mt.
 Hamb. Bco., beholder Senatoren aldeles for hendes
 Ophold i hans Huus; og af det Øvrige, hun for
 Diebliffet har under Hænder, har hun mod min
 Villie deelt med mig. Her i Kjøbenhavn bliver jeg

til den 3die, eller 4de Marts, da jeg saa tager tilbage til Hamborg, som jeg haaber: for bestandig. — Jeg har bedet Forvalteren om de Penge, han vilde have givet mig til Seminariet: men jeg maatte ikke faae dem; det var min Tanke, at hjælpe Dem dermed, gode Fader; thi skjøndt jeg har det ganske godt her, saa gjør det mig dog saa ondt, at mine egne Penge ikke strække til at lægge Saameget som 1 Rbd. inden i mit Brev paa Deres kjære, kjære Fødselsdag.

Jeg haaber, vi skal samles igjen allesammen, glade og bedre og at vores Kredts da har faaet en kjær Person meer, som kan og vil gjøre mig lykkelig og rolig.

Petri Worm.

[3 Margen:]

Det vil vissefælgelig nok gaae godt Altsammen; og naar Enden engang bliver god, saa er jo Alting godt. Bestemmelsen i denne for mig saa vigtige Sag, vil jeg love Dem at foretage med Fornuft og de mig dyrbt kjøbte Erfaringer.

Naar De skriver, skal jeg nok betale Brevet.

Lev vel, gode Forældre og Sødsfænde, til jeg hører fra Dem.

[Dette Brev var frankeret.]

To Breve fra Worm til Forældrene.

Kjøbenhavn den 1ste Februar 1836.

Mine elskede Forældre!

Efter Deres Ønske i Deres sidst modtagne kjære Brev sender jeg Dem et Stykke af Lucilies sidste

Brev; gjerne havde jeg indessuttet det hele, hvis det ikke havde været for de dyre Postpenge's Skyld.*)

Med inderlig Glæde har jeg gennemlæst Deres Brev. Glæd Dem ogsaa ret over Deres Børns Lykke (thi jeg har aldrig følt mig saa lykkelig som nu); og modtag min Forsikring om Taknemmelighed, naar jeg har opnaaet en friere Villie og mere uindskrænket Væne end den søielikkelige.

De havde idag faaet et ret langt Brev, hvis jeg endnu i Aften ikke havde saa travlt med at pakke sammen, for i Nat skal jeg med Pakketten affeile til Sverrig, hvor jeg formodentlig bliver i 11 Dage; naar jeg er kommen tilbage, skal jeg ret udbrede mig over Alt: hvad der kan interessere Dem.

*) Hamburg, d. 2. Januar 1836.

Mein theurste Worm!

Deinen letzten lieben Brief habe ich entgegengenommen. nachdem Du mein Geduld in 3 Posttagen auf die Probe gestellt; aber ansehe es deshalb doch nicht als eine kleine Rache daß ich heute erst dir mit diesen wenigen Zeilen vergelte, nebst mitfolgende O Spezies, die du diesmal nicht Dagoberts Geburtstag und das Zeug zu deinem kurzen Frack mir zwei unvermutheten Ausgaben auf dem Halse geschafft hatten. Indessen lieber Claudius, verkenne nicht meine liebevollen Gefühle für dich, die, das versichere ich dir, bei der gegenseitigen Unannehmlichkeit, und bei der langen Trennung von dir, nur vergrößert worden ist. Ich soll niemals deine uneigennütige Liebe zu mir vergessen; du hast alles übersehen, was uns in den Augen Eures unbeständigen Geschlechts lebenswürdig machen kann; aber ich fühle mich bei dem Gedanken, wie und auf welche Weise ich dir deine außerordentliche Liebe erstatten soll, sehr glücklich . . .

Deels i Anledning af denne Reise, og deels for et Par Sto og flere Strømper, ere mine Penge gaaede med; det gjør mig derfor ondt, at jeg [ikke] i det mindste kunde indeslutte 1 Rbd. heri; men forjmaa dem ikke, naar jeg nu næste Gang skriver.

3 Rbd. giver jeg om Maaneden her, og 1 Rbd. om Ugen for Middagsmad: det Øvrige holder jeg mig selv med. Her boer jeg saa ret efter Dnsse, den korte Tid, til Foraaret kommer. Til Dronningens Geburtsdag var jeg paa Comedie og saae den nye Ballet Valdemar; jeg kan ikke beskrive Dem, hvor det var deiliat; joruden har jeg været 10 Gange, og seet: Bruden fra Lammermoor, den Stumme fra Vortici, Faust, Ludvig den Ellefte, og mange andre af de herligste Operaer. — Ditlev P mødte jeg igaar paa Christianshavn. L. har jeg ogsaa seet paa en af Broerne; Lotte G. og Pauline saa jeg for noget siden paa Toldbodveien; men de kjendte mig vist ikke, skjøndt de hilsende. — Kan De huske den barbenede Skorsteensfeierdreng, der tegnede Bedstefader for 3 Mark.? Bidstrup? han er nu Deltapper nede ved reformeert Kirke, og giver ikke nogen af sine Tønder efter i Tykkelse; han sad ved Siden af mig i samme Voge sidst, og der kom vi i Snaf om Nyborg.

Klædet er saa usforflammet dyrt her i Kjøbenhavn; jeg maa derfor hjælpe mig med min blaa Kalmuks [Frakke], skjøndt det var min Bestemmelse, at faae en lang bruun til denne Reise.

Jeg har endnu ikke bestemt, hvad jeg skal begynde i Hamborg. Hvis der kan blive Raad til,

at jeg [kan] gaae paa et Handelsinstitut, saa synes jeg nok om det; men det kan jeg nu ikke sige nogen Bested om, før jeg kommer tilbage. — Lucilies Svoger maa gjerne vide, at jeg skal til Rhyn i Sommer; for de tager gjerne til Spaa eller Aachen til Foraaret: og saa tænker de vel, hun skal med; men der bliver nu ikke Noget af. Imidlertid har jeg min Plage, med at gjengjælde den ene Underfundighed med en anden, og tidt staaer Forstanden reent stille, for at min kan være den største.

Hils min elskede Søster Marie fra mig; hun skal næste Gang faae et ret gevaldigt Promemorium; hvordan de kjøbenhavnske Damer's Moder ere, kan jeg ikke denne Gang beskrive, at beskrive min Egens [min egne] kan hun nok tænke, at her slet ingen Plads er til; kun en venlig Hilsen fra hende og mig, modtage De, kjærlige Forældre og Sødfænde.

Petri W.

De skal ikke skrive mig til, førend De har faaet et Brev fra mig.

[I Margenerne paa 1ste og 2den Side:]

Glem ikke at give mig Underrøtning, min gode Moder, om De har faaet de bevidste :- i mit fra D. daterede Brev. Fader sendte jeg ogsaa en Dalers Penge: men De har ikke sagt noget derom. Naar De blot har faaet dem, saa er det godt.

Skjøndt jeg vil haabe, Brylluppet kommer til at staae, inden min gode Marie faaer Borgerkab paa gammel Tomfrudom*), saa giver de nærværende

*) Søsteren var kun 18 Aar.

Dieblifke mig dog heelt Andet at tænke paa; men naar den glade Dag engang triner frem fra Baggrunden. saa skal Skrallet staae hjemme i den gamle Aneis i Nyborg, og saa skal baade Store og Smaa med, og Marie i en Satin-Turques Uniform.

Hils Baldemar tusinde Gange fra mig; jeg har sendt ham en [?] med Seligman, som jeg saae for længe siden her i Byen; og naar De igjen skriver, saa vær ikke saa sparsommelig paa Nyt. [Paa 1de Side af Brevet, omkring Udskriften, findes følgende Fortsættelse:]

Tirsdagen den 9de Februar 1836.

Kjære gode Moder!

Lucilie med Familie har været her i Byen i 4--5 Dage; derved er min Rejse til Malmø bleven opsat til Søndagen efter Hæstelavn; jeg venter derfor, inden jeg reiser, at høre fra Dem; ligesom De nok skal saae Brev fra mig. Jeg bliver maastee længe i Sverrig; og hvis Froesch kommer til Stockholm eller Chistiania, saa bliver jeg for det Første der.

Forsmaa ikke, kjære Moder og Marie, medfølgende 1 Rbd.; den kan bedre forslaae hos Eder end hos Fader; men havde jeg haft noget Mere, saa havde jeg sendt gode Fader det.

De skal ikke frankere mit Brev, som jeg venter næste Postdag.

[I et lidet Rum, som endnu er blevet bart paa 1ste Side imellem Overskriften og Brevets Begyndelse, staaer, omgivet af Streger:]

Lev vel! lev vel!

[Brevet var frankeret; Udskrift til Moderen.]

Attest fra Capitain von Kaufmann ved Kongens Regiment.

P. C. F. E. Worm, født og confirmeret i Nyborg, 21 Aar gl., blev under 11te April 1836 ansat som Underofficeer, et Aar paa Prøve, ved H. Mt. Kongens Regiments 2det Compagni. Efter 7 Ugers Forløb fremviste han et Brev fra sin Fader, hvori Denne meget sønste hans Afsted, og tilbød ham Plads som Skriver hos Bysogden i Nyborg. Da Worm selv sønste sin Afsted fra Regimentet, og ansaae dette nye Tilbud som fordeelagtigt for Fremtiden, vilde Regimentet ikke forhindre ham i at faae sit Ønske opfyldt, og han blev under 30te Mai 1836 igjen afflediget fra Regimentet. Ved samme Leilighed blev han skyldig til Compagniet 1 Rbd. 21 Sk., som sidst i Juli Maaned blev ved en Underofficeer, der igjen havde modtaget Pengene af en Tambour, indbetalt til mig. Hans Opsyrsel ved Compagniet i de 7 Uger, han var i Tjenesten, var god. Han holdt sig altid alene, indesluttet i sig selv, var af en blød Sindstemning og melancholisk Temperament.

Brev fra Worm til hans Forældre.

Malmø, den 11de April 1836.

Kjære gode Moder og Fader!

Modtag mine kjærlige Hilsener, Forældre og Sødsfende. Jeg lever vel, lever i det skjønneste Haab, og lever for min Lykke og Eder. Lad denne Forsikring være tilfredsstillende, indtil jeg i Sep-

tember Maaned personligt ved et Besøg af 8 Dage kan overtøde Dem om, at De altid er og bliver paa det Kjærligste erindret af Deres Barn

Petri Worm.

Hils mine elskede Sødfkende fra mig. Jeg skal snart til Stockholm; hvis mit Ophold der kan blive af nogen Varighed, saa skal jeg igjen have den Fornøielse at lade høre fra mig.

Brev fra Worm til Moderen og Søsteren.

Kjøbenhavn, den 24de Juni 1836.

Kjære dyrebare Moder og Søster!

Undrøs ikke over min lange Tausshed, naar jeg faaer forklaret mig over Aarsagen dertil; men kun mundtlig kan jeg forklare mig for Eder og siige Eder Alt, hvad der er hændet mig, og hvad der har lagt og ligger mig paa Hjertet, siden vi skiltes ad. Lucilie er reist med sin Familie til Italien, og kommer ikke igjen før sidst i August Maaned. Dago- bert, hos hvem jeg hidtil har opholdt mig, er taget med dem. Med en Smerte, som jeg ikke kan beskrive Dem, maatte jeg see tvende mig saa dyrebare Bøfener drage bort, og de maatte lade mig blive tilbage her. Knauth er saa forbittret paa mig, at jeg troer, han snarere havde tilladt en Sjouer fra Baden at reise med, end mig, som han ikke kan tilgive min Fattigdom, og min Driftighed, eller som han kalder det: Uforftammenhed, imod hans udtrykkelige Villie at staae i Forbindelse med Lucilie, og nære de driftige Tanker at vilde besidde hendes

Haand og Formue. Imidlertid, hvad formaaer ikke Kjærligheden! den kan indgive mig Mod til Alt; hele mit Livs Lykke beroer paa dette Giftermaal; min Existence beroer paa, at jeg kan vedligeholde hendes Gjenkjærlighed. Hun har maattet love mig, at hun vil sætte sig ud over Alt, og bryde med dem; hendes Renter kan de ikke negte hende, ligesaa lidet som forbyde hende at forlade deres Huus; thi saalænge hun er der, kommer jeg aldrig videre, Hun maa hjem til Nyborg; den 22de August kommer jeg hjem, for at aftale Alt med Dem, og fortælle Dem det Hele. Før den Tid kan jeg heller ikke skaffe saa mange Penge, som der behøves.

Skjøndt jeg med Sparsommelighed har brugt de Penge, hun gav mig og kunde give mig ved Afstedden, saa ere de dog gaaet op for mig; og jeg er for Diebliffet i en Forlæggenhed af 5 Rbd. Om det var muligt, at De, gode Moder, kunde gjøre mig den Tjeneste at laane mig dem paa 14 Dage; jeg kjender nok Offeret, jeg forlanger, men jeg veed ogsaa, hvad jeg tør bede min elskede Moder om; og hvis det er muligt, saa svar mig med allerførste Post, om De kan, eller ei. Hvis de vilde sende mig Deres Guldkjede, saa kunde jeg faae et Laan paa den, og hjælpe mig med, indtil jeg faaer Penge fra Lucilie, som jeg venter snart, og da løse den ind, og enten strax sende Dem den tilbage, eller selv tage den med, naar jeg kommer. — Fader maa ikke vide Noget af dette Brev. — Min Adresse er: Hr. P. Worm Østergade Nr. 69 1ste Sal over Baggaarden — Bær hilset tusinde kjærlige Gange fra mig,

skjænt mig Deres fulde Tillid, og lad Ingen kunde rokke den. Byg Deres Haab om en glædeligere Tid paa mig; og De skal snart see, at den vil følge med til Dem med Deres hengivne og kjærlige Søn

Petri Worm

Svar mig nu med første Post, og skriv mig ret et langt Brev til.

[I Margen:] De skal ikke betale Brevet, De sender mig.

[Udskrift] S. T. Jomfru Marie Worm i Nyborg.

[Dette Brev var ikke frankeret.]

[Ovenover dette Brev har været skrevet en understreget Linie, som er skaaret af. Nogle Spor og Brevets Indhold lader formode, at der har staaet: Fader maa ikke læse dette Brev.

I Overskriften sees, at Ordene „Moder og Søster“ vare skrevne med andet Blæk, liget det, hvormed Linien ovenfor er skreven, samt at der har staaet et andet Ord istedetfor „Moder“ rimeligviis „Fader“ eller „Førældre.“

Brev fra Worm til Moderen og Søsteren.

Kjøbenhavn, den 29de Juni 1836,

Dyrebare elskede Moder og Søster!

Det glædede mig ubeskriveligt at faae Brev fra Eder; den Kjærlighed, hvorpaa jeg forlod mig, kjære Moder! skal jeg ikke have forregnet mig af; og det trøster jeg mig ogsaa ved, haabende, at jeg snart, maaskee om 8 Dage, skal tilbagebetale Laanen, og om en kort Tid selv være hos Eder, mine Kjære, og trøste Eder med min sønlige og broderlige Kjærlighed, og ved min gode Lilles Hjælp at afhjælpe mangt et trykkende Savn for Eder og Fader. Jeg

Danske Forbrydere

22

fortryder aldrig, at jeg ikke valgte den Stilling som Seminarist, som Onkel vilde have, jeg skulde være; lykkelig kunde jeg aldrig have følt mig; thi mine Ønsker for Livet gik langt ud over at sidde i en ussel Landsby; aldrig kunde jeg vente at rive Dem ud af Deres Næringsforger, uden ved et dristigt Skridt. Det gjorde jeg, og ikke træder jeg tilbage paa Halvveien. Strid med mig mine Belymrings-Dage, og deel med mig de Glæder, som jeg tilkjemper mig. Alt som Barn famlede jeg efter et Drømmebillede; det maa jeg eie i Virkeligheden, dertil har Forsynet skabt mig, og født mig, og det vil ikke lade sit eget Bærl synke.

Dagobert staaer ved de hanoveranske Linietropper som Underviisningsdirecteur ved den derværende militaire Høiskole, og er Lucilies Stedbroder. Han var i Sverrig, for paa Regjeringens Begne at organisere et nyt, efter det i Drotningholm. Ham var jeg hos, for at hjælpe ham med hans Skrivelser; men da hans Forretninger der vare tilendebragte, maatte jeg blive her, fordi han for længe siden havde erholdt Permission til at reise med sin Svoger. Denne Svoger Anauch, Broder til ham, jeg var hos i Hamborg, vilde jo for sin bittre Død ikke have mig med, eller vide af mig at sige, hvormeget Broderen og Søsteren gjorde sig Umage derved, og hun er nødt til at søie sig i hans Luner, da en stor Deel af hendes Penge ere deponerede hos ham, og Broderen, som disse Penge staaer i Caution for, formedelst Oppebørslerne i hans Embede, binder hende ogsaa for en stor Deel; men dog har hun

Saameget. at vi godt af Renterne af disse Obligationer kunne leve, naar hun vilde tage fra Knauch; men saa mener Broderen, at han hen i December skulde faae et Embede, hvor der ikke behøvedes saa stor Caution; og da reskterede hun ikke at tabe Saameget. og saa strax lovformelig kunde lade de Penge, som Knauch uden Videre beholder Renterne af, sige op, og fløtte derfra. Det har hun ogsaa lovet mig med Haand og Mund at vilde gjøre. Da hun reiste gav hun mig 35 Rbd. og sit lille Uhr. Pengene ere gaaede med, fordi jeg har været syg af Sorg og Uergrelse, og næsten Intet fortjent ved Skrivelser og at tegne paa Porcelain. Imidlertid kommer der Post regelmæssig hver 3 Uger fra Pisa hvor de ere, og hertil; og da jeg har klaget for hende, saa faaer jeg nok Penge. Den nedrige Svooger, der hæver hendes Renter, giver hende kun 100 Rd. Terminen, hvor hun kunde fordre 700 Rd.

Min blaa Kalmuks Frakke har jeg lagt, at den kan blive vendt til Baldemar til Vinter. Lucilie fik jeg en fin grøn Sommerfrakke og en graa Hat, at, i Foraaret, før de skulde afsted. De sorte Klæder, som jeg havde med fra Holland, vare syede om til mig af Dnkels; dem er der ikke Meget ved at gjøre. Et Par nye Støvler har jeg kostet mig, det var 4 Rbd.

Italien er ikke saa langt borte, som De troer, elskede Moder; efter den nyere hurtige Rejemethode kan man komme til Milano og Pisa og Roma paa 17 à 18 Dage: og der vadsker den hele haardnakkede Familie sig i de varme Kilder, og spiser Appelsiner

til, under de deilige Palmer, og lytter til den endnu skjønnere Musik fra de nærliggende Klosterkirker — ogsaa jeg venter, i dette Liv at komme til dette Paradiis (NB. naar jeg først er gift.)

Her i Kjøbenhavn kan jeg fortjene Kost og mine Klæders Reparation, ved Get eller Andet af mine smaae Færdigheder, det kan jeg ikke i Nyborg: og derfor tillad, gode Forældre, at jeg kun aflægger Dem et lille Besøg paa en 8 Dage hen i September, og kan og skal jeg glæde gode Fæder med 50 Rbd. Søster Marie er det min Bestemmelse at tage med herind, en 8 Dage, jeg har talt med min Værtinde om, at hun kan logere her hos os, og skal jeg nok mere Dig, og sikkert besøge Dig hjem igjen med Dagvognen. Jeg skrev i mit forrige Brev, at jeg kom den 23de August; men jeg kan ikke komme før til Moders Geburisdag; saa skal vi ret overlægge og tale om, at saae Cilie fra Hamborg, hvor hun indtræffer sidst i August. Pas nu, gode Pige, at Du ikke har formeget Sytøi til den Tid, at det ikke skal hindre Dig i at reise med mig og see, hvordan Verden seer ud her i den kongelige Residens; Du skal baade komme paa det kongelige Theater og paa Frederiksberg*) samt Thorvaldsens Billedgallerie, og andre deilige Steder, hvor jeg har været. Ogsaa tænker jeg, jeg har Raad til at lade Dig selv kjøbe ind til Dine Vinterfornødenheder,

*) Her endes Brevets 3die Side; Resten er skreven i Margen og paa de Dele af 4de Side, der kunne dækkes ved Sammenlægningen, saa der ei engang er blevet Rum i Underkristen.

af Silke og Baand m. M. — Hvorledes har Cone
rabine det? lad mig det vide. Og endelig om Val-
demar, hvordan den gode Broder har det, ham maa
jeg da endelig see, naar jeg kommer hjem. — Hils
Fader tusinde Gang: fra mig.

Det var mig en længe savnet Glæde at see Brev
fra Dem; og jeg vilde ønske, at det ogsaa glædede
Dem at faae mit Brev, thiøndt jeg i det bad om
en Tjeneste, istedetfor at bringe en — men lad det
ikke bedrøve Eder, gode Moder og Søster, om det
er suurt at opfylde min Bøn, jeg skal snart tilbage-
betale det igjen; og jeg veed, Moder ønskede [ikke?],
at jeg, for at hjælpe mig, til jeg igjen blev ved
Muffen, skulde sætte Noget af mit Tøi ud. Jeg
tænkte, Marie kunde have faaet dem hos Schierns,
som et Laan, hun kunde afbetale med Sytøi; men
skulde det være altfor tungt at skaffe det tilveie,
saa kan jeg uden min Skade nok hjælpe mig, og
tvivler derfor ikke om Eders Godhed for mig. I
alle Tilfælde venter jeg Brev, efter Moders Brev.

Hils Hanne fra mig.

Undskyld, jeg ikke betaler mit Brev. Glæd mig,
Moder, ved at være raskere, naar De nu skriver
igjen; og jeg veed og haaber, Gud har ladet os
Alle stride det Børste; jeg vil snart med Dem være
lykkelig.

(Udskrift:) S. I. Jomfru Maria Worm i Nyborg.
[Paa et Blad Papir, der passer til at ligge inde i Brevet:]

Kunde jeg blot selv have talt med dem en halv Times
Tid, jeg havde givet Uendeligt dertil. — Min Ad-
dresse er den samme. — Hvis Moder vilde sende

mig sin Kjede i Brevet, saa vilde jeg gaae med den ved mit Uhr, da jeg kun har et simpelt sort Baand. Jeg havde altid troet, den var ægte, og maaskee den her kunde blive vurderet høiere, som til en 10 til 12 Daler, og saa kunde jeg jo sende Dem den igjen. — Skulde De ikke kunne til Postdag skaffe mig de 5, saa send mig blot de 3 Rbd. og Kjeden, ufrankeret. Jeg har grædt over, at jeg, da veed, hvor knapt og trangt De har det, skulde nødes til at laane af Dem, men De troer mig dog bedst, og er mig, som Moder siger, de nærmeste.

I Everrig havde jeg det godt nok hos Dago- bert, men jeg kunde ikke taale den raae Luft for mit Bryst, og siden vi var i Stockholm har det været saa daarligt. Jeg spandt da heller ikke Silke hos ham, for jeg har kunns. faaet et Par Støler og et Lørklæde siden.

Hvordan staaer Faders Sager? lad mig dog vide det. Lever Tante K. endnu, og Madam B.? — Us. Søstre saae jeg for nogen Tid siden paa Bolden. — Jeg har siden Maidag læst flittig til den juridiske Examen, og lader mig manuducere af En, der som Fuldmægtig har taget Examen, og bruger hans Bøger, mod daglig at informere hans Søster og en lille Broder i Tydsk og Tegning og Skrivning. Kunde jeg naae at tage den, saa vidste jeg, de vilde være glade hjemme derfor vil jeg ogsaa nødvendig forlade Kjøbenhavn høiere end en 8 Dags Tid.

Deres kjærlige Søn og Broder

Petri.

Nr. 17. Brev fra Woi:m (efter Tønders Døb) til Gjemmet.*)

[Saa nøie som muligt efter Originalen.]

Kjøbenhavn den Torsdag 1836.

Morgen Kl. 3. —

Mine Forældre!

Idag har jeg faaet det sørgelige Budskab at min elskede Lucilie er død paa tilbage Reisen fra Italien, i Paris, af en voldsom Halsbetændelse. Jeg vil ikke kunne beskrive Dem mine kjæreste Venner i Gjemmet mine Følelser, og min Sorg, Stjæbnen er jo ubsielig, der ændser ei de frommeste Bønner ei vore Taare, med sine jernsjed skrider den over vore blødende Hjerter, og trykker gyselige Spor i dem som kun den uendelige Barmhjærtighed kan læge. Jeg kan ikke skrive meer derom, med [men] vi ville alle bede til Gud og Aanderne i Himlen.

Jeg afgaaer endnu i Dag Kl. 8 med Dampskibet til Kiel, Hamborg, Havre de Grace, til Paris, og beder der en Bøn for hendes og min Sjæls Roe**)

Den 6te September kommer jeg tilbage til Nyborg, hvor jeg vil blive den forestaaende Vinter, for hos Dem og mine Sødsfende at gjenvinde en smule Fatning og Roe som jeg nok kan længes efter — hermed sender jeg, Dem min gode Fader 200 Rd. Sedler, som jeg erholdt af Lucilie til Dem Postdagen førend hun blev syg, og fra mig bliver Dem

*) Skrevet paa 1ste og 3die Side af et i Octav sammensagt Kvartblad Postpapir, saaledes at 2den Side er sprungen over.

***) Understreget i Originalen.

tilsendt 20 Rbd. og Moder 20 Rbd. som jeg ønsker De vil levere hende og Marie naar De har læst dette Brev — de 5 Rbd. har jeg laant, de andre 15, er til at betale dem Alat Gjeld med, o. s. v. lev vel dyrebare gode Forældre og Sødsfende og vær forsikket om min Kjærlighed for Dem

Deres

P. Worm.

Naar De siebliffelig efter Dettets modtagelse skriver, saa kan et Brev træffe mig i Lybek, adstr. Hr. Petri Worm — die fünf Thürmer in Lybek — og er det umuligt [muligt] skal De høre fra mig naar Dampskibet gaaer tilbage fra Frankrig til Hamborg. —

[Udskrift:] Hr. Kjøbmand **J. J. Worm.**

Slotsgaden

i Nyborg.

Heri 240 Rbd. Sedler str. To hundrede og fyrrethve Rigsbankdaler Sedler — under egen Forsegling.

franco.

Brev fra Worms Moder til ham.

Nyborg, den 29de August 1836.

Min evig elskede Søn!

Vel er Sorg og uførlignelig Smerte udbredt sig over Dine dybsjorgende Forældre og Sødsfende, ved Tanken om den Glendighed, hvori Din Bildfarelse har bragt Dig, saa er der dog intet Sted, hvor ikke Din sømme Moders Sukke og Taarer skulde finde Dig. O, min Søn! aabn Dit Hjerte for den høieste Guds Naade, dernæst for Din elskede Moders Trøst,

der bøiede sit Knae i dyb Erbødighed for den Alt tilgivende Gud om Raade og Barmhertighed for Dig. O! han har hørt mig, den kjærlige Jesus, han har skænket mig den salige Trøst, at han staaer ved Dit Leie, han spørve om Dig og os med sin himmelske Beskyttelse; han vil ingen Synders Fortabelse, han vil heller ikke Din, naar Dit angrende Hjerte søger sin bønliche Tilflugt til ham; og det er visselig den høieste Trøst. O! at jeg kunde udøse mine kummerfulde Taarer ved Dit lidende Hjerte. Fat Trøst, mit elskede Barn! ved Opløsningen af Stovets Baand endes jo alle jordiste Lidelser og Fristelser, hos den kjærlige Gud skulle vi alle som angrende Syndere, samles, tidligere eller sildigere. dog ogsaa her paa Jorden kan Anger og Tilgivelse for den Bildfarende finde Sted. Vent Alt af den barmhertige Gud, og Meget af den kjærlige Konge; og sig: hvad kan Dine omme Forældre, Sødsfende og Venner gjøre for Dig? Intet tilladeligt Skridt er saa stort, vi alle har Billie og fra Gud gives os Krajt dertil. O, min Søn! aabn Dit angrende Hjerte ganske i Bøn til Gud, aabn det ogsaa for Dine lidende Forældre og Sødsfende, om Du maa faae Tilladelse at skrive. — I Jesu Christi Navn hilse vi Dig, alle, Fader, Moder og Sødsfende, med den inderligste Kjærlighed og Tilgivelse, ved Din omme Moder

M. S. Worm.

Brev fra Worms Søster til ham.

Nyborg, den 2de August 1836.

Min Kjære Broder!

I hvor forfærdelig den Afgrund er, som er kaffet sig imellem os, saa kan den dog ikke tilintetgøre eller sønderrive Naturens Baand, som sammenknytte med os de kjærlige Navne Søster og Broder; med denne mægtigste Følelse bløde vore Hjerter ved at tænke paa Dig. Kunde vore inderlige Laarer, vore dybe Sukke trøste Dig, da ere de mange; dog vil de visielig høres af den Eviige, Alles forbarrende Gud, at han vil faderlig tage Dig i sin Beskyttelse og tilgive Dig. Ja, det vil Han, naar Du alvorlig og uden Forstillelse søger Din Tilflugt til Hans Naade. O, det vil Du, min Broder! kald en Gnist tilbage af den Gudsfrugt, der een gang besjælede Dig, og den vil sikkert gyde Trøst i Dit angrende Hjerter. Bend med al Kraft tilbage til Gud, det er endnu ikke forfildig: der er en Evighed efter dette Liv; og med et godt Forjæt er det hvert Menneſke tilladt at haabe, endogsaa i det Tjemelige. Betragt de agtværdige Herrer, under hvilke Din Sag føres, som Redskaber i Guds Haand til at opfylde deres høie Embeders Pligter: forklar Dig for dem med Ydmyghed og Sandhed, da vil Du sikkert finde al den Medlidenhed, som Retfærdigheden tillader dem. O, elskede Broder, hvor inderlig smertes mit Hjerter ved at at tænke paa Din Glendiqhed! Intet vil jeg bebreide Dig; men havde Du fulgt Sandheden for vore gode Forældre, havde Du

valgt dem til Dine Fortrolige, da Du skulde Du sikkert ikke være falden i Fristerens Hænde: thi den sidste Vid Brød havde de deelt med Dig paa Dydens Bei, men det er jo steet: Gud tilgive Dig, som vi gjøre det. — Gen Bøn har jeg til Dig fra vores sømme Moder: bed om Tilladelse, at Du maa skrive os til; skjænt hende Trøst, at Du vil aabne Dit Hjerte for os, at hun maa høre Sandhed fra Dine Læber. O, min Broder, jeg vil ikke smerte Dig med at udtolke vor grændseløse Sorg, som alene finder Trøst ved tillidsfuld Bøn til den naadige Gud. — Lad endnu en kjærlig Hilsen fra os alle finde Plads i Dit Hjerte; vi kan endmere tilføie en Hilsen fra Broder Baldemar, der har besøgt os i 4 Dage. — Fra os samtlige anbefales Du Gud, den Eneste, der beffikker os en sand Trøst.

Din sørgende Søster

Marie Worm.

Slutningen af et Brev fra Worm til hans Defensor.

[Brevet er af 19 December 1836; Taler er om Dødsstraf.]

. . . denne Straf venter jeg med Længsel; før har jeg ei Ro, ei Fred; naar Døden har ramt mig, lad den ogsaa komme i Lovens vanærende Skikkelse, saa har mine arme Forældre og Sødskende Intet mere at haabe og ønske for mig. Saalænge jeg levede, vilde dog kuns græmmes over deres frugtesløse Bestræbelser for at skabe en lykkelig Søn og og Broder af en ulykkelig — nei! ulykkelig er jeg

ikke; thi jeg er fuld af Haab for en bedre Verden, hvor man ei forseiler sin Tilværelse, og hvor Kraften staaer i Forhold til Fristelsen.

Forhør i Criminelkammeret

(den 3die Mai).

Arrestanten blev fremstillet, og efter at have være foreholdt det Usandsynlige i, at han, efter at Seilgarnet var bundet om Tønders Hals, saaledes som af ham omforklaret, kan have villet prøve paa at stikke nogen Knude paa det Sengetæppe, han derefter havde bundet om Tønders Hoved og Hals, ind under Seilgarnet, da Seilgarnet jo efter det forud Påsferede maatte sidde altfor stramt, om Halsen til, at en Knude at et saa tykt Tæppe kunde komme ind imellem, forklarer han paa Anledning, at hans Mening heller ikke har været, at ville presje selve Knuden ind under Seilgarnet, men derimod at presje en af de fra Knuden fremgaaende Guder ind under Seilgarnet, hvilket imidlertid ikke lode sig gjøre, da Seilgarnet sad altfor stramt dertil. — Han forklarer dernæst paa Anledning, at han, i det Dieblit Tønder, som tidligere forklaret, siddende paa Stolen dreiede sit Hoved og Overtrop til venstre Side for at spytte, reiste sig op fra sin Stol, og traadte, idet han kastede Seilgarnet om Tønders Hals, et halvt Skridt tilvenstre, hvorved han kom til at staae, ikke bag ved Ryggen af Tønders Stol,

men bag ved Tønder's egen Rya, der allerede paa skraa var vendt mod Arrestanten, idet Tønder havde dreiet sig mod den anden Side for at spytte. I det Samme, Arrestanten havde kastet det ulykkelige Seilgarn om Tønder's Hals, holdende det med begge Ender, trak han med Seilgarnet Tønder til sig, saa at Tønder faldt ned paa Gulvet i samme Stilling, som han havde siddet; og uden at Tønder gjorde nogen Modstand, stak nu Arrestanten skyndsom Seilgarnets ene Ende under den anden, saaledes som fornødent er, naar man ved at gjøre endnu et Slag vil frembringe en Knude; og idet Arrestanten nu trak begge Ender fast sammen, slog een Løkke derpaa, eller, som han nærmere forklarer det, en halv Sløise eller en saadan Løkke, af hvilke der hører 2 til en Sløise. Arrestanten, som havde bøiet sig efter Tønder, ligesom Denne faldt ned mod Gulvet, laa paa det ene Knæ, medens han bandt Knuden. — Foreløst og rathaberet.

10de Mai.

Arrestanten blev fremstillet og foreholdt at den af ham sidst afgivne Forklaring med Hensyn til den Maade, hvorpaa han har bundet Seilgarnet om Tønder's Hals, ikke aldeles stemmer med den Forklaring, han derom har afgivet i Politiretten, idet han nemlig efter denne vil have bundet en Knude med to Løkker, og derpaa igjen have bundet begge Løkker sammen i en Knude, samt, da han igjen løste Baandet, først vil have opløst den Knude, hvori Løkkerne vare bundne, og derpaa, ved at tage fat i

den ene af de enkelte Ender, truffet Baandet af Halsen paa Tønder. Han bemærker i den Anledning at, saavidt han nu kan erindre, bandt han Seilgarnet, saaledes som han sidst har forklaret her i Crimineltammeret, men at han dog ikke bestemt tør benægte Nøiagtigheden af hans i Politiretten afgivne Forklaring.

Ham foreholdtes derpaa Indholdet af en Skrivelse fra H. af 8de Februar*), i hvilken Anledning

*) I dette Brev hed det:

„Her blev han ikke behandlet saaledes at denne Tilstand kunde være Følgen deraf; og jeg troede derfor at Aarsagen maatte søges i tidligere haard Behandling; men da han igjennem flere Aar blev uforandret, uagtet en mild Behandling, faldt det mig ind, at han muligens ved Selvbefømmelse havde paaført sig Svækkelse. At han virkelig havde ndøvet denne Last, erfarede jeg først, efter at han første Gang havde forladt mit Huus; jeg kom nemlig i Besiddelse af en Bog, hvori han med egen Haand havde nedskrevet angersfulde Bekjendelser om, at han havde øvet bemeldte Last i flere Aar, og allerede førend han, ondtrent 1 i Aar gammel, kom til mig, — og at han manglede Kraft til at aflægge den. Bogen, fortæller Røgtet, var bestemt til at brændes, men frelstes derfra ved en pige; om dette Sidste skeete med eller mod Worms Billie, veed jeg ikke, da Bogen havde passeret flere Hænder, inden Tilfældet bragte mig Kundskab herom, og jeg tog den i Bevaring. Førend Worm sidst forlod mig, for at reise til Seminariet, gav jeg ham Bogen, med Formaning, at vogte sig for den deri beskrevne, og i sine Følger saa farlige Last. Desuoværre har han vel glemt min Formaning, øvet Lasten oftere, og svækket sine Sjøleevner saaledes, at han behøvede længere Tid for at kunne reflectere over sine Handlinger.

han erklærer, at det vel forholder sig rigtigt, at han medens han gik i Latinskolen var bleven forfalden til at begaa Onani eller Selvbesmittelse, og at han senere, da han vilde vænne sig af dermed, skrev Noget derom i et Slags Dagbog, som han førte; men han forsikrer derhos at han efter at han var bleven confirmeret, ingeninde har gjort sig skyldig deri. Denne Bog har han senere erholdt tilbage af sin Onkel og opbrændt. At han, som hans Onkel skriver, engang skal have kastet et Par Buxer og en sin Skjorte paa Ilden, kan han ikke erindre; men han siger, at hvis det har været Tilfældet, maa det være skeet af Narrestreger, og Tøiet være af den Bestaffenhed, at han ikke længer kunde gaae med det, og ikke sandt det værd at sende hjem til sine mindre Sødsfende, som ellers pleiede at faae hans aflagte Klæder. — Han forklarer dernæst paa Anledning, at hans Moder, i det Brev, hvori hun jendte ham de 5 Rbd. han havde bedet hende, at laane sig, skrev, at hans Fader i Decembertermin, skulde udbetale 200 Rbd., som stode i deres Huus, og hvis de ikke fik disse Penge, stode de i Fare for at blive huusvilde. Da han havde læst dette Brev, blev han meget ulykkelig, iær da han nu saae, hvor skrækkeligt det vilde være for hans Forældre at blive stufede i det Haab, han havde givet dem med Henjyn til sin egen pekuniare Stilling, ja Brevet rystede ham i den Grad, at det sortnede for hans Dine, og han faldt bevidstløs om paa Gulvet, hvor han laa, indtil hans Værtinde M^d. C. kom ind og fik ham bragt i Sengen, hvorpaa

han kom til sig selv igjen, men følte Smerter med Krampe i Brystet; men saasnart han da kom til at græde, lettedes det Onde, han følte. Dette var 1ste Gang at dette Sygdomstilfælde kom paa ham; og han havde det ikke oftere medens han boede hos G.; men efter den Tid har han flere Gange havt det i Politiarresten og i Hof- og Stads-Rettens Arrest. Førend han blev arresteret, havde han kun havt det omsforklarede een Gang; men i det Dieblig han havde lagt Tønder, og havde reist sig fra Liget, eiter at have bundet Seilgarnet i Knude, mærkede han, at det samme Tilfælde begyndte at indfinde sig; og han skyndte sig derfor hen til Tønders Vandkruffe, som stod paa Bordet, og tømte den, hvorpaa Symptonerne af det begyndte Tilfælde igjen gik bort. Det omsforklarede Sygdomstilfælde beskriver han nærmere saaledes: at det begynder med en Sortnen for Dinene, og at derpaa strax følger en Tisning i Naken, som udbreder sig ned over Ryggen, ligesom om noget kold Tis løb ham ned af Ryggraden. I det Dieblig, han kommer til Bevidstheden igjen, klappe Tænderne af Kulde, og han føler Krampe i Brystet; men derpaa pleier han at falde i en kort Søvn; og naar han da atter vaagner, saa befinder han sig som sædvanligt, kun at han, naar Tilfældet har været voldsommere, end sædvanligt, føler sig om i Lemmerne. — Slutteligen beder Arrestanten bemærket, at han, efter at han sidste Gang var i Forhør, har nøie hos sig selv estertænkt, hvorledes han bandt Knuden paa Seilgarnet om Tønders Hals, og at det bestemt

forekom ham, at det var saaledes, som han i det Forhør har forklaret, og at han ikke kan tænke sig nogen Grund, hvorfor han skulde have bundet endnu en Knude, efter at have bundet Seilgarnet i een med Løkker, da en saadan Knude holder ligesaa godt som to. Det Eneste skulde da være, at han, i den urolige Stemning, hvori han i det Dieblif befandt sig, ikke har lagt Mærke til, om han slog een Knude eller to, og at han først, da han vilde løse Knuden op igjen, har bemærket, at han havde slaaet 2 Knuder. Muligen har han erindret dette, dengang han afgav sin Forklaring for Politiretten; men det er ogsaa muligt, at den der stete Protocol-lation kan indeholde en mindre rigtig Opsatning af Arrestantens da afgivne Forklaring. —

Meddelelse fra Vorm til Defensor.

Kjøbenhavn, den 27de Juni 1837.

Efter D^B. Anmodning om: saa tro som det er mig muligt, at tilbagefalde i min Erindring enhver Omstændighed ved Tønder's Død, og tilskrive Dem samme, er jeg saa fri. herved at lade denne min Beretning følge.

Da jeg havde forsynet mig med 2de Butterdeigs-Rager, og i den ene blandet med Sultetøiet en saadan Portion Opium, som jeg anjaae for tilstrækkelig kuns til at bedøve men ikke dræbe et Menneske

gif jeg Onsdagen den 10de Juli*) afvigte Aar, om Morgenen tidlig til Tønders Bopæl. Saavidt jeg veed, mødte jeg Ingen paa Døgningen i Huset til hans Bærelse, hvor jeg da bankede paa Døren, som efterat den var blevet aabnet og atter lukket af Tønder, da jeg havde nævnet Navnet, og han havde seet, hvem det var, igjen blev lukket op for mig, hvor han da, efter at jeg var indtraadt i Bærelset, nødte mig ned paa en Stol imellem Chatollet ved Døren og Bordet. Efter nogle Samtaler, om hans tidligere Liv og Udgivelsen af hans Blade, fremtog jeg de i et Stykke Papir indviklede Kager, og medens jeg selv spiste den ene, bød jeg ham den med Opiumet i; men min skjælvende Stemme og maastee det forstyrrede Udseende, jeg maa have havt den Dag, affrækkede ham derfra; det faldt mig ind at jeg selv skulde spise Kagen med Opiumet, for at tilintetgjøre hans Frygt, at han en anden Gang skulde lade sig bevæge til at nyde af Opiumet, og jeg derved kunde naae min Hensigt; men den Kvalme, som oversaldt mig, da alle Vinduer i Bærelset vare tillukkede, Dagens Hede, i Forbindelse med den i Stuen herflende Stank, og Rødbydeligheden for det, jeg spiste, gjorde, at jeg ikke fik det ganske opspist, hvilket Tønder bemærkede, og spurgte mig: hvad der seilede mig? om jeg ikke hellere vilde gaae hjem, da jeg syntes at være syg? men først maatte han anmode mig om at betale ham for de første Timers Underviisning, om han skulde

*) At dette er en Feil, behøver ikke at bemærkes.

troe, at det var mit Alvor, da han var bleven be-
draget af saa Mange, og jeg, uden det, ikke kunde
besøge ham igjen; hvorpaa jeg gav ham de for
min Skjorte løste Penge.

Som jeg da vilde til at reise mig op, for at
gaae ned, faldt mig min Moders Brev ind, hvor-
ledes de hver Postdag ventede Trøst og Hjælp af
mig, hvortil mine falske Efterretninger om mine
pikuniaire Omstændigheder maatte berettigge dem;
hvoreledes den Dag allerede var forløben, da jeg saa
sikkert havde lovet min stakkels Moder Tilbagebeta-
lingen af de 5 Rbd., som kun den meest trængende
Nød havde tvunget mig til at laane, og hvoreledes
det bogstavelig som brændte mig paa Hjertet, at
jeg ved dette Laan havde givet mine Forældre og
Sødsfænde til Priis for Mangel paa det Nødvæn-
digste. Jeg gyste ved Tanken om, at jeg ikke kunde
tilveiebringe disse Penge paa nogen mulig lovlig
Maade; og dog maatte og skulde jeg skaffe dem,
sagde hundre Stemmer i mit Indre, om jeg end
skulde døe derfor. Hvad skal Du leve af, indtil
Du atter kan komme her? hvad skal Du kjøbe Ka-
ger for? Du er huusvild nu; han spiser ikke mere
Opiumet! Dine arme Forældre venter den samme
gyselige Armod, som nu bringer Dig til Fortvivlelse.
Denne Tanke gjorde mig næsten rasende; de øvrige
Tanker vare deelte imellem Beslutningen om et
Selvmord, som nu syntes uundgaaeligt, naar jeg
gik uden Penge, eller ved at dræbe Lønder, reddé
mit Liv, og rive mine Forældre ud af Glendighed
og bitter Savn. O! havde den ulykkelige gamle

Mand funnet sige til mig: berøv mig ikke Livet! jeg havde aldrig kastet Snoren om hans Hals, og dermed trukket ham af Stolen

*

Jeg ønskede, med Tabet af Alt, at gjøre det Skete ufleet; i samme Dieblit var Snoren om den Ulykkeliges Hals overklippet med Sagen, Tæppet astaget, og med alle Kræfter stræbte jeg at faae ham løftet op i Stolen igjen, hvilket dog formedelst Legemet's Lynge ikke vilde lykkes mig, og [da] han aldeles ingen Livstegn gav fra sig, lod jeg ham sagte glide tilbage paa Gulvet, og udbredte Tæppet over hans Ansigt igjen, da det var mig saa stræffeligt at see hans Træk.

*

Da jeg forlod Bærelset, laa Tønder's Legeme ganske udstrakt paa Gulvet, med Tæppet over Ansigtet, som ovenbestrevet. Nøglerne lagde jeg paa Kanten af Chotollet ved Døren.

Bed saaledes at overgive til DB. denne min Beretning, har jeg maaste berigtiget enkelte Steder i mine Politisforhør, og for Dem fremsat nogle Tanker under Handlingen, som jeg deels ikke er bleven spurgt om, og deels først nu, da mit Sind er kommet i mere Rolighed, har erindret.

Jeg maatte fortvivle, om jeg kunde troe om mig selv, at jeg med fuld Bevidsthed har funnet begaae disse Handlinger. Og ved den Gud, for hvis Domstol jeg snart skal aflægge det tunge Regnskab — jeg gif ikke op til Tønder i den Hensigt at myrde ham.

Hvad jeg her har skrevet, trøster jeg mig til for Retten at vedstaae.

Lands-Over- samt Hof- og Stads-Rettens Dom
af 20de Januar.

Under nærværende Sag sigtes Arrestanten Petri Claudi Ferdinand Emil Worm for Mord, Røveri, Tyveri, Falsk og andet bedrageligt Forhold, og Til-talte Collecteur N's. Hustru for ulovlig Handel.

Foreløbigen bemærkes, at Arrestantens Dejensfor vel i sit den 2den d. M. fremlagte Indlæg ha yttret, at han ikke ønskede at fremkomme med sine Betragtninger i Anledning af den af det kongelige Sundhedscollegium afgivne Betænkning, forinden han havde faaet Kundskab om, hvorvidt en af ham underhaanden søgt Oplysning kunde erhverves, hvorfor han har indladt Sagen til Paafjendelse, under Forbeholden af, at begjære den reasjumeret, naar det vider sig hvad Resultatet vil blive af de af ham i den ommeldte Henseende gjorde Skridt*); men da ingen Begjæring om Sagens Reasjuntion senere er indløben, og det end ikke er opgivet, hvori den foranførte Oplysning skulde bestaae, li,esom Retten og maa ansee Sagen fuldstændigen oplyst,

*) Resultatet erfaredes forsilde, formedelst Posternes Ude-blivelse i en heel Uge.

skjønnes det ikke, at der i den omhandlede Hensende vil kunne træffes nogen videre Foranstaltning fra Rettens Side.

• Vad dernæst selve Sagen betræffer, da er den ifølge de afgivne Tilstaaelser og de isvrigt fremkomne Oplysninger i det Væsentlige af følgende Bestaffenhed.

Efter at Candidat Jens Peder Tønder, der havde Logis i Huset Nr. 33 i Nyhavn, i nogle Dage havde været savnet, og der i den Anledning var skeet Anmeldelse til Politiet, med den Bemærkning, at der udvendig for Indgangen til hans Bærelse var anbragt en ilukket Hængelaas, og at det derfor var sandsynligt at han var forulykket paa en af sine Vandringer, mærkedes om Søndagen den 31te Juli 1836 en betydelig Stank i Huset, der syntes at komme fra Tønders Bærelse, og da denne Stank den følgende Dag endnu tiltog, blev under Politiets Tilsyn ved Hjælp af en Smed den for Døren anbragte Hængelaas opdirket, og den egentlige Dørlaas, der ligeledes fandtes lukket, aabnet med en Hovednagle.

Via fandt nu Tønder liggende paa Gulvet, med Hovedet mod et tætt ved Døren staaende Chathol, og Benene ind ad Bærelset, samt tildækket med sit Sengetæppe saaledes, at kun Hovedet og Benene vare blottede. For Enden af Fødderne stode den Afdødes Skoe, og Legemet laae paa Ryggen, lige udstrakt, kun at Knæerne vare noget optrukne. Riget var i høi Grad ophovnet, hvilket dog i Særdeleshed var Tilfældet med et Brok, den Af-

døde havde; en stor Deel Blod var udflydt, og Liget var i saa forraadnet Tilstand, at det ubredte en næsten utaalelig Stank.

Ved Politiets Foranstaltning blev det affjælede Legeme endnu samme Aften udbragt paa Hospitalet, hvor den følgende Dag en Obductionsforretning blev foretagen, der dog paa Grund af den høie Grad, Forraadnelien alt havde naaet, ei har kunnet afgive noget aldeles paalideligt Resultat.

Obducenterne have saaledes yttret: at mulige Mærker paa Huden af Contusioner saavelsom Afskrabninger af Hudens Overflade, vare formedelst Forraadnelsen blevne ufsjendelige; at der, siden ingen Fraction eller Udtrædning af coaguleret Blod i Huelhederne fandtes, ei heller var Noget, som tydede hen paa nogen dødelig Vold ved Slag eller Stød, men at en saadan dog gjerne kunde tænkes at have fundet Sted, uden at efterlade sig slige Følger; at der ligesaalidt fandtes synlige Mærker paa Kvæling, siden Tungen ikke var fremragende eller klemt ind imellem Tænderne, Mærker af Vold omkring Halsen, eller Mund og Næse, ei vare kjendelige, og Luugerne desuden ingenlunde vare fulde af Blod, men at disse Data dog, efter Ligets forraadnede Tilstand, ikke indeholdt noget afgjørende Tegn paa, at Kvæling ei var foregaaet; at der vel ikke fandtes Tegn paa Apoplexi, men at slige Tegn ei heller kunde være fundne, om end Congestioner til Hovedet havde været tilstede, siden saavel Blodkarrene ved Exudationen af det opløste Blod vare blevne tomme, som Hjernemassen ved Forraadnelsen

var bleven flydende; endelig, at Forgiftning ikke kunde antages at være Dødens Uarsag, da Mavens og Tar-
mene ikke fandtes betændte men at det derimod
siden Mavens var ganske tom, maatte antages, at
Døden var indtruffen efter fuldendt Fordøielse,
altsaa i det Mindste 4 til 6 Timer efter Nydeljen
af Epise. De have derfor erklæret, at det er dem
aldeles umuligt at have nogen Formening om, hvad
der i det omhandlede Tilfælde maatte have været
Uarsagen til Døden.

Under det anstillede Eftersyn af Tønder's Bæ-
relse og hans Eftersynssteder, bemærkedes det, at
der for det ene Fag Bindue nærmest Døren, fra
hvilket man fra Kjøkkenet i Vaghuset kunde see ind
i Bærelset, var mod Sædvane sat et Stolesæde og
noget Papir, at endeel Ruller Kobbermarker ialt til
Beløb 30 Rbd., vare henliggende paa et af Bor-
dene, samt paa Kaffelovnen, og at Røglen sad i
en Kiste, der vel tillige var forsynet med en Hænge-
laas, men hvilken Laas var afdragen og henlagt oven
paa Kisten.

Ved næriere at undersøge denne Kiste, fandtes
Spor til, at der i iorsfjellige Gjemmer havde
været opbevaret endeel Guld og Sølvpenge, hvilke
imidlertid jævnedes; og i et Chatol fandtes vel 2de
paa Hænderhaveren lydende kongelige Obligationer
henlagte blandt noget Papir, jaavelso ogjaa i en
Bordskuffe en Depositokasseobligation stor 400 Rbd.
indlagt i en Bog, forstjellige Optegnelser, der viste,
at den Afdøde havde eiet flere andre Obligationer,
jom ikke kunde findes i hans Gjemmer.

Derimod fandtes endeel Ducater, nogle tusinde Rigsbankdaler rede Solv, samt flere hundrede Rigsbankdaler-sedler, hvilke sidste vare gjemte i nogle i en Keol henjatte Bøger.

Yderovrigt blev der i Kisten foresundet et stærkt sammensnoet og sammenknyttet Seilgarnsbaand, hvori den Afdøde efter flere Personers Udfigende skulde have baaret sine Nøgler, og som i den ene Ende, hvori Nøglerne havde hængt, var overflaaret; men af disse Nøgler kunde, uagtet al fleet Efterforskning, den Afdødes Chatolnøgler ikke findes.

Endnu førend Tønders Riig blev opdaget, havde Politiet erholdt Kundskab om, at en Person paa en høist mistænkelig Maade havde Fredagen den 29de Juli næstforhen forladt Staden med det til Kiel bestemte Dampskib.

En reijende Handelsbetjent fra Lübek, Wilhelm Stolle, havde nemlig om Søndagen den 31te Juli for Politiet anmeldt, at han under sit Ophold i de sidstforløbne Uger i Gjæstgiverstedet Stadt Lauenborg havde gjort Bekjendtskab med en Person, der navngav sig P. Petersen, og som efter sin Klæde- dragt at domme kun syntes at være i maadelige Omstændigheder. Denne Person udeblev om Mandagasten den 25de Juli af sit Logis i det nævnte Gjæstgiversted, hvor han først indfandt sig den paa følgende Onsdag eller Torsdag. Den sidstnævnte Dag om Eftermiddagen besøgte han Stolle, og fortalte Denne, at han agtede at rejse til Paris, hvorhen han vidste, at Stolle ogsaa skulde begive sig, samt foreslog ham, at de skulde gjøre Reisen i Fælles-

fab, hvorved han dog bemærkede, at han alt næste Dag maatte reise fra Staden med Dampskibet, men at de atter kunde træffe sammen i Lübeck, samt derhos anmodede Stolle om at medtage endeel Guld- og Sølvpenge, som han selv ei bekvemt kunde føre med sig, saavelsom om at afsende et forseglet Brev, der var adresseret til Kjøbmand Worm i Nyborg, og haori efter Udskriften var indlagt 240 Rbd. Sedler.

Dette Brev, saavelsom de nævnte Guld- og Sølvpenge modtog Stolle ogiaa; men da der, ved Brevets Aflevering paa Postcomptoiret opstod Spørgsmaal, om det angivne Pengebeløb virkelig var i Brevet, foranledigede dette, at Brevet blev aabnet; og da Stolle ved denne Leilighed bemærkede, at Brevet var underskrevet „Worm“, og stilet til Brevsriverens Forældre, medens derimod den Person, der havde leveret ham Brevet, havde givet sig et aldeles forskjelligt Navn, og fortalt, at hans Fader havde været Præst og ved Døden var afgaaet, sandt han sig paa Grund heraf og da desuden flere andre Data havde bragt ham paa den Formodning, at den bortreiste Person paa en ulovlig Maade maatte være kommen i Besiddelse af de omhandlede Penge, foranlediget til at aflevere disse til Politiet.

Som Følge af denne Anmeldelse blev Politiet i Lübeck herfra tilskrevet om at foranstalte den omhandlede Person anholdt. Denne Anholdelse iværksattes allerede den paafølgende 2den August, ved hvilken Leilighed den Anholdte, der blev funden i Besiddelse af 14 Stykker paa Hændehaveren lydende kongelige Obligationer, de 10 hver paa 100 Rbd.,

de 4 hver paa 200 Rbd., 4 Stykker congnable Panksendebeviser til Beløb af 1200 Specier, 2041 Rbd. Sedler, forskjellige Guld- og Sølvmonter, nogle Pratioja og adskillige Klædningsstykker, erklærede, at han var en Søn af Kjøbmand Worm i Nyborg, og opgav derhos som Adkomst til de hos ham foresundne Gjenstande, at han i 1834 havde af sin Fader, da Denne var i Begreb med at fallere, modtaget en Pafke med omtrent 1000 Rbd. i Sølv, Guld og Sedler, hvormed han reiste til Kjøbenhavn og som han havde nedgravet under et Træ paa Amager; denne Pafke havde han atter opgravet den 26de Juli 1836, og samme Dag ved Christianshavns Vold fundet et Lorklæde, hvori var endeel Medailler og en Vængde Obligationer, af flere tusinde Rigsbankdalers Værdi.

Efter at derpaa den Anholdte var bleven bragt her til Staden, vedblev han først under Politiforhøret den 10de August sin tidligere Forklaring, dog med den Bemærkning, at han ikke af sin Fader havde modtaget den omsforklarede Pengepafke, men at han derimod havde fra sin Fader boristjaalet en af Bambusstør forarbejdet Kasse, hvori var 1800 Rbd. i Guld- og Sølvpenge; men længere hen vedgif han dog under det samme Forhør, at de hos ham foresundne Obligationer og Penge vare fra vendte Lønder, i hvilken Henseende han afgav følgende yderligere Forklaring:

Siden Begyndelsen af September Maaned 1835 opholdt han sig her i Staden, uden at det, uagtet al anvendt Umag, var ham muligt at erholde nogen

Ausættelse eller skaffe sig nogen Fortjeneste; og da de enkelte Rigsbankdalere, han erholdt tilsendte af sine Forældre, der selv befandt dem i høist trængende Omstændigheder, langt fra ikke vare tilstrækkelige til hans nødtørftige Underholdning, kom han efterhaanden i den største Forlegenhed, saa at den Beslutning vaagnede hos ham, at bringe sig selv af Dage. For at forsyne sig med Midler hertil, henvendte han sig til en Materialist heri Staden, og begjærede, under det Paaskud, at han var sendt fra en Apotheker, at see noget Opium. Efter at dette var blevet ham leveret og medens Udjælgeren var beskæftiget med en anden Kjøber, fandt Arrestanten Leilighed til, ubemærket at afbryde et Stykke, saa stort som Enden af en Tommelfinger, hvilket han medtog. Men skjøndt han oftere var i Begreb med at indtage saameget heraf, som kunde være tilstrækkeligt til at berøve ham Livet, manglede han dog stedse Mod hertil, og haabede derhos, at hans Stilling ved Tid og Leilighed nok kunde blive bedre. Da enhver anden Udvei slog ham fejl, besluttede han i April 1836 at søge Ansættelse som Underofficer ved et af de hærværende Regimenter; men efter omtrent en Maanedes Tid at have befundet sig i denne Stilling, opgav han den atter, fordi han, efter hvad har ytret, befrygtede, at hans Familie, naar den kom til Kundskab om bemeldte hans Ansættelse, hermed vilde være utilfreds. Senere opholdt han sig paa forskjellige Steder, uden at have nogen bestemt Forretning eller Erhvervsfilde, og tog endelig den 16de Juli Logis i Stadt Lauenburg. Medens han her en Eftermiddag den

18de s. M. sad paa sit Bærelse og overveiede sin uheldige Forsatning, faldt det ham ind, at han havde hørt, at en Person ved Navn Lønder, som gik omkring og solgte Plade, skulde eie endeel Penge, og at han kunde blive hjulpen af sin Nød, saafremt han kunde komme i Besiddelse af disse Penge. Da han nu tillige havde hørt, at Lønder befattede sig med at informere i Frankst, fattede han den Idee, at melde sig hos ham som En, der søgte Undervisning i dette Sprog, og efter paa denne Maade at have skaffet sig Udgang til hans Person, indgive ham saameget af det Opium, hvoraf han som meldt var kommen i Besiddelse, som kunde være tilstrækkeligt til at bedøve ham. Lønder erklærede sig ogsaa, da Arrestanten, efter at have erholdt Kundskab om hans Bopæl af Veiviseren, den følgende Morgen indfandt sig hos ham, ved hvilken Leilighed Arrestanten tillige gjorde sig bekendt med Kokalets Beskaffenhed, villig til at meddele den begjærte Undervisning, imod Betaling af 1 Mk. for Timen, og Forudbetaling for 6, eller som det siden nærmere blev aftalt, for 3 Timer. — Smidlertid udsatte Arrestanten dog endnu Udførelsen af sin Plan fra den ene Dag til den anden, indtil han omfjeder Torsdagen den 28de Juli om Morgenens fattede den bestemte Beslutning, nu at iværksætte sit Forehavende. Allerede tidligere var han, ved at sælge sin næstsidste Skjorte, kommen i Besiddelse af de 3 Mark, som han forud skulde betale Lønder; og han indkjøbte nu 2de Butterdeigskager med Syltetoi i; ovenpaa den ene af disse i Syltetoiet strøede han

saameget fintstaaent Opium, at det tilsammen om- trent kunde udgjøre en Verts Størrelse, hvilket han antog maatte være Nok til at bedøve Tønder, uden dog at kunne være farligt for hans Liv. Med disse Rager forsøiede han sig hen til Tønders Bo- pæl, betalte ham de accorderede 3 Mark, og bød ham under Samtalens Løb Ragerne, som Tønder modtog og spiste med Begjærlighed. Imidlertid sporede Arrestanten længe ingen Virkning heraf; og først efter $\frac{1}{2}$ Times Tid, da han var i Begreb med at gaae bort, mærkede han pludselig, at Dinene be- gyndte at rulle i Hovedet paa Tønder, og at Hove- det sank ned paa Brystet, ligesom Denne ogsaa reiste sig af sin Stol og satte sig hen paa Kanten af sin Seng, samt derhos flere Gange tilraabte Arrestanten, der var isærd med at gaae: „bliv! blive!“ Næsten i samme Dieblif kastede Tønder sig ned i Sengen, støttende Hovedet paa den ene Arm, og gribend: med den anden ind paa Brystet under Frakken. Arrestanten nærmede sig ham nu og overtydede sig om, at han laae i en dyb Søvn, samt greb fat paa hans Hæand for at føle Pulsen, ved hvilken Leilighed han mær- kede, at Tønder holdt Nøglerne i sin Hæand. Disse tog Arrestanten uden Vanskelighed fra ham, over- klippede Seilgarnet, hvori de vare bundne, for at de ei skulde rasle, og aabnede derefter en i Værel- set staaende Kiste, hvoraaf han udtog en Pakke Oblig- ationer, en Mængde Ducater og Medailler af Guld og Sølv, og en stor Poje med Specier; hvorimod han, da han var tilfreds med hvad han havde erhholdt, ei anstillede nogen videre Eftersøgning

i Tønder's Bærelse og øvrige Gjemmer. — Efter at have forviiset sig om, at Tønder endnu sov, begav han sig bort, idet han traf Døren jagte til, og forsynede den, for at ingen Anden skulde komme ind til den Sovende, med en Hængelaas, som han aflukkede og hvortil han medtog Nøglen, som han senere har bortkastet.

Denne Forklaring vedblev Arrestanten i det Bæjentielle under det den følgende Dag optagne Forhør; men efter at dette var sluttet om Natten Kl. 12^{1/2}, vedgik han, noget derefter, udenfor Protocolen, at han havde ombragt Tønder; og efter at Forhøret paa Grnd heraf en Times Tid senere atter var paabegyndt, forklarede han yderligere: at han, da han var i Begreb med at tage den til Udgangs døren henhørende Hængelaas fra det Bord, hvorpaa den var henlagt, pludselig mærkede, at Tønder var vaagnet af sin Dvale, staaet op af Sengen og stod rystende og bævende foran ham, idet han tillige raabte: „Tyve!“ I sin Angst herover stødte Arrestanten med sin flade Haand til ham, saa at han tumlede tilbage mod det nærmest Døren staaende Chatol; og da Venene tillige glede fra ham, segnede han, under Raabet: Tyve! Tyve!“ langs med Chatollet ned mod Gulvet, hvor han blev liggende paa Ryggen. Arrestanten sprang derpaa i største Hast hen til Sengen, tog et grovt uldent Sengetæppe, der var soldet sammen i en Trekant, surede den brede Side deraf ind under Hovedet, saaledes, at den spidse Ende kom til at falde ud over Ansigtet ned paa Brystet, og bandt

de 2de andre Ender sammen over den spidse Ende, der saaledes tilbækkede Mund og Næse, i en enkelt Knude, idet han af al Magt traf Enderne sammen under Hagen. Efterat han derpaa i nogle Minuter havde betragtet Tønder, der blev liggende stille og ubevægelig, løste han Knuden; og da han mærkede, at Tønder var fuldkommen livløs, bredte han Tæppet ud over ham, og forsøiede sig bort paa den alt ovenfor omforklarede Waade med de af ham borttagne Penge og Obligationer.

Men under et Forhør, som efter hans egen Begjæring blev afholdt den 18de August, seent ud paa Aftenen, erklærede han, at hans tidligere Forklaring ei havde været saa fuldkommen rigtige. Han havde vel indfundet sig hos Tønder, i den Hensigt, at bedøve ham med Opium, og i dette Diemed fremtaget de forommeldte Kager, hvoraf han selv nød den ene og gav den anden, der var bestrøet med Opium, til Tønder, som ogsaa modtog og fortærede den; men da Opiumet efter en $\frac{1}{2}$ Times Forløb ei havde virket, og Tønder var staaet op fra sin Stol ved Bordet (hvor han tilligemed Arrestanten sad, omtrent en Alen fra denne Sidste, med sit Ansigt vendt imod ham), for at hente nogle Attester, besluttede Arrestanten at dræbe ham; og da han bemærkede, at der paa Bordet laa et Stykke grovt Zeilgarn af omtrent 2 Alens Længde, tog han dette mellem begge sine Hænder; og da Tønder, der havde opgivet sit Forsæt, at oplysse Attesterne, atter havde sat sig paa Stolen, og under Samtalens Løb havde dreiet sig om for at spytte,

reiste Arrestanten sig, hvorved han kom til at staae bag ved Tønder, fastede Seilgarnet om dennes Hals, og, skjøndt Tønder slog for sig med Hænderne og greb efter Bordet, samt raabte med høi gjen-nemtrængende Røst: „Tyve!“ trak han ham dog ned paa Gulvet, slog en Knude paa Seilgarnet, trak denne af al Magt sammen om Tønders Hals, slog af enhver Ende en Sløise eller Løkke, og bandt derpaa atter begge Løkkerne sammen i en Knude. Efterat dette var skeet, sprang han hen til Sengen, tog det af ham omforklarede uldne Tæppe, som han paa den af ham tidligere anførte Maade bandt sammen i en Knude under Tønders Hage, og søgte at bringe denne Knude ind under Seilgarnet paa Halsen, for at stramme dette endnu mere; men dette lod sig dog ikke iværksætte, da Seilgarnet allerede var saa tæt tilsnøret, at Knuden ei kunde bringes ind under det. Han udtog derpaa af Tønders Brystlomme Nøglerne til hans Gjemmer; men førend han afbenyttede dem, saaledes som af ham tidligere er omforklaret, løste han Tæppet og Seilgarnet, hvilket sidste han medtog og bortkastede, samt forvissede sig derhos om, at Tønder virkelig var død.

Denne Forklaring vedblev han under de følgende Forhører, dog med den Forandring, at han i Forhøret den 31te August vedgik, hvad han tidligere gjentagne Gange havde nægtet, at der blandt de af ham borttagne Obligationer fandtes endeel, som løde paa Tønders Navn, hvilke han af Frygt for Opdagelse sønderrev og opbrændte paa Kjøkkenstøstenen i Gæstgiverstedet, samt endvidere erklærede

at Drabet ei var skeet den 28de Juli, men den foregaaende Dags Morgen; i hvilken sidste Henseende det maa bemærkes, at flere Personer vel under Begyndelsen af Forhørerne have udsagt, at de sidst havde seet Tønder om Torsdag Morgen den 28de Juli, men at disse Personer senere have erklæret, at de ikke bestemt kunde minde, om det var Onsdag eller Torsdag, han sidst var kommen dem for Die.

Efter at Arrestanten dernæst under Sagens Gang havde i nogen Tid gjort Forsøg paa at afværte den største Deel af den begaaede Forbrydelse fra sig, idet han paaberaabte sig, at han ikke havde været den egentlige Drabsmand, men at Gjerningen var udført af en Anden, og omsider opgav sin Fader som den egentlige Gjerningsmand, men han dog selv under den anstillede Confrontation maatte indrømme, at denne hans Sigtelse var, hvilket ogsaa de iøvrigt tilveiebragte Dplysninger udviste, fuldkommen ugrundet, og han derefter havde sigtet sig selv for at have flere Gange gjort sig skyldig i Mordattentat paa forskjellige Personer, uden at de i denne Anledning anstillede Undersøgelse ledede til noget andet Resultat, end at godtgjøre Urigtigheden af denne Selvbefskyldning, til hvilken, saavel som til hans mod Faderen fremsførte Sigtelse han senere har angivet som Grund, at han ønskede at gøre sig saa affrøet af sin Familie som muligt, for at denne skulde føle mindre Kummer over hans Skjæbne, har han endelig under Forhøret den 15de September 1836 vedgaaet, at han strax, første Gang han besøgte Tønder, havde til Hensigt, at bedøve ham.

med Opium, og derfor havde medbragt en hermed bestrøet Kage, som Tønder ogsaa fortærede, men uden at Arrestanten deraf sporede nogen Virkning, og at han derfor førend han næste Gang forsøiede sig til Tønder, havde besluttet at ville kvæle ham med sine Hænder, dersom han ikke med Opium kunde bedøve ham; og da nu Tønder undsløg sig for at modtage en hermed bestrøet Kage, som Arrestanten ogsaa denne Gang medbragte, og Arrestanten paa samme Tid saae det forhen ommeldte Stykke Seilgarn ligge paa Bordet, bestemte han sig til, hermed at udjøre Gjerningen, som han dernæst iværksatte paa den allerede ovenfor omforklarede Maade.

Denne Forklaring er han senere uforandret vedbleven; og in specie har han under samtlige i Criminellamret optagne Forhører stadig henholdt sig til samme, dog at han under et optaget Reassumtionsforhør paa nærmere Tilspørgsel har tilføiet, at han, efter at have bundet Seilgarnet om Tønders Hals, og knyttet Sengetæppet sammen under hans Hage i en Knude, ikke, som i de tidligere Forhører er anført, søgte at tvinge denne Knude, men ifkun en af de fra denne udgaaende Ender, ind under Seilgarnet; ligesom han ogsaa meddeelte en fra sin tidligere Forklaring noget afvigende Beskrivelse af den Løkke, han slog paa Seilgarnet, men med det Tillæg, at han ei bestemt tør nægte, at den for Politiretten meddeelte Beskrivelse kan være den rigtige.

Foruden den foransførte Forbrydelse har Arrestanten endvidere vedgaaet, at han nogle Dage, førend han indlogerede sig i Stadt Laurentburg, havde

leiet et Værelse af Portraitmaler P. Enke, hvilket han dog kun til enkelte Tider afbenyttede, og hvorfra han borttog et Par Lagen, som han pantsatte paa Assistentshuset for 4 Mk., hvorefter han igjen pantsatte Assistentshuusjedlen hos Ns. Hustru for 12 Sk.

Han har fremdeles tilstaaet, at han, for lettere at kunne faae sin Afsted som Underofficer, har forandret Datoen paa et fra hans Fader modtaget Brev, angaaende, at han muligen kunde erholde en fordeelagtig Ansættelse i sin Fødeby, og derefter forevist dette Brev, som om han nylig havde modtaget det; samt at han, for bedre at kunne skaffe sig Pas her fra Staden, efterat Drabet paa Lønder var begaaet, har skrevet en Attest i en af sine forrige Værtindes Navn, om, at han Intet var skyldig, uden hertil at have erhvervet sig hendes Samtykke, hvorved det dog maa bemærkes, at han alt tidligere havde fra hende erhholdt lignende Attester.

Vel har nu Arrestantens beskaffede Defensor deels yttret den Formening, at det ikke skulde kunne ansees tilstrækkelig godtgjort, at Arrestanten har gjort sig skyldig i den ham imputerede Drabsforbrydelse, og deels anført, at han i alt Fald har været i en saadan Sindøtilstand, at Gjerningen ikke kan tilregnes ham.

I førstnævnte Henseende maa det imidlertid bemærkes, at skjøndt det ikke af den skete Obductionsforretning er klart, hvad der har været Aarsag til Lønders Død, har dog Stadsphysikus, der i Forening med Amtschirurg Martens har afholdt denne

Forretning efter at være gjort bekjendt med Arrestantens Forklaring om, at have ved Kvælning bragt Tønder af Dage, erklæret, at det, efter den Tilstand, hvori Liget fandtes, er aldeles antageligt, at Døden er bevirket paa den af Arrestanten omforklarede Maade, ligesom ogsaa det kongelige Sundhedscollegium i dets afgivne Betænkning har antaget, at Kvæling ved Strikke gjerne kan have fundet Sted, uagtet der ikke paa Liget har viist sig noget Spor til Sugillation, eller under den efter en vidt fremstreden Forraadnelse afholdte Syns- og Obductions-Forretning er opdaget noget Indtryk af den anvendte Strikke.

Naar dernæst hensees til, at Arrestanten paa den Tid, Gjerningen blev udøvet, befandt sig i en saa fortvivlet Forsatning, at han efter sit Udfigende endog havde tænkt paa at stille sig selv ved Livet, kan der eiheller efter Arrestantens egen Personlighed være Grund til at betvivle Rigtigheden af hans afgivne Tilstaaelse.

Ligesaa lidet skjønnes det, at der af Arrestantens Fremstilling af hvad, der er passeret paa Tønders Bopæl, navnlig under Drabets Udførelse, kan udledes noget Datum for, at hans afgivne Tilstaaelse skulde være urigtig, og det saameget mindre, som han, efter sit eget Udfigende, har, hvilket ogsaa i og for sig er høist sandsynligt, under Gjerningens Udøvelse befundet sig i en særdeles oprørt Sindstilstand, hvoraf det da er en umiddelbar Folge, at det ei kan ventes, at han nu er istand til at gjøre nøiagtig Rede for enhver enkelt Biomstændighed.

Det staaer derfor kun tilbage at undersøge, om han paa Grund af sin mentale Forfatning skulde være undtagen fra Straffelovens Virkefreds.

Alt hvad der i denne Henseende er oplyst, indskrænker sig imidlertid i det Væsentlige dertil, at han har været tungsindig og indesluttet i sig selv, samt hengiven til Onani, og at han, i de Dage, Gjerningen blev forevet, har klaget over Hovedpine og viist Tegn paa en særdeles oprørt Sindsforsatning, ligesom ogsaa nogle af hans Bekjendte have anført, at han ei altid forekom dem rigtig klog. Fremdeles er han under Politiforhørernes Optagelse ofte bleven angreben af Krampetilfælde, der især yttrede sig voldsomt, da han blev ført hen til Gjerningsstedet, hvorfor det ogsaa blev fundet nødvendigt, at bringe ham tilbage til Arresten, uden at lade ham betræde Tønders Bærelse. — Ligesaa har han i flere Dage efter hinanden i Politiarresten næsten ingen Næringsmidler taget til sig, under Foregivende, at han igjen maatte kaste dem op; og efter at han var bleven confronteret med sin Fader paa Grund af hans imod Denne fremsførte Drabsfigtelse, har han pludselig nedslugt Noget, som han havde indsvøbt i et Stykke Papir, og som efter han seneste Forklaring skulde indeholde stødt Sukker blandet med Glasstumper, for efter sit Opgivende paa denne Maade at bringe sig af Dage.

Men ligesom ingen af de Læger, der have undersøgt hans Tilstand, have bemærket mindste Tegn til Sindsvirring hos ham, hvortil han ei heller under Forhørene har røbet Spor, saaledes har ogsaa det

konnelige Sundhedscolligium, efter at have gennemgaaet Sagens Acter, antaget, at Arrestanten, paa den Tid, han dræbte Tønder, ei har befundet sig i en saadan Tilstand, som udelukker Tilregnelighed.

Som Følge heraf vil Arrestanten (der er 24 Aar gammel, og ikke befindes forhen at være tiltalt eller straffet), da han, i Overensstemmelse med hvad, der ovenfor er anført, lovligen er overbevist at have, i det Diemed at tilvende sig Tønders Penge, besluttet at bringe Denne af Dage ved at kvæle ham, saafremt han ikke med Opium kunde bedøve ham, samt i den Hensigt at have indfundet sig paa Tønders Bopæl og sammesteds udført Drabet, ikke kunne undgaae, i Medfør af Fr. 4de October 1833 § 10 at anees med Straf efter Lovens 6—9—1 cfr. med Fr. 24de Sept. 1—24; thi om Anvendelse af Lovens 6—9—12 vil der ikke kunne blive Spørgsmaal, siden han ikke kan siges at være brudt ind i den Drabtes Bopæl.

Det vil derfor være ufornødent at undersøge, hvilken Straf Arrestanten for de øvrige ham imputerede Delicata maatte have forskyldt.

Da Tønders testamentariske Arving har renonceret paa Erstatning, vil Arrestanten ikkun have at godtgjøre Portraitmaler Ls. Enke Indløsningssummen af de paa Assistentshuset pantsatte Lagener med lovlige Assistenthuusrenter.

Betræffende dernæst Tiltalte Collecteur Ns. Hustu o. j. v.

I hi kjendes for Ret: Arrestanten Petri Claudi Ferdinand Emil Worm bør miste sin Hals og hans Hoved sættes paa en Stage. Saa bør han og ndrede i Erstatning til Portraitmaler Ls. Enke Indløsningsbønnen for de under Sagen omhandlede paa Assistentshuset pantsatte Lagen med lovlige Assistentshuusrenter. D. s. v.

Nye Forhør i Criminelkammeret.

Den 1ste Mai 1838 blev Worm efter Forlangende fremstillet paany for Crimineldommeren, for hvem han tilbagekaldte den af ham tidligere afgivne Tilstaaelse, at have dræbt Tønder med en Snor, som usandsfærdig. Da han ikke kunde saae Tønder til at spise den medtagne Butterdeigskage, hvorpaa der var kommet Opium, forlangte han sine 3-Mk. tilbage, og da denne vægrede sig derved, tog han Seilgarnet, som laa paa Bordet, og raabte: „saa vil jeg hænges mig!“ Tønder ilede nu henimod Døren til Gangen, men han foer ligeledes hen til Døren, der var tilluftet med en Slaae indvendig for, og stødte i sin Fart Tønder tilside henimod Chatollet, hvorpaa Tønder segnede ned paa Gulvet og var død. Han tog nu hans Røgler fra ham og bestjal ham som ovenfor er fortalt.

I flere paafølgende Forhører paastod Worm det Samme. Den 25de August tilfød han endelig, at hans Benægtelse af at have dræbt Tønder alene

var fleet for muligen at unddrage sig fra den Straf, han maatte blive tilkjendt for dette Drab, og at han var bleven foranlediget dertil ved at læse hans Defensor, Brokurator Langes trykte Defensionskrift, hvoraf han saae, at denne havde paastaet ham frifundet. Men efter at han var vegen fra sin tidligere Tilstaaelse, havde han ingen No havt, hvorfor han nu erklærede, at have dræbt Tønder.

I et paafølgende Forhør forklarede Worm paa givne Anledning yderligere, at der imellem det Dieblif, da Tønder nægtede at spise Opiumsagen, paa hvilken Tid den Tanke at ombringe Tønder først opstod hos Arrestanten, og det Dieblif, da Arrestanten udførte Drabet, næppe forløb mere end 3 eller 4 Minutter. Det var nemlig i denne Mellemtid, at Tønder gif hen, for i sin Kiste at oplede nogle Papirer, men betænkte sig, og sagde, at de omtalte Attester kunde han oplede en anden Gang, og derpaa igjen satte sig paa Stolen; og ligesom Tønder igjen havde sat sig ned paa Stolen, var det, at Arrestanten, der, umiddelbart efter at Tønder havde nægtet at spise Ragen, havde, i sin Forvirring over det feilslagne Haab og Tønders tilsyneladende Mistanke, uvilkaarligen, eller maaskee for at have Noget at syde med, taget den paa Bordet liggende Snor i Haanden, udføre Drabet paa den af ham tidligere omforklarede Maade ved Hjælp af Snoren. Skjøndt Arrestanten vel erindrer, at Tanken om at dræbe Tønder, ved nemlig at kvæle ham med Snoren, opstod i det Dieblif Arrestanten havde faaet denne i Haanden, kan Arrestanten ingen-

lunde erindre, om han, forinden Tønder satte sig paa Stolen, og i det Samme dreiede Dverkfroppen tilside, som for at spytte, var det, at Arrestanten, der troede Stillingen bekvem, reiste sig op, og øieblikkelig fastede Snoren om hans Hals. Arrestanten beder bemærket, at han hvis han virkelig forinden han sidste Gang besøgte Tønder, havde besluttet at dræbe ham, dersom han ikke ved at spise Ragen satte Arrestanten istand til, ligesuldt at bemægtige sig hans Penge, jo fornuftigviis maatte have forsynet sig med Midler til, bekvemst at udføre saadan Hensigt, da det jo vilde være næsten utænkeligt, at kunne med de blotte Hænder ombringe Tønder, uden at Denne ved Raab eller anden Larm, om ikke ved sine Kræfter, skulde forhindre det, og hidkalde Folk fra Huset til Arrestantens Paagribelse. Arrestanten forsikrede derfor gjentagende, at det er urigtigt, naar han i Politiretten har forklaret, at have, forinden han sidste Gang gik op til Tønder, tænkt paa, eventualiter at dræbe ham, og at denne urigtige Forklaring kun er fremkaldt ved Arrestantens ommeldte fortvilede Sindsstemning, efter den med hans Fader foregaaede Confrontation. Paa Spørgsmaal: hvad Arrestanten havde tænkt paa at foretage sig for det Tilfælde, at Tønder vægrede sig ved at spise Ragen? svarede Arrestanten, at han aldeles ikke havde tænkt sig, at Tønder skulde vægre sig ved at spise den.

Høiesterets Dom den 8de September 1838.

Petri Claudi Ferdinand Emil Worm bør miste sin Hals og hans Hoved sættes paa en Stage. I Henseende til Erstatning og Actionens Omkostninger bør Lands-Over samt Hof- og Stads-Rettens Dom ved Magt at stande. Til Auditeur Liebenberg betaler Tilstalte i Salarium for Høiesteret 30 Rbdlr. Sølv og for havte Udgifter 3 Rbd. 2 Mk. Sølv.

I Planen til dette Værk var bebudet, at Madam Frandsen, fiirdobbelt Morderfke, vilde blive optaget heri. Under Udgivelsen af Skriftet er der imidlertid fældet Dom i hendes Sag for Lands-Overretten, og hun i denne aldeles frifjendt for alle fire Mord og dømt til 6 Aars Forbedringshuusſtraf for Bedrageri.

Bladene have tidligere berettet hendes Tilſtaaelfe om at have kvalt ſin Mand, ſkaaret Halsen over paa en Kjærefte; hun havde og forgivet 2de Børn.

En ſaadan Tilſtaaelfe har hun ogsaa gjort, forledet af en anden Fange i Fængſlet, hvori hun ſad, ſaavelſom af Livſkede, men senere har Criminalretten fundet hendes Tilſtaaelfe aldeles uſandsynlig, og efter de oplyſte Omſtændigheder frifjendt hende for alle de af hende ſelv tilſtaede Mord.

De Bedragerier, hvorfor hun er bleven dømt, ſkal tildeels beſtaaede deri, at hun har ſolgt en Deel af hende leiede Meubler og Sager.

Med den hende tilfjendte Dom er hun imidlertid ikke tilfreds, og har appeleret til Høieſteret.

Indhold.

Tugt- og Forbedringshusets Brand	1.
Morten Frederiksen	39.
Statsfangen John Morcross	52.
Mestertypen Peder Mikkelson	106.
Storsteensfeierlærling Hans Peder Wilhelm Nielsen .	114.
Giftblanderen Peder Hansen Nissen	131.
Morderen Johan Hertlein	136.
Ole Pedersen Kollerød	146.
Mordene i Støby og paa Baarstovgaard	237.
Petri Claudius Ferdinand Emil Worm	308.
Madam Frandsen	380.
